

DR. TIHANYI TIBOR SCH. P.

MÁJUSI SZENTBESZÉDLÁNC

A BOLDOGSÁGOS SZŰZ ERÉNYEIRŐL

BUDAPEST

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA

MÁJUSI SZENTBESZÉDLÁNC

A BOLDOGSÁGOS SZŰZ ERÉNYEIRŐL

IRTA

DR TIHANYI TIBOR SCH. P.

EGYETEMI HITSZÓNOK

BUDAPEST

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA

1947

*A Kegyesantitlórend magyar tartományfőnökének 434/1947. számú
engedélyével.*

Nihil obstat. Dr. Nicolaus Tóttóssy, censor dioec. Nr. 2420. Imprimatur.
Strigonii, die 17. Aprilis 1947. Dr. Joannes Drahos m. p., vicarius generalis.

A kiadásért felelős : Dr. Takáts Ernő,
Stephaneum nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős : Ketskés János.

ELGONDOLÁSUNK ÉS MEGJEGYZÉSEINK ERRE A KÖNYVRE.

A Szűzanyáról sokféle alapon és megfogással lehet szólni egy-egy májusi vagy októberi sorozatban. Ez a kis kötet az *Evangelium tükrében* szemléli a *Boldogasszony alakját*, lelkiségének megnyilvánulásait. Így véltük megelőzhetőnek az elképzelések és a líra bizonytalan ösvényeit, melyek vihetnek szép tájakra és lehetnek jogosultak, sőt kíváncsiak is a maguk helyén, de egy ilyen szentbeszédsorozatban ingataggá teszik a megalapozást. Az igehirdetés a kinyilatkoztatás gránitszklájára építsen. Ezért első gondunk minden témánál, hogy a szentírási helyet ismertessük, s ezzel egyúttal a Szűzanyás vonatkozást érzékeltesük.

A másik, amire ügyeltünk, az volt, hogy ne terheljük meg a mondanivalót szubjektív kötőanyaggal, hiszen ez mindenkor a hitszónok egyéniségétől és a szentbeszéd külső körülményeitől függ. Éppen ezért a szentbeszéd anyagát *mozaikszerűen* dolgoztuk ki, az egyes részleteket csillaggal választva el egymástól. A készülő hitszónok tehát megtalálja benne az összehordott anyagot, meg a gondolatmenetet is, ha ugyan igénybe óhajtja venni. A szentbeszéd egymásra következő gondolat-csoportjait páros csillag jelzi.

A részeket azonban nem kell kihámozni a kevésbé hasznavehető, sőt legtöbbször nem is használható kötőanyagból. Tetszése szerint fölcserélheti, vagy elhagyhatja őket, ahogyan éppen megfelelőbbnek ítéli. Általában bőkezűen adagoltuk a példát és az idézetet. Ezzel nem azt a nézetet akarjuk képviselni, mintha véleményünk szerint egy-egy szentbeszéd elbírna ennyi példát és idézetet, mert ezzel a krisztusi tanítás elsekélyesítését vagy lexikonos elszürkítését munkálnók s a *parabolismus* és *concordantismus homiletikai eretnességébe* esnénk. Alkalomadtán mégis szívesen meg-

kegyelmeztünk egy-egy elhagyható, sőt az eleven szentbeszéd-ből ki is hagyandó példázatnak, vagy idézetnek, mert úgy gondoltuk, hogy a könyv olvasmányjellegének ez mitsem árt, a segédeszközként használó pedig majd bizonyosan a neki legmegfelelőbbet és legtetszetősbet választja közülük.

A *példa-anyagot* a valóságosság igényével a *Szentírásból* és a *szentek életéből* válogattuk össze azzal a meggondolással, hogy az erények eleven szemléltetését aligha találhatnók meg egyebütt ilyen színesen, diadalmasan, a klasszikusan örök kereszténység szellemében s a Szentlélek kegyelmeitől bera-gyogva. A példák leírásában igyekeztünk ügyelni a *hitszónoki megfogásra és megfestésre*, de kézre adva lehetőleg az összes, a képviselésére szükséges adatot. Ahol lehetett, utaltunk a for-galomban levő lelőhelyekre is, hogy a tüzetesebb utánanézésre is megadjuk a lehetőséget.

A *bevezetést és a befejezést* 3—3 csillag különíti el a beszéd-anyag többi részétől. Ezzel is jelezni akarjuk, hogy tiszteletben tartjuk erre a két igen fontos és esetenként annyira változó pontra nézve a hitszónok egyéni jogait és az alkalmi adottságok különleges követelményeit. De ugyanakkor lélektanilag meg akartuk könnyíteni, hogy ez az *elsősorban szentbeszélők kezébe szánt kötet a könyvforgató katolikus hívő kezében is* — gondol-juk — nem minden haszon nélküli olvasmány lehessen. Bátran lehetne kérdezni, *miért éppen az a néhány vonás* jutott szóhoz a Boldogságos Szűz minden emberi erénnyel ékes lényéből. Feleletünk egyszerű: mert ezekről szól legvilágosabban és *legkifejezettebben a Szentírás*; és ezekben áll *legközelebb hozzánk*, mondhatni, legemberibb a Szűzanya egyébként kivételes lénye; és mert 31 alkalommal *nem lehet minden erényről* szót ejteni. Az említetteket megcsodáljuk és másolgatjuk, a *többit fölté-lezzük* és csorbítatlan tisztelettel elismerjük.

Még a *címhez* szeretnők megjegyezni, hogy az általában szokásos *ciklus*, vagy a már sokkal jobb *sorozat* megjelölés helyett szerény homiletikai nézetünknek megfelelően a *catena*, illetve *lánc* fogalmat használtuk.¹ Nem erőltetni, hanem csak ajánlani próbáljuk; és elgondolásunk szerint, ha másra nem, de arra biztosan jó lesz, hogy igénytelen kis művünket a hasonló tárgyú munkáktól jellegzetesen meg-különböztesse.

¹ Erről bővebben lásd a szerző: Homiletikai Tanulmányok c. munkájá-nak 2. kötetét. (Szent István-Társulat kiadása. Bpest, 1947.)

Végül legyen szabad még megemlíteniünk, hogy ezzel a májusi láncsal abból a köteles gyermeki kegyeletből is le akarunk valamit róni, ami egy Szűz Mária-rendjébéli szerzeteshitszónoktól a mennyei Királynőnek és Édesanyának kijár.

Szolgálja ez a kis májusi kötet a Boldogasszony dicsőségét és a nyomdokaiba igyekvő lelkek szent gyarapodását!

Budapest, 1947 március 25-én.

Tihanyi Tibor.

MÁJUS 1.

Életünk és erényeink mintája.

Fáradt, aléltlelkű magyarok, enyhülést keresnek az Úr hajlékában. A nehéz kínokon átesett beteg ölbekívánczó érzé-
seivel keressük az égi Édesanyát, hogy ölébe hajthassuk sajgó
fejünket, s érezzük az anyai kéz gyöngéd és enyhítő simoga-
tását. Olyan elemi erővel tör elő lelkünkéből a belékapaszkodó,
nagy bizalom:

Boldogasszony, Édes!
Hozzád esd ma néped.
Veszni indult lelkét,
Hogy Te mentenéd meg!
Édes Szűzanyánk!

*

Valamit várunk ettől a májustól. Hogy a Szűzanya ünne-
pése közben történik velünk valami. Talán megnyílik a sze-
münk és ráeszmélünk a gyökeres bajra, ahol elhibáztuk egyéni
és közösségi életünket. Talán csillag gyúl előttünk a Boldog-
asszony eszményi lelkiségében, amely vonz, indít, eligazít min-
ket. Nem tudom, miért, de ilyesféle igény és várákozás feszül
a lelkemben, mikor neki indulok nagy magyar áhítattal a má-
jusi ájtatosságok alkalom-sorának. Valamiféle ősi, tikkadt szom-
júság ég bennem az eszményi ember után. «Mint a szarvas
eped a forrás után».¹ S eszményt sóvárgó lelkemben fölzsong
történelmünk tanulsága: ha bajba jutott Mária országa és Mária
népe, mindig a szűzanyás szellem volt a mentődeszkánk a hit-
újításkor is, a törökvész után is, máskor is. Ilyenkor mindig
ráébredt a véres-verítékes magyar lélek, hogy a Szűzanyával
egy ösvényen kell haladnia vissza Krisztushoz. Most is ezt
súgja a lelkünk, a második, vagy nekünk, magyaroknak, nem
is tudom, hányadik világégés és világozlás után: Egy úton
Máriával!

¹ Zsolt. 41, 2.

Ezért gondolom tehát, Testvérek, hogy üdvös lesz nekünk, lelkünkre csöppentett balzsam lesz nekünk, útbaigazító csillagfény lesz nekünk, ha javulni, megváltozni kész, gyermeki lélekkel közvetlen közelről, aprólékos gonddal elmerülünk ezeken a meghitt májusi estéken a Boldogságos Szűzanya lelkiségének a szemléletébe, elemezgetésébe.

*

Májusi szemlélődésünk sorozatos tárgya tehát az lesz, hogy napról-napra kinézünk magunknak Égi Anyánk és Pártfogónk lelkéből egy-egy erényvonást, azt jó élesen, minden vonatkozásában igyekszünk majd megvizsgálni, megérteni, s ha úgy látjuk, hogy magunknak is jó volna, akkor megpróbáljuk azt a lelkünkhöz igazítani és magunkba itatni. Ha jószívvel és csakugyan szomjas lélekkel zárandokoljuk végig a májusi estét, akkor én azt hiszem, sok kinccsel gyarapszik a lelkünk kincsestára és sok nehéz kérdésünkre-bajunkra találunk feleletet.

* *

Lehet, hogy ezt hallva kétség vonaglik át lelkemen: nem vállalkozom-e reménytelen ügyre, nem kapaszkodom-e a fellegekbe, mikor a Boldogságos Szűz lelkiségét akarom a magam módján magamba másolni?

A mai nap egyik szentjére, Fülöp apostolra egyszerűen rászól a Jordán partján az Úr Krisztus: Fülöp, kövess engem! Nem kellett neki kétszer sem mondani: fölragyogó lélekkel hozzászegődött legelsőnek. Nemsokára egyszer eldicsekszik barátjának, Bertalannak, mondván, hogy a Názáreti Jézus személyében megtalálta azt, kiről Mózes szólott és a próféták. Mire Bertalan némileg csalódottan csak ennyit mond: Jöhet egyáltalán valami jó Názáretből? De Fülöp nem vesztí kedvét: Jöjj és lásd!¹

A Szent Szűz szeme is ezt ragyogja felénk májusi szemlélődéseink során: Jöjj és kövess engem! S ha valaki megretten egy pillanatra, s zavarában megkérdezi: Tanulhatok én egyáltalán valamit a Boldogságos Szűztől? Nem túlságosan magas ő nekem? Adhat ő nekem a magam kis emberségéhez képest valamit is? Jöhet nekem valami jó általa ilyen értelemben Názáretből?

Akkor a Szent Szűz egyszerű szóval csak annyit mond: Jöjj és lásd!

¹ Ján 1, 43. skk.

Hát fogadjuk el az anyai hívást, Testvérek. Menjünk és lássuk, mi szépet, nemeset, eszményit, nekünkvalót és hasznosat elemezhetünk ki a Boldogságos Szűzből. S én nyugodtan biztosíthatok mindenkit: végülis jóleső érzéssel dicsekszünk majd egymásnak: megtaláltuk benne az életnek, s éppen a mai ködös-kínos életnek sok pontjára a megoldást és a mintát.

*

S hangzik felénk bizonyágunkra a Boldogságos Szűz ajkára adott Bölcsesség szava:

*«Emlékezetem él
minden idők nemzedékeiben.»¹
«Aki reám hallgat,
meg nem szégyenül.
Akiék értem fáradnak,
nem esnek bűnbe.»²
«Anyja vagyok én a szép szeretetnek; ...
... nálam az élet és crény minden reménye.»³*

Az Anyaszentegyház nem véletlenül mondatja ezt nekünk a Boldogságos Szűzzel.⁴ Állandó terelgetésnek és biztatásnak szánja, hogy a Szent Szűz lelki értékeit úgy szívjuk magunkba, mint az édes anyatejet.

*

Igaz. A Boldogságos Szűzben éppen szeplőtelenül fogantatott lényé és istenanyaságra szóló különös kiválasztottsága miatt van bizonyos emberfölötti. Hópártás hegycsúcs ő az erkölcsi világban, mi pedig omladozó vakond-túrás. De ezektől a csak személyére szánt hatalmas méretű kiváltságoktól eltekintve, ezek hordozójaként ott van a Szent Szűz törekény embersége, értelmével, szabadakaratóval, földi utakat járó küzdelmeivel és gondjaival, mint egy az emberek fiai közül.

S ebben a természetfölöttire hangolódó emberségben rejlenek azok a lelki vonások és erkölcsi értékek, amelyek egészen emberiek, s melyek ráillenek akármelyikünk lelkére, ha kellőleg eltanuljuk és magunkba ojtogatjuk. A Szűzanya emberségében az összes nagyok között legszebben valósul meg a Teremtő Atya eredeti elgondolása az *ember-ről*. S ez lehet eszménye és mintája valamennyiünknek. Ezt lehet is, meg érdekes is utánoznunk.

*

¹ Eccli 24, 28.

² Eccli 24, 30.

³ Eccli 24, 24a, 25b.

⁴ A kármelhegyi Boldogasszony miséjében (júl. 16.).

Az idősebbik Jakab apostolt gonosz kézzel letaszítják a templom ormáról és megkövezik. Ott hever a 96 éves szent aggyastyán zúzott tagokkal, félholtan. S végső erejét összeszedve, bágyadt karját az égre emeli, szederjes ajka mégegyszer szóra nyílik: Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!

Ez a helyzet és ez a szó, valamennyiünk tudomása szerint, a kereszten haldokló Krisztusról mintázódik. A halódó Szent Jakab tehát az isteni Mester lelkét utánozza: Krisztusról mintázott erényt gyakorol, mint ahogy minden szent Krisztus egy-egy vonásának zseniális utánzója.

De akkor kérdezem, Testvérek, miért ne utánozhatnak egy-egy lelki vonásában a Szent Szűzet? Lehet is, de kell is utánoznunk. A Szent Szűz alakján ugyanis sokkal közelebbről látszik és tetszik meg az erény és az eszmény. Még emberibb és hozzánk lélektanilag még közelebb eső talajba ültetve. Az Úr Krisztus Istenember, a Boldogságos Szűz csupán ember, teljesen egy közülünk, ha igen nagyra van is kiválasztva az Úr Istentől.

* * *

De lássunk hozzá a mára jutó feladatunknak!

Május elseje sokfelé a munka ünnepe. Az ünneplés munkaszünetben és szórakoztató időtöltésben fejeződik ki. Mi avassuk nemcsak ezt a napot, hanem az egész május hónapot a lélek-megmunkálása és a belső ember megdolgozása ünnepévé, nem az erre szolgáló tevékenységeink szüneteltetése, hanem komoly, imádsággal is megszentelt s a május Királynőjének pártfogásával megerősített törekvéssel: ellesve és magunkraöltve a Szűzanya erényeit.

* *

Nézzük meg legelőször, mi is valójában az, amit röviden *erény*-nek nevezünk. Talán úgy tudnám legjobban megközelíteni: meggyújtott, jól begyakorlott, tehát könnyen működésképes lendítő energia a jónak a megtevésére. Tehát megszerzem és megnevelem magamban a lelki erőket, hogy szinte észrevétlenül lendüljek a jóra. Ez az erény. Olyan ez, mint a zongorázó művész kézmozgása. Rá sem gondol többé, hanem a sok magábannevelő munka következtében szinte önkénytelenül születik a mozdulata.

Az Istent szolgálni akaró ember életében nagyon kell ez az eleven, jóra való hajlam, a helyes tettekre szóló beiskolá-

zottság. Mint a megduzzasztott víz, mely alig várja hová hatoljon, s hol fejtse ki tomboló energiáit. De kell, mert annyi a nehezítő, visszafogó körülmény, hangulat, indispozíció.

Mármost a léleknek ez a hasznos és szükséges energia-készlete vagy az Istentől jön, vagy az ember iparkodása szerzi meg. Ha az Istentől való, akkor isteni erényeknek kell neveznünk; és ilyen 3 van: a hit, a remény és a szeretet. Ha emberi törekvések gyümölcse, tehát tudatos és megfeszített akaratból származó munka eredménye, akkor erkölcsi erény a neve; s ilyen 4 van: az okosság,

igazságosság,
mértékletesség és
lelki erősség.

*

Nagy Szent Gergely szerint: ami a csontváz a testnek, ugyanaz az erény a léleknek. Nélküle nincs erő, nincs tartás, egyensúly és lendület, hanem csak puha összecsukslás és energiátlan heverés.

*

Aranyszájú Szent János szemével tekintve: az erény igen fontos és hatalmas tényező az emberben. Az embert szinte angyallá varázsolja, s az emberi lélek izmos és ernyedetlen szárnyon tör az ég felé.

*

Nazianzi Szent Gergely nem győz figyelmeztetni, hogy az erény nemcsak Isten ajándéka, hanem az ember különös iparkodásának értékes eredménye is. Emberi erőfeszítések nélkül nem lehet erényről beszélni.

Hogy Aquinói Szent Tamás hasonlatával éljünk: A csónak magától csak lefelé sodródik a folyón. Ha árellenébe akarom terelni, rendszeresen és komolyan kell eveznem. A lélek is így van az erényszerzéssel. Csak komoly és következetes erőfeszítéssel lehet haladnunk bármelyik erényben.

* *

Sajnos, hogy nem egyszer igen kevés időt és gondot szánunk az erényszerzésre!

*

Szent Pambó, egy jámbor remete a nitriai pusztából, ki egyebet sem tett, mint látástól vakulásig imádkozott és kosarakat font Isten dicsőségére, egyszer bevetődik valami ügy kapcsán Alexandriába. Látja a nagy kavarodást, loholást és lázasan izgalmas versenyfutást a pénzért és a társadalmi szempontokért. De többek közt egészen közéről lát egy színésznőt is kifestve, agyoncicomázva, az udvarlók hódoló körének közepén. S a pusztai szent ember egyszerre csak sírvafakad. Kérdik jobbról-balról, hogy mi baja; és Pambó megmagyarázza, mihelyt szóhoz juthat.

— Hogyne sírnék, szól a szent öreg, mikor látnom kell, hogy az emberek ezrével mennyit fáradoznak és törik magukat nem is mindig igaz, mulandó dolgokért. Ez a szegény nő is mennyit erőlködik, csakhogy valamikép tessék bámulóinak. S én, boldogtalan ember, milyen keveset tettem és tesz az örök boldogságomért, s az Isten kegyének elnyeréséért.

Pedig Szent Pambó tett egyetmást a lelkéért, s annak istenfélő gyarapodásáért. De mit szóljunk mi, Testvéreim?!

*

Az erény gyakorlásához csak egyetlen dolog kell: Istenfélő szív. Ha ez megvan bennünk, akkor az erénygyakorlást mindenféle körülmények között, mindenféle társadalmi-, vagy élethelyzetben, minden foglalkozási körben valósíthatjuk — beszéli Aranyhajó Szent János. Senki se kellenkedjék tehát és ne habozzék sokat közölni, hanem — ha féli az Istent — fogjon hozzá az erények gyakorlásához.

*

Szent Pál apostol is sokallgatta egyszer a teste tövisét, mely annyit gyötörte belülről és kérte az Urat, szabadítsa már meg végre. De az Úr nem teljesítette a kérést, hanem azt felelte: Elegendő neked az én kegyelemem, mert az erő az erőtlenségben válik teljessé.¹

* * *

Megnéztük és megismertük az erény sajátos világát és természetét. Ha eleven valóságában akarjuk szemlélni, legjobb a Boldogságos Szűzre tekintenünk, s ámulva rebegi ajkunk az ősi, szép ének imádságos szavát:

¹ 2 Kor. 12, 9.

Ó dicsőséges, ó ékességes,
Mint a csillag, fényes!
Úrnők s anyánk vagy,
Drága, szép erényes!¹

*

S a Boldogságos Szűz Istenben dicsekvő szent természetességgel feleli, dicséretünkre a Bölcsesség szavát:

*«Jertek hozzám mind,
kik megóhajtotok engem,
és töltekezzetek gyümölcseimmel.»²*

*

Fogadjuk meg mennyei Édesanyánk szavát, Testvéreim. Csodáljuk meg és másoljuk magunkra a Szent Szűz erényeit, mert Kalazanti Szent Józseffel szólva, az erény az, ami megkoronázza lényünket Isten és ember előtt. Krisztus Urunk pedig váltig biztat valamennyiünket: «Legyetek tökéletesek, mint a ti Mennyei Atyátok is tökéletes».³ Amen.

MÁJUS 2.

Én is az Úr szolgálója vagyok.

Szent Lukács evangéliuma utólérhetetlen egyszerűséggel és bájjal festi meg a világtörténelem egyik legnagyobb eseményét: azt a pillanatot, midőn a Szentlélek ereje által a Boldogságos Szűznek szíve alatt a földre lép az Isten Szent Fia, mindenneknek váltáságára. Az áhítatából fölrezzentett Szent Szűz álmélkodva eszmél rá az Úr üzenetét hozó angyal szavának roppant értelmére, s mihelyt fölocsúdik egy csepp szent döbbenetéből, ragyogó, szép lelkéből csak egy gondolat csordul az ajkára, de ebben benne zeng egész lényének teljes leborulása, maga átadása és odaszentelődése: «Ime, én az Úrnak szolgálója vagyok. Legyen tehát nekem a te szavad szerint».⁴

S ezzel nemcsak annyit mond, hogy vállalja a világtörténelem legszebb küldetését, mi valaha is asszonyra jutott, hanem valamennyiünk nevében tesz egy igen fontos, elvi kijelentést, megfogalmazza, amit homályosan minden jól gon-

¹ Pázmány után Szent vagy, Uram. 192.

² Eccli 24, 26.

³ Mt 5, 48.

⁴ Luk 1, 38.

dolzkodó embernek éreznie kell magában: Ime, hiszen én az Isten szolgálja vagyok; minden úgy legyen hát, amint ő kívánja tőlem.

*

A Boldogságos Szűzet egy egészen Istennek szóló, megszentelt és belső szolgálatra foglalja le az Úr az angyali üzenet által. Ez a szolgálat egyedülálló, egyszeri és páratlan, ebben csak áhítattal csodálnunk lehet a Szent Szűzet és legfeljebb ujjonganunk, hogy ilyen nagy dolgot tett az Isten az emberekkel, atyai, nagy könyörületében meglátogatván az ő népét. Ebben a nagy és szent küldetésben a Szüzanya kivételes eszköz, föl-emelt és fölmagasztalt ember, kinek magaslatára emberi lény föl nem emelkedhet. De minden jószándékú és istenfélő lélek nyomába szegődhet és egészen mellé léphet abban a fönntartás nélküli, szent odaadásban, mellyel megvallja és nem tagadja, mellyel szívesen és komoly elszántsággal vállalja az istenszolgálat terheit.

Az emberi utak és sorsok ugyan nagyon különbözők. Legtöbb ember útja a templom és a vallás világán kívül kanyarog. Életének kitermelődése profán munkatereken folyik. S mégis valamennyiünkre szószerint és egész terjedelmében áll a Boldogságos Szent Szűz megállapítása: Ime, én az Úrnak szolgálója vagyok. Az istenszolgálatunk lényegében teljesen azonos, csak fokozat szerint különbözik egymástól. Az egyiknek szintje közelebb esik a szentek-szentjéhez, mint a másiké, de valójában mindnyájunk élete egyformán istenszolgálat.

A mai elmélkedésünkben ezt a nagy élettényt vizsgáljuk meg közelebről és részletesebben, remélve hozzá a Szentlélek kegyelmét, s a Szüzanya áldását.

* * *

Őserővel zeng felénk Józsue szava az Ószövetség pusztájából, mint a vihar orgonája:

*«Féljétek az Urat,
s szolgáljatok néki
egész és igaz szívvel!»¹*

A női lélek szelíd áhítatából csatlakozik hozzá Judith hála-éneke szelíd fölhangként az iménti őserős hanghoz:

¹ Józs 24, 14a.

*«Adónád! Uram!
Nagy vagy te,
Hatalmas erődben
és legyőzhetetlen.
Néked szolgálnak
összes teremtményeid,
Mert mondottad
és lettek,
Lelkedet küldted
és létrejöttek.»¹*

Ebből a mélyen jelképes, emberi kettősből ugyanaz a gondolat csendül ki, mint amit a Boldogasszony mondott Názáretben az angyalnak: minden teremtetten lény az Istent szolgálja. Én is vállalom a rámeső szolgálatot.

*

Az istenalkotta természet, a virág, a hegy-völgyes táj, a csillogó harmat, a kristályok titokzatos birodalma, a szivárvány és a színpompás alkonyat s a többi élő és élettelen teremtmény vállalja és teljesíti a szent szolgálatot: hirdeti az Isten szépségét, jóságát, gazdagságát és bölcsességét. Csak a teremtés koronája, az ember, nem hajlandó sokszor visszatükrözni az Isten dicsőségét.

Szent Jeromos-atya sokat tűnődik ezen a furcsán-szomorú tényen, s nem egyszer kifakad:

*Ha a nap, hold és csillagok
Istennek szolgálnak,
miért ne szolgálnék
én is neki?*²

Máskor keserűen kénytelen bevallani mindnyájunk nevében:

*Ég és föld Istennek szolgál,
egyedül az ember nem akar szolgálni!*

Mintha ősi fertőzetként benne lappangana a lelkében a gonosz szellem lázadása: Non serviam! Nem szolgállok neked, Isten!

* *

Hogy kellően át tudjuk tekinteni és föl tudjuk fogni ebben a kérdésben az igazságot, Testvéreim, és tekintettel arra, hogy az emberi elme szeret jónak és rossznak egyformán

¹ Jud 16, 16. sk.

² in Ps. 91.

tudója és értője lenni, úgy gondolom, jó lesz, ha fölvetünk egy merész kérdést, és megszerezzük hozzá a kielégítő feleletet. A kérdés ugyan kissé furcsán hangzik, de azért ne térjünk ki előle pusztán emiatt. Mi jogon Uram nekem az Isten? És: Mi jogon várhatja el tőlem meg nem kerülhető, föltétlen formában a szolgálatot?

Hadd feleljek meg, Testvérek, erre a két kérdésre egy sokatmondó hasonlattal.

Egy régi történetíró, Caelius, jellemző és szomorú kortörténeti adatként följegyezte számunkra, hogy régente a rab-szolga homlokára égetve viselte urának kezdőbetűt, vagy családi jelét annak kifejezéseként, hogy gazdájának fönntartás nélküli tulajdona.

Ránk több van égetve, Testvérek. Eleven zománcként reánk van öntve, belénk van ivódva a teremítő Istenhez való hasonlatosságunk. Az ő képére termettünk. Le sem tagadhatjuk, hogy az Isten képemását hordozzuk magunkon.

Kérdezzük csak gyakran, lelki szemünkkel magunkra tekintve azt, amit az Úr Jézus kért a megmutatott adópénzről: Kié ez a kép?

Kinek a képe és tulajdona vagy te?

S a felelet semmiképpen sem lehet más:

Én az Isten képe és tulajdona vagyok.

Ámde, ha ez így van, mint ahogy biztos, hogy így van, akkor tovább is igaz Krisztus szavainak szellemében:

Meg kell tehát adnom Istennek, ami az övé, tehát ki-zárólag őt illeti!¹

Ez a magyarázata és alapja istenszolgálatunknak, Istennel szemben megföllebbezhetetlen szolgáságunknak: Én is, Te is, és minden földi ember a fölséges Isten tulajdona vagyunk; neki tartozunk önmagunkkal és mindennel, ami telik tőlünk és belőlünk.

*

És hogyan alakul az Istennel ez a szolgálati viszonylatunk?

Az Isten fölöttem van tekintélyével, parancsol, és én alávetem magam. Az Isten rendelkezik, és én teljesítem azt. Az Isten utasít, és én végrehajtom utasítását. Az Isten fölhasznál engem az ő legfőbb és független elgondolásai szerint, én pedig egyszerűen, szívesen és odaadóan eszköze tudok lenni az Istennek.

¹ Hunold I. 18. Szentbeszéd.

Ezt a szellemet alakítom ki a magam lelkében és élet-szemléletemben, elkerülve azonban minden félreértelmezést és helytelenséget.

*

Szent Jeromos mondja el az előkelő származású és dús-gazdag Nepottianus útját, ahogyan ez az istenszolgálat tényére ráébredt.

Olvasta az Evangéliumban, hogy senki sem szolgálhat két úrnak egyszerre: Istennek és a mammonnak.¹ De ugyancsak megragadta lelkét a másik tétel a Szentírásban: Uradat Istenedet imádjad, és csak neki szolgálj.² Ilyenformán a Szentlélek világosan megmutatja, melyik a helyes út, tehát neki látott, hogy szolgálja az Istent.

* *

Az istenszolgáló embernek mindig göröngyös az útja. Lépten-nyomon összeütközik azokkal a hatalmakkal, melyek éppen az Isten hatalmának lerontásán, illetve az üdvösség útját járó lelkek elgáncsolásán munkálkodnak. Az evilág fejlődése, a gonosz-lélek ugyan kivettettet uralmából,³ mint az Úr Jézus hirdeti, de bizonyos hatalom mégis maradt a kezében — neki és csatlósainak —, hogy az üdvösségre törő lelkeket megpróbálják és megrostálják, mint a búzát.⁴ Ebben a tevékenységben ugyan az istengyűlölet és a rosszakaró gonosz-ság fűti őket, de mégis az Isten megdicsőítésén dolgoznak, hiszen gonoszkodásukra egyszer elkövetkezik a rettenetes és szent igazságtevés az Úristen részéről. Addig azonban tudnak bajt okozni, zavart kelteni és gyötrelmeket hinteni az Isten szerint élő ember útjába.

S nekünk győznünk kell a harcot, bármi történjék is. Csengjen fülünkbe mindig az Apostol biztatása:

*«Mindenben nyomorúságot szenvedünk,
de nem szorongat semmi;
bizonytalanságban vagyunk,
de nem esünk kétségbe;
üldözést szenvedünk,
de el nem hagyatunk;
földre terítettünk,*

¹ Mt 6, 24.

² Ex 20, 2—6 cf. Deut 5, 6—10.

³ Jn 12, 31.

⁴ Luk 22, 31.

*de el nem veszünk!*¹
«Mert mi, akik élünk,
mindig halálra adatunk Jézusért,
hogy Jézus élete is nyilvánvaló legyen
*a mi halandó testünkön.»*²

Igy volt ez Szent Pál korában, így van manapság, és ugyanígy lesz, mígcsak egy keresztény lesz a földön. Ne is csodálkozzék rajta senki, hiszen az Üdvözítő ezt eléggé megmondta jóelőre:

«Nem különb a tanítvány mesterénél,
*sem a szolga uránál.»*³
«Ha engem üldöztek,
*titeket is üldözni fognak.»*⁴
De «ne féljete azoktól,
ők megölik a testet,
de nem tudják megölni a lelket.»
*«Mikor pedig üldöznék titeket»*⁵
az egyik városban,
*fussatok a másikba.»*⁶

Bajok jönnek állandóan. Szinte szünet nélkül zúg körülöttünk a bántások vihara, de meginognunk, letörnünk, vagy kétségbeesnünk nem szabad. Ezt kiáltja szüntelenül felénk a rendületlen istenszolgálat szelleme.

*

Gyakran bizony csak szívós küzdelem árán tudunk lehetőséget teremteni az istenszolgálatra. Mint a mai napnak szentje, Athanáziusz is. A 46 év alatt, míg Alexandria püspöke volt, ötször kergetik számkivetésbe. Évekig rejtőzik egy száraz víztartályban, s csak egy jóembere tud róla közben, ki az enniyalót hordja neki titkon. De mégis szolgál rendületlenül! És harcol tollal, szóval és imával — igaz, mindig szeretettel —, de míg nem győz Krisztussal, addig nincs nyugta egy percre sem.

*

Máskor meg leleményre van szükség, hogy el ne akadjon az istenszolgálatunk. Amit az Üdvözítő is sürgetett egyszer:

«Legyetek tehát
okosak, mint a kígyók
*és szeldek, mint a galambok.»*⁷

Erre is mutat példát Athanáziusz.

¹ 2 Kor 4, 8. sk. ² 2 Kor 4, 11. ³ Mt 10, 24, ⁴ Ján 15, 20,
⁵ Mt 10, 28, ⁶ Mt 10, 23, ⁷ Mt 10, 16.

Egyszer üldözői utólérték menekülése közben. De a nagy tüsténkedésben nem ismertek rá: érdektelen, környékbeli járókelőnek nézik. Még meg is szólítják nagy lihegve, nem látta-e erre szaladni a gyűlöletes Athanáziuszt. A szent püspök mindjárt átértette a helyzetet s befelé talán mosolyogva csak ennyit mond nekik: «De bizony láttam. S azóta aligha érhetett messzire».

Az üldözők új erőre kapva tovább loholnak, Athanáziusz pedig ez egyszer megmenekült a bajból s egyelőre nézhetett a szolgálata után.

* *

Egy Szent Pálról, Athanáziuszról könnyű eligazodnom az istenszolgálat kérdésében, de mihez tartsa magát az, aki nem járhat-kelhet a szentség magaslatán és nem is áll annyira az Isten ügyéhez közel, mint egy apostol, püspök, vagy egy szerzetes. Hol leli meg az ilyen ember a maga területét az istenszolgálatra? Mi lehet az, ami az ő életében istenszolgálatnak számíthat?

Ezekre a kérdésekre sokkal könnyebb megadni magunknak a feleletet, csak istenfélő szív és lélek kell hozzá.

Szolgálom az Istent, ha imádkozom a magam nevében és azok helyett, kik legfeljebb, ha káromkodás közben veszik szájukra az Isten szent nevét.

Szolgálom a Mennyei Atyát, ha elmegyek a szentmisére, litániára, vagy közös ájtatosságra, hogy a Krisztus népének hódolatába én is beleadjam a magamét; hiszen ezt is kell időnkint, mert kijár az Istennek.

Istenemet szolgálom, valahányszor a szentségekhez járulok, böjtölök, vagy adok a szegénynek az Úr Jézus nevében.

Neki szolgálom, ha komolyan veszem a kötelességeimet, szemem előtt tartom és gondosan megőrzöm a parancsolatokat, s valahányszor jót teszek embertársammal, jóbarátommal, vagy ellenséggemmel, egyformán Istent szolgálom, ha jókeresztény-katolikus módján rendezem be életemet, s ha minden valamire való tettetemet Istennek ajánlom hódolati ajándékként.

Van tehát mód és alkalom az istenszolgálatra valamenynyünk életében annyira, hogy ha akarom, az egész életem egy eleven imádság, egy soha meg nem szakadó zsoltár vagy himnusz lehet Istennek, akármilyen is vagyok egyébként, hiszen ha akarom, bármit teszek és bármit alkotok, Neki szól.

* * *

*«Tartsuk meg — tehát — a kegyelmet,
— Testvérek — Istennek tetsző módon,
hogy általa szolgáljunk.»¹*

— mondja az Apostol. S talán nem hiába!

Az Evangélium is ezt kívánja tőlünk az Úrnak:

*«Félelem nélkül szolgáljunk Neki,
jámorságban és igazságban öelötte
minden napjainkban.»²*

A zsoltáros pedig lelkesen kiáltja mindnyájunk felé:

*«Szolgálatok az Urat örvendezve,
Járulatok eléje lelkenedezve.»³*

Testvéreim! Alakítsuk át egész életünket ilyen szellemben és ilyenféleképen istenszolgálatá! Ne féljünk attól, hogy ezzel rabszolgaságra jutunk. Sőt ellenkezőleg. Az Isten szolgálata csak megemeli életszintünket.

Régi keresztény igazság, hogy Istennek szolgálni uralkodást jelent. És valóban így van. Mert az istenszolgálat ezen a világon a természet és ösztön rabságából szabadítja ki a felsőbbrendű, királyi énünket és ezt juttatja végülis érvényesülésre. A túlvilágon viszont az istenszolgáló ember Istennel együtt diadalmaskodik és dicsőségtől koronázva csakugyan uralkodik. Így igaz a nagy jelmondat: Deo servire: regnare est = Istennek szolgálni uralkodást jelent!

*

Végül ne feledjük, Testvéreim, Szalézi Szent Ferenc nagy titkát, mely szerint:

akkor vagyok igazán az Isten szolgálója, ha

szentül gondolkodom,

szentül beszélek

és szentül cselekszem mindenben. Amen.

MÁJUS 3.

Boldogok a szelídek.

Megképzik lelki szemeink előtt a jelenet úgy, amint azt sok művész is megfestette, s az Evangéliumból sejteni lehet. A lopva egymásra tekintető, össze-összenéző írástudók és papok, székükön ülve, kisebb csoportokba tömörülve, koszorúban körül fogják a gyermek Istent. Eredeti egyéniségű, nyílt-

¹ Zsid 12, 28.

² Luk 1, 74. sk.

³ Zsolt 99, 2bc.

eszű, úgynevezett okos gyermeket már mindegyikük látott. Olyat is, akiből nagy-embert jósolnak az ismerősök és a jóbarátok, ami ugyan inkább jókívánság szokott lenni, mint komoly ténymegállapítás. Ehhez a 12 éves názareti gyerekhez fogható azonban még nem láttak. Kérdezetik, forgatják, megbámulják talpraesett kérdéseit, szakszerű magyarázatait, s nem azzal a megállapítással végzik a dolgot, hogy vétek volna, ha ez a gyerek iskolázatlanul maradna csak azért, mivel vidéki szegény fiú, hanem azt kell látniok, hogy valamennyiükkel versenyez ennek a csodálatos gyermeknek a tudása és bölcsesége, sőt helyenként titkon látniok kell, hogy egy-egy ponton túl is szárnyalja őket.

Igy jönnek össze egyik nap a másik után és hallgatnak, ámuldoznak és faggatják ezt a csodálatos fiút, mígnem a 3-ik napon megjelennek a fiú szülei, szegényes, egyszerű, iparos-emberek, és káprázatos élményeik tárgyát, a dolgok rendje szerint elszólítják közülük. Sajnálják, hogy nem élvezhetik tovább fiatal szellemének szárnyalását. Szorongatják a szülők kezét és szerencsét kívánnak nekik a gyermekhez. Egyik-másik még lelkükre is köti, hogy el ne hanyagolják ezt a fiút, és teremtsenek lehetőséget tehetségeinek kibontására.

Megértjük ezt a nagy ámuldozást és buzgólkodást. Mi sem lettünk volna másként. Minket azonban az a halk párbeszéd érdekel, mely a fiú és édesanyja között folyik, mikor végre sikerül kiszöknöik a fényes és tisztos írástudók gyűrűjéből. Kiderül, hogy már harmadik napja keresik a fiút. Nagy útról tértek vissza, nem tudom, hányadik községből és már mindenféle baj lehetősége megfordult az eszükben. Meg is értjük őket és minden hasonló helyzetbe kerülő szülőt. De a sok bolyongást, aggodalmat és kérdezősködést bezáró megnyilatkozás mégsem olyan, mint általában lenni szokott. Egy szelíd, alig szemrehányó, inkább érdeklődő anyai kérdés az egész:

*«Gyermeğim,
miért cselekedtél így velünk?
Ime, atyád és én
bánkódva kerestünk téged.»*

A fiú válasza is csupa melegség, szeretet és sajnálkozás, bár benne rejlik az isteni küldetés érzete is:

*«Miért, hogy engem kerestetek?
Nem tudjátok-e,
hogy az én Atyám dolgaiban kellennem?»¹*

¹ Luk 2, 41 skk.

Mi most, Testvéreim, nem a 12 éves Jézuson csodálkozunk, hanem az édesanyja nagy szelídsége ragadja meg a lelkünket. Mégis, mégis, akárhogy is van egyébként a dolog, de 3 keserves napnak minden szorongását és aggodalmát egy ilyen halk megjegyzésbe oldani! Ez nem mindennapos élmény számunkra. Ebben felsőbbrendű lelki kultúráltságot érzünk. Ez a szelídség, s a szelídségnek ekkora foka tiszteletet ébreszt bennünk, levesz a lábunkról. Most értjük meg az aranylő szőke-séget és a halvány égszínkéket, amibe keresztény népünk kegyelete öltöztetni szokta a Boldogságos Szűzet. A viharos felhők közt is szelíden fénylő csillag, a nyugodtan és szépségbe öltözötten illatozó mennyei szép rózsza. Ilyennek érzi, ilyennek ünnepli és énekli országunknak népe a Szűzanyát és mint látjuk, igaza is van.

*

A mai alkalommal ezt az angyali szelídséget engedjük magunkra hatni, Testvérek. Sugározza be lelkünket. Figyeljük meg minden oldalról, fogjuk ujjunk közé a Szent Szűz lelkének ezt a drága gyöngyét. Forgassuk és nézegessük, hogy a mi lelkünkben is megteremjen a szelídség gyöngye.

* * *

Jó lesz legelőször is megnéznünk és ennek alapján megfelelnünk a kérdésre: mi is voltaképen a szerénység erénye.

Az idegesség korát éljük. Bizonytalanságban, gondok közt őrlődünk. Az élet hajszája és küzdelme, borzalmak átélése és azoknak visszajáró emléke megvisel bennünket. Könnyen lobban a lélek indulata és mindig baj és mindig kellemetlen, ha zabola nélkül, fék és kormány nélkül rohan pusztító útjára. Szóval és kézzel óriási felfordulást tud csinálni a nyers emberi indulat. Szálakat kuszál össze, vagy szaggat szét. Lelkeket forráz le és sebez meg sokszor egy életre.

Kell tehát a fék és a kormány erre a megvadult és mindent legázoló indulat-autóra. S ez az indulat-fék és indulat-kormány a szelídség. Ez visszatartja a lelket a bosszúálló rosszat-akarástól. A szelídség bölcs önuralommal visszaparancsolja a föllobbanó haragot arra a fokra, amin még nem rombol maga körül, hanem épít.

*

Igy most már kezdem azt is érteni, miért hirdeti az Úr Krisztus olyan buzgón és fontosnak tartva:

*«Boldogok a szelídek,
mert ők lesznek birtokosai a földnek.»¹*

Ó, tudom, hogy nem ennek a földnek, mert itt legtöbbnyire a nyers erőszak és az ököljog szokott uralkodni, s a szelíd ember a sarokba szorul. De az a másik föld a mi ígéret-földünk: a mennyország és az örök boldogság mégis a szelídeké lesz, mert oda csak Krisztus lábnyomába lépkedve lehet eltalálni. Az Úr Krisztus pedig magáról szerényen bár, de határozottan azt mondja:

*«Tanuljatok tőlem,
mert szelíd vagyok
és alázatos szívű.»²*

S ide szól az Apostol figyelmeztetése is, mikor értünk aggódva szinte kérlel bennünket:

*«Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban,
amely Krisztus Jézusban is megvolt.»³*

*

A kereszt számomra, ha jól meggondolom, nemcsak a szenvedés fája, hanem a szelídség jelvénye is. Mekkora erőket kellett láncravernie önmagában az Úr Krisztusnak, míg a keresztrefeszítés szégyenletes ténye lezajlott!

Gondoljunk csak végig, Testvéreim, ebből a szempontból az egész Passiót.

Az Úr Krisztust arcucsapja egy otromba szolgakéz.

Egy egész éjszaka gúnyolódás, kaszárnyai tréfák, s ezerféleképen bolondot úznak belőle.

Öszlophoz kötik és véresre korbácsolják.

Köpködnek rá, taszigálják, mocskolódnak vele, mint egy utolsóval.

Két bárdolatlan gerendára szegeznek eleven testét. S bizony akkoriban a kereszt, mint ezt valamennyien jól tudjuk, akasztófának számított.

S még a keresztén függés véres kínjai alatt is ott hullámszik és járja a bolondok táncát a csúfondároskodók söpredék-népsége.

Az Úr Krisztus viszont szelíden hallgat; vagy minden indulatoskodás nélkül szól néhány komoly szót; vagy mentegeti bántalmazóit önmaga és Mennyei Atyja előtt. Krisztus, a hatal-

¹ Mt 5, 4.

² Mt 11, 29b.

³ Fili 2, 5.

mas Isten! Kinek világot termő erőtenger és angyali légiók állnának rendelkezésére!

Hej, de nagy iskola ez nekem, én Uram és én Istenem! Nekem, aki bizony sokszor egészen kis dolgokat sem igen tudok elviselni, vagy szó nélkül hagyni. Aki, mihelyt egy rossz szót szólnak hozzám, azonnal epéssé válok, legalább keserűeket mondok, ha ugyan nem szúr és vág rögtön a szavam. Hiába hallottam már ezerszer, hiába tudom is és belátom és elismerem, hogy egy csöpp mézzel több legyet lehetne fogni, mint egy hordó ecettel.¹ Ezentúl, ha a keresztre tekintek, mindjárt eszembe fog jutni az én Uram szelíd lelke, és jobban fogom tudni, mint eddig, hogy mit tegyek.

* *

A gyermekét pironogató Szűzanya lényéből és a kereszten vergődő Úr Krisztusból egyformán ez árad felém: Keresztény ember, földi gyermekem, láncra az ösztönös és nyers indulatokkal! Mert ez így való. Így különb és több, mint a föld sarát evők szennyes és alantas életcsapása. Mert ha az indulatok megbéklyózását elmulasztanád, olyanná lennél környezeted számára, mint egy bármely pillanatban robbanásra kész dinamit-hüvely és pokollá tennéd magad körül az életet.

*

Viszont a Szűzanyát és Krisztust mintázgató szelíd lelkület...

*

Szent Margitunk már több éve szerzeteskedett a Nyulak-szigetén, mikor egyik társa, egy büszke, magyar főúr nevetetlen leánya, hirtelen mérgében Margit arcába loccsantotta a moslékot a konyhán. Margit egy pillanatra meghökken, aztán szelíd, inkább a másikon, mint önmagán szánakozó arccal, halkan csak ennyit mond:

— Szeretett atyámfia, mit művelsz?

És valljuk meg: észretérítőnek elég is ennyi. Arra persze nem gondolt Szent Margit, hogy ezt a «kis semmiséget» 600 év múlva is emlegetni fogják.

*

Egy koldus egyszer keveselvén az adományt, távozóban

¹ Szalézi Szent Ferenc.

csunyan szidalmazta Alamizsnás Szent János, alexandriai püspököt. A püspöki ház alkalmazottai éppen jól el akarják verni, mikor Szent János közbelép:

— Mit akartok ezzel a szerencsétlen emberrel?

— Tisztességre tanítani, mert téged, a mi püspökünket, merészelt szidalmazni.

— Ne bántsátok! Miért is ártanátok neki? Én már lassan 60 éve sértegetem Krisztust bűneimmel, és ő engem még sose bántott. Mliért ne sértegethetének egyszer-másszor engem is az emberek?!

* *

Nem nehéz észrevenni, Testvéreim, mennyi magasabbrendű és nemes rejlik a szelídségben. De ritka is az emberek világában, mint a fehér holló. Sokkal gyakoribb és könnyebben esik a nyersség, gorombaság, kíméletlen erőszak és a szemet szemért, fogat fogért szelleme. Tettleg is, de főként szóval rengeteget vétenek az emberek a krisztusi szelídség szelleme ellen. Pedig a bántás és az erőszak egészen idegen az Evangéliumtól.

Néha az egyenesség és a leplezetlen szókimondás nevében vétik el a dolgot az emberek. Az eredmény persze egészen más: durván és kegyetlenül nekirontanak az embertársuknak; akár kell, akár nem, illetékesen, vagy illetéktelenül, erőszakosan és minden tekintet nélkül, kíméletlenül és gorombán nekirontanak a felebarátjuknak, valósággal felöklelve, megtiporva és kiontva a másik embertestvér beleit. Ez járja társaságban és sajtóban, ez dívik a szomszédok és szakmabéliek közt, de ez a szomorú tünet harapódzott el a családi élet bensőséges köreiből is.

Az ilyen öklömutogató, ráordítás és öklelő módszerrel azonban voltaképpen semmit sem lehet gyökeresen és szervesen megoldani, vagy orvosolni. Ez csak rombol és pusztít maga körül, viszályt ver föl, elkeseredést szül, de valójában nem viszi előbbre a dolgokat.

Olykor még vallásos emberek közt, gyakori áldozók és egyesületi munkában apostolkodók körében is akad ilyen öklelő apostol. Ennek az eszménye azonban nem az Evangélium szelíd és alázatos szívű Krisztusa, hanem valamiféle bikafejű egyiptomi bálvány, melyet az evangéliumon nevelkedett katolikus szemlélet kereken el kell hogy utasítson, ki kell, hogy irtson a maga világából.

*

Szent Jakab apostol levelében olvassuk a nagyon bölcs meglátást:

*«A nyelv is kicsiny testrészt ugyan,
de nagy dolgokat visz végbe.»¹*

A gonosz nyelv lángbaboríthat egy egész világot. A jó nyelv újat tud teremteni a gonosz világ romjaiból.²

A szelídség biztosítására nincs talán sürgősebb föladatunk, mint a nyelvnek, ennek a bőrébe sokszor nem férő, kicsiny húsdarabnak a megfékezése és megnevelése.

Szalézi Szent Ferenc, a szelídség szentje, gyakran szokta emlegetni az Üdvözítő szavait:

*«Legyetek okosak, mint a kígyó,
és szelídek, mint a galamb.»³*

Ilyenkor legtöbbször hozzátette:

«100 kígyót adok egy galambért!»

Mikor pedig elvei értelmében a bűnösökkel és a hitrontókkal szemben is föltűnően szelíd hangon beszélt, s emiatt szemrehányásokat kapott, kijelenti:

«Inkább küldöm őket szelídséggel a tisztítóhelyre, mint keménységgel a pokolra.»

*

A szelídség gyakorlására nem kell különlegesen nagy eseményekre pályáznunk, teljesen megfelelnek a mindennapi élet apró alkalmai. Különben is legjobban azokkal szemben kell gyakorolnunk a krisztusi szelídséget, akik legközelebb állnak hozzánk, és állandóan körülöttünk, vagy a kezünk alatt vannak, tehát a családunk tagjaival, alkalmazottainkkal, tanítványainkkal és az alárendeltekkel szemben. A kegyelet és az ember-tisztelet ugyanis velük szemben kopik el leghamarabb, s ez a bánásmódunkon megérződik.

II. Fülöp spanyol király egyszer sajátkezűleg hosszú levelet írt a pápának, s éjfélig görnyedt íróasztalánál. Mikor elkészült a levéllel, odanyújtja vele virrasztó titkáranak, hogy hintsen rá itatóport, s aztán tekercselje a levelet, hogy a pecsétet rányomhassák. Az álomossággal birkózó titkár kódós fejjelel a porzó helyett a tintaszelencét kapja kézbe, s a sok fáradtsággal rótt levélre tintát szór. Mikor észreveszi a végzetes tévedést, sápadtan és remegve jelenti urának, s elkészül a legrosszabbakra. De

¹ Jak 3, 5.

² Schütz: Szentek Élete. I. 113.

³ Mt 10, 16.

a király visszanyomja magában az elképzelhető belső hullámokat, s teljes nyugalommal emeli szemét a titkára: «A baj nem végzetes éppen. Akad még talán egy ív papír az asztalom fiókjában!» S újra nekiül és írja megint a levelet szó nélkül, hajnalig.

* * *

Kedves Testvéreim! Tekintsünk mégegyszer a Boldogságos Szűzre, kinek egész lényén előmlik a szelídség erénye. Akarjunk és tudjunk ezen a ponton is az ő hűséges és lelkétől lelkedzett gyermekei lenni. Valahányszor rátekintünk, úgysis kénytelenek vagyunk elismerni, hogy:

«Boldogok a szelídek!»¹

Bár nehéz, de lehetséges indulataink megfékezése. Kényserítsük térdre őket a szelíd és alázatos szívű Krisztus és a Boldogasszony előtt. Fogja meg a lelkünket a róluk sugárzó szelídség szelleme. Kérjük az áldott Szűzanyát, hogy anyai szeretetével lehellje lelkünkre ezt a szép erényt. Ez legyen lelkünknek egyik anyajegye. Hogy megvalósuljon rajtunk életünk minden helyzetében az apostol szava és elgondolása:

*«Éljetek méltó módon
teljes alázatosságban, szelídségben
és türelemben.
Szíveleljétek el egymást szeretettel;
igyekezzetek megtartani az egyetértést
a béke kötelékével.»² Amen.*

MÁJUS 4.

A figyelmes lelkiület mélységeiről.

A mai alkalommal fehér asztalnál találjuk a Boldogságos Szűzet. Lakodalom van az egyik nyilván ismerős családnál. A vendégeken eluralkodott már a gondtalan örvendezés hangulata. Mindenki mosolyog, jól érzi magát, örül a háziak nagy örömének. Jókat kívánnak az örömszülőknek, áldatják az Istennel a fiatalokat, amint az már lenni szokott ilyenkor. És hát az erre az alkalomra gonddal és áldozatot sem kímélve összekészített jó falatokra sűrűn ürítgetik poharukat.

A vendéglátók igazán mindent elkövetnek, hogy a meg-

¹ Mt 5, 4. ² Ef 4, 1 sk.

hívott vendégeknek ne lehessen panaszuk. Ha megtisztelték a családot azzal, hogy eljöttek együttörvendezni, akkor ők is iparkodnak mindent megadni, s ezzel viszonzni a tiszteletet. Szó ne érhesse a házigazda és a háziasszony emberségét. A vendégek ezt nagyon jól tudják. Rá is hagynak mindent a háziakra, s csak a jó hangulatra fordítják minden iparkodásukat.

A Boldogságos Szűz azonban, ki Szentfia és az apostolok társaságában jött el a lakodalomra, nem andalodik úgy el a puszta örvendezésben, mint a többiek. Semmi kétségünk felőle, hogy ő is, meg az Úr Krisztus is egész lelkével elvegyült és beleolvadt az általános, fesztelen jóhangulatban a többiek közé. De a Szent Szűz éles szeme mégis észreveszi egyszercsak a háziak zavarát. Érző szíve egy pillanat alatt beleéli magát a könnyen kellemetlenné és mindent elrontóvá válható helyzetbe: számításon felül elfogyott a bor a háznál. Máskor talán nem olyan rettenetes csapás, hiszen venni is lehet, meg kölcsön is kaphat, aki hirtelen megszorul. Most azonban, úgy látszik, egyikre sincs módja a családnak. Talán mindent beadtak már a szerény örömmünnepebe, s a további áldozatokra nem futja a család anyagi és erkölcsi lehetőségeiből.

Igy kell valahogyan lennie a dolognak, mert a Boldogságos Szűz, megbizonyosodva a helyzetről, még idejében fülébe súgja Fiának: Nincs boruk. Csinálj valamit, Édes Fiam és Uram!

Az Úr Krisztusnak szintén nem kellett sok figyelmeztetés, meg nógatásra se igen szorult, ha bajt látott valahol. A Boldogságos Szűz, mint a jóság angyala, már az alkalmazottakkal veszi föl a fonalat észrevétlenül, s teszi az előintézkedéseket Szent Fia csodálatos segítő-tényéhez.

— Amit nektek mond, cselekedjétek. Itt legyen az eszetek. Kiki a helyén legyen a kellő pillanatban, és serényen tegye, amit kell majd. Csak Jézus szavát figyeljétek meg jól.

S a vendégek az egészből mit sem vesznek észre. Talán a háziak közül is csak egyik-másik legilletékesebb sejt valamit a nyilván elhangzó figyelmeztető odasúgásra, hogy ne aggódjanak, mert minden rendbejön. Csak akkor figyel föl mindenki, mikor asztalra kerül az újfajta, finom bor. De akkor sem tudja mindenki, hogy nem a házigazda készletéből való, hiszen pirongatják, hogy mért rejtegette eddig, s mért nem ezzel kezdte.¹

*

¹ Ján 2, 1 skk.

Mint a csöppentett méz, úgy aranylik és illatozik élénk ebből a kis evangéliumi eseményből a Boldogságos Szűz finom lelkisége, halkan, rejtve, de késlekedés nélkül tevékenykedő altruizmusa. S hogy miért hat ránk olyan üdítően éppen ez a vonása, mint az olvadozó, sáros-rongyos hótakaró alól előbújt fehér-zöld hóvirág a tél és tavasz határmezsgyéjén, azt talán a mai világnak a szegénysége magyarázza ebben a dologban és az a csak magára tekintő, mértéktelen és kiábrándító önzés, melyet manapság, szélében-hosszában, úton-útfélen tapasztalunk.

Keserves tapasztalatok ezek, Testvérek, és nagy lelki eldurvulás és nyomorúság lappang mögöttük. Jó lesz tehát, ha mi, jóra és most is a jobbra törekvő katolikus hívek, utánanézünk egy kicsit ennek a kipusztulófélben levő szép erénynek, s megtekintve azt a Boldogasszony lelkén, megpróbáljuk belevinni a készülő új világ lelkiségébe. Komoly kísérletet teszünk, hogy a figyelmes lelkületet átmentsük és fölújtsuk a mából kinövő holnapba.

* * *

Az altruista szellem ősi forrása az Evangélium, talaja pedig a keresztyén lelkiség. Az Ószövetségben is megcsendül ugyan, de a föld porától terhes légkörében csak igen kis távolságra tud elhatolni az Isten parancsa az emberek lelkében:

*«Szeresd felebarátodat,
mint tenmagadat.»¹*

Az ószövetségi ember lelkében kétségek és bizonytalanságok élnek erről a törvényről. Nem tudja biztosan, vajjon csakugyan ez-e a nagy-törvény, a főparancsolat,² de az sem világos előtte, kit kell felebarátjának tekintenie. A más népek gyermekét, vagy az ellenséget már nem igen hajlandó felebarátnak tekinteni és a szeretet áldásaiban részesíteni.³ Az Üdvözítőnek

kellett eljőnnie, hogy utána nyúljon és ismét magasra emelve minél nagyobb körre, az egész földet átfogóan sugároztassa a szeretet törvényét.

*

A felebaráti szeretetre szólító törvény most már szabadon érvényesülhet, s a kegyelmekben fürdő és visszafinomodó

keresztény lélekben legkisebb rezdülése is hullámokat tud keltetni. Azonnal megérzi benne, hogy a magának óhajtott mérték lesz jó mások felé is.

*«Mindazt tehát, amit akartok,
hogy nektek cselekedjenek az emberek,
ti is cselekedjétek nekik.»¹*

Az irgalmasság lelki és testi cselekedete pedig, melynek az Úr Krisztus akkora nagy fontosságot tulajdonít,² a másik nagy gyökérszál, mellyel az altruista és figyelmes lelkület a kinyilatkoztatás, de főleg ismét az Evangélium talajába kapaszkodik, s éltető nedveit onnét szívja.

*

A Krisztus-követő ember szívében tehát állandóan ott él az érzés: nemcsak magamért, hanem másokért is vagyok. Beleélem tehát magamat embertársam helyzetébe. Tudomásul veszem ügyeit-bajait, helyzetét, igényeit és hangulatát. Mindezek érintenek, érdekelnek engem is, és úgy igyekszem segíteni rajta, mint sajátmagamon. Tudomásul veszem, hogy tetteim, magamtartása és megnyilatkozásaim érintik a felebarátom lelkét is, és bizonyos mértékben felelős vagyok érte, mi folyik le benne, milyen előre lendítő, vagy visszaszorító élmények fakadnak benne a tőlem kapott hatások nyomán.

Az altruizmus finom szelleme közvetlen és szerves hajtása a Krisztus titokzatos testéről szóló hitigazságnak.³ A szőlőtőke és a szőlővessző szervesen összefügg egymással,⁴ s jelent számunkra annyit, hogy ha mi vagyunk a vesszők, akkor Krisztusból, a töből kapjuk az éltető erőket. De a vesszőben is sejtek vagyunk, egyik a másik mellé szervesen és szorosan zárkózva. Élet és erő áramlik egyikünkől a másikunkba. Van közünk, szerves közünk egymáshoz. Nincs helye köztünk a másikkal mit sem törődő, kaini, önző lelkületnek.⁵ S itt sejtünk rá, hogy lehet egyik ember a másiknak az elszáradás és a fertőzés tényezője is.

A keresztény altruizmus legfőbb alapjai tehát azok a nagy tények, melyeknek értelmében Isten gyermekei, egymásnak testvérei és egy test vagyunk az Úr Krisztusban.

* *

¹ Mt 7, 12a; Luk 6, 31.

² Mt 25, 34 skk.

³ Rom 12, 5.

⁴ Ján 15, 4 sk. ⁵ Gen 4, 9.

A másokra gondoló és másokért tennikész evangéliumi lelkületnek a kibontakozási területét tekintve fokozatai vannak.

*

Az egyik megmarad a társadalmi figyelmesség és tekintetlenség határain belül. Az ilyen ember a megegyezéssel társadalmi szabályokat, vagy akár úgy is mondhatjuk: az udvariasság követelményeit iparkodik maga körül érvényesíteni, s ezzel a közösségi életet teszi elviselhetővé, kellemesebbé, szebbé. Az ösztönös megnyilatkozások hívei ugyan, őszinteség-hiánytól, külsőségektől és álságoktól féltik az ilyen ember életét és lényét. Ilyen veszedelmekről kétségtelenül lehet beszélni, mint nem kívánatos lehetőségekről, nagyban és egészben azonban nincs igazuk, mert a társadalmi érintkezés megrendszabályozása nélkül pokollá válik a közösségi életünk.

A komolyan és mélyen katolikus lelkület társadalmi, vagy ha tetszik, társasági figyelmessége és előzékenysége voltaképpen elengedhetetlen követelmény, melyet kiki körülményeihez és lehetőségeihez képest köteles magának megszerezni.

*

A második fok a szociális figyelem és felelősség, vagy inkább kötelezettség foka. Ezen a fokon a keresztény katolikus ember nyitva tartja a szemét és a szívét a másik ember anyagi és szellemi nyomora felé. Hajlandó egyéni áldozatokat is hozni, hogy a szűkölködő embertestvérek a legszükségesebbeket biztosítsa, közösségileg pedig oda irányul a törekvése, hogy az egyes származási helyzetbe szorult társadalmi rétegek és csoportok intézményes alapon, egyszer és mindenkorra megtalálják az ember-mivoltukhoz és munkájukhoz méltó életlehetőségeket. Erre az Anyaszentegyház feje ismételtelen adott irányelveket és jótanácsokat,¹ úgy hogy az elvek megvalósítása a természetjog, a Tízparancsolat és a Krisztus Urunk hozta Evangélium követelményein ne ejtsen csorbát. Ha ugyanis ezekkel valami baj esnék, akkor a sebet sebbel akarná bárki is gyógyítani, és újabb társadalmi viharok és harcok magvát vetné el.

*

Az igazán és lelke mélyéig katolikus embernek minden időben voltak és vannak szociális lelkiismeret furdalásai.

¹ Rerum novarum és Quadragesimo anno.

Hiteles példaként ismét Alamizsnás Szent Jánosra kell hivatkoznom, akiről a következő, talán apróságnak számító, de mégis nagyon jellemző esetet jegyezték föl életrajz-írói.

Alamizsnás Szent János éppen azért kapta ezt a nevet, s talán ez tette szentté is, hogy mindenét elosztogatta a szegényeknek. Magára ritkán jutott gondja ilyenkor, s így esett meg vele egyszer, hogy az utolsó takaróját is eljótékonykodta. Háznépétől megtudta ezt valahogyan az egyik tehetős alexandriai hívő, s egy püspökéhez méltó, szép, új takarót vett neki 36 aranyért. De a szentéletű pátriarchának, bár jólesett neki a figyelem, s egy kissé Isten ujját is látta benne, mikor este magára húzta a pompás takarót, sehogy sem akart álom jönni a szemére. Folytonosan azokra volt kénytelen gondolni, akiknek bizonyosan nem hogy 36 aranyas, de semmilyen takarójuk sincs, ami alatt meghúzódhatnak.

Alig várja a reggelt. Hamarosan eladja az értékes takarót s az árát kiosztja a szegények között.

A jólelkű, pénzes hívőnek megint fülébe jut a háziakon keresztül, hogy a püspök éjtszakánként újra nem tud mit teríteni magára. Ismét vesz neki egy drága takarót, s még hozzá is teszi, amikor átadja, hogy erre aztán jobban vigyázzon, mint a másokra.

Alamizsnás Szent Jánosnak megint jól esik kedves hívének gondoskodása, de csak mosolyog a szóra, s csak annyit jegyez meg egy kis sóhajtással:

— Majd elválík végülis, melyikünk bírja tovább!...

Alamizsnás Szent János különben nem esik nagyon messze tőlünk. Ha életében nem is, de halála után kapcsolatba kerül velünk, magyarokkal. Konstantinápolyban temetik el. A török szultán Mátyás királyunknak ajándékozza testét. Egy ideig Budán őrzik, majd Pázmány Péter Pozsonyba viteti, hol 1632-ben kap végleges nyughelyet.

*

A harmadik, és gondolom, legmagasabb foka a keresztény altruizmusnak az apostoli lelkület. Az apostoli szellemű ember az anyagi és szellemi bajokon kívül a másik emberlélek örök sorsával is törődik. Az egyik mindenkijét és mindenét elhagyva idegen, vad földrészekre megy, hogy oda is elvigye az Evangélium világosságát. A másik itthon veszi a lelkére a nyomor-telepet, a kórházat, iskolát, börtönt, javítóintézetet, tanya-világot. A harmadik az egyházközségi központban vállal neki-

való munkát, vagy a városnegyedének, utcájának, bérházának élő lelkiismerete és mozgatója.

S erre figyeljünk föl, Kedves Testvéreim. Az apostolkodás nemcsak a papoknak és szerzeteseknek a kötelessége, hanem minden lelkiismeretes katolikus hívőnek is, akinek van hozzá némi adottsága és lehetősége. Nem külön szívesség, vagy leborulást érdemlő, mértéken felüli buzgóság ez, hanem — értsétek meg — a szeretet, az összetartozás és az egymásért való felelősség jegyében szent kötelessége mindenkinek, aki tehet valamit is a másíknak lelkéért, vagy az egyházi közösségért. Manapság az Egyház sokkalta inkább rá van utalva híveinek apostoli buzgalmára és áldozatos altruizmusára, mint valaha, s az Úristen számon kéri majd mindegyiküinktől egyszer, megtettünk-e mindent, amit tehattünk.

Én csak annyit fűzök hozzá az Üdvözítővel:

*«Akinek füle van a hallásra,
hallja meg!»¹*

S amit ugyan közvetlenül önmagára mondott az Úr Krisztus, de valamennyiünkre érvényes bizonyos értelemben:

*«Nekem annak műveit kell cselekednem,
aki engem küldött;
eljön az éjtszaka,
midőn senki sem munkálkodhatik.»²*

S a Mennyei Atya mindnyájunkat küld a szent munkára, csak éppen nem egyforma feladatra.

* *

Van az eredményes nevelőmunkának, a jó emberkezelésnek és a békés együttlétezésnek egy igen nagy titka. Ez pedig csupán annyi, hogy mindig meg tudjam érezni, de hajszálla, mit lesz legjobb tennem a másikkal szemben és mennyi lesz elég abból, amit teszek. Ezt a finom beleérzést a figyelmes lelkületre való törekvés szerzi meg nekünk.

Eleven szemléltetője ennek a finom, de jelentős titoknak a ma ünnepelt Szent Monika élete.

*

Monika, a hatalmas Szent Ágoston édesanyja, valami

¹ Mt 11, 15; 13, 9; 13, 43; Mk 4, 9; Luk 8, 8; 14, 35. ² Ján 9, 4.

csodálatos érzékkel mindig megérezte, mit kell tennie, hogy fiának használjon.

Anyai szeretete sírva és imádkozva állandóan ott lebeg Ágoston élete fölött. Navigiust és Perpetuát, másik fiát és leányát is magáénak érezte és ugyanúgy szerette, mint a harmadikat, de lelke folyton megérezte, hol van rá nagyobb szükség.

Hol vele megy idegen országokba, hol szigorúan elzárkózik előle, kitiltja házából, majd a kellő pillanatban ismét közeli magához, tévelygő és még keresztesetlen fiát, s egész anyai gyöngédségével melléáll.

Egyszer anyai bújában a püspökhöz fordul eligazító tanácsért, máskor megérti: sirassa gyermekét, ne sajnálja a könnyeit és imádkozzék érte.

Gyöngéd és igazán édesanyás veleérzésével nagyszerűen eltalálja, amit egy bölcs püspök több százévvvel később mondott egy hasonló sorsú édesanyának: Többet beszéljen a fiáról Istennek, mint Istenről a fiának!

S megértte, hogy a könnyes imával kiesdett kegyelmek, s a mértékre szedett jó szó szentet faragott Ágostonból.¹

Ha pedig férje, a még szintén pogány és nagyon indulatos Patricius, valamin haragra lobbant, mihelyt észrevette, nem vette zokon sértő szavait, megvárta, míg elpárolog a heves indulat, s azután valami kedves megnyíratkozással közelített hozzá.

*

Láthatjuk, Testvérek, hogy a figyelemnek ezer apró és nagy megnyilvánulása lehet. Kezdjük apróságokon, s fokozatosan haladjunk a nagyobbak felé. S ha nem is telik talán nagy tettekre, a kis megnyilatkozások is szép missziót teljesíthetnek.

Szépét és jót mondani egymásnak aljas hízelkedés és erőltetett mézes-mázaskodás nélkül.

Lehetőleg nem lenni terhére másoknak kéréssel, időrablással, megbiztatásokkal.

Tapintat és diszkréció a másik ember felé: nem kérdezni mindent vizsgálóbíróként egészen a kivészésig; nem kíváncsiskodni bele a másik levelébe, írásaiba és egyéb dolgaiba.

Nem önzően elzárkózni a magam várába, hanem szívesen résztvenni mások örömeiben és fájdalmában.

Jellemezzon bennünket a kedves meglepetések és örömszerzések lelkülete.

¹ Schütz: Szentek élete. 2. k. 133. l.

Megelőzni egymást a köszöntésben, hadd érezze a másik, hogy megbecsülöm, sokra tartom, s hadd ébredjen ettől jó érzés a lelkében.

Tegyek a másiknak apró szívességeket. Embertársi szolgálatok az utcán vaknak, öregnek, eligazításra szorulóknak.

S bár mindezek és a hozzájuk hasonló tettek igazán kicsinységek, de ha jó lélekkel tesszük, ezek adják lényünknek azt a nemes és halk tónust, amely a Szűzanyának és az Evangélium Krisztusának egyéniségéből árad.

* * *

Kedves Testvéreim! A Boldogasszony lakodalmi viselkedésének belső rúgóira gyönyörűen rávilágít az Úr Krisztusé a naimi temetésen az özvegy édesanyával szemben.

*«Kit mikor meglátott az Úr,
megkönyörülván rajta,
mondá neki: Ne sirj!
És odajárulván,
illeté a koporsót . . .»¹*

Rápillant, együttérez, cselekszik. Ez az altruista lelkület naimi receptje.

A naimi gyászolók pedig mindezeket látva, megrendülten hangoztatják:

«Isten meglátogatta az ő népét!»²

S igazat mondanak vele. Mert a figyelmeslelkű, altruista embert a szíve és a keze csodálni valóvá teszi: az Isten szépsége tükröződik benne. És mert az együttérző és tettel is mellénk álló ember személyében valóban az Isten látogat el közénk. Mert az ilyen ember Isten követségében jár és őt helyettesíti.

Legyünk, Testvéreim, figyelmes és altruista lelkek, mint a Boldogságos Szűz és Szent Fia és példájukra a szentek. Ahogy az Apostol inti a római híveket s velük együtt minket is:

*«Ami a testvéri szeretetet illeti,
legyetek egymás iránt gyengédek,
a tisztelet dolgában egymást megelőzők.
Örvendezetek az örvendezőkkel,
és sirjatok a sírókkal.»³*

Hogy dicsősége legyünk Egyházunknak, büszkesége a Boldogságos Szűznek és Krisztus Urunknak. Amen.

¹ Luk 7, 11 sk. ² Luk 7, 16c. ³ Róm 12, 10. 15.

MÁJUS 5.

A tevékeny szeretet titkai.

Kedves Testvéreim! Biztos, hogy mindnyájan emlékszünk még a tegnap emlegetett naimi receptre: Megpillantani, együtt-érezni, cselekedni. A mai estén ennek a 3-ik mozzanatával kell főként foglalkoznunk.

Ha ugyanis visszazarándokolunk a galileai Kánába és mint szegény utasember, bekéredzkeünk abba a lakodalmas házba, ahol a Boldogasszony is jelen van Szent Fiával és a tanítványokkal, és csendesen, de nyitott szemmel és látó lélekkel figyeljük az ott történőket, ekkor lehetetlen észre nem vennünk a Szűzanya csendes buzgólkodását.

Nemcsak hogy megérzi a háziak elfojtott és kellemetlen tanácsstalanságát a borkészlet rosszul viselkedése miatt, nemcsak hogy beleéli magát a valóban kínos helyzetbe, hanem azonnal cselekvéshez lát. Alig egy pillanat és már Szent Fiát kéri. Alig egy következő perc és már a szolgálkkal nyájaskodik. Finom gondoskodása ott vergődik a magában véve nem is olyan nagy családi kellemetlenség fölött, mint a riadt galamb. S ebből mi nagyot tanulhatunk ismét, Testvéreim. A bennünk rejtőzködő nemtörődomség-, önzés- és kényelemszeretettel szemben a Boldogságos Szűz példájára a törődő, a másik javára tekintő és fáradtságot nem kímélő, tevékeny szeretetnek kell bennünk úrrá válnia.

* * *

A másokért buzgólkodó és tettel segítő szeretetnek jóakarata az alapja. A jóakarat pedig voltaképpen nem más, mint tettekre váltott szeretet. Ez azonban egy igen nemes, magasrendű, égi származásának jegyeit magánviselő valami. Erről mondja olyan szépen a Szeretet Apostola, Szent János:

*«Szeretteim!
szeressük egymást,
mert a szeretet Istentől van.
És mindaz, aki szeret,
Istentől született,
és ismeri az Istent.»¹*

Meghalt az a szeretet, mely nem munkálja a másik javát. A tettekbe bomló szeretet viszont az egyedüli igaz szeretet,

¹ 1 Ján 4, 7.

mely az Isten lelkének vonásait hordozza. Szent Pál apostol is így ajánlja a galatáknak és nekünk a valódi és eleven szeretetet:

*«A lélek szeretetében
szolgálatok egymásnak.»¹*

Tehát tenni, tenni, segíteni és szolgálni a másikat! Egy percig sem hevertetni a bennünk fölbuzduló jóakaratot, mert a kezünk közt halna meg az erről tanúskodó jócselekedet. Szent Ágoston is így gondolja, amikor biztosít bennünket, mondván:

*«Sohasem hiányzik a kézről
a szeretet-adomány,
ha a szív kamarája
telve van jóakarattal.»²*

* *

A Krisztust követő lelkek táborában idők folyamán kialakult egy jóhízemű, de az életeredmények szempontjából meg lehetőszen bénult és meddő felekezet. Az ilyen léleknek minden gondja és iparkodása arra fordul, hogy lélekszakadásig kerülje a rosszat. Csak semmi bűnt el nem követni! A legkisebbet sem! Csak őrizni magam minden szeplőtől, s akkor az Úr Krisztus akarata szerint élek.

Ha az ilyen embert kissé megbolygatják szokott nyugal-mában, akkor rendesen az a válasza: Kérem, én igyekszem jó lenni, hiszen nem csinállok semmi rosszat. Ez magában véve dicséretes is, de ez lelki föladatainknak és kötelességeinknek csak egy része. Nem tenni a rosszat, ez még csak egy tagadó-lagos lelki helyzet, egy állásfoglalás, de lényegében nyugvó helyzet és nem tevékenység. Ez éppen olyan, mintha valaki otthon beül a kuckóba, ölbeejti a kezét, és csöndben szundikál-gat, mikor pedig a tennivalók egész garmadája várná. S ha rászólnak, mit csinálsz ott fényes nappal az Isten tettekre temett drága idejével s a benned dübörgő szent energiákkal; s hogy egyáltalán mire nézed a napot? Akkor azt nyöszörgi: kérem, én nem teszek semmi rosszat. Az lehet, de akkor még csak a legelemibb istengyermeki kötelesség felét, vagy negyedét teljesíted. De ugyanakkor, mikor háttatfordítva ülsz a rossznak, teszed-e a jót, vagy teszel-e egyáltalán valamiféle jót?!

*

¹ Gal 5, 13c.

² In Joann.

A csupán a rossztól menekülő és tartózkodó, de semmi egyébre nem gondoló ember lelki élete hasonlít ahhoz a katonához, ki idejét csupán riadozással, összerendezéssel és visszafutással tölti. Ebből a harci magatartásból ugyan sohasem születik győzelem! Vagy hasonló ahhoz a jó hitvesnek lenni igyekvő asszonyhoz, aki úgy akarja megtartani az ura szeretetét, hogy minden percét kozmetikára, az előnytelen tünetek kikezeltetésére fordítja, s közben otthon minden szabad sorsának van átengedve. Az ilyen gazdálkodás aligha vívja ki a ház urának teljes és tartós meglegedését, s ebből aligha lehetne megélni!

*

Tagadhatatlan tény, hogy bennünk lappangnak a rosszra hajlamosító csirák, az eredeti bűn rontásának hajszálygökerei, rejtőzködő csirái. Biztos, hogy ezektől szabadulnunk kell minden igyekvésünkkel, de az is biztos, hogy ez a jelen üdvtörténeti helyzethez képest csak egy bizonyos fokig és csak egy bizonyos okos és bölcs öngyógyító eljárás alapján történik, melynek fele lélektan s a fele kegyelem.

A rossz-hajlamok csiráiból sarjadnak elő a gyarlósági vétkek és emberi gyöngeségek. Ezek állandóan visszatérő nehézséget jelentenek a lelki élet számára. Irtogatásuk állandó tennivaló, mert ha nem törődünk velük és nem fordítunk rájuk kellő energiát, akkor elburjánzanak a lelkünkön. Ez az irtogató munka először is lassú, mert egyenként kell sorra venni a hibákat. De ugyanakkor olyan, mint a gyomlálás. Kiszedegetjük a lélek talajából, s újra előütközik. Ez tehát állandó gond ugyan, de minden lelki energiát erre fordítani nem érdemes, mert a végén úgy érzi az ember, mintha örökösen helyben topogna. Ebben a haladás csak ideig-óráig lehetséges, teljesen pedig nem igen szabadulhatunk meg tőlük.

* *

V. Szent Pius, kinek ünnepét ma üli az Anyaszentegyház, szerette mondani:

*«Az végzi el a munkát,
aki az egészet megcsinálja.»*

Ugyanezt kell mondanunk a lelki életre is. Az él igazán lelki-életet, aki a negatívumokon túlmenőleg a pozitívumokra is gondol. Nem csinálni rosszat, ez még csak negatívum. Tenni

a jót, ez már igazi pozitívum. Ne az legyen tehát az elvem a lelki életben, hogy a bűnöket irtogatom és kerülöm, s ezzel mindent elintéztem, hanem teszem a jót, ahogyan csak telik tőlem, s közben természetesen óvakodom a rossztól is. A rossz kerülése és a jótettek gyakorlása együttesen alkotja az egész lelki életet.

*

A tevékeny szeretet a jócselekedetekre mozdítja a lelket. Teszem a jót, amikor csak tehetem, ahol csak alkalmam adódik reá, s akivel csak tudok valami jót tenni. Ezáltal lelki kincseket gyűjtök. Minden jócselekedet egy-egy gyöngyszem, amit magammal viszek az Úristen elé, s érte az örök boldogságból nagyobb darabot vásárolok, mint aki nem gyűjtött rávalót. Ez a beállítottság már teremt alapot a haladásra. Minden jótett egy-egy lépés előre. Egy-egy pozitív és igazi érték, mely el nem vétetik tőlem.

*

A pozitív lelkiélethez pozitív önszemléltre van szükségünk. Ha mindig csak lecsepülöm magam, hogy én senki és semmi vagyok, hogy én nyomorult bűnös vagyok, aki megérdemelném, hogy megnyílják alattam a föld, s elnyeljen a kárhozat tüze: az ilyen beszéd csak arra jó, hogy megbénítson, tudat alá süllyessze tehetségeimet, képességeimet és tétlenségre kárhoztasson.

Az alázatosság minden sérelme nélkül hozzá kell magamat szoktatnom ahhoz, hogy igenis jó ember vagyok Isten kegyelméből. Jó vagyok, sőt bizonyos értelemben szent vagyok, hiszen megszentel a sok kegyelem, amit kapok a szentségek által, Krisztus szent testébe vagyok beleoltva a keresztség és az Oltáriszentség által, s mint Krisztus titokzatos testének tagjai arra vagyunk hivatva, hogy a mennyben a szentek társai legyünk. Igenis jó ember vagyok, aki azért születtem, hogy jót tegyek és ezzel bizonyosságot tegyek az Isten jóságáról. Mint az Úr Krisztus is kívánja tőlünk a Hegyi Beszédben:

*«Úgy világoskodjék a ti világosságtok
az emberek előtt,
hogy lássák jótetteiteket,
és dicsőítsék Atyátokat,
aki mennyekben vagyon.»¹*

¹ Mt 5, 16.

Ilyenképpen tehát a jótettek megszentelnek minket és megdicsőítik az Istent. Beteges önlebecsülés helyett egészséges önértékelést neveljünk magunkba.

*

A jótettek hangulatot és hajlamot teremtenek bennem a jóra. Ráeszmélek a jóság ízére és zamatára. Olyan hangulat támad bennem, hogy nincs kedvem rosszat tenni, mert érzem, hogy igazán csak a jó boldogít. Mintha kisütne a lelkemben a nap. A jótett tudata beragyogja a lelkemet, átmelegíti a belső világomat és lendületessé varázsolja lelkiségemet. Olyan diadalmas örömrészlet ez, mint az autón száguldó, vagy a repülőgépen a magasságokban vitézkedő ember érzése. Győztem. A lehúzó, guzsbakötő és a gonoszság ásító üregei felé vonszoló erővel szemben diadalmaskodott bennem az Isten jósága!

Tudom, hogy nem a magam erejéből jutok el a jóra, hanem elsősorban és főként az Isten erejének, a kegyelemnek köszönhetem a jótetteket, mint életem látható gyümölcseit. De azt is tudom, hogy nekem is van benne részem, hiszen beleadtam minden emberi törekvésemet és együttműködésemet. És többek között éppen az tölti el lelkemet nagy-nagy örömmel, hogy az Apostollal szólva:

*«Isten kegyelméből vagyok az,
ami vagyok,
és az ő kegyelme
nem volt bennem eredménytelen.»¹*

Tehát a jótettekben átérzem és megélem, hogy a fölséges és szent Isten megdicsőül bennem és általam. Tehát egészen hozzátartozom, szervesen az övé vagyok!

* *

Az embertársakra irányuló jócselekedetek alapja a tevékeny és termékeny szeretet. Ez a szeretet azonban nem önmagáért szereti az embertestvért, hanem Istenért. De éppen, mert mintegy Istenen keresztül szeretem az embertársamat, ennek a szeretetnek egészen olyannak kell lennie, aminőnek az Úristen kívánja és szánja. Ő pedig kettőt kíván a felebaráti szeretetre vonatkozólag: először, hogy olyan erős legyen, mint az ön-

¹ I Kor 15, 10 ab.

magunk szeretete; azután, hogy minden emberre kiterjedjen, akár jóbarát az, akár ellenség.

De hadd beszéljen erről a kérdésről maga az isteni Üdvözítő:

*«Hallottátok, hogy mondatott :
Szeresd felebarátodat,
és gyűlöld ellenségedet.
Én pedig mondom nektek :
Szeressétek ellenségeiteket ;
jót tegyetek azokkal,
kik titeket gyűlölnék,
és imádkozzatok
üldözőitekért és rágalmazóitekért,
hogy fiai legyetek Atyátoknak,
ki mennyekben vagyon,
ki napját fölkelti
jókra és gonoszokra,
s esőt ad
az igazaknak és hamisaknak.
Mert ha azokat szeretitek,
kik titeket szeretnek,
micsoda jutalmatok lesznek? . . .
. . . Legyetek tehát tökéletesek,
miként a ti mennyei Atyátok tökéletes.»¹*

Ebből következik aztán az ellenfélre és az ártóra is kiterjesztendő szeretet miatt az, amit Szent Pál mond:

*«Vigyázzatok,
hogy senki se fizessen
rosszért rosszal,
hanem mindenkor szolgáljátok
egymás és mindenki javát.»²*

Ebben a magatartásban az Isten fennköltisége, földrekényszerítő felsőbbisége, imponáló bőkezűsége és bölcsesége tükröződik. Az Isten mintegy az önmaga jóságának a pusztá érvényesülését nézi csupán, s nem azokat, akikre árad ez a jóság, és pedig érdemtelenül. A jóknak az érdemtelenre való árasztásával az Isten önmagát becsüli meg, mi pedig, valahányszor ugyanígy teszünk, az Istent becsüljük meg. Ami hiányzik az ártó ellenfélben, hogy szeretetünket kiváltsa belőlünk, annak a helyére az Isten jósága iktatódik lelki szemeim előtt. S bár

¹ Mt 5, 43 skk; Luk 6, 27; 35. ² I Thess 5, 15.

a nyers ösztönösség mást diktálna, megemlékezem Uram parancsáról és szeretetet meg jóságot sugározok akkor is, mikor a másik azt nem érdemli. Ilyenkor a fülembbe cseng:

*«Legyetek tökéletesek,
miként a ti mennyei Atyátok tökéletes.»¹*

Meg az a másik szó, hogy:

*«Hallottátok,
hogyan mondatott:
Szemet szemért
és fogat fogért.
Én pedig mondom nektek,
ne álljatok ellen a gonosznak;
hanem, aki megüti jobb orcádat,
fordítsd oda neki a másikat is.»²*

Pogány fülnek furcsán hangzik ez a beszéd, de a keresztyén lélek az imént mondottak alapján egészen könnyen fölfogja, hogyan lehet ez így és miért kell Krisztus akarata és kívánsága szerint így lennie.

*

Jóval viszonzni a rosszat, kenyérrel dobni vissza a kődobást, nemeslelkűnek lenni a rosszakaróval szemben, ez az új és első pillanatban kissé mehökkentő igazság a Hegyi Beszédben látott először napvilágot és Krisztus lelkéből pattant. Megvalósulása, életté válása is a keresztyén lelkiség fényes diadala. Gondolom, kevés ember lelkéből csillan elő ez a nemes igazság olyan vonzó és kedves színekkel, mint Morusz Tamáséból.

Ez a tisztaelmű és keménykötésű angol államférfi VIII. Henrik gyászosemlékű uralma alatt megtagadja az angol hitszakadást szentesíteni akaró eskü letételét. E miatt először börtönbe, majd vőpadra kerül. Mikor kihirdetik előtte a halálos ítéletet, megkérdezik tőle, van-e valami utolsó kívánsága.

A derék volt lordkancellár nyugodt derűvel a lelkében, de őszinte szóval az ajkán azt feleli: — Egyéb kívánságom nekem nincs, csak az, hogy amint az István diákonus kivégzésében egyetértő Saul most Szent Pálként örvend az örök boldogságnak, ugyanúgy az urak is, akik mostan engem halálra íté-

¹ Mt 5, 48. ² Mt 5, 38 sk. cf. Exord 21, 23 skk. stb.

nek, valamikor együtt örüljenek velem az Isten szentjeinek társaságában egy örök életen keresztül!

* * *

Mondjunk köszönetet a Boldogságos Szűznek, hogy tettekbe bomló szeretetével ennyire meghódított minket, kiváltva lelkünkéből az elismerést és a vágyat a hasonló magatartásra.

Jób szava jut az eszembe:

*«A vaknak szeme,
a sántának lába voltam;
atyja voltam a szegénynek.»¹*

Az efféle cselekedetek olyanok, hogy általuk az, aki gyakorolja őket, az az Isten jóságának osztogatója, az Úristennek gondviselő társa. Teszem tehát a jót és csendben, szerényen gyűjtögetem az alapot az örök életre. Amen.

MÁJUS 6.

Én is tisztelem Egyházam törvényeit.

A Boldogságos Szűzről és Szent Józsefről többszörösen megörökíti a Szentírás, hogy a vallási törvényeket buzgón megtartották. A kis Jézus születése után:

*«Midőn betelt a nyolcadnap,
hogy körülmétéljék a gyermeket,
hivaték az ő neve Jézusnak . . .»²*

Mikor 40 napos lett a kis Jézus:

*«Mikor pedig elteltek
az ő tisztulásának napjai,
Mózes törvényei szerint
felvivék őt Jeruzsálembe,
hogy bemutatassák az Úrnak,
amint írva vagyon
az Úr törvényében,
hogy minden elsőszülött fiúgyermek
az Úrnak legyen szentelve;
és hogy áldozatot mutassanak be,
miképen mondatott
az Úr törvényében:*

¹ Jób 29, 15.

² Luk 2, 21.

*egy pár gerlicét,
vagy két galambfiat.»¹
«És miután mindent elvégeztek
az Úr törvényei szerint,
visszatérének.»²*

De általában is megemlíti az Evangélium:

*«Szülei évenként Jeruzsálembe mennek vala,
a húsvét ünnepére.»³*

A májusi estén a Boldogasszonyról elmélkedve, lehetetlen meg nem látnunk benne ezt a hűséges istenszolgálatot a vallástól előírt módokon. Pedig a Boldogságos Szűznek több indíttatása lehetett volna arra, hogy rendkívüli utakat járjon és az általános törvények és előírások alól kivételnek tekintse önmagát. Mégis szívesen veszi a törvények útmutatását, és hűségpróbának tekint, hogy ragaszkodjék hozzájuk.

*

Mennyivel más a helyzetkép, ha magunkra, mai emberekre tekintünk. Hányan tekintik fölösleges túlzásnak, kötött gondolkodásra valló kicsinyeskedésnek, vagy éppen hatalmaszkodásból eredő, illetéktelen és célszerűtlen megterhelésnek! Hányan keresnek önkényüknek és kényelmi szempontjaiknak megfelelő külön utakat, és hányan hangoztatnak külsőleg megejtő, belsőleg azonban megalapozatlan és téves jelszavakat és álelveket, csakhogy igazolják magukat, és kibúvót teremtsenek az Anyaszentegyház törvényei alól.

Úgy látom, nagyon ránkfér a Boldogasszony leckéje a törvénytiszteletről. Merülünk el benne a mai estén és itassuk át vele szívünket-lelkünket. Arról viszont meg vagyok győződve, hogy mindnyájan a jót és a helyeset keressük és akarjuk.

* * *

Sok ember ajkán s a legkülönbébb változatokban hangzik föl egy-egy vádaskodó, akadékoskodó, vagy éppen szemrehányó kérdés az egyházi törvényekkel szemben.

Az egyik így veti fel a szót: Mi szükség van még külön egyházi törvényekre is? Nem elég a Tízparancsolat?!

A másik más formában:

Miért annyi kötöttséget rakni az ember lelkére?

¹ Luk 2, 22 skk.

² Luk 2, 39a.

³ Luk 2, 41.

Miért nem veszi észre az Egyház, hogy a mai ember nem tud elviselni annyi beleszólást a magánéletébe?

Miért tartja az Anyaszentegyház a maga gyermekeit csaknem rabszolgá soron lelkiismeretileg?

Miért vet annyi lélekveszejtő csapdát az útjába súlyos bűn veszedelmével? Mintha bizony nem leselkednék rá éppen elég baj és veszély belső emberisége és az élet ezerféle bűnalkalmi felől!

A harmadik meg azt hányja föl:

Mi az a nagy rossz végre is, ami halálos bűnt zúdít a lélekre akár a bűnt megszegésével, akár a szentmise elmulasztásával?

És ki tudná megmondani, mi mindent kérdezhetne még, vagy szokott is kérdezni az Egyház ellen, mint nem egészen megértő, nem egészen korszerű, vagy nem egészen bölcs édesanya ellen?!

*

Ha jól szemük közé nézünk ezeknek a panaszoknak, a leglényegük általában az, hogy miért parancsol, vagy tilt az Anyaszentegyház súlyos bűn terhe alatt bizonyos dolgokat.

Erre viszont a felelet annyira önmagától kínálkozik, hogy legjobb, ha nem is várunk rá sokáig.

Az Anyaszentegyház bizonyos dolgokat csakugyan súlyos bűn terhe alatt parancsol, vagy tilt, mert különben az emberek nem vennék komolyra a rendelkezést. Viszont az is tagadhatatlan tény, hogy csak olyankor áll elő egy-egy törvénnyel, ha a kérdéses dolog valóban fontos, vagy éppen nélkülözhetetlen a lélek számára.

Az Egyházra keményen ránehezedik a léleküdvözítés gondja és felelőssége. Az Üdvözítő komoly és súlyos szóval rója ki Péterre a nagy földadatot:

*«Legeltesd bárányaimat,
legeltesd juhaimat.»¹*

Vagyis bővebben szólva:

Vigyázz rájuk. Terelgesd őket. Tápláld. Gondozd. Védelmezd meg minden bajtól őket.

A felelősséghez megadta az Úr a kellő segítséget is:

*«Kérni fogom az Atyát,
és más Vigasztalót ad nektek,*

¹ Ján 21, 15. 17.

*hogy veletek legyen mindörökké,
az igazság Lelkét,
Mit a világ meg nem kaphat.»¹*

Ez a kérés a maga idejében elhangzott az Úr Krisztus ajkáról, s az első keresztyény pünkösdkor érkezett hozzánk a Vigasztaló, az igazság Lelke, a Szentlélek.

De maga az Úr Krisztus sem kapcsolódott ki a lélek-üdvözítés munkájából, hiszen kijelenti, s azóta is állja szavát:

*«Ime én veletek vagyok
mindennap a világ végéig.»²*

Ilyen körülmények között nem igen marad hely aggodalomra, mert biztos, hogy eltalálja az Anyaszentegyház, mikor kell intézkednie a lélek megsegítésére, és meg tudja választani az erre leginkább megfelelő módozatot és eszközt. Aki az emberi vezetők miatt ingadozik, gondoljon a velük együttműködő Úr Krisztusra és a Szentlélekre.

*

De egyébként is történt gondoskodás arról, hogy az egyházi rendelkezések biztos jogalapra támaszkodjanak. Elég egy kissé belelapoznunk az Evangéliumba, és egymásután perdül szemünk elé az erről szóló bizonyítékok sora. Mindjárt Szent Máténál:

Krisztus szájából hangzik:

*«Minden hatalom nekem adatott
mennyeben és a földön.
Elmenvén tehát tanítsatok stb.»³
«Bizony mondom nektek,
amiket megkötöztök a földön,
meg lesznek kötve a mennyben is,
és amiket feloldoztok a földön,
fel lesznek oldozva a mennyben is.»⁴*

Vagy Szent Jánosnál:

*«Amint engem küldött az Atya,
én is úgy küldelek titeket.»⁵*

Lukácsnál:

*«Aki titeket hallgat,
engem hallgat,*

¹ Ján 14, 16 sk. ² Mt 28, 20. ³ Mt 28, 19b sk. ⁴ Mt 18, 18.
⁵ Ján 20, 21b.

*és aki titeket megvet,
engem vet meg;
aki pedig engem megvet,
azt veti meg,
ki engem küldött.»¹*

Ismét Szent Máténál:

*«Ha pedig . . . atyádfia . . .
az Egyházra sem hallgat,
legyen neked
mint a pogány és a vámos.»²*

Ezek a krisztusi megnyilatkozások eléggé megmutatják, mit tart az Üdvözítő az egyházi parancsokról, hogy a mennyei hatalomból eredezteti azokat.

*

Az egyházi törvények különben arra valók, hogy az akaratunkat egy-egy részletkérdésben helyes vágányra tereljék, megrendszabályozzák. A rosszhajlamok lefelé, vagy rossz-irányba húzó erejével szemben jó irányba terelgetnek bennünket. Ez azonban nagyon fontos számunkra. A lelkünk mélyén meghúzódó ősi tehetetlenségi-nyomatékkal szemben indítást adnak egy-egy üdvös és nekünk hasznos vallási gyakorlatra.

Szent Ágoston szerint: az ember szíve a hajó, s a hit benne: Krisztus a hajóban. Ha abbahagyom a vallási gyakorlatokat, megfélelkezem a hitről, ilyenkor Krisztus alszik a hajómban, s minden oldalról zátony és hajótörés fenyeget.

Másik példálódzás szerint: ha nem teszek a tűzre, lassankint elalszik. De így jár a hitem lángja is a lelkem oltárán, ha vallásgyakorlataimmal nem élesztgetem.

Mindebből jól meglátszik minden jóakaratú ember számára, hogy az Egyház vallási ténykedésekre sarkaló rendelkezései, akár parancs az, akár tilalom, nem arra való, hogy kritizálgassuk, vagy válogassunk köztük kényünk-kedvünk szerint, hanem hogy használjuk és támaszkodjunk rájuk.

* *

De ha már ennyibe vagyunk, Kedves Testvéreim, nem fog ártani, ha egy röpke pillantással lemérjük, milyen lelki érdek fűződik a legfőbb és leggyakoribb egyházi törvények-

¹ Luk 10, 16. ² Mt 18, 15. 17b.

hez, hogy azt is megsejtsük belőle, mi vezeti az Egyházat anyásan szigorú intézkedésében.

*

Az ima törvénye. Reggel-este, harangszóra, evés előtt — evés után, szülőkért, rokonokért, jóbarátért, ellenségért, élőkért és holtakért imádkoznunk kell. Ha nem teszem, gyónhatom.

A Szentírás tesz néhány általános rendelkezést, mint pl. hogy csak néhányat említsek:

*«Irva vagyok :
Uradat-Istenedet imádjad,
és csak neki szolgálj.»¹
«Ne tartsd vissza magadat
az állandó imádságtól.»²
«Imádkozzatok állhatatosan,
éberséggel és hálaadással.»³
«Kérjetelek
és adni fognak nektek.
Keressetek és találtok,
zörgessetek és megnyitnak nektek.»⁴*

És még nagyon sok helyen találunk utalást és buzdítást az imádkozásra, de közelebbről nincs megjelölve, hogy mikor és mit imádkozzunk. Az emberi természet ősi lustasági hajlámával viszont határozott előírásokra szorul, mert tapasztalataink szerint különben végképen elmarad az ima.

Előáll tehát jóságos anyánk, az Egyház, és megteszi okos intézkedéseit a részletekre nézve. Hogy megadjuk, biztosan megadjuk Istennek, ami az Istené.⁵ Hogy el ne felejtsük az égi haza nyelvét. S hogy a sok földi gond közt el ne szakadjon a szál Isten és a lelkünk között.

*

Mert az imádságra állandóan égető szüksége van a keresztény léleknek, csak nem jut mindig a tudatunkra. Föltétlenül és szünet nélkül át kell élnem, hogy mindent Istennek köszönhetek; hogy minden dolgomban tőle függök. És mivel minden ajándék nekem, s nagyban és egészben méltatlan is vagyok rá:

¹ Mt 4, 10. ² Sir 18, 22a. ³ Kol 4, 2. ⁴ Mt 7, 7. ⁵ M^t
22, 21; Mk 12, 17; Luk 20, 25.

legalább imádságaim által iparkodom némileg elfogadhatóvá és alkalmassá tenni magam a megajándékozásra.

*

Liguori Szent Alfonz nagyon jól rátapint a lényegre, midőn helyzetünket ima szempontjából jellemezni törekszik. Olyanok vagyunk, testvéreim, mint a csupasz fecskefiókák a fészekben. Egyebet sem tesznek, mint védelemért és enni-
valóért csipognak anyjukhoz, sűrő csipogással. Egyébre nem is igen telik a képességeikből; mint, ha jól meggondoljuk, nekünk sem a magunk erejéből.

*

A szentmishallgatás törvénye. Minden vasárnap, minden ünnepnap a hely színén: az Isten házában, egész szentmisét!

Tehát templom, és nem szabad természet. Jelen lenni, és nem rádión keresztül egy-két mondat és egy-két énekfoszlány a csengő eltorzult hangjával, s a pap pincéből hangzó énekével.

Lehet kissé nehéz, és követelhet komoly iparkodást tőlünk, de ha jól szemügyre vesszük összefüggéseit, meg kell értenünk.

Kell, hogy valaki, aki ért hozzá és illetékesen teszi, odatereljen bennünket a köztünk időző s a közénk ereszkedő Úr Krisztushoz. Lásson embert, mikor oltárunkra lép az égből. Várja és imádja őt valaki. S hogy mindegyikünket odaterelgessen a hitnek és a kegyelemnek forrásához: a szószék alá és a szentségekhez. Mindez a templomban lelhető meg zavar-
talanul és igazán.

Kell, hogy bizonyos alkalmakkor összetereljenek minket az Úr oltára körül, hiszen egy család vagyunk az Úr Krisztusban, és nemcsak egyénileg, közösen is tisztességet kell tennünk a fölséges Isten előtt. Ünnepi áhítatomat és tiszteletadásomat bele kell iktatnom a közösség imádságába. Jaj annak, kiből kivész az embertestvériség és az Isten családjába tartozás tudata!

*

A böjtölési törvény. Nem emberek agyalták ki, hogy egyszer valami furcsát is parancsoljanak, ha már szavuk van a Krisztus Egyházában, vagy hogy megsanyargassák ember-
testvéreik életét.

Az Istennek kedves a böjt és mint bölcs Atya, jól tudja,

miért nézi szívesen. A legelső próbárvető kívánsága is böjt volt az embertől:

*«A paradicsom minden fájáról ehetel,
de a jó és gonosz tudásának fájáról ne egyél.»¹*

A legelső bűn is voltaképpen böjtszegés volt a földön, s rákövetkező és azóta is összeszorított foggal cipelt emberi nyomorúság és baj is böjtszegésből ered.

Az Úristen tehát ősi bajt akar orvosolni bennünk, mikor annyi helyen tesz rendelkezést böjtölésre az Ószövetségben.² Az Isten szent emberei tudják ezt és Mózes, Illés, Sámuel, Eszter, Judith, Anna, Keresztelő János, Krisztus Urunk maga is és utána a remeték, szentek, szerzetesek és hívek egész hosszú sora böjtölt és böjtöl, hogy megszentelje magát és lelkiileg előbbre jusson.³ Mert a fogékonyabb lelkű emberek jól tudták, hogy a nehézségek elviseléséhez nélkülözhetetlen a föléjük és eléjük vállalt, önkéntes lemondás. Hogy ez edz, erőt fejleszt, energiát tárol, föltölti a lelket és kereszthordozásra képesít. Ezért nevel rá minket a böjtölésre bölcs anyánk, az Egyház.

*

Nagy Szent Vazul megmondja, csak méltassuk figyelmünkre:

*«Mivel nem böjtöltünk,
kiutasítottak minket a Paradicsomból.
Böjtöljünk tehát,
hogy ismét visszajuthassunk oda!»⁴*

*

Házassági törvény. Saját, plébános előtt és katolikus módra.

Mert, mint életreszóló szerződés, alakiságokhoz kötött szentség, melyet csak az Anyaszentegyház tud kellőleg fölfogni és szavatolni.

Előírásokat tesz, mert felel a születendő gyermekek hitéért, és mert számonkéri majd tőle az Isten a gondjaira bízott, de a házasság által könnyen másvallású behatások alá kerülő lelkeket.

*

¹ Gen 2, 16b sk. ² Lc^v 23; Joel 1, 14; 2, 12 sk; stb. ³ Deut 9, 9; III Kir 19, 8; I Kir 7; Eszt 4, 16; Jud 8, 6; Luk 2, 37; Mt 3, 4; Mt 4, 1 sk. ⁴ Hom. de jej.

A papi nőtlenség törvénye. Az említhető és panaszolható emberi sebeket az Egyház jól tudja és tudta is minden időben. S azt hiszem, ti is jól érzitek valamennyien, hogy ezek az egyébként valóban fájdalmas és szomorú dolgok, ha előfordulnak itt, vagy amott, az egyetemleges nagy tényeken, s a hozzájuk kötött súlyos érdekeken mit sem változtatnak.

Kívánja az Egyház, mert csak így tudja biztosítani a teljes odaszentelődést és függetlenséget. Csak ily módon tudja mentesíteni papjait az anyagiak változandóságától. Csak így lehet a pap mindenkinek mindene: a ragályos betegnek is apostola, a hitnek vértanuja, a lemondás és magamegzabálás önkénytelen apostola.

*

A papi és szerzetesi zsolozsma törvénye. Minden napnak kimérve a maga komoly imaporciója. S ez súlyosan kötelező az egyéb sokféle teendő mellé. De megköveteli az Anyaszent-egyház a legnagyobb munkaviharban vergődő papjától is minden körülmények között.

Mert az Egyház imájának állandóan szállnia kell a földről az égbe. Egy szívvel és egy szóval hangzik a zsolozsma a földi gondokból kiparancsoltatva s néha bizony véres-veritéktől gyöngyöző homlokkal.

S akarja az Egyház. Mert a pap is hívő, s mint ahogy a többi egyházi törvény is épúgy kötelezi, akár a híveit. Ha szent tisztsége szerint őrködni kell a lelkek erőfeszítésein, az élen járva, kénytelen legyen ő is napról-napra hősi elszánt-sággal és vértanui nekifeszüléssel menteni a lelkét a mulasztás bűneitől, mint bármelyik híve. S ha rá kell szólni valamelyikre, illetékesen csendüljön a szava.

*

A dogmák törvénye. A hitigazságok pontosan megfogalmazva, kötelezően előírva néznek a hívő katolikus lélekre. És méltán, Testvérek!

Mert csak egy az igazság: az, amit az Isten mond. Más-fajta vélekedésnek itt nem jutna hely az igazság pusztulása nélkül. Csak úgy igaz, ahogyan az Isten mondja, és nem másként. Az Egyház az Isten tanítását ismétli pontosan. Ezt köti a lelkünkre változtatás nélkül.

De ezzel nem gúzsbaköt, hanem biztosít bennünket.

*«Ég és föld elmúlik,
de az én igém
el nem múlnak»¹*

mondja az Úr Krisztus.

*«Aki hiszen
és megkeresztelkedik,
üdvözülni;
aki pedig nem hiszen,
elkárhozik.»²*

Halljátok, Testvérek? Nem én mondom, az Üdvözítő mondja: örök élet, vagy örök halál függ a hitemtől! Hogyne venné hát az Egyház halálos-komolyan, és hogyne képviselné az evangéliumi tanítást aprólékos körültekintéssel és nagy, szent féltéssel! Ezért csak hála illeti és nem gáncsoskodás.

* * *

De be is kell egyszer fejeznünk, Testvérek, a szemlélődésünket.

Ennyiből is világos előttünk, hogy a törvény, az egyházi parancs nemcsak bilincs a tagjainkon, hanem főként biztosítókötél a derekunkon. Erre pedig szükségünk van, mert meredek lejtők és ásító szakadékok közt haladunk a földi életszakaszon. Az Egyház parancsa egy-egy jelzőtábla, vagy turista jelzősáv életútunk mentén.

Nem morogni, duruzsolni kell tehát ellene; nem lázadozni és izgatni, hanem hálásan megragadni, ügyelni rá és belékapaszkodni.

Erezze meg az a katolikus szív mindenegybes parancson, vagy tilalmon, hogy nem lehet az rossz, mert az édesanyám akarata. Nem is válogatok közte, hiszen mind a lelkem javát célozza és munkálja egytől-egyig. Nem latolgotok, nem spekulálok, alkudozom és kerülgetek, hanem egyszerűen a saját érdekeimben buzgón és komolyan megtartom. És felőlem mondjon ki-ki, amit neki tetszik. Én a Boldogságos Szűzzel és Szent Józseffel tartok. Amit szent hitem és Egyházam kíván tőlem, azt hűségesen és szívesen megtartom. Adjon hozzá az Úr sok kegyelmet Nektek is, nekem is, szívemből kívánom. Amen.

¹ Mt 24, 35; Mk 13, 31; Luk 21, 33. ² Mk 16, 16.

MÁJUS 7.

A gyermekhez fűződő felelősségről.

Szűz Mária és Szent József először vitte magával a Kis Jézust a jeruzsálemi ünnepekre. Buzgó lélekkel élték végig az ünnepi ájtatosságokat s lassan megindulnak hazafelé. A 12 évesforma Kis Jézus valamerre elvegyülhetett a rokonság és a názáretiek között, mert nem látták a közelben. Különösebb nehézséget nem jelentett, hiszen olyan ügyes, okos és eleven a gyermek. Annyi örömük és gyönyörűségük van vele minden nap. Elég értelmes ahhoz, hogy el ne tévedjen. Majd előkerül és csatlakozik. Annyira viszont ismerik, hogy meggondolatlan-ságtól, vagy gyerekes éretlenségtől nem kell félteniök.

— Hát akkor induljunk Isten nevében. Ne vesztegessük az időt. Vár otthon a sok munka.

Egyik óra telik a másik után, de a gyermek csak nem kerül elő. Már jó darabot mentek, még mindig nincs sehol.

— Istenem! Hol lehet az a fiú?

— Hol lehetne? Csak valamelyik rokon-, vagy ismerős családdal menetel. Biztosan a gyerekek közt tölti az időt.

Megint telnek az órák. De a Kis Jézust még mindig nem látják semerre.

— Jóságos Isten! Csak nem történt valami baja. S mi itt menetelünk, távol tőle.

— Vissza kell fordulnunk. A jó Isten majd csak ránk tekint!

S megindulnak a szent város felé. Hasztalan kérdezősködni, a Gyermek Jézust senki sem látta.

Három keserves, egyre gyötrelmesebb nap telik így el, mint három kinos esztendő, míg végül sok őrlődés, önvád és istenkérlelés után ráakadnak a templomban a papok és írás-magyarázók között.

— Gyermekem! Miért tetted ezt velünk. Atyád és én fájó szívvel keresgélünk mindenfelé! Istenem! Csakhogy megkerültél!

*

Nagy iskola ez az evangéliumi esemény különösen a keresztény szülőknek. Hogyan viseljék szívükön a gyermekeik sorsát. Miként járjanak utánuk. Hogy kínlódják keresztül a gyermek életének minden gondját-baját, érezve, hogy a sze-

retet kötelmein túl ott feszül lelkükön az Istennek tartozó felelősség. Hogy egyszer számot kell adniok szülői sáfarkodásukról.

*

Aki mindezt gyerekfüllel hallja, minden kandiság, vagy tiszteletlenség nélkül tegye, s magára gondoljon közben állandóan. Hiszen egyszer eljön az idő, ha Istennek úgy tetszik, és minden gyermek és fiatal szülősorba kerül. Tehát úgy hallgassa a Szűzanya szülők-félőráját, mint jövőendő édesapa vagy édesanya. Saját szülei felé pedig egy pillanatra se essék ki gyermeki szerepéből. Mert írva van a Szentírásban:

«Kiki tisztelje atyját és anyját.»¹

És:

«Gondold meg, hogy nem születél volna nélkülük.»²

És ne legyen más gondjuk most sem, csak az, amit a Gyermek Jézusról jegyez meg az Evangélium: növekedni, gyarapodni, fejlődni lelkileg Isten és ember előtt s készülődni a jövőendő nagy feladatokra.

* * *

Isten a gyermeket úgy bízta a szülő gondjaira, mint valami nagy kincset. Szeretetajándék az mindenféleképpen és boldogságforrás a szülőnek. Drága kincse a családnak, reménysége a nemzet jövőjének, de visszavárt értéke az örök hazának is, mert drága és halhatatlan lelke van, melyet a keresztségben Krisztus lefoglalt magának, hogy nagy szeretetében örökre boldoggá tegye.

Ezek tudatában tekintsen minden katolikus ember a gyermekére.

*

Szent Leonidas, a nagy és tudós Origenész édesapja, meghatva figyelte napról-napra fia szellemének és lelkiiségének bontakozását. Néha éjtszaka hosszan elnézte átszellemült arcát, aztán csendesen odament alvó gyermekéhez és nagy kegyelettel megcsókolta a mellét: a Szentlélek lakását.

*

Jó volna többet és nagyobb mértékben gondolnunk a gyermek lelkére. Valóban, itt is az a veszedelem környékezik bennün-

¹ Lev 19, 3; 19, 19. ² Sir 7, 30a.

ket, hogy megreked a figyelmünk és a gondoskodásunk a külsőben, az anyagban. Pedig sokkalta fontosabb a gyermekben is a lélek.

Szent Jeromos elevenen eszméltet minden keresztény szülőt erre a sajátságos tényre. Hogy is van az, Testvérek, hogy a gyermeket úgy óvjuk kígyótól, darázstól, harapós és karmoló állatoktól, és mi folytathatjuk: kocsitól és lótól, autótól és villamostól, neki nem való ételtől, italtól; a szoptató édesanya sokszor még az orrát-száját is elfödi, mert félti kicsinyét a baktériumoktól . . . De a lelkét mégsem féltjük ennyire, pedig a lélek egészsége van olyan érték, mint a test épsége. Különösen a lélek táplálkozására nem jut annyi figyelmünk és gondunk ugyanakkor, midőn a testi táplálékot óráütésre és mérleggel grammozva biztosítjuk a gyermeknek.

* * *

Az evangéliumi szentcsalád mellé szépen sorakozik lelkünk szeme előtt a magyar szent család: Szent István, Gizella és Szent Imre együttese. Erő, odaadás és tisztaság jellemzi ezt a kis családot. Mennyi gondoskodás, mennyi szeretet és mekkora istenfélelem hangolja őket össze egymással. István király komoly intőszava, Gizella sok imája és gyöngédsége érződik az első magyar szent család légkörén.¹

Szentet is neveltek Istennek és a nemzetnek!

S ha elnézzük István király és Boldog Gizella életének ezt a századokra, évezredekre szóló életgyümölcsét, Imre herceget, megérezzük menten, hogy amilyen a fa, olyan a termése. A család a tőke, a gyermek lénye a szőlővessző. És úgy van az egészen, ahogyan az Úr Krisztus mondta valamikor, pedig nem is ezt akarta elénk példázni közvetlenül:

*«Miként a szőlővessző
nem tud gyümölcsöt hozni önmagától,
ha nem marad a szőlőtőn.»²*

úgy a gyermek sem tud igazán virágbaborulni és gyümölcsöt teremni, ha nem marad a családban fejlődése idejére. Kell ehhez az édesapa acélossága, az édesanya szíve melege és simogatása, kell az otthon levegője és lelki talaja, hogy formájaszerinti emberré fejlődhessék. Minden növény a maga talajában s a neki való környezetben fejlődik széppé és életerőssé.

*

¹ Schütz: Szentek élete 2. k. 142. l. ² Ján 15, 4b.

A jó családi fészekben a gyermek mindent megtalál, ami neki kell. A Szentatyák szerint ezt a tényt a frigyszekrény jelképezi legszebben. A frigyszekrényben a törvény-tábla mellett ott volt aranyos tányéron egy kis halom manna és e mellett Áron kivirágzott vesszeje. A családi szentélyben is ott legyen a parancsolatok szelleme a lélek pallérozására; az atyai gonddal megkeresett, anyai szeretettel megszegett, illatos kenyér a testi erők biztosítására; s az okossággal és gyöngédséggel mérsékelt szigor, mely virágot terem a gyermek élete számára. Az ilyen család szentély, mert fölötte lebeg az Isten hatalma és fölsége, mint annak idején a frigyszekrény fölött.

* *

Isten birtokosa minden teremtetett jónak, a gyermeknek is. Ha ránkérte, jogosan kéri tőlünk számon a maga idejében az alaptöket is, a kamatait is. És jaj annak, aki nem tud elszámolni!

Minden szülőnek eléje feszül a nagy életlecke. Megbízása arra szól: őrizze meg, segítse formájára és juttassa életadottságainak kitermelésére gyermekét. Felelős alakítója minden szülő gyermeke sorsának.

*

Még el sem indult útjára az élet, s máris kötelességem gondolni vele. Örööm és óvom magam szent küzdelmek árán, hogy életrontó terheit csökkentsem, romlását megelőzzem.

Mikor kezembe adja az Isten, mint nagy-nagy ajándékot, fékezem a szülői rajongást, mely ösztönösen előnti lelkemet, hogy gyermekem első alakulása áldozataul ne essék.

Óvom első lépéseit. Aggodalmasan figyelem legelső benyomásait, mely lelkének hófehérségét illeti.

Imára kulcsolom kis kezét. Figyelem játékait, pajtásait, örömeit, majd olvasmányait: nehogy veszítsen a kincs belső értékéből.

Jól megválasztom a neki való iskolát. Katolikus létemre gyermekemet nem adhatom akárhová!

Szellemi fejlődését finoman és észrevétlenül abba az irányba terelem, mely hajlamainak leginkább megfelel. Nem engedem, hogy a neki való színvonal alatt rekedjen, de azt sem, hogy ezenfelül kórosan és szervetlenül elfejlődjék. Áhítattal lesem, merre szól küldetése az életben. Pályaválasztásában kizárólag személyi adottságaira tekintek.

Házasságát is mindkettőjük lényé szerint ítélem majd meg, és ebbe nem engedek beleszólni lényegtelen, mellékes és vonalon kívüleső szempontokat.

Gyermekeim embernem emberré fejlődéséhez megteremttem a tőlem telhető anyagi és erkölcsi föltételeket. Figyelem jellemüknek fejlődését és gondosan irányítom vallási gyakorlataikat.

*

Igy sorakoznak a szülő elé a nagy életföladat tennivalói, és ilyenformán kell azokat fogadnia minden istenfélő katolikusnak.

*

Egy dolgot azonban éppen a mai időkben külön is kell hangsúlyoznunk a nevelés föladatai közt: az ösztönös szülői szeretettől ki nem szorított, olykor szigorúság és fenyítés szellemét. Minden túlfinomított és agyonhumanizált nevelési irányzatok ellenére is igaz marad, örökre és klasszikusan igaz a Szentírás szava:

*«Ki kíméli a pálcát,
gyűlöli fiát.»¹*

Büntetés nélkül és bölcsen alkalmazott testi fenyítés híján nincs gyermeknevelés.

*

Az okos szülő sohasem hallgat szíve vonzalmára, hanem az iskola fegyelmének és szigorúságának pártján áll még akkor is, ha pillanatnyilag nem érti az intézkedést. Szülő és iskola szövetségesek a gyermek élete ellen törő tényezőkkel vívott szívós és aprólékos küzdelemben. Amit a jószellemű iskola vet, azt a szülő gondolja tovább. Gyermekeim iskolai nevelődését gondosan ellenőrzöm és jótékonyan kiegészítem.

*

Nem kell félni ettől a szövevényes művészmunkától, a Mennyei Atya gondoskodik kegyelemről, bölcseségről és segítségről a maga idején.

*«Mert megadatik nektek azon órában,
mit szóljatok».²*

¹ Péld 13, 24a.

² Mt 10, 19.

biztosít az Evangélium. S ha hívő lélekkel élem a szentségi házasságot, biztos lehetek felőle, hogy az Úr megadja nevelő-küzdelmeinkhez a maga erőmet-megtoldó közreműködését. Istenben bízva megteszek mindent, amit jónak ítélek és telik tőlem, a többit az Istenre bízom. Megmondja Szent Pál is:

*«Sem az nem valami,
aki ültet,
sem az,
aki öntöz,
hanem csak az Isten,
aki a növekedést adja.»¹*

Nyugodt lehetek, mert a Szentlélek biztosít:

*«Aki szereti fiát,
nem sajnálja tőle a fenyítést,
hogy a végén öröme legyen benne.»²*

Vagy másutt:

*«Fenyítés és korholás
bölcseiséget adnak;
az ifjú pedig,
kit szabadjára hagynak,
szégyent hoz anyjára.»³*

*

A családi szentély valóságos templom, melyben Szent Ágoston szerint a szülők az igehirdetés apostolai gyermekeik számára.

*«Neveljétek őket fegyelemben
és az Úrnak intelmével.»⁴*

Komoly tekintéllyel kötelességünk képviselni előttük az Isten igényeit:

*«Véssétek szívetekbe . . .
s parancsoljátok meg fiaitoknak,
hogy . . . teljesítsék mindazt,
ami a törvényben írva van.»⁵*

Más helyütt meg azt olvasom:

*«Hagyjátok meg fiaitoknak is,
hogy gyakorolják az igazságot*

¹ IKor 3, 7.

² Sir 30, 1ab.

³ Péld 29, 15.

⁴ Ef 6, 4b.

⁵ Deut 32, 46.

*és alamizsnálkodást,
gondoljanak az Istenre,
és áldják őt minden időben.»¹*

*

A mi jó Szent István királyunk, mint istenfélő és gondos apa, erre is szép példát ad minden magyar szülőnek. Fiának, Imrének adott intelmei 10 fejezetre terjednek, de ebből 5 fejezet valláserkölcsi intelmekről szól. Istenem, mi válnék ebből a mi szegény és lelkileg annyira megtépzott hazánkból, ha minden magyar otthon nevelő gondjának a felét az istenhit és az erkölcs szempontjainak szentelné!

*

Máté Evangéliuma leírja, miként viszik az édesanyák gyermekeiket az Üdvözítőhöz, s milyen szívesen várja és fogadja őket az Úr Krisztus minden más elképzelés ellenére is.² Ennek a jelenetnek ismétlődnie kell Krisztus egyházában a világ végezetéig. Minden édesapa fogja kézen a gyermekét s újra és újra vigye oda Krisztushoz, egyszer, hogy áldásában részesüljenek közösen, máskor hogy léleküdvözítő szavait igyák, testi-lelki bajaikból meggyógyuljanak, vagy ölébe hajtva homlokukat, legalább megkönnyebbedjék lelkük a ránehezedő gondok, bajok és problémák között.³

*

Szent Notburga csupán a cselédsorig vitte az életben, de lelkileg az erkölcsi óriások közé tudott emelkedni, kit évszázadok mulva sem tud elfeledni az emberiség. S hogy szentté tudott válni, azt az Isten bőséges kegyelmein kívül bölcs édesanyja vallási nevelésének köszönhetette, pedig csak egy szegény takácsmester otthonában látta meg a napvilágot. Anyja szava azonban állandóan ott zsongott lelkében még akkor is, mikor már régen árva volt, és gazdájának, a várúrnak gyermekeit tanította imádkozni.

Ha besütött a nap az ablakon:

— Látod, kislányom, így néz be az Isten szeme szívünkbe-lelkünkbe, s így látja meg minden érzésünket és gondolatunkat.

Ha a kertben kapálgattak:

— Nézd, gyermekem, hogyan fordítják a virágok a nap

¹ Tób 14, 11.

² Mt 19, 13 skk.

³ Mt 11, 28.

felé arcukat. Te is folyton az Istent nézd, s imáidban fordítsd felé lelkedet.

Ha madárdal hallatszott körülöttük:

— Hallod, kislányom, milyen buzgón dicséri a Teremtőt ez a parányi madár. Állj te is mellé szívedben az Istent dicsérni.

Mikor füvet sarlóztak együtt:

— Figyeled, gyermekem, milyen rendet vág a sarlóm, egy fűszálnak vagy virágnak sem kegyelmez. A halál kaszája is így tesz az emberekkel. Senki sem térhet ki előle. Te úgy viselkedj, hogy virág lehess a fűszálak között, s úgy érjen el a neked szánt kaszasuhintás.

*

A vallási neveléshez nem kell más, csak szerető szív és istenfélő lélek apában, anyában.

* *

Gyermekeim nevelését valójában nem lehet másra bíznom. Sem alkalmazott, sem házitanító, sem intézet nem tudja igazán elvégezni helyettem. Nem hagyhatom gyermekemet egyedül bolyongani a rokonok és ismerősök, néha hivatalnok- vagy rabszolgalelkű emberek között. Ne csak éljünk, robotoljunk, emberek között morzsolódjunk. Az otthon csak vendégnek számító, gyermekei szemében szép és finom, de csak előkelő idegennek tetsző szülő véggépen elvétette szerepét.

S ezen a ponton nincs helye semmiféle zsémbelésnek, panasznak és magyarázkodásnak. Az igazság az, hogy legszebb rabszolgaság: szülőnek lenni. Szerencsére az erre szóló hajlamot az Isten keze beleoltotta minden egészséges szülői szívbe, s a rabszolgai érzését szeretettel oldotta ki belőle.

*

Anyára és apára van szüksége minden zsenge korát élő gyermeknek. Tehát, hacsak tehetem, magam végzem a nevelést. Mint a Szentírás is kéri tőlem:

*«Neveld fiadat
és bajlódjál vele,
hogy meg ne ütközzél gyalázata miatt.»¹*

*

¹ Sir 30, 13.

Szent Szaniszlót az istentelen király az oltárnál öli meg misézés közben (1079). Milyen szép is az, Testvérek, életünket adni áldozatul az Istennek! De lehet-e szebben odaáldozni életet, ideget, fiatalságot, mint beléfoszolni gyermekeink, unokáink életébe s abban áldássá válni?!

*

A gyermekeit nevelő édesapa, édesanya lehet a szeretet rabszolgája, az áldott jövő vértanuja, de lehet művész is. Különb remekművet formálhat-faraghat gyermekéből, mint bármelyik festő, vagy szobrász alkotott a maga területén. Mert a szülő remekműve eleven élet s végső fokon magának az Istennek készül.

*

Igaz ugyan, hogy a gyermek olyan a szülői kézben, mint a lágy viasz, melyből angyal vagy ördögöt lehet kiformálni. A szülői kézen múlik, hogy a gyermekéből színe-java ember, mennyország lakója válik-e, vagy világcsúfja és pokoltöltelék.

* *

Szent Cyprián atya rámutat, és szerencsés kézzel teszi, hogy a tetteinknek külön nyelve van. S ez a nyelv jobban csendül, a gyermek érdeklődését jobban magára tudja vonni, lelkébe mélyebben hatol, mint a száj szava.

A szülői szokásoknak, emlékeknek és a családi hagyományoknak különleges ősi erejük van. Ezek szuggesztív erővel elkísérnek minket mindenhová, sokszor egy egész életen keresztül.

*

A szülő szavai és tettei életkönyvvé szövődnek össze s a gyermek ebből tanulja meg a saját élete leckéjét — mondja Aranyszájú Szent János.¹ Szent Ambrus meg csak annyit fűz hozzá, hogy példából könnyebb okulni, mint szóból.

A szülőkre is áll a Szent Pál-i szó:

*«Mindenben te magad légy
a jócselekedetek mintaképe.»²*

*

¹ Adv. Vit. vit. monast. ² Tit 2, 7a.

Mert a gyereklélek olyan, mint a tükör, minden meglátszik benne, ami csak eléje kerül. De az élmény nem tűnik el belőle nyomtalanul, mint a tükörből szokott, hanem beléleszi magát és erjeszti a gyermeklelket, mint a kovász a tésztát. Így azután lassan magába itatja apja-anyja jellemképét és egyéniségét. Innen származik az a régi közmondás, melyet már a prófétánál olvasunk:

*«Amilyen az anya,
olyan a leánya!»¹*

Ezt már Ezekiel korában is így tudta mindenki, s így is fogja tudni, míg ember lesz a földön.

*

Az életromboló ráhatásokra én csak Krisztus szavát idézem:

*«Aki pedig megbotránkoztat
egyet e kicsinyek közül,
kik énbenem hisznek,
jobb volna annak,
hogyha malomkővet kötnének nyakára
és a tenger mélységébe merítenék.»²*

* * *

Kedves Testvéreim! A 12 éves Jézus történetét halló, vagy olvasó ember sokáig nem tudja feledni a Boldogasszonyék riadalmát:

— Istenem, csak nem vezett el a kezembe adott drága kincs! Hogyan nézek majd Uram és Istenem szemébe, ha számonkéri rajtam?!

S ezzel az Evangélium örök emléket állít a keresztyén szülői felelősségnek. Számon kéri tőlem egyszer az Úr gyermekeim életének alakulását. Joggal teszi, mert a magáéról számodoltat. S Aranyszájú Szent János szerint ilyeneket kérdez majd tőlünk:

- Nem adtam őket teljesen a kezedbe?
- Nem zsenge korban kaptad meg őket?
- Nem állítottalak melléjük
gondozónak,
nevelőnek,
tanítónak és
parancsolónak?

¹ Ez 16, 44b. ² Mt 18, 6.

— Van-e számodra bocsánat, ha mindezekre nem gondoltál?¹

*

A szülői hanyagság fáján rossz gyümölcs terem, melytől az egész család foga elvásik.

Mi előttünk, Testvéreim, mindig a Szűzanya féltő gondoskodása és a szentcsalád istenfélő, Isten számára nevelő szelleme és felelőssége lebegjen, hogy szülői törődésünk, gondoskodásunk és nevelő szeretetünk fáján szép és jó gyümölcsök teremjenek

családunknak,
Magyarországnak
és a mennyországnak! Amen.

MÁJUS 8.

Nevelő Anyámnak nevelő társa vagyok.

A 12 éves Gyermeke Jézus körül esett nagy aggodalmak után a názáreti hajlékba ismét visszatért a béke, a csend és a serény munka szelleme. Az Úr Jézusról magáról csak annyit veszünk tudomásul a következő 18 évre, hogy fejlődött testben és lelkiekben, és hogy engedelmes alávetettségben élt szülei keze alatt.²

A keresztény lélek áhítatos érdeklődése ez alatt az egészen rejtett 18 esztendő alatt is bele tud sejteni a Szűzanya életébe, s ebből a kevés, de sokatmondó pozitívumból is ki tudja bontogatni, miként formálta és nevelgette egyszülött Fiát. Teljes joggal szentnek és áldottnak érzi lelkünk ezt a nevelőmunkát, s ezért van, hogy szeretünk minden nevelést pártfogása alá vetni.

*

Ott van Kalazanci Szent József, a 17. század szerény szentje, ki nevelő-tanító Rendjét és minden iskoláját a Boldogságos Szűz oltalmára bízta. Szerzete, a Piarista Rend, május utolsó napján ünnepli ezt a sokatígérő ténytet, s magának az ünnepnek a Kegyes Iskolák Királynéja címét írja homlokára kegyeletes, szép aranybetűkkel, mert tudja és érzi, hogy a

¹ Homil. Vidua eligatur. ² Luk 2, 51 sk.

Szent Szűz anyai és kegyelmeket osztó királynői segítségével a nevelés terén mindennek sikerülnie kell, ami nem lehetetlen.

Az Ő pártfogása alatt indulnak a leányifjúság nevelésére is a szerzetesrendek és egyéb intézmények. S ismerve a Boldogságos Szűzanya gondviselő szeretetét és anyai érzéseit, semmi kétségünk sincs felőle, hogy a Szentlélek Mátkája megteszi a magáét nevelésre-tanításra szoruló fiaiért és leányaiért Veni Sancte napján is, meg az egész tanév folyamán is, és nekünk, magyaroknak, minden okunk megvan hinnünk, hogy a magyar ifjúság érdekeit külön is szívébe zárja.

*

De a Boldogasszonnyal szemben valamennyien gyermekek vagyunk. Égi Édesanyánk kezére bízuk magunkat, hogy mint eszményképünk és mesterünk alakítson és neveljen minket is Szent Fiának szíve szerint. Tudjuk és érezzük, hogy sokat kaphatunk tőle élettartalomban, de közben azt is tanuljuk el tőle, hogyan és milyen eszközökkel férkőzik hozzá a mi lelkünkhöz, hogy mi is hasonló módokon és eszközökkel tudjunk hatni embertestvéreink lelki alakulására s így Nevelő Anyánk keze és pártfogása alatt társai lehessünk a nevelés szent munkájában.

* * *

A Boldogságos Szűz valóban Nevelő Édesanyánk nekünk. Hogy anyánk, azt sok szempontból hisszük és valljuk. Nemcsak abból, hogy a szenvedő Krisztus végső rendeletként fogalmazta meg nekünk a kereszt halálos-ágyán, hanem azért is, mert tudjuk és hisszük, hogy ő szült minket újjá a természetfölötti életre. De ki hallott már édesanyát abból a fajtából, amilyen a Boldogságos Szűz volt, hogy ne akarta volna gyermekét minden szépre, jóra és hasznosra megtanítani?

A Boldogságos Szűz tud minket nevelni, de akar is. Tud nevelni, mert bőven van lelkében a tartalom és az osztogatni való kincs. Istenanyai bölcsességéből minden földi gyermekének kezébe tud adni néhány aprópénzre váltott darabot. S ha volt valaha édesanya, aki áldott egyéniségével, lényével és szívével tudott hatni gyermekére, akkor a Boldogságos Szűz valamennyinél inkább ilyen. Az ő édesanyai egyéniségében és lényében az Isten-ember Krisztus legtökéletesebben tükröződik vissza. Szelíd nőiségének foglalatában pedig olyan ellenállhatatlan bájjal ragadja magához a keresztény ember lelkét,

mint az alpesi fény a hegycsúcsok aranyos-opálos körvonalain, vagy mint a szépség és az illat varázsa a virágkelyhen.

S hogy nekünk, mai embereknek is van mondanivalója: gyermeknek és felnőttnek, férfinak és nőnek egyformán, arra bizonyíték egész májusi ünneplésünk. Estéről-estére ünnepeljük, mert úgy érezzük, hogy van okunk vele büszkélkednünk. Lábaihoz ülünk minden elmélkedésünkben, mert érezzük, minden vonása, minden erénye egy-egy felvillanó érték számunkra, melynek érdemes utánanyúlnunk.

Ezért mondjuk mi is az Anyaszentegyházzal Égi Édesanyánkra a rajongva csodálkozó Eszter szavait:

*«Csodás vagy — Mária — nagyon,
és orcád kegyességgel tele.»¹*

S ezért zengjük az egyik Szűz Mária-mise lépcsőénekében:

*«Üdvözlégy Mária!
Anyja a reménynek
és a kegyelemnek!»*

*

Jaj és ha magunkra és magunk köré tekintünk! Jóságos ég, mennyire rászorulunk valamennyien az ő biztató és formálgató nevelésére. Hiszen annyi bennünk a kialakulatlanság és a fogyatkozás, annyi a gyarlóság és a rossz szokás, hogy csak a fölsőbbeségek anyai szeretet gyógyító ereje segíthet rajtunk.

Istenem, de jó, hogy van tökéletes mintánk a Boldogasszonyban, akire fölnézhetünk, s aki szerint alakulhatunk!

* *

A Boldogságos Szűztől könnyű tanulni, mert nem nehéz észrevenni rajta a sugárzó tényeket és adottságokat, és mert egyáltalán nem nehéz vele szemben tágranyílt szemű gyermeknek lennünk. Sokkalta nehezebb azonban mai föladatunk második része: mikor nekünk kell valahogyan beletalálnunk a nevelő szerepébe.

*

A nevelő munka részint önkénytelenül van adva mindegyikünk létezésével és keresztényi élnitörékvésével, részint vannak igények és rendelkezések az Úristen részéről, melyek a tudatos nevelő-működésre készítetnek és hívnak.

¹ Eszt 16, 17.

Nevelésre tehát nemcsak a szülő és tanító van kötelezve a reábízottakkal szemben, hanem valamennyien és kivétel nélkül egymás felé. Valamennyiünkben áradnak erők és hatások a másik embertársra, és mi kötelesek vagyunk szívünkön viselni, hogy ez a hatás jó és üdvös legyen a másikra. Ilyen értelemben is áll, és ránk is vonatkozik az Apostol figyelmeztetése:

*«Látványossága lettünk a világnak,
angyaloknak is, embereknek is.»¹*

*

És ugyan mi szükséges ahhoz, hogy valóban jóértelműleg nevelni és formálni tudjam embertestvéremet. Kell hozzá, Testvérek, sok szeretet és jóakarat.

A szeretet ugyan nagy törvény is nekünk, mely tartóaranyrúdja a többi törvénynek és a próféták kívánalmainak,² de másrészt előttünk is legszebben és legeszményibben megvalósítva az Úr Krisztusban és a Boldogságos Szűzben. Az Úr Krisztus elvárhatja tőlünk a szeretet gyakorlását:

*«Mert példát adtam nektek,
hogy amint én cselekedtem veletek,
ti is úgy cselekedjetek.»³*

A szeretetnek pedig természetében rejlik, hogy áradnia kell, s nekünk, Krisztus követőinek, Mesterünk és Urunk példájára árasztanunk kell a szeretetet, mert különben megszakad közöttünk az evangéliumi szál, és a lelki összetartozás Üdvöztőnkkel. Nem én mondom, Testvérek, maga Krisztus mondja:

*«Arról fogja mindenki megismerni,
hogy az én tanítványaim vagytok,
ha szeretettel viseltetek egymáshoz.»⁴*

*

A jóakarat viszont már önként csordul a szeretetből és látható, megtapasztalható tettekben és tényekben testesül meg. Itt kapcsolódik be testvéri nevelőmunkánkba a példaadás tényezője.

Példán keresztül legrövidebb az út a szívhez és lélekhez. Ez éppen olyan közismert és régi igazság, mint az a másik, amely szerint a jó példa vonz, a rossz példa pedig ragadós,

¹ I Kor 4, 9b. ² Mt 22, 34 skk. ³ Ján 13, 15. ⁴ Ján 13, 35.

mint a fertőző betegség. Ez a kétféle hatás folytonosan ér bennünket, tehát megéljük, hogy a mi viselkedésünkéből és tetteinkből is hasonlóképpen áradnak a másik ember felé.

Ezt igazolja különben az a másik két közmondás, melyet az egymással sokat és tartósan érintkező emberekről olvasott le a népi bölcsesség. Az egyik, mely szerint: a barátság vagy egyformának találja már a két embert, vagy egyformára varázsolja. Ezt jómagyarán úgy is mondogatjuk, hogy: megtalálja a zsák a foltját. A másik inkább az állandóan lelkünkre sugárzó környezetről szól, mikor azt mondja: aki korpa közé keveredik, megeshetik a malacok.

Tudomásunk szerint tehát a lényünkéből, elveinkből és tetteinkből áradó ható és átalakító erő föltétlenül nagy.

*

A körülöttünk élő, vagy az éppen belőlünk áradó jó vagy rossz példának van bizonyos titokzatos, eleven ereje, magával sodró lendülete. Az olvasott, vagy hallott példákkal kapcsolatban az egészséges erkölcsi fokon álló ember általában nem érzi ezt a sodrást, hanem önkénytelenül bíróként kezd viselkedni és meglehetősen szigorú, sőt túlságosan szigorú megítélésekre hajlik.

Olvasom pl. az Evangéliumot:

*«Két ember méne föl a templomba,
hogy imádkozzék ;
egyik farizeus, a másik vámos.»¹*

És tudjuk, hogy a farizeus külsőleg fitogtatva, belsőleg kérkedve, valódi Istenimádás helyett elzengi sajátmaga dicséretének himnuszát.

Ugyanakkor a lenézett vámos gyermeki alázattal és Isten előtt megrendülve csak ennyit mer mondani:

*«Isten! légy irgalmas
nekem, bűnösnek !»*

És magamban azt tapasztalom, hogy nemcsak az Úr Krisztus dicséri meg az Isten-szegénykéje vámost, hanem az én minden elismerésem és rokonszenvem is őt öleli körül a kérkedő farizeussal szemben. Igaz ugyan, hogy az eset meglehetősen átlátszó.

*

¹ Luk 18, 10 skk.

Az eleven példának azonban észrevétlen a sodrása, s az Úr Jézus ennek a gyümölcsöztetésére küld szét minket a világba, mint annak idején az apostolokat.

«Ti vagytok a Föld sója.»¹

A só pedig arra való, hogy ízt adjon annak, amibe beletcszik, és megóvja a rothadástól azt, amire ráhintik. Ezek szerint nekünk át kell járnunk a körülöttünk levő és hatáskörünkbe eső világot a krisztusi szellemmel, és ráhatásunkkal akadályoznunk kell a gonosz bomlasztó munkáját.

*«Ti vagytok a világ világossága . . .
Úgy világoskodjék a ti világosságtok
az emberek előtt,
hogy lássák jótetteiteket,
és dicsőítsék Atyátokat.»²*

Itt már nyíltan és félreérthetetlenül hangzik a küldő szó Mesterünk és Urunk ajkáról, menjetek és hassatok magatok körül az emberekre. Legyetek az Isten kegyelméből származó jócselekedetek szótalán és személytelen apostolai!

*

Most aztán csak még az a kérdés, mire szól ez a tett-apostolságra kötelező küldetés. Erre a felelet egy kis utána-gondolás és ráeszmélés után magából a föladatból adódik.

A szeretet törvénye minden emberhez hozzákapcsol, de ebben a kapcsolatban vannak fokozatok és van megfelelő sorrend. Akik a vérség vagy a hivatásbeli kötelesség által különösen ránk vannak utalva, azokra sokkal inkább árasztom a keresztyén élet szellemét és előbb, mint bárki másra.

A többiekre egy általános felebaráti szeretet jegyében. Mindenesetre azon kell lennem, hogy viselkedésem, ítéletem, tanácsom, véleményem, biztatásom, segítségadásom a jó és a krisztusian igaz felé terelje az embereket. Mert ahogyan az égő gyertyát nem azért gyújtják, hogy vékát borítsanak rá, és elrejtsek fényét, hanem hogy a gyertyatartó tetejére tegyék s onnan minél nagyobb kört bevilágítson, bennem sem azért gyulladt ki a hit fénye, a kegyelem lángja és a Szentlélek tüze, hogy önzően magamba zárjam és a gonosztságot hagyjam, hogy a sötétségben megkörnyékezze a lelkeket.

* *

¹ Mt 5, 13. ² Mt 5, 14. 16.

De mi a helyzet a rontó példaadással? Erről is legjobb magát az Úr Jézust megszólaltatnom, hiszen világosan, sőt élesen és erősen megmondta az erre vonatkozó véleményét.

*

Mi történik tehát, ha a keresztény ember megfélekedzik emberüdvözítő küldetéséről és helytelen tetteivel megütközést kelt embertestvéreiben? Az ilyen keresztény nem igazi Krisztus-követő többé:

*«Hogyha a só ízét veszti,
mivel sóznak?
Sem mire sem való többé,
mint hogy kivessék,
és eltapodják az emberek.»¹*

*

Az ilyen megtévedt keresztény ember életéről és tetteiről szoktuk azt mondani, hogy botrányt kelt embertársai lelkében. Fölháborít és rombol. Megfosztja embertestvérét a keresztényi magatartás megtámasztó hatásaitól, és mintha megingatni törekednék felebarátja lelkében az Evangélium üdvözítő és embergyógyító erejébe vetett hitet.

Ezért kiáltja Krisztus:

*«Jaj a világnak a botrányok miatt!
Mert szükséges ugyan,
hogy botrányok legyenek,
mindazáltal jaj annak az embernek,
ki által a botrány történik.»²*

Elkerülhetetlen ugyan, hogy annyi és oly sokféle ember között ne akadjon gyöngye, de személyileg jaj lesz neki Istentől, mert a bűn magvetőjének szegődött el lélekromboló tetteivel. De különösen jaj akkor, ha ez az ember a keresztények közül kerül ki, mert ő Krisztusa és Mestere nyomdokain a jó terjesztésére és a rossz orvoslására volna küldve.

*

A jóakarátú Krisztus-követő minden erejével köteles magát is, másokat is óvni a romboló ráhatásoktól. Megint Krisztus Urunk mondja, éspedig szinte szokatlanul kemény szóval:

¹ Mt 5, 13b. ² Mt 18, 7.

*«Ha pedig kezed vagy lábad megbotránkoztat,
vágd le azt és vedd el magadtól...
És ha szemed megbotránkoztat téged,
vágd ki azt és vedd el magadtól.»¹*

Mert jobb csonkán-bénán az életre jutni, mint ép testtel bár, de holt lélekkel az örök kárhozat tüzére.

S hátmég, aki maga botránkoztat jószándékú lelkeket?!
Annak jobb ha a tengerbe fojtják, mint a törbeesett patkányt.
De malomkövel a nyakán, hogy föl ne támadhasson többé
hullámsírjából.²

*

Az imént emlegetett Kalazanci Szent Józsefnek van egy szívenütő kérdése fiaihoz: «Hogyan tudsz majd a világ világossága lenni, ha magadnak sem világítasz?»

És ennél a kérdésnél érdemes megállnunk egy percre.

Lehet, hogy nem rontjuk meg a keresztény testvérünk lelkét. Lehet, hogy nem okozunk megütközést keltő és életet romboló botrányokat, de hányan vannak köztünk mégis, akikre az életükről, az elveiken és tetteiken keresztül nem lehet ráismerni, hogy Krisztus családjából valók! Mennyi köztünk a se hideg, se meleg, vagy csendesesen bűnös keresztény, akiben megbénult az apostoli hév, és kialudt, vagy alig izzik valamelyest a kegyelem tüze! Ezek az összeroppantott nád- és füstölgő mécsbél-emberek, akik sem erőt kifejteni, sem világítani nem tudnak ájultságukban.

Ezeknek fülébe kiált Krisztus:

*«A világ világosságának
és a Föld sójának kell lenned!»*

Az apostol pedig részletesen is megmondja, mihez fogjon:

*«Krisztus igéje lakjék bennetek gazdagon.
Minden bölcseséggel
tanítsátok és intsetek egymást.»³*

* * *

Szent Anzgárt, mint elárvult kisgyermeket, az ó-korvei bencés kolostorban nevelgetik a szerzetesek. A kisfiú nem éppen rossz, de folyton csintalanságokon jártatja az esztét, s ezzel sok zavart keltett környezetében. Próbálnak a lelkére

¹ Mt 18, 8a, 9a. ² Mt 18, 6. ³ Kol 3 16ab.

beszélni, de valahogy minden leperereg róla. Egyszer azonban igen élénk álmot lát. Azt álmodja, hogy a Boldogságos Szűz kedvesen, de anyai szigorúsággal szemére veti gyerekes és könnyelmű viselkedését. Érdekes, de ettől az álomtól nem tud többé szabadulni, és minden átmenet nélkül teljesen megváltozik. A Boldogságos Szűz — úgy látszik — ezután sem vette le róla a kezét, mert belőle vált később Északeurópa elszánt apostola: az Isten dárdása († 865).

Minket talán nem így nevel, de föltétlenül hat reánk a Boldogságos Szűz, és embertársaink jópéldája. Nem kell hozzá más, csak egy kis gyermetegség, jóakarat és alázat.

Éljek azonban úgy, hogy életem eleven Krisztus-hirdetés, élő és áradó Evangélium legyen embertestvéreim számára.

Legyen Nevelő Anyám a Boldogságos Szűz, hogy Isten lehessen az Atyám az égben.

Viszont világoskodom és mentek magam körül, hogy szebb legyen a föld, épüljön az Isten országa, nagyobb legyen a Mennyei Atya dicsősége és az embertestvérek boldogsága. Amen.

MÁJUS 9.

Az osztogató szeretet gyümölcsei.

Az Anyaszentegyház megokoltan és joggal a Boldogságos Szűzre alkalmazza Izaiás próféta jóvendölését. Szavaival a Boldogasszony szól hozzánk:

Szomjazók! Jöjjetek!
Pénztek híján is vehettek!
Ellenérték nélkül: bor és tej!
Lakjatok jól!
Éreztétek nagyon jól magatokat.

Mi, akik hallgatjuk ezeket az azúros magasokból hangzó, színezüst-csilingelésű, csupa-szeretet szózatot, az Anyaszentegyházzal együtt és egyformán megérezzük benne a Mennyei Édesanya és Királynő nagy-nagy és készséges előzékenységét irányunkban. Szinte reszket, hogy segíthessen rajtunk valamivel. Világéletében egyszerű, szegény volt, de most, most szinte mámoros a tudattól, hogy gazdag és adhat, osztogathat két kézzel, tele marokkal! Ez van benne ebben a szózatban.

S hogy nem értelmeztük félre, bizonyítja a prófétai jövendölés második fele, melyben maga Izaiás értelmezi az előbb szóló hatalmas Valakit:

Ime hívod a népet.
Melyről nem is tudtál.
Kik téged nem is ismertek.
S most hozzád futnak.
Urad és Istened miatt.
Izraelnek Szentje miatt.
Mert ő megdicsőít téged!

Igen. A Boldogasszony égi bőségben és dicsőségben anyai rajongással hív bennünket. Pazarul osztogatja sok-sok kincsét és nem vár érte maga felé semmit. Csak azt nézi, kinek kell és hogy gyermekei megelégedjenek.¹

* * *

Május 31-én az egyetemes Egyház a Kegyelemosztó Boldogasszonyt ünnepli. És méltán. Mert az anyai szeretetében tevékenyen velünk törődő Boldogságos Szűz csakugyan kegyelmeket oszt. Kegyelmet olyan értelemben, hogy az Úristen kegyelemkincseit adogatja ki az égi kincstár ablakán, hogy Isten angyalai eljuttassák azokat rászoruló földi gyermekeihez. De kegyelmet osztogat olyanformán is, hogy tette magában hordozza az elégséges magyarázatot, amiért osztogatja.

*

Mert a kegyelem olyan, hogy azt csak ajándékba lehet kapni az Úrtól közvetlenül, vagy közvetítve. Lehet ugyan tenni egyet-mást, amivel magunkra esdjük az ajándékozó Úristen figyelmét, de valójában olyat tenni, amivel a kegyelmet teljesen megszolgálók, nem lehet.

A kegyelem tehát ingyenes ajándék onnan fölülről. Teljesen az Isten ajándékozó jóságának megnyilatkozása. Mintha azt mondaná az Úr: Magamra való tekintettel adom nektek. Nem várok érte semmit viszonzásul. Hálálkodástok csupán egy mindenképen illő ráadás. Ez a kegyelem arculata az Isten felé.

*

¹ V. ö. Is 55, 1—5,

A mi szempontunkból viszont, kik a kegyelmet ajándékba kaptuk, mindenképen méltó, igazságos, méltányos és üdvös. A kegyelem nekünk nem jár az ég Urától még ajándékképpen sem, tehát fontos, hogy megérezzük, mennyire megbecsült vele minket a mennyei Atya, hogy ilyen nagy ajándékkal látogatott el hozzánk, földi gyermekehez. Fontos ezt észrevenni már csak azért is, mert a háládatlanság ingyenélővé és naplopóvá tesz. Kiüresíti, haszonlesővé teszi a lelket és semmirekellővé nyomorít. Nincs hamarjában fonákabb valami, mint az üres és ellenszenves követelődés, melyre semmi, de semmi jogcímünk sincs, különösen, ha Istennel szemben történék. A kitenyészített, tétlenkedő here-népség nem az Isten országából való típus és a kereszténységen belül semmi keresni valója sincs még átmenetileg sem.

* *

Minden szentmisében elhangzik a Praefatio előtt: Gratias agamus Domino Deo nostro: Adjunk hálát Urunknak Istenünknek! A szentlecke végén az olvasott tanításért, a szentmise végeztével pedig a kapott nagy kegyelmekért köszönetünk jeléül mondjuk: Deo gratias! Hála legyen az Istennek! A régi keresztények még jobban át tudták érezni, mennyi mindent köszönhetnek a fölséges Istennek, ezért, mint Szent Ágoston írja, egyik legkedvesebb köszöntésük is ez volt: Deo gratias!

*

De nézzük ugyan, Testvérek, mi is valójában a hála? A hála nem más, mint a jótevőre visszasugárzó szeretet. Abban, akivel valami meg nem szolgált jó történt egy lelkét eltöltő nagy készség arra, hogy valamit tegyen érte viszonzásképpen. Csak annyit legalább, amennyi éppen telik tőle.

Szép és rokonszenves tünet a hálálkodás. Benne van a jótevő nagyrabecsülése a megajándékozott részéről és benne van az a szerény érzés, hogy nem voltunk a jótettre teljesen érdemesek, de különösen nem jogosultak. Az egész, ami történt a tapasztalt jótett által, csak arról beszél, hogy milyen jó az, akiben ennyi önzetlen szeretet nyilvánult meg iménti tette által.

*

A Boldogságos Szűz nagyon ért a hálaadáshoz. Mikor Erzsébetnél ráeszmél nagy megbecsültetésére és arra a páratlan

kitüntetésre, mely az Isten-anyasággal érte, hálálkodó, szinte ujjongó himnusz csattan az ajkán:

*«Magasztalja az én lelkem az Urat
És bensőm ujjong, az én üdvözítő Istenemben.»¹*

*

Az Üdvözítő is hálát ad Mennyei Atyjának szinte minden fontosabb megváltói tevékenysége előtt. Így tett pl. mielőtt a pusztában megszorította és kiosztotta a kenyeret,² s az égre tekintve hálát adott, mikor az utolsó vacsorán a kenyeret és a bort szent testvére és vérévé akarta változtatni.³ És még számos alkalommal.

*

A jerikói vak váratlan gyógyulása után azonnal hozzászegődik az Úrhoz, és száján nem szűnik meg a hálálkodó magasztalás az Isten felé, annyira, hogy nagy hálálkodása a Krisztus nyomában haladó néptömegre is átragad.⁴

*

Mikor pedig Jeruzsálem felé mentében az egyik falu szélén 10 poklos beteget gyógyít meg az Úr s elküldi őket a hivatalos papi fölülvizsgálatra s annak igazolására, hogy valóban egészségesek:

*«Egyik pedig közülük,
látván, hogy meggyógyult,
visszatére,
nagy szóval magasztalván az Istent,
és arcra borulva az ő lábainál,
hálát ada;
és ez szamaritán vala.
Felelvén pedig Jézus, mondá:
Nemde, tizen tisztultak meg,
és a kilenc hol vagyon?
Nem akadt,
aki visszatérvén,
dicsőséget adjon Istennek,
hanem csak ez az idegen.»⁵*

Lám, az Isten Fia, Jézus Krisztus ingyen osztja kegyelmeit, de az ember részéről nagyon is méltó, hogy erejéhez mértén köszönetet mondjon a kegyelem Istenének.

*

¹ Luk 1, 46b sk. ² Mt 15, 36. ³ I. Kor 11, 24; Mk 14, 23.

⁴ Luk 18, 43. ⁵ Luk 17, 15 skk.

Mikor a Boldogságos Szűz Isten kegyelmeit osztja, s mikor olyan, szinte túlcserbuló készséggel és anyai rajongással ajánl-gatja nekünk segítségét, ez nem történik minden megokoltság nélkül. Ebben az ő magatartásában voltaképen bensőséges hálálkodás tiszta parázsa izzik.

Hála zeng ebben először is Isten felé: Ha az Isten őt annyira megbecsülte, hogy egyszülött Fia anyjául választotta s az ég és föld királynőjévé koronázta, akkor csak szórni, szórni a jósággyémántokat! Árasztani a világra az Isten gazdagságát! Hadd érezzék az emberek ebben is az Istent s hálálkodásuk himnusza minél nagyobb számban szálljon az égre.

Hála zeng a Boldogasszony kegyelemosztogató tobzódó jóságában — ha szabad így fogalmazni — az emberek felé is másodsoron: Ha ti engem Isten anyjaként tiszteltek, ha valamikor én is közetek tartoztam, ha közvetíthettem nektek a világ bűneit lemosó drága Vért, ha édesanyátokká lehettem mindnyájatoknak, akkor, gyermekeim, minden jót rátok árasztok, amit csak tudok.

*

Elfut engem is a hála meleghulláma. Érzem, hogy rengeteg köszönnivalóm van az Ég felé. Akár egyebet se tegyek, mint reggeltől estig köszönő imádságot zengjek az Úrnak: hogy életet adott; hogy Szent Fia élete és halála árán megváltott; a Szentlélek kegyelmének megszentelő harmata hullik rám szüntelenül. Talán most értem meg legjobban Asszisi Szent Ferenc lelkének kicsordulását, mikor annyiszor fölkiált lelke forró perceiben: Istenem és mindenem! Én is sokszor elstutogom ezentúl ezt a nagyon sokat kifejező hálanyilatkozatot.

*

Hálát érzek a Boldogasszony iránt, hogy vállalta értem istenanyai szerepét. Nem utolsó helyen a szenvedés gyötrelmeit, a fájdalom hét törét és az istenszolgálat áldozatait. De hálára indít az is, hogy tudott és akart édesanyám lenni, elvállalt gyermekének és mennyei gondoskodása rólam szinte egy pillanatra sem szünetel. Valóban áldott vagy Te, Jó Anyám, az asszonyok között! Hadd lehelljem kezedre gyermeki hálálkodásom csókját!

*

De a hála lelkületét egyébként is meg akarom őrizni magamban. Minden emberi jótevőmnnek iparkodom valami jót

tenni, nem hogy ezzel visszaszolgáljam, amit tettek velem, hanem hogy minden tőlem telhetőt megkísérelve, megszenteljem önmagamat. De hálás leszek embertestvéreim felé a bánásokért és a gáncsvetésekért is, mert ezzel edzik lelkemet és a szenvedéssel alkalmat adnak a belső tisztulásra és nemesedésre.

* *

Szent Jakab apostol levelében olvasom, Testvérek:

*«Igy a hit is,
ha cselekedetei nincsenek,
holt önmagában.»¹*

Ugyanez áll a szeretetre is. A pusztá ígéretek az életben, melyeket sohasem követ a beváltás, csak hangzatoskodásnak és halandzsázásnak számítanak, s az ilyeneket hideg mosollyal szoktuk végighallgatni. Mintha azt akarnók mondani: kár minden szóért és kár a kimondásra fordított időért!

A jóindulatról, szeretetről és támogatásról szavaló emberekkel úgy vagyunk, mint a hamis prófétákkal, vagy legalábbis a gyanus prófétákkal. Mindjárt az Úr Jézus óvó intése jut az eszünkbe:

«Gyümölcsaikről ismeritek meg őket.»²

Ha a szót tett is követi, akkor a szeretet valódi apostolaival állunk szemben.

*

Szent Péter Kornéliusz százados házanépe előtt úgy jellemzi az Üdvözítőt:

*«a Názáreti Jézust,
aki körüljárt,
jót cselekedvén.»³*

Viszont első levelében a gonoszlelket jellemzi meg, mondván:

*«Józanok legyetek
és vigyázzatok,
mert a ti ellenségetek, az ördög,
mint ordító oroszlán körüljár,
keresvén, akit elnyeljen;
erős hittel álljatok ellen neki.»⁴*

¹ Jak 2, 17.

² Mt 7, 16a.

³ I Pét 10, 38b.

⁴ I Pét 5, 8 sk.

Ez a párhuzam szépen rávilágít a Krisztust követő ember hivatására a jöttöket illetőleg.

A világon a bűn rombolása egyre tart, s amit lehet, pusztít, bemocskol és tönkretesz. A pusztító munkát a gonosz lelek és a hozzájuk szegődött istentelen emberek vezetik.

Ezzel szemben halad Krisztusnak, a Boldogságos Szűznek és a nyomdokain haladóknak Isten jóságát kiárasztó, Isten országát építő és a lelkek boldogulását munkáló kiállása és tevékenykedése. Ez a munka tehát ránk vár. Hozzátartozik az isten-gyermekség és a Krisztushoz tartozóság tennivalóihoz. Ha jót cselekedni elmulasztanék, vétkezném.

* *

A Boldogságos Szűzet követő léleknek egyik legföltűnőbb anyajegye az osztogató lelkület. Ezt igyekszem a mai elmélkedésünk során magamra másolni és jó mélyen lelkembe itatni.

*

Már az ószövetségi bölcs sürgeti a Szentlélek ihletével:

*«Ne tartsd vissza a jótevéstől azt,
akitől telik.
És magad is tégy jót,
ha teheted.»¹*

*

Szalézi Szent Ferenc joghallgató korában halálos betegségbe esik. Minden ok megvan rá, hogy a legrosszabbtól tartsanak, akik megfordulnak ágya körül. Barátai már nagy óvatosan arról puhatolódznak, mi történjék, ha így, hozzátartozóitól távol, mégis utólérné a halál.

Ferenc egy kis ideig gondolkodik, azután végrendelet-szerűen így fordul barátaihoz:

«Testemet adjátok csak oda az orvostanhallgatóknak, hogy boncolgassák, és okuljanak rajta. Ha már életemben nem volt elég módom valami hasznosat alkotni, legalább a holtom után lássák némi hasznomat».

Ezt aztán igazán lehet jóra való lelkületnek neveznünk, mert még az élet határvonalán túl sem tud nyugodni, szinte végső erőfeszítéssel meghosszabbítja életidejét, csakhogy ad-hasson és oszthasson.

*

¹ Péld 3, 27.

Legyek én is adakozó lélek! Annyi jót tehetek, ha akarok! De csakugyan akarnom kellene végre. Ne fukarkodjam a jótetekkel. Ne keresgéljek halogató kifogásokat. Teszem a jót, ahol éppen érem. Szórom az Isten gazdagságának gyöngyeit méltóra és méltatlanra, mert ez a Szűzanya stílusa.

*

Az ifjabbik Makáriusz remete az egyik látogató hívótól egy gyönyörű szőlőfürtöt kapott. Örült neki, de nem nyult hozzá. Alig köszönt el az ajándékozó, Makáriusz már a szomszéd kunyhó ajtaját kocogtatta, melynek lakója éppen gyengéledett. «Sokkal jobb lesz ez neki!» Gondolta a remete.

De nem egészen úgy történt, ahogyan azt Makáriusz szépen elgondolta.

A beteg remete is sokkal szebbnek és kíváncsibbnek ítélte a fürtöt, hogysem azt méltónak tartotta volna a maga számára. Egy alkalmas pillanatban ő is továbbadta a szomszéd kunyhóba.

Estefelé kopogtatnak Makáriusz ajtaján. Egyik remetétársa volt, s nagy bocsánatkérések közt egy gyönyörű szőlőfürtöt ajánlgat Makáriusznak: Fogadná tőle szívesen, mert ő is csak úgy kapta.

Makáriusz ráismer a gyönyörű fürtre. Nehéz is lett volna még egy ilyet találni valamerre. De most nem ez érdekelte. Egy kis utánanézés után kiderül, hogy a fürt a nap folyamán bevándorolta az egész remete-telepet, s jónéhány kézen át jutott vissza végülis Makáriuszhoz.

Nem is csináltak belőle titkot. Örvendezve áldották az Urat, hogy ennyi önzetlen jóságot sugárzott közéjük.

*

Az osztogató lelkület a lelki szegénység egyik arca. Lelki szegény pedig az, kinek vannak értékei, de annyira nem köti hozzájuk a szívét, hogy úgy tekinti, mintha nem volna semmije. És igaza van:

*«Mert ahol a kincsed vagyon,
ott leszen a szíved is.»¹*

mondja az Evangélium.

A lelkileg szegény megbecsüli ugyan, amije van, de nem

¹ Mt 6, 21; Luk 12, 34.

csüng rajta, nem foglalja azt le a maga tulajdonaként, hanem Isten jószágának tekinti, mely használatra van csupán a keze közt, hogy jóra fordítsa és megdicsőítve általa az Istent, égi érdemeket szerezzen magának. Most világosodik meg előttem a hegypodolban tanító Krisztusomnak a szava:

*«Boldogok a lelki szegények,
mert övék a mennyek országa.»¹*

Mindegyik vesz magának élete végére egy-egy darabot a mennyországból, s végül ha összefognak fölvásárolják az egészet.

Csak a lelki szegény tud annyira túljutni az anyagiasságon, hogy szabadon lendül az osztogató jótettekre.

*

Aranyszájú Szent Jánosnak is van néhány szava ehhez a kérdéshez.

«Mit keresed annyit, kihez add a pénzedet kamatra? Nézd, itt áll Krisztus és jószívvel kéri pénzedet. Nem örökre kéri és nem ajándékol, hanem azzal, hogy egyszer majd visszafizeti neked búsás kamattal.

Ne gondolkozz sokat. Nála biztos kézben van a pénzed, nem úgy, mint a földi pénzforgatóknál. Krisztus bankja az égben van, tehát szerencsére épp ott, ahol véglegesen le szeretnél telepedni. Mindjárt ott lesz a pénzed is kamatostul.

Rakosgasd hát a pénzedet Krisztus égi takarékpénztárába, de ne felejtse, hogy Krisztus pénzbeszedői a szegények».²

* *

A Boldogasszony tud is, meg akar is kegyelmet osztani. A kegyelemosztogatásra kettő képesíti:

1. mert Krisztusnak anyja;
2. mert a mi édesanyánk.

Mint Krisztus anyjának: nyitva áll Szent Fián keresztül az Isten szíve-lelke, jósága és szeretete; nyitva-tárva előtte az egész mennyei kegyelemkincstár, hiszen az Úr szíve minden égi kincset magábazár, s ez a Szív valaha a Szűzanya szíve alatt dobogott. Ha az egész kincsház ennyire az övé, akkor az a kincs is kezére áll, amit éppen kieszközöl földi gyermekei számára.

¹ Mt 5, 3. ² Homil. 2. ad popul.

Mert a Boldogasszony sok címen és jogon, nemcsak úgy szólás-mondásképen, hanem valóságosan is édesanyánk nekünk.

Azt mondtam, több címen és jogon, és igazat szóltam.

Szűz Mária anyánk, mert:

1. az Üdvözítő, akinek vérszerint is szülőanyja, Krisztus minket testvéreinek szólított s a Szentírás szavai szerint:

*«így ő elsőszülött
a sok testvér között.»¹*

Ha Krisztus testvérem, akkor a Szűzanya anyám!

2. Mert ő adott nekünk természetfölötti életet Krisztus Urunk által.

Aki nekem életet közvetít, az anyám is nekem!

3. Mert Krisztusunk őt a keresztről anyánkul adta:

*«Ime, a te anyád;»
«Ime, a te Fiad.»²*

A kereszttel álló János apostol az Anyaszentegyház Írás-értelmezői szerint az egész emberiséget képviselte Krisztus haláltusájánál. Mikor Krisztus őt a Szűzanyának adta, ezzel minket is gyermekeiként az ölébe adott, s gondjaira bízott.

4. Mert Szent Fiát föláldozván értem, iszonyú kínok közt újraszült engem a mennyországnak.³

5. Mert: ha Krisztus az elsőszülött, s ha más gyermeke nem volt a Szűzanyának, ami akkor az elsőszülötthöz képest mi vagyunk a később születettek, mégpedig szülőédesanyánk minden sérelme nélkül.

Tehát: Igenis, Boldogasszony! Hála az Istennek, Anyánk vagy Te nekünk; csak engedd és munkáld, hogy mi meg a gyermekeid tudjunk lenni és maradni!

*

A Szűzanyát egész üdvőtörténeti szerepe arra képesíti, hogy kegyelmet közvetítsen. Hiszen ő adta nekünk a minden kegyelmek forrását: Krisztust, és neki köszönhetjük, hogy megnyílt számunkra az ég. Azzal, hogy vállalta és teljesítette az isten-anyaságot, máris igazolta valamennyiünknek, hogy tud is, meg akar is nekünk kegyelmeket osztogatni.

*

¹ Rom 8, 29b.

² Ján 19, 26 sk.

³ Rupert-apát.

Szent Bonaventura szerint a Boldogságos Szűz olyan az Isten közt és köztünk, mint a hold a nap és a föld között. A hold is minden fényét a nap tüzetől kapja, s azt szelíden tovább sugározza a földiek felé.

*

Mikor Krisztus Urunk őt anyánkká tette, azért adta anyánkul, hogy legyen, aki az égben gondoskodik rólunk. A Boldogasszony kegyelemosztásait tehát az Isten is akarja és helyesli.

*

S hogy valóban oszt kegyelmet: ki ne érezte volna valamilyen pártfogását élete és viszontagságai során? Vessünk csak egy röpké pillantást arra a sok-sok hálálkodó, kis márványtáblára, mely világszerte függ a Boldogasszony képe és szobrai körül: Megsegített a Szűzanya! Hála Néked, Mária! Köszönöm, Anyám! Igazán valóra vált, hogy a kövek kiáltanak: mennyi jót tesz velünk a Szentszűz; és hogy segít, valahányszor csak összefér a kérésünk Isten terveivel.

* * *

Most már azt kérdezem valamennyiünk nevében, Testvérek: mi nekem való a kegyelemosztó Boldogasszony lelkületéből; mennyi az, amit elsajátíthatok tőle; és milyen álláspontra helyezkedjem vele szemben?

*

Először is föltétlenül kezemre áll, hogy tudatosítsam magamban: mindenem Istentől van és mindenem Istené. Ezen a vonalon talán megtanulom szeretni az Istent.

*

Megtanulom tőle az osztogató szeretet gondolatjárását: ha mindenem az Istené, hadd részesüljenek belőle az Isten gyermekei. Kettétöröm a falatkenyeremet, felére osztom a kőtösmet: hadd jusson másnak is!

*

Végül megtanulom, hogy ezentúl minden bajommal a Boldogasszony-anyámhoz futok, mint a gyermek. S gyakran elimádkozom a kegyelemosztó Boldogasszony miséjéből az Anyaszentegyházzal:

Uram, Jézus Krisztus!
 Te közbenjárónk az Atyánál,
 Ki anyádat, a Boldogságos Szűzet,
 ki a mi anyánk is,
 magad felé is közvetítővé tenni méltóztattál:
 engedd meg kegyesen,
 hogy mindaz,
 ki jótéteményt kérő szándékkal
 eléd járul,
 általa elnyerje valamennyinek a
 kieszközöltetését!
 Ki élsz és uralkodol mindörökké. Amen.

MÁJUS 10.

A kegyelem és én.

Gábor arkangyal Istentől kapja a világ legszebb és legfontosabb küldetését, hogy hírül hozza a világnak a Megváltó születését. Évezredek óta kínlódott az emberiség a véres és mocskos bűnfertőben. A verejtékes és könnyes mocsár lassankint már az ajkáig ér, és végső elmerüléssel fenyegeti. A próféta az egész emberiség kínját érezve már a földet hasogatja és az eget szeretné lehúzni gigászi karokkal a földre, csakhogy történjék valami, s a világűr mélyéből, vagy az égi magasokból teremjen már elő a Megváltó.¹

Igy küldi el végre az Isten hírnökét. Maga adja meg neki a kiszemelt Istenanya címét, maga közli vele az összes tudni-és mondanivalókat. S az angyal, Isten közléseinek birtokában, így tartja legméltóbbnak ráköszönteni a názáreti Szűzre: Ave, gratia plena! Légy üdvözölve, Te kegyelemmel teljes!

*

Ezzel a Szűzanya a mai szemlélődésünk számára úgy ragyog élénk, mint a kegyelemmel ékes lelkek közül a legszebb, aki csak valaha is megfordult a földön. S ha, mint ilyen, tetszeni tudott a mennyei Atyának, úgyhogy az gyönyörködve tudott rátekinteni a föld siralmas és büntől lefagyasztott szomorú világában, akkor lehetetlennek tartom, hogy a mi tetszésünket is meg ne tudja nyerni, ha lesz hozzá megfelelő szemünk és néhány nélkülözhetetlen szempontunk. Mélyedjünk el tehát jószívvel a Kegyelemmel Teljesnek csodálatában.

*

¹ Is 45, 8.

A Boldogasszonynak volt személyi és emberi része is benne, hogy az Isten bármilyen bőséges kegyelem ajándéka meg nem hiúsult reá nézve. Mindenesetre készséges vonzódással simult hozzá az Isten akaratahoz; tette, amit Isten kívánt tőle; és főleg nem engedte lelkét a bűn szennyyével megmocskolódni, mert ez elűzte volna belső világából az Isten szent kegyelmét. Ezekben a teljesítményekben és törekvésekben azonban egészen olyan a Boldogságos Szűz, mint a maga kicsiny méretei szerint bármelyikünknek lennie kell. Ebben tehát lehet minta számunkra, és ha nagyobb, mint mi, ez csak arra lesz jó, hogy fölnagyítva kerüljön figyelő szemünk elé az, amire nézve okulni akarunk.

*

A kegyelemmel teljes Szűz lelkén lesz módunk megsejlemlélni és alaposan ráeszmélni arra, mit jelent az emberléleknek az egyébként rejtett és titokzatos, mert testi szemünknek láthatatlan kegyelem. Föltáru előttünk az a káprázatos értékhalmoz, amit a kegyelem hordoz. Az a kegyelem, melynek legföljebb a neve és egy egészen pontszerű, kis sejtelve él legtöbbünk tudatában. S mert nem tartjuk eléggé tudatunk felszínén, hatásait és lehetőségeit sem kapcsoljuk be megfelelően lelkünk életébe.

*

Végül, hányan vannak, kik kegyelem nélkül, halódó lélekkel

«a halál árnyékában ülnek.»¹

Ezeknek legtöbbnyire fogalmuk sincs a kegyelmi élet valóságairól, értékéről és szépségeiről. A látható és fogható világ ígézetében járnak-kelnek, s az Isten-gyermekségre legföljebb jámborkodó hangulat-elemként tudnak gondolni. S közben sejtelmük sincs arról, hogy olyan utakon járnak, melyek az örök halál szörnyű szakadékába torkollnak. Mélyedjünk el tehát, Testvéreim, a kegyelem különös világának szemlélésében, s vigyük hírül, sugározzuk tovább ezek felé az alvajáró és talán piros arcú és jó testi erőben lévő, de tulajdonképen halálosan beteg, katolikus testvérek felé az Üdvözítő akarata szerint:

¹ Luk 1, 79b.

*«Amit nektek sötétben mondom,
mondjátok el fényes nappal,
és amit fülbesúgva hallotok,
hirdessétek a háztetőkről.»¹*

* * *

A megszentelő kegyelemről, mint általában a kegyelemről és a szellemi dolgokról, pontosan rajzoló és jelentő szóval beszélni nagyon nehéz, sőt nem is lehetséges. Úgy vagyunk vele, mint mikor az Istenről mondunk valamit.² Ez rendszerint úgy történik, hogy az Istent a magunk képére és hasonlóságára képzeljük el, beszéltetjük és cselekedtetjük. Minthogy pedig az ember legszívesebben képekben gondolkodik, és szeret magának mindent «elképzelni» vagyis képet alkotni a dolgokról és tudnivalókról, nem ütközünk meg rajta, ha emberről vett kifejezésekkel beszélünk az Úristenről. De közben tudjuk, hogy nem pontosan úgy kell értenünk, ahogyan a szó hangzik és fest, hanem Istenhez méltó módon. Ha tehát azt mondja a próféta: «Szólt az Úr», akkor jól megértem belőle a lényegét, de tudom, hogy az Istennek se tüdeje, se hangszalagja, se nyelve, se szája nincs, ami pedig kellene a beszédhez — hiszen az Isten tiszta szellem, kinek teste nincsen —, s hogy éppen ezért pontosan úgy kellene gondolnom: az Isten a maga végtelen tökéletességű, isteni módján tudomására adja gondolatait annak, akinek éppen akarja. Ez azonban nagyon körülményessé és sokak számára megfoghatatlanná tenné a beszédet, s azért bizvást megmaradunk az emberies kifejezések mellett «És mondá Isten».³ «És megbánta az Isten»⁴ stb.

*

A megszentelő kegyelemről is szeretnék magunknak legalább valamennyire megközelítő képet adni. Természetesen csak a magunk világából vett, emberies, látható és fogható dolgokra szabott kifejezésekkel tudom némileg és gyarlócskán ecsetelni, de ti, Testvéreim — biztos vagyok benne —, hogy megfelelően fogjátok értelmezni. Mit kerülgessem a szót? Hasonlattal fogok szólni. De ti tudjátok majd, hogy minden hasonlat sántít, melyik jobban, melyik kevésbé. Tehát ez is sántít majd. Viszont, hogy könnyebb legyen rásejteni a valóságra, egy költött mesébe öltöztetem a mondanivalómat. Ha jó lesz a mese, nyugodt vagyok felőle, hogy megtaláljátok benne

¹ Mt 10, 27; Luk 12, 3.

² chematismus.

³ anthropomorfismus.

⁴ anthropopathismus.

az értenivalót, mint gyermekkorunkban a nagyanyánk elbeszéléseiben a tanulságot. S Istenem, de elevenen él a lelkünk vásznán még ma is, régi, jó, ragyogó színekkel!

*

A mese tehát így hangzik:

Valamikor, réges-régen, élt messze keleten egy hatalmas fejedelem. A hatalma hét országra szólt. Alattvalói tisztelték, becsülték. Szóval mindene meg lett volna, ha egy nagy-nagy bánat nem telepedett volna egy keserves napon a szívére.

Egyetlen fia és várományosa, kire pedig a szemefényénél is jobban vigyázott, súlyosan, nagyon súlyosan megbetegedett. Fekélyek, fájó kelevények és tátongó sebek lepték el a testét, s képtelen volt magán egy cérnaszálat is megtúrni. Úgy kellett szegénynek ruhátlanul sínylődnie az egyik belső szobában. De ha vett is volna talán magára valamit, kimozdulni úgysem igen mert többé, mióta multkoriban az egyik palotaőr-újonc, fogyatékos öltözete, fájdalmasan vánszorgó járása és sebeinek bűze miatt koldusgyereknek nézte, s majdnem kikergette a palota kertjéből.

A szegény király próbálkozott a legkitűnőbb orvosokkal hetedhét országról. A végén már leánya kezét és a fele királyságát ígérte oda, ha valaki meggyógyítja a kis trónörököszt. De multak a keserves, fekete hónapok, s csak nem akadt, aki tudott volna segíteni.

Végül arravetődött egy istenfélő, jószívű és délceg lovag. Hallja a nagy szomorúság okát országszerte. Elszántan odaáll a király elé, s elmondja neki, amit tud.

— Uram és királyom, én, ha beleegyezel és hozzásegítesz, meggyógyítom a fiadat.

A király csak szomorúan legyintett s öntudatlanul is az ajtóra pillantott, mintha mondta volna:

— Ismerem már ezeket a lelkes próbálkozásokat. Jobb, ha megkímélsz tőle!

De a lovag nem tárgított:

— Akár hiszed, Uram, akár nem. Tudok innen hét napi járóföldre egy kerek erdőt. A kerek erdő közepén egy kristálykapolnát. Arany az ajtaja, gyémánt az ablaka. De csak az előtt nyílik meg, ki tudja a varázsigét. Én tudom, mert megtanultam egy ősz-öreg remetétől, akinek a tüzelőt segítettem vinni.

A kristálykapolna oltárszekrényében van egy varázsköntös csupa fényből és sugárból szöve. Drágakövek szikráznak a mellén, arany-ezüst sujtások csillognak a szélein. Ebbe

a sugárköntösbe rejtette bele az Isten az élet titkát. Az a legcsodálnivalóbb benne, hogy maga a köntös is él és életet sugároz. Ha ráadják egy halottra, az rögtön életre kel. S ha csak a szegélyét is érinti valaki, azonnal meggyógyul minden betegségből.

Remény csillan a király szemében. Elfogadja a lovag ajánlatát. Lovakat és csatlósokat rendel melléje. S alig telt el két hét, két hosszú esztendő, már jött is a lovag a drágakincessel.

S ó, csodák csodája! Alig adták rá a beteg királyfi csupaseb testére, ványadt tagjaiba visszatért az élet, a csúf kelevények letisztultak a testéről, s teljesen meggyógyult egy szempillantás alatt.

Csak mikor a nagy csodálkozásból, örömezésből és hálálkodásból magukhoz tértek, akkor mondta meg a lovag a nagy szót:

— De most aztán vigyázzon ám a királyfi! Le ne vesse egy pillanatra se. Folt ne essék a köntösön, s be ne akassza tüskébe, szögbe. Mert ha baja esik a varázsköntösnek, azonnal elszáll belőle az élet titka; kialszik a fénye; kihullanak a szikrázó drágakövek a kebléről; lemállik róla az arany és ezüst sujtás; maga a királyfi pedig betegebb lesz, mint azelőtt.

A királyfi megígért minden jót, s azontúl a varázsköntöséről ismert rá mindenki.

*

Ez lett volna, Testvéreim, a képletes mese. Most nézzük azt, ami nekünk fontos belőle.

*

A megszentelő kegyelem, mondjuk, a lélek eleven és ragyogó varázsköntöse, mely az istengyermekség egyenruhája. Csupa szépség, csupa ragyogás és tisztaság. A lélek számára a természetfölötti élet elve és hordozója. Ha kegyelembe öltözik a lélek, a bűn halálos és utálatos sebei meggyógyulnak, eltűnnek. A lélek általa megszentelődik, s Isten úgy tekint reá, mint atyai szíve gyönyörűségére, szeretett, kedves gyermekére, égi országának örökösére.

*

Emlékszünk az iménti meséből a szikrázó drágakövekre és az arany-ezüst sujtásokra . . .

A megszentelő kegyelemmel mindig velejár a három isteni erény: a hit,

remény és a szeretet. Amikor a lélek kegyelembe öltözik, ezt a három, égből szálló erényt is magára ölti vele.

Képzeliük el magunknak a kegyelem sugárköntösének kebletájékán a három sziporkázó ékkövet:

a hit fehér gyémántját,
a remény zöld smaragdját,
és a legnagyobbat:¹
a szeretet vérvörös rubintját.

Ezt a háromszögletű melldísz négy, szintén ékkőnek számító kristálypont foglalja keretbe. (Persze ezt is csak képzetesen értve!) Ez a négy csiszolt kristálykő a négy fő, vagy sarkalatos erény az emberi erények közül, melyeket tehát emberi iparkodással is meg lehet szerezniük. Ezek: az

okosság,
igazságosság,
mértékletesség és a
lelki erősség.

Ha élénken elképzeljük a sarkalatos erények négyszögében a három isteni erényt, mint a megszentelő kegyelem élő köntösének a melléktünetét, önkénytelenül az ószövetségi főpap 12 drágakőből készített melltáblája jut eszünkbe, mely szintén az Isten elgondolása és akarata volt:

*„Négyszög legyen
és kétrétű,
hosszában is, széltében is
egy-egy arasznyi méretű.
Ébbe aztán foglalj
négy sor drágakövet.»²*

*

Az arany- és ezüstsujtások a kegyelem-köntösön a Szentlélek hét ajándékát jelképezik, melyek szintén elválhatatlanok a megszentelő kegyelemtől. Képzeliünk egy ezüstöt, meg egy aranyat a köntös két ujjá végére, két aranyat, meg közte egy

¹ I Kor 13, 13. ² Ex 28, 16 sk.

ezüstöt a köntös alsó részére körbefutólag. Ez összesen hét. Éspedig — a képletességtől most már elvonatkozva:

bölcsesség,
értelem,
tanács,
erősség,
ájtatosság,
tudomány,
Istenfélelem.

*

A három isteni erényről és a Szentlélek ajándékairól elmélkedéseink során részletesen esik szó. Mi most csak a négy sarkalatos erényre leszünk tekintettel. S ez annál könnyebb számunkra, mert a mai nap szentjének, Antoninus érseknek, életén gyönyörűen elénkvetítődik valamennyi.

*

Okosság. Szent Antoninus még jóval 20-on alul elhatározza, hogy a Domonkos-rendbe lép. Jelentkezik Boldog Dominici Jánosnál, aki azonban korát és testi erejét egyformán kevésnek ítéli a Rendbe-lépésre. Elutasítani mégsem akarja egészen. Ezért aztán föltételt szab a lelkes jelentkezőnek. Ha az egyházi jogi gyűjteményt, a híres Decretum Gratianit kellően megtanulja, akkor lehet szó fölvételéről. Antoninus vállalja a föltételt, s a firenzei domonkos-atyák nem győznek csodálkozni, mikor alig egy év múlva újra bekopogtat fölvételéért, és nemcsak a terjedelmes jogi anyagot tudja fényesen, hanem bármilyen jogi esethez a legszakszerűbben szól hozzá.

*

Igazságosság. Ez a szép erény főleg érsekkorában tud benne megmutatkozni. Amit másoktól kívánt, azt mindig először önmagán hajtotta be sokkal szigorúbb mérték szerint. Ha pedig pörös ügyekben mond bírói ítéletet, az annyira lelkiismeretes és alapos volt, hogy mindenfelé emlegették. Végre is V. Miklós pápa azzal ismerte el közmondásossá vált igazságosságát, hogy eltiltotta érseki szentszékeének ítélete ellen a római szentszékhez való föllebbezést.

*

Mértékletesség. Egyszerű, és szigorú életű volt, mint szerzetes, egyszerű és fegyelmezett maradt érsekkorában is. A firenzei érsekség fényes udvartartását nyolc személyre csökkentette. Jelszóként és gyakran emlegette a gáncsoskodókkal szemben: «Az apostolok utódjának nem lehetnek más kincsei, mint az erényei.»

*

Lelki erősség. Annyira jószívű és adakozó volt, hogy néha még az öszvérét is zálogba csapta szegényei miatt. Ha szóltak neki érte, csak annyit felelt rá: «Mindenem Krisztusé és a szegényeké». Tehát biztos, hogy nagyon szerette a szegényeket. De ha valaki visszaélt jószívűségével és adományát rosszra használta, annak többé nem adott, akárhogy rimázkodott is előtte.

*

A lelki erősség szép megvalósulását szemlélhetjük a mai nap másik szentjén, Szent Szolongián. Pásztorleány volt a IX. században. Szép volt és szelíd. A rajnamenti kormányzó szemet vetett reá, s annyira megszerette, hogy házasságot ajánlott neki. De Szolongia ekkor már Krisztusnak szentelte életét. A kormányzó nem hagyta abba próbálkozásait. A réten rohan rá. Szolongia idejében észreveszi. Futva menekül. De a vad férfi lóháton utóléri. Gyorsan nyergébe emeli. Szolongia kitepi magát kezéből, s a vágató lóról a földre ugrik. Ez a kormányzót a végsőkig felbőszíti, s kardjával keresztüldöfi. Szolongiának már csak annyi ideje van, hogy háromszor kimondja: Jézus Krisztus! Aztán meghal.

*

A megszentelő kegyelmet köntőssel szemléltettük magunknak. Figyeljünk föl rá, hogy élő köntősről beszéltünk. Mert a megszentelő kegyelem élő valóság. Mint ilyen, növekedni is tud. Amint a kereszténységgel és a bűnbánat szentségével meg lehet szerezni, a többi szentséggel viszont növelni lehet. Több és nagyobb megszentelő kegyelemre azért érdemes törekedni, mert ez a lélek természetfölötti életét jobban biztosítja, és az égi hazában több boldogság elviselésére jogosít és képesít.

* *

Másik fajta kegyelem is van: a tevőleges, vagy segítő kegyelem. Két alapvető adottságunkat segíti meg: az értel-

münket és az akaratunkat. A megszentelő kegyelem az Istengyermekségre eljutott léleknek a külső arculata és belső élete, vagyis a lélek állapota. A segítő kegyelem világít az értelem elé Isten látnipásával, és lendíti az akaratot Isten erejével. De a léleknek el kell fogadnia a kegyelmet és készségesen együtt kell működnie vele.

*

A segítő kegyelem hatásait tekintve sokféle lehet, aszerint, hogy a léleknek milyenek az igényei és a szükségletei. Ezt néha magunk se tudjuk, de a Mennyei Atya nagyon jól tudja és a megfelelő célra állítja be a kegyelmet.

*

Aranyzájú Szent János tanít rá, hogy a kegyelem olyan a léleknek, mint a szomjas földnek az eső. De az eső, még ha langyos májusi eső is, egymagában nem terem. Kell hozzá a porhanyós föld, hogy beigya és fölhasználja. A kegyelem sem tud lelki értékeket teremni, ha a lélek kellő odaadással nem szövetezik vele, nem szűri magába és nem érvényesíti a kegyelembe rejtett erőket.¹

*

A napsugár a színes vásznat megfehéríti, a test bőrét megfeketíti. A jeget megolvasztja, a nedves agyagot megszáritja. Hogyan lehet ez? Különbélek a sugarak? Nem. A napsugár mindig ugyanaz, de az anyagok természete más és más.

A segítő kegyelem is egyszer világít, máskor akaratunkat mozditja. A kegyelem maga ugyanaz, csak a lélek igénye, az élénk feszülő feladatok természete más és más.

*

A Szentírás mondja erre vonatkozólag:

*«Mindezeket pedig
egy és ugyanaz a Lélek műveli,
kinek-kinek úgy adván részt,
ahogy akarja.»²*

*

A segítő kegyelem sem egyforma mindig bennünk és nem teljesen egyforma minden emberben. Az Úristen adhat belőle

¹ in Mt c. 19. ² I Kor 12, 11.

többet, vagy kevesebbet, amint ezt neki atyai bölcsesége diktálja.

*

Néri Szent Fülöpöt néha annyira elárasztotta a kegyelem, hogy esengve kiáltott föl: «Ne többet, Uram, ne többet!»

*

Isten kegyelmére föltétlenül szükségünk van, hogy az örök üdvösség szempontjából valami értékeset tehesünk. Az Úr Krisztus maga figyelmeztet:

*«Senki hozzám nem jöhet,
hacsak Atyámtól nem adatik neki.»¹
«Nálam nélkül
semmit sem tehettek.»²*

Mint Krisztus testének tagjai, belőle szívjuk minden élet-energiánkat. Hogy mennyire tehetetlen az ember kegyelem nélkül, azt az Apostol így fejezi ki:

*«Senki sem mondhatja:
Úr Jézus!
hanem csak a Szentlélek által.»³*

*

Ami a tipegő gyermeknek az édesanya biztos keze, a tollnak a tinta, a szemnek a világosság, a hal mozgásának a víz, az nekünk, üdvösségre törekvő embereknek, az Isten kegyelme.

* * *

Üdvözlég, Te kegyelemmel teljes! — hangzott a köszöntés Názáretben. Üdvözlég, Boldogságos Szűz, kegyelemmel teljes Istenanya, jóságos égi Édesanyám, aki a kegyelemről ilyen fontos leckét adott nekem. Én ugyan a kegyelem teljességére sohasem jutok el, de arra Isten segítségével tudok vigyázni, hogy mindig éljen a lelkem, mindig meglegyen rajta a megszentelő kegyelem. Csak azt kérem Tőled, Jó Anyám, eszközöld ki számomra, hogy valahányszor az Úr kegyelme kopogtat a lelkemen, mindig bebocsássam, és hívó szavára sohase keményítsem meg szívemet. Amen.

¹ Ján 6, 66. ² Ján 15, 5c. ³ I Kor 12, 3b.

MÁJUS 11.

Isten velem, én az Istennel.

Az Isten követe biztosítja Szűz Máriát, hogy vele van. Dominus Tecum, az Úr van teveled, mondja az angyal.¹ A Boldogságos Szűznek ebben a pillanatban szüksége van rá, hogy tudja, vele van-e az Isten, vagy sem. Olyan feladatok merülnek föl szeme előtt az angyaltól hozott üzenetben, melyekre azelőtt gondolni sem akart. Hogy ő bárkinek is az édesanyja legyen! Mikor ő érintetlen leányságával akarta megdicsőíteni az Istent. Hogy nem egy szokásos és természetes, földi házasságról van szó számára, hanem az Úristen különleges teremtménye ereje szól bele életébe. És a legszédületesebb a harmadik: hogy őt választotta ki az Isten a Megváltó Isten édesanyjául. Őt, a szegény, és elvonult, egyszerű leányt. Aki gondolni sem tudott eddig egyébre, mint a maga kis imádságára és munkájára!

Minden más, minden új ebben az egész rázuhanó élményben. Uram Isten, csak most ne hagyj el! Csak most maradj velem!

És hangzik lelkében az imént kiejtett angyali szó, az Úrnak a lelkében fölszakadó emez aggodalmakat előrelátó és gondosan megelőző üzenete: Az Úr vagyon teveled!

*

Mária tiszta lelke nagyon jól megérezte életének ebben a talán legmegrázóbb és leggyámoltalanabb pillanatában, hogy mit jelent ez neki: velem van az Úr. Nemcsak az angyal szavára volt utalva a helyzet és a tények lemerését illetőleg. Az angyal szavai csak mintegy kívülről illetik a lelkét. A dolgokat bonyolító Úristen viszont a kegyelemmel együtt benne lakott lelkében és belülről megfelelően rásegítette, hogy belelásson a dolgokba, le tudja mérni maga számára azok jelentőségét.

S ez kellett Máriának. Meggyőződnie arról, hogy az Isten továbbra is ott van a lelke szentélyében és ebben a percben sem vette le róla segítő kezét. Az angyal szava: az Úr vagyon teveled, csak alkalom és figyelmeztetés volt számára, hogy megkeresse lelkében az Istent. És ez az Isten kegyelmétől ég-

¹ Luk 1, 28.

szen átfinomodott, csodálatosan érzékeny rezdülésű lélek azonnal át tudta élni minden szónál világosabban, hogy vele az Isten. Ővé továbbra is ennek az egyedül igaz Istennek a szeretete. Mellé áll ez a hatalmas és mindennél erősebb Isten egész segítségével. Elfogadja őt lelke hófehérségével, odaszentelt tisztaságával, szép elgondolásaival, buzgó munkálkodásával, meghitt imádságaival. Nem áll egyedül és magára hagyva. Mellette őrködik, vele együtt és benne él az, aki Hatalmas.

*

Mikor a Szent Szűz megbizonyosodott egy pillanat alatt minderről, s az élmény erejével átérezte, hogy rendületlen szeretettel tekint rá az Isten és mint lelkének erőforrása és támasza, változatlanul erőt sugároz gyöngé asszonyemberi lényébe, egyszerre visszanyerte önmagát és képes volt megküzdeni minden eléje tornyosuló nehézséggel. Ilyen magáratalálás és képességeinek fölfokozódása születik abból a nagy megélésből, hogy Isten az én melegen érző, engem kebelére ölelő Atyám, és hogy én Isten gyermeke vagyok, akit az ő atyai gondoskodása nem engedhet tévútra sodródni, vagy össze-roppanni.

*

Jó végigélnünk és végigelemezniünk a Szent Szűzzel együtt az emberi lélek Istennel való kapcsolatának ezt a titokzatos, de rendkívül életbevágó kérdését. Krisztus Urunk megváltói tevékenysége óta az Istennel való kapcsolódás mindnyájunk számára lehetséges. De amennyire lehetséges, éppen annyira fontos is, Testvéreim. Az Isten mellém áll szeretetével és kegyelmével, én mellé állok viszontszeretetemmel és együttműködöm kegyelmeivel. E nélkül a kétoldalú szövetkezés nélkül lehetetlen úgy megjárni a földi élet útjait, hogy örök célt érjünk. De amennyire biztosak lehetünk az Isten oldaláról, annyira aggódnunk kell a magunk oldala felől. Nézzük meg tehát jól, mit jelentett a Szent Szűz életében az, hogy vele volt az Úr; és nézzük meg, mi volt az ő emberi magatartásában és berendezkedésében az, ami lehetővé tette és nem hiúsította meg, hogy vele legyen az Úr. S ha jól megfigyeltük, látnunk kellett, hogy Isten nélkül a Boldogságos Szűz sem tudta volna végigcsinálni és megoldani életének ezt a fontos eseményét sem, annál kevésbbé az egész életföladatát. És föltétlenül észre kellett vennünk, hogy kegyelemmel ékes lelkének tisztasága és

gyermeki hozzábújása volt az, ami az Isten velemaradását érvényesülni engedte. Ezt lessük el, és ezt mélyítsük el a mai elmélkedésünkben, mert ha eredményes földi életet és biztos üdvösséget akarunk, akkor nekünk is Istennel kell élnünk, harcolnunk és dolgoznunk.

* * *

Velem az Úr! Nagy szó, mert akkor erősebb és boldogabb lehetek mindenkinél.

És mit jelent ez a: velem az Úr. Annyit jelent, hogy ben-nem lakik. Nálam nem úgy van, mint a Boldogságos Szűz esetében. Az ő kegyelemmel teljes lelke mindenképen méltó lakóhely volt emberi méretek szerint az Isten számára. Azt a lelket egy szeplő sem éktelenítette. Az enyémet bizony nemcsak szeplő, hanem folt, sőt halálos seb is tudja ékteleníteni. Nekem tehát első és legfőbb gondom kell, hogy legyen az Úr útjának előkészítése, és szentélyt rendezni be magamban a lelkembe érkező Istennek. Különben útba sem ejt, rám se néz, de főként nem tér be hozzám és nem marad nálam. Ha a lelkem nem esett át az Úr jövetelét és közeledését megillető rendbehozódáson, fölkészülésen, akkor nem akar, egyszerűen nem tud velem lenni az Úr.

Ha azonban a lelkem felé vezető úton minden gödröt betemetnek, minden botlasztó követ és göcsörtös kiemelkedést elsímítok, minden szemetet eltakarítok, lelkem hajlékát kime-szelem, kisöpröm, ablakába virágot teszek, magam szeretettel kiállok az ajtóm elé és várom, hogy mikor jön az Úr; más szóval, ha lelkemet megfürösztöm a bűnbocsánat szentségével, felöltöztetem a kegyelem ékes köntösebe, és úgy várok az Úrra, akkor valóra válik Krisztus Urunk ígérete:

*„Ha valaki szeret engem,
az én beszédeimet megtartja;
és Atyám is szeretni fogja őt,
és hozzája megyünk,
és lakóhelyet szerzünk nála.”¹*

Szeretnem kell tehát először is az Istent. Meg kell tartanom mindenben az Evangéliumot. Meg kell szereznem és meg kell őriznem a kegyelmet. Akkor az Úr maradandóan velem van.

¹ Ján 14, 23.

Ez az Úr velemlétének első szakasza: hogy szeretettel betér hozzám és jól érzi magát nálam.

*

Velem az Úr: jelenti ez azt is, hogy magáévá hajlandó tenni minden elgondolásomat, vállalkozásomat, küzdelmemet és munkámat. Mikor tehát nyugodtan érezhetem, hogy amit gondolok, mondok, vagy teszek, ahogyan vívom az életharcomat, ahogy nézem a világot, megítélem az eseményeket, amire vállalkozom és hajlandó vagyok odaadni rá energiáimat és tudásomat, arra mindre helyeslőleg bólintana az Úr és kegyelmi segítségével megtoldaná az én gyöngé és magában elégtelen emberi képességeimet. Ha velem gondolja, velem mondja és velem teszi, mégpedig szívesen és helyeslőleg, amit én.

Ennek azonban megint föltétele, hogy mindent az Evangélium mértékével mérjek és véleményezzek, vagy inkább így fogalmazom: mindent Krisztus szemén át nézek, Krisztus Szívén át érzek és mindent Krisztus kezével teszek. Evangéliumi emberré kell válnom, s az Úr Krisztus lábanyomába lépkednem, akkor Krisztus is elkísér engem életem minden útjára és isteni lehetőségei szerint résztvesz minden teendőmben.

*

Szent Izidorról van följegyezve, hogy egyszerű béres létére is minden reggel misehallgatással kezdte a napot. Szolgatársai persze nem állhatták meg szónélkül, s egyéb híján azt hajtogatták, hogy munkájától vonja el az időt a templomra, s hogy míg ő «szenteskedik», addig a többi dolgozik helyette is. Egyszer aztán a gazda fülébe is eljutott a cselédség morgása és ízetlenkedése, s úgylátszik, ő is tüzet fogott, mert egy reggel harapós hangulatban ment ki a határba, ahol éppen Izidor szántott. S azt kellett látnia, hogy Izidor ekéje mellett két másik eke is halad, két sugáralak izmos keze alatt. Mire egészen közel ért, a szokatlan látomás szertefoszlott, viszont a gazda kénytelen volt meggyőződni róla, hogy Izidor valóban háromszor annyit végez egy nap, mint a többi. Isten ereje volt vele!

Maga Izidor legalább, mikor a mezőn dolgozott, a kertben ojtogatott vagy szemzett, akárhányszor tényleg úgy érezte, hogy az őrzőangyala is ott tesz-vesz körülötte.¹

* *

¹ Schütz: Szentek élete 2. k. 158. l.

Jön az Úr angyala, leszáll egy tisztalelkű Isten-gyermekének szerény otthonába és kijelenti komoly meggyőződéssel: az Úr vagyon teveled. A Boldogságos Szűz átéli az istenközelség boldogító és lelket erősítő tényét és fölbátorodva nekivág a titokzatos élethívásnak.

De fölmerül lelki szemeim előtt egy másik kép. Krisztus függ a kereszt bitófáján csapzottan, elkínozva, tikkadtan s belehördül az egyre sűrűsödő homályba: Éli Éli, lamma sabaktáni = Istenem, Istenem, mért hagytál el engem?¹

Jön az élet kegyetlen szelleme, a gonoszságtól megronsolt embervilágnak, vagy, ha tetszik, a sátánnak a küldötte és gyötrő kínokat okozva szembevigyorogja a szenvedő embert. Még Krisztus tökéletes embersége is megremeg erre a fagyos érintésre és rászakad az emberi nyomorúság a maga egész súlyával.

*

Vannak az életben inkább órák, mint pillanatok, amikor az ember úgy érzi, hogy teljesen egyedül maradt, hogy elrejtőzött előle az Isten. Különösen ha baj, csapás vagy szerencsétlenség zuhog az életünkre, s mikor azt gondoljuk, hogy a szenvedés pohara csordultig telt. Hogy ilyenkor magába roskad és belekábul az ember, és lázas kínjában följajdul, vagy fölhördül, esetleg tompán fölsikolt, vagy aléltan esik össze, ezt éppúgy meg lehet és meg kell értenünk, mint ahogyan a szenvedése delelőjét élő Krisztus fájdalmas följajdulásán nem tudunk megütközni. Vannak az emberéletnek tagadhatatlanul tragikus tényei, amelyek egy-egy lélekvillanásnyira egészen felőrlik az ember lelki erőit. Mikor megáll az ész és pattanni akar az agy.

Hogy a baj miért zuhan ránk, a sötét óra miért következik el életünkben, azt nem mindig könnyű megállapítani. Az emberi gonoszságnak, mely körülöttünk dül és szedi áldozatait, sokszor éppen úgy része lehet benne, mint az isteni intézkedésnek. Egy azonban tény:

*«Nektek pedig
még fejetek hajszálai is
mind meg vannak számlálva.»²*

Isten ilyenkor sincs távolabb, mint máskor, csak az én szemem nem hord úgy felé, mint egyébként, s a szívem nem tud

¹ Zsolt 21, 2. ² Mt 10, 30; Luk 12, 7.

úgy érezni, mint kellene. De ilyenkor is kapaszkodjam az Istenbe, mert ha tőle való, akkor csak jó lehet rám végső elemzésben és kövessem a Megváltó Krisztus példáját, aki nem szemrehányólag és nem vádaskodva, hanem lelke hangulatához legjobban illő imádságként zokogta el csendesen a 21. zsol-tár egy töredékét.

S ahogy jön az élet vihara, úgy ki is tisztul lassan a maga idejében, s egyszer csak föltűnik a nagy háborgás után lelkünk egén a béke szívirványa.

Csak mi ne forduljunk és ne húzódjunk el a sötét órákban az Istentől, az Isten nem fordul el tőlünk. Mert nagyon igaz, ha mindenki elhagyott is, Isten el nem hagy téged soha.

*

Vannak azután időszakok a lelki életünkben, mikor egyáltalán nem érezzük az Isten kegyelmének illeteit, és semmi biztosságot, vigasztalást, vagy örömet nem érzünk. Ehhez rendszerint nagy kísértések is szoktak csatlakozni s a szegény emberlélek már rendszerint azt gondolja, hogy a pokol hatalma erősebb lesz vele szemben, mint az Üdvözítő Krisztusé.

Ez a jelenség a lelki szárazság jól ismert keresztje. Egy orvossága van: hűségesen kitartani a vallás gyakorlataiban, úgy menetelve a lelki életben, mintha semmi változás sem történt volna. A kísértésekkel szemben mindig az ellenkező erényt kell gyakorolnunk, ahogyan csak tudjuk. Ezek a száraz idők a Mennyei Atya lélekformáló pedagógiájának a fejezetei körébe tartoznak. Tény, hogy lelkünk javát célozzák, és hogy a borúra itt is rendesen derű szokott következni.

*

Páli Szent Vince maga kérte Istentől a lelki megpróbáltatás keresztjét, hogy mások helyett viselhesse azt. Kérése teljesült. Kálváriája négy hosszú esztendeig tartott. Rettenetesen zsarnok, hitellenes kísértések szakadtak rá. Kínlódásai közben leírta egy papírra a Hiszekegyet, s a szíve fölött hordta, s kijelentette: Uram, ha tombolnak is bennem a hitetlenség kísértései, szívemre teszem időnkint a kezem, s ez azt akarja jelenteni: Hiszek, Uram, hiszek, hiszek! Közben még nagyobb buzgalommal látott a szegények és betegek gondozásához, s erősen föltette magában, hogy teljesen ezek szolgálatára szenteli életét Krisztusnak. Ezzel megszűnt a szenvedések vihara.

*

Krisztussal nemcsak az országúton és a vetések közt kell tudnunk együttartani, hanem a kereszthordozó szenvedések útján is; így hirdeti ezt az Evangélium:

*«Akkor mondá Jézus tanítványainak:
Ha valaki utánam akar jönni,
tagadja meg magát,
vegye föl keresztjét
és kövessen engem.»¹*

* *

Rúth könyvében olvassuk először azt a szép köszöntést, mely a latin Egyház szentmiséjében és szertartásaiban annyi-szor hangzik üdvözet- és áldásként felénk: Dominus vobiscum = az Úr legyen veletek! Kérjük is gyakran az Urat, hogy ne útálja meg emberi alacsonyságunkat és gyarlóságainkat, s legyen velünk.

De ugyancsak gyakran kellene kérnünk hozzá a kegyelmeket, s biztatnunk egymást arra, hogy mi legyünk az Úrral, mégpedig egész szívvel-lélekkel és becsülettel.

*

Az Úr Krisztus keservesen panaszkodik egyik helyen:

*«Aki nincs velem,
ellenem van;
aki nem gyűjt velem,
szélszór.»²*

Kevés dolgot utál úgy az Isten, mint a kétkulacsos istenszolgálatot. Azt a puha és gerinctelen magatartást, mely hajlong ugyan az Úr felé, de a háta mögött tartva kezeit, úzi-fúzi közben apró szennyes ügyeit. Az egyeztetők, akik eljárnak ugyan a templomba, még a szentségeket is veszik, de közben magán- és társasági életük számára egy külön rovatot vezetnek, amelynek szelleméhez és tényeihez az Evangéliumnak aligha volna valami köze. Ez a kétkulacsos nemzedék a Krisztus-korabeli farizeusokra emlékeztet, kikre az Üdvözítő csak helytelenítő és elítélő szavakat tudott mondani. Legyen a mi Istennel-levésünk elvszerű és egyenes.

* * *

¹ Mt 16, 24. ² Luk 11, 23.

Szent Mamertinus püspök székvárosában, Vienneben, egy húsvéti napon nagy tűzvész pusztított. Bármit csináltak a megriadt lakosok, a tűz egyre terjedt egyik házról a másikra. A szentéletű püspök erre ostromolni kezdte az eget, s a tűzvész ereje csodálatosan megtört.

Ettől fogva minden áldozócsütörtök előtt 3 napon keresztül könyörgő körmenetet tart székvárosának népével, s ebből terjedt el lassanként a nyugati egyházakban a keresztjáró napok szokása.

*

Körmeneteinkben vagy a feszületet, vagy az Oltáriszentséget visszük magunkkal, hogy velünk legyen az Úr. Együttmenetelünk az Úr Krisztussal, s ő is mivélünk. Egy úton haladunk az Úrral.

Hordjuk is magunkkal az Istent szívünkben-lelkünkben. Legyünk állandóan Krisztus-hordozók. Járjuk töretlenül az Úr útjait vargabetűk és megszakítások nélkül. Elveinkben, magatartásunkban és életberendezkedésünkben idomuljunk teljesen Krisztus ízléséhez, hogy nekünk is bátran és biztosan mondhasa körülöttünk buzgólkodó őrzőangyalunk, amit Gábor főangyal a Boldogságos Szűznek mondott: Dominus tecum: az Úr vagyon teveled. Amen.

MÁJUS 12.

Legyen, amint Te akarod!

Elhangzik az angyal ajkán az Isten atyai tekintéllyel közölt elgondolása és az erre való felszólítás. A szabadakaratú emberi lény öntevékeny hozzájárulása, és maga jószántából fakadó vállalkozása hiányzik még. S a Szűz nem veszi hallatlanra az Isten megismert akaratát, nem húzódozik és nem halogatja a maga részét a nagy műben. Fölismerve benne a legfőnségesebb hivatást, melyben földi asszonynak valaha is része volt és része lesz; a saját gyenge erőin túl megpillantva az isteni erőkészleteket, melyek az Atya szeretetéből segítségére lesznek az istenanyai szerep méltó és eredményes betöltésében, gyermeki hódolattal üzeni az Úrnak: Legyen úgy velem, ahogyan elmondottad.¹

*

¹ V. ö. Luk 1, 38.

Örök és általános emberi sors bontakozik ki a Boldogságos Szűz eme nagy élményéből és a vele kapcsolatban tanúsított viselkedéséből. Az ember büszkén hordozza ugyan saját szabad-akaratát, mellyel az Úr jónak látta, hogy megajándékozza őt. Állandóan ott szerepel fölötte és mellette a másik akarat: a teremtő és gondviselő Istennek az akarata. Ez hangzik feléje a parancsolatokban. Ez szólal meg az embernek szánt és kijelölt életút vonzásaiban és készítéseiben. Ez érvényesül a váratlanul, kiszámíthatatlanul és a minden emberi iparkodás ellenére ráánkösztető eseményekben. A szabadakaratú, tehát ellenszegülni éppenúgy, mint engedelmeskedni képes ember tekintete ilyen esetekben találkozik a Világ Urának szemével, s ha föl tudja fogni szerepét és helyzetét, és nem a bűnnek rontó szelleme sugallja, akkor a Boldogságos Szűz örök példáját követve, meghajtja térdét Ura és Istene akarata előtt.

*

Az Istennel szerves lelki kapcsolatban élő ember nemcsak imádkozza, s az Evangéliumot olvasgatva nemcsak megcsodálja benne az Isten akaratának végül is leghivatottabb érvényesülését az embervilágban és az egyéni embersorsokban, hanem elvi álláspontot foglal el ebben a fontos és léptenyomon előütköző kérdésben. Állásfoglalása pedig ez: Tekintettel arra, hogy a vele szembenálló Isten nem irigy és rosszakaratú ellensége, hanem jószágos Atyja; és tekintve, hogy ez az Isten végtelenül jó, szent és igazságos, kihez az ártásnak, vagy az igazságtalanságnak még a lehellete sem férhet hozzá: ezért az Istennek, illetve a Mennyei Atyának akaratát eleve és látatlanban jóváhagyja és elfogadja, akár kellemes lesz a rákövetkező élmény, akár nem. Ezt úgyis fogalmazhatjuk, hogy az Isten-gyermekségre tért ember jót, rosszat egyaránt jóváhagyólag és bizalommal fogad az Isten kezéből. De rosszról csak az esemény súlya alatt nyögő ember szempontjából lehet beszélni, mert ami az Isten akaratából származik, az csak jó lehet.

Az Isten-gyermekének számító ember tehát azzal egyezik bele az Isten akaratába, ha pontosan azt akarja, amit Ő akar, mégpedig:

1. megnyugszik az Isten megmásíthatatlan rendelkezésin,
2. teljesíti, amit az Isten vár tőle.

* * *

A Miatyánkot úgy imádkozzuk, hogy azt az Úr Krisztus adta, ki, mint földre szállt Isten, az istenségnek és az emberségnek legkitűnőbb ismerője. Az az Úr Krisztus, aki az Istent és az embert a legegységesebb összhangban egyesítette a maga istenemberi lényében. És aki a Miatyánkban a legkitűnőbb és legegészszerűbb imádságot adta nekünk, hiszen ide szólt az apostolok kérése:

«Uram, taníts bennünket imádkozni !»¹

A Miatyánkot tehát úgy mondom, mint amely a legéletre-szólóbb kérésekből van összefűzve. Mondatait az Isten és az ember együtt formálta és csiszolta meg. S ebben azt kérem mindenegyes alkalommal: Legyen meg a Te akaratod!

*

Szent Ágoston szavát jól ismerjük: «Magadhoz igazítottál minket, Uram, és nyughatatlan a mi szívünk, míg csak Te-benned meg nem nyugszik». Ennek a szónak igen gazdag és mély értelme van. Jelenti ez számunkra többek között azt is, hogy az Úr szívünket a maga szívéhez, lelkünket a maga lelkéhez hangolta. Ameddig együtthangzik bensőnk az Úrral, addig békeség tölti el a lelkünket, mielőtt kitér ebből az összehangolásból, azonnal bizonytalanság és békétlenség az osztályrésze.

.*

Valamennyien gyermekei vagyunk az Istennek. Ez nem-csak jámbor elgondolás, vagy szent jelkép és játékszer buzgóbb szívek számára, hanem a legerőteljesebb valóság, amiért az Úr Krisztus állja a felelősséget. Ő pedig Szent Máténál így nyilatkozik erről a kérdésről:

*»Ne hívjátok senkit
atyátoknak a földön;
mert egy a ti Atyátok,
ki mennyekben vagyon.«²*

Ha azonban az Isten igazi atya számomra, akkor nekem igazi gyermeknek kell lennem vele szemben.

Am a gyermek szent ösztönösséggel tiszteli atyja akaratát. Vakon követi azt, míg nem romlott meg a lelke, és sokszor tette megokolására egészen elég neki annyi, hogy az apám

¹ Luk 11, 1b. ² Mt 23, 9.

mondta, vagy az apám akarta. S ebben egyetértünk vele. Az akaratoskodó gyermek megbontja a természetes összehangoltságot, kezelhetetlenné válik és láttára, még ha nem is a magunk véréről van szó, ösztönösen fenytésre mozdul a kezünk.

Csak az Isten-gyermek esetében volna ez másképp?

*

Eszköz vagyok az Isten kezében. Teljes egészében rámillik Krisztus Urunknak önmagáról tett megállapítása:

*«Nem azért szállottam le a mennyből,
hogy a magam akaratát teljesítsem,
hanem annak akaratát,
ki engem küldött.»¹*

Én tehát emberi küldetésem szerint Isten elgondolását kell, hogy valósítsam ezen a földön. Eszköz vagyok arra, hogy az Isten akarata, egy bizonyos pontban megvalósuljon.

De mi lenne, ha a gyalu, vagy a fűrészes nem arra venné útját, amerre mesterének keze irányítja. A mester megcsinálná ugyan a pontos és jólátgondolt tervrajzot, a szerszám azonban úgy vagdálná az anyagot, ahogy neki tetszik! Vagy valaki leül, hogy levelet írjon, de a toll nekiszabadultan azt írná, ami neki jól esik!

Fordított, fölfordult világ volna ez, Testvéreim.

*

A Teremtő Isten belénkadta, hogy az eszünk mérlegére tudjuk tenni a dolgokat, és el tudjuk szánni magunkat arra, amit jónak látunk, s meg tudjuk kötni magunkat, ha valami észszerűtlennek tűnik szemünkben. Vannak azonban dolgok és esetek, amikor látni vagyunk kénytelenek, hogy — amint mondogatni szoktuk — magasabb és rajtunk kívül álló hatalmak szóltak bele az ügyek menetébe. Ilyenkor megáll az ember egy időre. Gyötrődik, mert szeretné a maga elgondolását érvényesíteni. Szinte alkudozik az Istennel, mint Ábrahám tette valamikor, és szeretne kiegyezni a sorssal.

A mélyen hívő Isten-gyermek előtt ilyenkor világosan kirajzolódik, hogy a Mennyei Atya jobban tudja, minek kell történnie. Kéréseit is ezzel a köteles és bölcs szerénységgel és megszorítással terjeszti az Ég Ura elé, mint a mi Urunk Jézus Krisztus tette, mondván:

¹ Ján 6, 38.

*«Atyám!
ha akarsz,
vedd el tőlem e poharat;
mindazonáltal ne az én akaratom legyen,
hanem a tiéd.»¹*

És biztos, hogy ezzel a legjobbat választotta.

*

Pazzi Szent Magdolna († 1607) ez a rokonszenves, karmelita szent, nagyon sokat szenvedett. Főleg kísértések és a lelki vigasztalanság gyötörte. Volt vagy öt esztendő az életében, mikor még szerzetestársai is ellene fordultak. Halála előtt pedig két éven keresztül olyan betegséget osztott ki rá az Isten, hogy mozdulni sem tudott. S mégsem volt egy panaszkodó szava sem, sőt azt hangoztatta állandóan, hogy hajlandó volna bármilyen testi, vagy lelki kínt elszenvedni, ha tudná, hogy az Isten akarata.

És ez a szenvedések tüzeiben égő ember, egy Istennek szentelt élet «fizetése»-ként viselt gyötrelmei ellenére úgy hal meg, mint maga mondogatta, hogy nem érti, hogyan tud valaki halálos bűnt elkövetni!

* *

Az ember akaratát a maga útjára engedte az Isten, mert csak így van értelme jutalomnak vagy büntetésnek az erkölcsi rendben, és mert csak így tud az ember igazán boldog lenni.

Ez az Isten ajándéka azonban, ugyanakkor, midőn nagy kiváltság és megbecsülés nekünk az Isten részéről, ugyanakkor szomorú, sőt tragikus lehetőség is kezünkben. Az ember szembe tudja fordítani akaratát a fölséges Isten hatalmas akaratával és parancsával. Úgy szoktuk ezt mondani: az ember tud bűnt elkövetni.

S ez igen nagy baj nekünk, Testvérek!

*

Ha a bűnről igazi képet akarok alkotni, akkor meg kell gondolnom, ki az Isten és mi az ember hozzáképest.

Életem fonalának kezdeténél, túl az édesanyám világra-hozó szenvedésein és túl az édesapám férfiúi akaratán, ott ül az Isten, az élet Ura, fölségének és hatalmának királyi székében.²

¹ Luk 22, 42. ² Schütz.

Hatalma és fönsége mérhetetlen ívekben von boltozatot a világ fölé. Egy szemrebbenésével, vagy még annyi sem kell hozzá, akaratának egy parányi rezdülésével teremthet, vagy eltörölhet száz világot. S ez a mostani világ, a maga hatalmas arányaival, hömpölygő égitesteivel, végtelennek tetsző méreteivel, legföljebb ha zsámoly a trónusán ülő Isten lába alatt. A föld pedig, mely nekünk olyan nagynak tűnik, legföljebb ha egy porszem lehet az Isten sarujának a szíján. De még talán annyi sem!

S hát akkor az ember? Ki a világűrből szemlélve, meg sem látszik a föld-bolygó tömege mellett, amely, mint láttuk, csak porszemnek számít az Istenhez képest, vagy még annak sem, — az ember az Istenhez, a világok fölött trónoló, végtelen fölségű és hatalmú Istenhez képest, azt kell mondanunk, valóban senki és semmi; szinte tökéletesen egyenlő a zérussal!

S ez a senki-semmi ember merészel odaállni ez elé a hatalmas, és csak végtelen arányokkal megsejthető, meg sem is mérhető Isten elé, és valami érthetetlen és tébolyult, de mindenképen származó mosolyt fakasztó magatartással azt meri a szemeközé vágni, (vagy legalább ő azt képzei, hogy oda), hogy: Te ugyan úgy követeled, Én azonban ezt teszem!!!

Ha velünk ugyanezt tenné csak egy alárendeltünk, vagy egy gondjainkra bízott kis gyerek, nemhogy egy egér, vagy egy hangya?! Ugyan mit éreznénk, és mit tennénk, Testvérek?!

Gondolkozzunk csak egy kissé!

*

A halálosan vétő ember pedig egyenesen szakít az Istennel. Elengedi az Isten kezét. Kiutasítja, valósággal kirugdalja az életéből az Istent.

— Nincs közöm hozzád! Nem akarok veled semmi közösködést! Menj, amerre a két szemed visz! Megélek én nélküled is!

És ezt ő mondja: a senki-semmi ember, az Istennek!!!

*

Látjátok, Testvérek? Ez a döbbenetes és észbontó a bűnben. Ez a mozzanat teszi, hogy egy pillanatnyi tett, egy tilalom-szegés örök halált zúdíthat a lelkünkre. Így értsétek a bűn súlyát.

* *

Az ember földi élete meg van rakva bajjal és nehézségekkel. Ránkzuhan a csapás, mint a malomkő, s ha nem vigyázunk, összeeszünk.

Hogy mondjam ilyenkor szívem mélyéből, hogy legyen meg a Te akaratom!?

Úgy, Testvéreim, hogy ne írjam az Isten rovására, ami nem reá tartozik. A bajt és a csapást legtöbbször magunk okozzuk vagy az emberek idézik reánk, de mindenesetre végső fokon a bűn rontásának köszönhető. Igaz, fölötte feszül legtöbbször a gondviselő Isten számítása is, de erről tudom, hogy rossz nem lehet, mert Tőle jön.

Mindössze annyi igaz az én rosszérzéseimből, hogy az én látóköröm a kisgyermek látóköre, az Úristen szeme pedig be tudja fogni a múltat és a jövőt, sőt a földi távolságokon túlmenően, az örökkévalóságot is hozzá. Én csak egy arasznyit látok az egészről; annak is rendszerint csak a külső mázát; az Isten pedig az egészet látja, a lényegre tekint és mindezt az örökkévalóság térképére vetítve szemléli. De ha tudom, ki az Isten, és mi köze hozzám, arról megint biztos lehetek, hogy az eseményekben, akár kellemes nekem pillanatnyilag, akár nem, minden pontosan ki van mérve és célba van igazítva. De ez már megint teljesen az Isten dolga és senki másé. Ebbe senki nem tud emberi ésszel beleszólni, vagy belevájtani. Ilyenkor jusson eszembe az Úr figyelmeztetése:

*«Az én gondolataim
nem a ti gondolataitok,
és a ti utaitok
nem az én utaim!»¹*

* *

A mindenre figyelő és bölcs keresztény lélek meghajlik az Isten sokkal hatalmasabb, a magáéval össze sem hasonlítható akarata előtt, s azt égboltnak érzi a maga parányiséga fölött. Ilyen tények és arányok sugárzatában természetesen tolul ajkára az egyik legkeresztényibb kijelentés: legyen meg, Uram, a Te akaratom! És: mindig úgy legyen az én életemben, ahogyan Te akarod.

*

Ez a meghajlásunk az Úr akarata előtt nem jelenti az ölbetett kezek és a tétlenkedés életszemléletét. Nem jelenti

¹ Is 55, 8.

a lusta sodortatást, a nemtörődomség szellemét, amely elhever a földön, s hagyja, hogy a dolgok szele és homokja elhúzzon fölötte. Nem jelenti végül a pogányok fatalizmusát sem, mely mindent az égre hárít vissza, s azzal nyugtatja meg magát, hogy a fölsőbb rendeléssel szemben úgysem tehet semmit.

Ezt a szellemet csak könnyű önigazolásul eszelték ki az emberek. Légvárat pedig lehet építeni, de a valóság akkor is kérlelhetetlenül megy a maga útján. Az Isten tudja és eltervezi az ember földi sorsát, mégpedig úgy, hogy az végső eredményeit tekintve a legjobb legyen. Mellé áll az embernek. Megteremti a terveihez vágó körülményeket, megadja a szükséges kegyelmeket; de ezzel az ember nem válik fölöslegessé az események alakítására nézve. Az Úristen terveinek papírlapján úgy számol, hogy az ember személyét, adottságait és öntevékeny iparkodását sohasem hagyja figyelmén kívül. A sors alakulása tehát Istennek és embernek közös munkájából születik. Ebben tehát sem az Isten, sem az ember nem fölösleges. Vagyis az igazán gondolkodó és élő keresztény ember számára mindenkor érvényes a régi szép közmondás: Segíts magadon, s az Isten is megsegít!

* * *

A nagy Rodriguez írja, hogy a kereszt nem véletlenül ácsolódik két gerendából. Nézzük csak meg figyelmesen és a dolgok mélyébe fúró tekintettel. Az egyik gerenda fölülről lefelé halad, és hosszabb, mint a másik. Ez jelképezi nekem az Isten akaratát. A másik gerenda a föld színével halad egyirányba és sokkal rövidebb. Ez jelenti számomra az emberi akaratot. Ha a két gerendát valóban úgy ácsolom össze, hogy az egyik függőleges, a másik vízszintes irányba fut, akkor keresztelik egymás útját, és létrejön a «kereszt», amely évezredek óta a szenvedés, baj és nyomorúság jelképe.

De mi volna, ha egyszer párhuzamosan tenném egymás mellé a két gerendát, mégpedig, ha bölcsen tudok gondolkozni, akkor a kicsit a nagyhoz igazítva?! A két kezemmel ugyan folyton kellene támogatnom, de nyomort, bajt és szenvedést jelentő «kereszt» sohase alakulna belőle!

*

Vagyis, Testvéreim, Szent Bernátnak van igaza, aki így imádkozik: Uram, Fölséges Istenem és Atyám! Akaratod legyen a mi akaratunk:

azt szeressük, amit Te szeretsz,
s azt utáljuk, amit Te utálsz!
Adja Isten, hogy a Boldogságos Szűz közbenjárása által mi is
így vélekedjünk. Amen.

MÁJUS 13.

Énrám mennyi jut a szűziességből?

A Boldogságos Szűz leányos érintetlenségét ajánlotta föl az Isten dicsőítésére, s minden jel arra mutatott életében, hogy a jó Isten el is fogadta följajánlását és hogy szívesen fogadta. Szűz Mária megnyugodott ebben a tudatban és boldog volt Istennek szentelt szűzességében. Isten vele volt minden akadály legyőzésében. Ezt érezte Mária akkor is, midőn a család érdekeinek biztosítására és talán szülei aggodalmainak elnyugtatóására eljegyezte magát rokonával, a jámbor és igen Istennek élő Józseffel, az áccsal, érintetlenségének minden veszedelme nélkül. Házasságra ekkor sem gondolt, s reá való tekintettel, meg az Úr kegyelméből József sem úgy képzelte jegyesi kapcsolatukat. Az Úr ezt is elfogadta, hiszen ráhajlította mindkettejük lelkét, s azért lepi most meg annyira Isten üzenete, s azért jegyzi meg egyetlen szelíd ellenvetését az Úr követelőtt s Isten intézkedésének útjait puhatolva:

*«Miképen leszen ez,
mikor férfit nem ismerek?»¹*

De nem késik a válasz, melyből világosan látja, hogy az Úr továbbra is változatlan tetszéssel tekint szűzi életére; mert:

*«Felelvén az angyal
mondá neki:
A Szentlélek száll tereád,
és a Magasságbelinek ereje
megárnyékoz téged;
azért a Szent is,
mi tőled születik,
Isten fiának fog hivatni.»²*

Isten szemléletén akkor sem esik változás, mikor Józsefet megbíztatja angyala által, hogy vegye csak magához nyugodtan

¹ Luk 1, 34b. ² Luk 1, 35.

a Megváltót Istennek teremtő és üdvözíteni akaró intézkedése folytán már szeplőtelen szíve alatt viselő Máriát, mondván:

*«József, Dávid fia!
ne félj magadhoz venni
feleségedet, Máriát;
mert ami őbenne fogantatott,
a Szentlélektől vagyon.»¹*

*

A továbbiakra vonatkozólag ezt közli az Evangélium :

*«József úgy tett,
amint parancsolta neki
az Úr angyala,
és magához vevé feleségét.
És nem ismerte meg őt,
míg elsőszülött fiát nem szülé;
és annak nevét Jézusnak hívá.»²*

Az evangélista itt arra veti a súlyt, hogy az Úr Krisztus közvetlenül isteni származását érzékeltesse. Az asszonyt megismerni, vagyis elfátyolozottságából kilépve szemlélni, a keleti gondolkodás szellemében annyi, mint vele házaseletet élni. József tehát nem illette feleségét, Máriát, a Megváltó születése előtt, Krisztust tehát ne őtől származtassuk, mint a be nem avatott közvélemény gondolhatta, hanem, ahogyan az Isten ígérte és valósította: a Szentlélek ereje által, az Isten közvetlenül teremtő szavától.

Semmit sem akar azonban szólni az összefüggés szerint arról az evangéliumnak ez a helye, hogy a Megváltó születése után élt-e házaseletet Máriával, vagy sem. A Boldogasszony, mint Szent Lukács Evangéliumából tudjuk, s az Angyali Üzenet egész belső történéseiből azonnal kiérezhető, de aprólékos gonddal ki is elemezhető, szüzességét Istennek szentelte és Józsefre sohasem gondolt, mint férjére. Arról semmi adatunk sincs, hogy József ebbe nem akart volna beleegyezni, vagy hogy később megváltozott volna ez az elhatározásuk. Különben is. Ha meggondoljuk, mi minden történt Krisztus fogantatása, születése és személye körül, s hogy a rettentő hatalmú Isten hogyan vonta a maga szent erejének körébe a Boldogságos Szűzet, hogyan szentelte meg teremtői szava és hogyan fog-

¹ Mt 1, 20b.

² Mt 1, 24 sk.

alta le személyét a maga fönséges terveinek megvalósítására, akkor — azt hiszem — valamennyien érezzük, hogy a házasi élet folytatásához mind Máriaiban, mind Józsefben hiányoztak a lélektani föltételek.

A legelső időkig visszanyúló keresztény hagyomány ezt kivétel nélkül minden adatával így tudja, s a Boldogasszonyt kezdettől fogva a szüzesség szimbolumaival ábrázolja a keresztény tisztelet. Ezt gyönyörűen szemléltetik a napvilágra került keresztény őskori feliratok és képmaradványok, meg az őskeresztény szimbolika emlékei.

*

Az Anyaszentegyház a Szentírásra és a Szent hagyományra támaszkodva, hittételként vallja és tanítja, hogy a Boldogasszony az Úr Jézus születése előtt, szülése közben és az azutáni időkben is egészen haláláig érintetlenül tiszta-szűz maradt. Mi is ezért szölongatjuk olyan nagy, gyermeki tisztelettel és szeretettel: Szeplőtelen Szűzanyánk, Mária! Értsük meg, Testvéreim. A Boldogasszony érintetlensége nem a rege-szöví képzelet utólagos dísze, melyet — ha már megvan — kegyelettel igyekszünk megmenteni és megőrizni, hanem Krisztus Anyjának szűziessége az Anyaszentegyháznak külső és belső tényekre támaszkodó, az egész Evangélium eseményvilágához szervesen izölő, eleven hite és szilárdan álló tanítása. Tehát meg nem dönthető és biztos igazság a Boldogasszony szűztisztasága, mely történetileg és hittanilag egyaránt meg van alapozva.

*

S ha mégis hallatszik időnkint vélemény — bár, meg kell hagyni, nem erőszakos és nem is bántóan kegyeletlen vélemény — az Egyház falain kívülről, az rendszerint az Evangéliumnak egy adatát emlegeti, melyet talán jó, ha mindkét megfogalmazásában idézek:

1. Máténál olvasom a 13. fejezetben: Krisztus földieit

*„álmélködának és mondák :
Honnét van ennek
ez a bölcsesége
és csodatevő ereje ?
Nemde, ez az ács fia ?
nemde, anyja Máriának neveztetik ?
és atyjafiai*

*Jakab és József,
Simon és Júdás?
És nővérei
nemde, mind nálunk vannak?
Honnet vette hát mindezeket?
És megbotránkozának őbenne.»¹*

2. A Lukács-féle Evangélium csak általánosan utalva:

*«Hozzájövénék pedig
az ő anyja és atyjafiai,
de nem jutának hozzá
a sokaság miatt.
És jelenték neki:
Anyád és atyádfiai
kinn állnak,
látni akarván téged.
Ő pedig felevén, monda nekik:
Anyám és atyámfiai azok,
kik az Isten igéjét hallgatják
és megcselekszik.»²*

Az ellenvetés tehát az, hogy az Evangélium ezeken a helyeken Krisztus atyjafiai, testvéreit emlegeti. A keleties fogalmazás valóban testvért mond, de ez a keleti gondolkodás szerint annyira tág, hogy egyformán jelenthet testvért, unokatestvért, rokont, atyafit, nemzetestvért, hittestvért és ember-testvért. Ha csak ennyi följegyzés maradt volna meg az Üdvözítőről és Édesanyjáról, akkor még gondolhatnánk édestestvérré. De a többi tényhez képest, melyeket jól ismerünk, csak a tágabb értelmű jelentésnek marad hely, ami tehát rokont, unokatestvért, atyafit jelent.

Ezt annál inkább van jogunk állítani, mert az imént idézett helyek közül egyiken sem mondja az Evangélium, hogy az említettek Mária és József leszármazottjai. Józsefről szó sincs, Máriának őket illető anyaságáról szintén nincs semmi említve. Viszont a testvér megjelöléssel felsoroltakról éppen az Evangélium mondja, hogy:

a) Jakab és József: Kleofás feleségének a gyermekei;³ kit egyébként szintén Máriának hívtak, közeli rokona volt a Boldogasszonynak és ott állt mellette hűségesen a kereszt alatt.⁴

¹ Mt 13, 54b skk. Mc 6, 3. ² Luk 8, 19 skk.; Mt 12, 46 skk.; Mc 3, 31 skk. ³ Mt 27, 56; 28, 1; Mk 15, 40; 16, 1; Luk 24, 10.

⁴ Ján 19, 25 skk.

b) Szent Júdás apostol viszont Jakab fivéréként szerepel a Szentírás más helyén.¹

Mindebből látszik, hogy sem az Evangélium nem akarja vérszerinti és egészen szoros értelemben használni a «testvér» kifejezést, sem pedig az «atyafiak»-ként felsorolt személyek nem vonhatók egészen egyforma fokon a «testvér» szó alá.

Aki ismételten és a saját szemével óhajt meggyőződni az emlegetett adatokról, annak csak a Máté-féle Evangélium 13. fejezetét kell megjegyeznie, s abból kiindulnia. A többire nézve a szöveg és az utalások majd eligazítják.

* *

De nem is azért jöttünk mi ide, Testvéreim, hogy a Boldogasszony érintetlenségét védelmezzünk. Az Anyaszentegyház 2000-éves tudata és hite, meg a Szűzanya egész lénye, üdvörténeti szerepe eléggé rávilágítanak erre a nagy és szent tényre. Minket inkább az vonz a mai elmélkedésünk tárgykörében, ami a Boldogasszony termékeny tisztaságából rásugárzott és rásugárzik a Krisztust követő ember életére.

*

Maga a szűzesség eredetileg és anyagiasság szemléletben egy fiziológiai tény, mely a hamvas érintetlenség jele. Az erkölcsi értékelés és a tisztaságot evangéliumi fokon szemlélő krisztusi lelkület azonban eszményt farag belőle, melyben a magasabbrendű emberséget és a Teremtő Istennek a bűn rontásától mentes, eredeti gondolatát ünnepli.

A Jelenések Könyvének prófétája, Szent János, a szűzek seregét az Üdvözítő Krisztus király égi trónusa körül szemléli. Ezek a megváltottak közül a zsenge, akik olyan éneket énekelnek, melyet csak ők értenek és az Isten áldott Bárányát elkísérhetik mindenhová.²

*

Szent Imre herceg egyik éjtszaka a veszprémi Szent György-templomba megy apródja kíséretében csendes imádat adni az Úrnak. Imádságos elmélyedése közben felöltik lelkében, mit áldozhatna oda az Istennek, ami biztosan tetszenék neki?

Látomása támad. Vakító fényözön borítja el a templomot, s a fény közepéből Isten szavát hallja:

¹ Ap. Csel. 1, 13; Jud 1. ² V. ö. Jel 14, 1 skk.

*«A szüzesség gyönyörű dolog!
Légy te is szűz testben és lélekben!
Ezt ajándékozd föl nekem!
Ebben légy állhatatos!»*

Imre herceg lelkét forróság önti el:

*«Uram és Istenem!
Váltsd valóra bennem tetszésedet!»¹*

*

Az Úr Krisztus véleménye gyönyörűen tükröződik a tisztaságra hívó evangéliumi tanácsban,² melyben szentesíti a vágyairól való lemondást, odaszentelvén annak tüztét a menny Istenének dicsőségére. A test és vér sok bűne, gyengesége és betegsége tengerében hadd alakuljon egy-egy sziget, melyről keveredetlen, tiszta, ezüstös hangon száll a teremtés nagy titkának himnusza az Isten trónusához. Akiben van érzék ennek a fölfogására és méltánylására, az tegye magáévá a szent eszmét! Ilyenformán gondolja ezt az Úr.

*

Krisztus véleménye szemlélhető abban a nemes és felsőbb-séges szeretetben, melyet Szent János apostollal szemben tanúsít. Benne érintetlenül megmaradt Isten kegyelméből és a maga emberi iparkodásából az eredeti tisztaság, s ez az isteni Üdvözítő helyeslésével és elismerésével találkozik. Ennek köszönhetette, hogy az Evangélium tanuskodása szerint az utolsó vacsorán Krisztusnak szent keblére hajthatta fejét,³ s hogy a világ végezetéig a legszebb ismertető jelzővel emlegetik a nevét: a tanítvány, akit szeret vala Jézus.⁴

*

Az Egyház magáévá teszi Krisztus véleményét és méltányolja az Isten tetszését. Az evangéliumi tanácsokat sohasem engedi pusztán frott szöveggé aszalódní. A legelső időktől kezdve, a vértanúk korának Ágnesein, Lúciáin és Ceciliáin, Jánosain, Páljain, Julianusain, Sebestyénjein keresztül a remetei és a szerzetesi intézményben készít jól porhanyított és termékeny talajt a tisztaságnak mind a mai napig. Az angyalian tiszta életmódot pedig legelső sorban a Boldogságos Szűz liliomos lényéről mintázza, s az iránta való gyermeki szeretetén keresztül terjeszti.

* *

¹ Schütz: Szentek élete 4. k. 160. l. ² Mt 19, 12. ³ Ján 13, 25; 21, 20. ⁴ Ján 21, 7.

A Boldogságos Szűz anyaságában is érintetlen maradt. Szűz és anya egyszerre! S ezzel nemcsak az Úristen csodás hatalmát, nagy szeretetét és rendkívül gyöngéd és finom gondoskodását hirdeti, hanem sokatmondó jelkép és emlékeztető jel is számunkra, a magunk nehéz küzdelmeit vívó, földi emberek számára.

A Boldogságos Szűz az anyai termékenységet és a hamvas érintetlenséget, az Istenre néző, neki szentelt szüzességet és a jegyesi, illetve a külső törvények látszata szerint a hitvesi kapcsolatot egységbe, szerves egésszé tudja összefoglalni és állandóan élénk ábrázolni. Benne az anyaság és a liliomos tisztaság egy tövön fakad. És ráeszmélünk — őt szemlélvén —, hogy a keresztényi életszemléletben ennek az a rendje. Mindkét gondolat főnséges és szent: a szüzesség is, az anyaság és apaság is. Az egyikre szükség van, hogy az Isten szent elgondolásai megmaradjanak a nyers ösztön viharainak ellenére is, a másik szintűgy nélkülözhetetlen, hogy a Teremtő Isten paradicsomi áldása meg ne hiúsuljon és gyarapodjék, népesedjék az Isten országa.

*

A szüzesség tehát rásugárzik a keresztény házasságra, hogy azt színvonalon tartsa; és ne engedje a test és vér, az anyag és az ösztön mocsarába süllyedni. A szüzesség eszménye nem önmagáért való finomkodás és szépelgés, nem a választottság érzetének a keltésére szolgáló zsongító eszköz és andalító szer, mert akkor meddő hiúsággá torzulna. A Boldogságos Szűz liliomos tisztasága termékeny és termékenyítő szüzesség. S az Anyaszentegyház a Boldogságos Szűz tisztaság-eszményét ismeri el és ápolja, mert ez a krisztusi tisztaság-eszmény. A Boldogságos Szűzről mintázott szüzesség-eszménynek nagy hivatása van az Isten országában s ez az, hogy mindenkor legyenek, akik az élettovábbítás misztériumát kellő távlatból és kellő arányokban szemlélik. A szűzmáriás tisztasági eszmény küldetése az, hogy belekiáltsa a világba a léleknek, a szellemnek a felsőbbségét az anyaggal és az alacsonyabb rendbe tartozó, gondolat és akarás nélkül követelődző, nyers ösztönökkel szemben. Ezzel biztosítsa az értelmes és szabadakaratú, tehát a kegyelemtől is megszentelt krisztusi ember uralmát a test és vér világában. Ezzel gátat vet a vér- és életrontó betegségek pusztításának, a Krisztus titokzatos teste rothadásának. A szűzanyas tisztaság szelleme szent lemondásával azt munkálja,

hogy egészséges vérű és lelkű gyermekek kerüljenek ki a keresztény házasság Istentől megáldott hajlékaiból. Ez a keresztény megtartóztatás eszméjének nagy pozitívuma. Ezért nem a meddőség és az elnéptelenedés, hanem igenis az ország- és nemzet-építésnek, a mai ember megújulásának és gyógyulásának evangéliuma, diadalmas élet-himnusz.

*

Testvéreim! Mi, Krisztust követő keresztények, valamennyien a tisztaság-eszmény szolgálatában állunk. Ebben csak fokozati különbségek vannak, de a lényeg, a nagy cél és a rendeltetés ugyanaz: az emberiség fennmaradásának, állandó gyógyítgatásának a nagy missziója s ezzel a Teremtő Isten dicsőségének a munkálása. Aki odaszentelte magát ennek az eszménynek, az sugároz a többi felé. Aki házasságban él, vagy arra készülődik, az állandóan nyitva tartja a lelkét ennek a diadalmas és dicsőséges eszménynek, mely Krisztusból és az ő Szent Anyjából sarjadt, s az Istentől erre kiválasztottak alázatos és küzdelmes szolgálatán át árad a lelkére és az életére.

Legyünk valamennyien liliomos lelkületűek, a Szűzanya szellemében. Ezzel a lelkülettel rázzuk föl a fejlődés lázában égő fiataljaink felelősségérzetét és harci kedvét. Van miért küzdeni és van erőforrás a nagy nehézségekkel szemben.

Liliomos lelkülettel tisztítsuk meg a szerelmi szenvedély sokszor füstös és kormos lángját.

Szenteljen meg minket ez a liliomos szellem, mellyel a szűzesség eszményét többre értékeljük és a házasságban is feléje tekintünk. Szűzies lélekkel, abban a tudatban élni a házaseletet, hogy az valóban szentség. Isten kegyelmével ékeskedő és egy a 7 közül. Legyen abban sok kegyeletesség, szent megrendülés, valami a misztérium-szemlélés szent borzongásából. És nem kell féltenuünk a szűziesség szellemétől a házaselet örömeit és boldogságát. Ellenkezőleg, Testvéreim. Éppen ez a szűzies szemlélet emeli föl, nemesíti meg és színesíti át varázsos színekkel és árnyalatokkal.

* * *

Kedves Testvéreim! A nagy hittudóstól, Bellarmin Szent Róberttől egyszer arcképet kért valaki, hogy azt sokszorosíthassa. A kemény és aszkétaéletű szerzetes, csak mosolygott rajta és csipkelődve megkérdezte:

— Melyiket adjam oda, a régit, vagy az újat? A régi

nagyon gyengén sikerült; az új pedig még felényire sincs kész, azon mostanában dolgozom.

*

A mi lelkünk arculata sem alakult még ki. Állandóan dolgozunk rajta. Hassunk oda, Testvérek, hogy egyik nagyon üdvös, Isten országára és az örök üdvösségünkre egyformán gyümölcsös, jellemző vonása a szűzies lelkület legyen. Erről majd a Boldogasszony is meg az Úr Krisztus is rákismer, hogy az ő gyermekei vagyunk s boldogan ölel majd keblére minket. Amen.

MÁJUS 14.

Hívésem pedig igazi hit legyen.

Ha az Angyali Köszöntés nagy jelenetét olvassuk az Evangéliumból, majdnem átsiklunk egy talán retjve maradó és szürkének érződő, de valójában nagyon fontos és sokatmondó részleten. Ez a kis részlet pedig arra következik, mikor az angyal ráköszönti, hogy kegyelemmel teljes és hogy vele az Úr, és hogy áldott az asszonyok között. S most jegyzi meg az Evangélium:

*«Mikor ő ezt hallotta,
megzavarodék annak beszédén,
és gondolkodék,
miféle köszöntés ez.»¹*

Hogy megrebben egy pillanatra, az — úgy vélem — nagyon érthető. De csodálkozó tétovázása igazán csak egy pillanatig tart, s aztán az Úr nevében elkezd vizsgálódni, eszmélkedni: Mi lehet ez a rendkívüli esemény? Miért, hogy olyan ismerős ez a hang, olyan hatalmas és mégis apásan egyszerű, amit mond? És miért van az, hogy olyan ismerős és rokon mindez a lelkének? Mintha régtől fogva lelkében zúgna és mintha öntudatlanul benne izzott volna mindig? De mégis, meg kell nézni jobban és közelebbről. Odasimulva a Mennyei Atya oldalához, belekapaszkodva a kezébe, görcsösen, oltalmát keresve, kérelve, hogy vele együtt nézze meg jól ő is, és segítsen eligazodni: mi ez, és mi van itt tulajdonképen.

Ilyesféle gondolatok, vagy élmények viharzottak át a

¹ Luk 1, 29.

Boldogságos Szűz lelkén. De mindez alig mérhető pillanatok alatt. S máris biztosan fordul neki a tennivalóknak. Ha Istentől való, akkor szóba kell vele állnia, lelkére kell vennie, és szerinte igazodnia. Ha valami azt mutatná, hogy mégsem tőle való, akkor elfordul tőle és Isten segítségével elúzi magától.

*

A Boldogságos Szűzet Isten megvilágosító és megerősítő illetése végülis meggyőzte, hogy valóban az ő üzenetével és akaratával találkozott ebben a nagy pillanatban. Emberi magatartása örök és vonzó példa számunkra, hogy az Istenre és lelkünkre vonatkozó dolgokban, azok elbírálásában és életünkbe való bebocsátásával szemben mindig komoly és felelősséges kritikát gyakoroljunk. Hogy ebben az utána-nézésben és mérlegezésben ne legyünk sem bátortalanok, sem késedelmeskedők, nemtörődők, vagy restek, mert lelkünk számára élet-halál kérdés lehet, hogy mit iktatunk be hit-erkölcsi elveink közé, vagy mit kezdünk el gyakorolni.

Fontos tehát nekünk ez a Szűzanyából áradó figyelmeztetés, meg jópélda. Mert amint az igazi, Istenre alapozott hit erény és nélkülözhetetlen a boldogulásunkra és üdvözülésünkre, a hiszékenység viszont gyöngeség, kártékony élősd, sőt bűn a lelkünkön. A hit tökéletesség, a hiszékenység babona. A hit meghódolás az Isten igazságokat hirdető tekintélye előtt, tehát Istennek kijáró tiszteletadás; a hiszékenység a hazugság szellemének ápolása, a hit világának elködösítése és lejáratása.

Mi valamennyien nem a sötétség fejedelmének, hanem Krisztusnak a nyomdokain akarunk járni. Tehát nem a hiszékenyek sötét csoportjához, hanem a Krisztus által megvilágosítottak Krisztusba ojtott közösségéhez akarunk tartozni. Ezért hát a mai alkalommal a Boldogságos Szűz hívő lelkét ünnepelgetve, alkossunk magunknak lehetőleg minél tisztább fogalmat a krisztusi hitről.

* * *

A hit tényében az Isten és az ember egymásratalál és összelelkezik. Az Isten közli mindazt, amit a földön járó ember a maga megcsorbult képességeivel nem tud kitapogatni és elérni, az ember viszont odatárja a feje áramló világosságnak egész magasabbrendű, tehát a szó igazi és igényes értelmében vett emberségét: értelmét és akaratát. Értelmével iparkodik tudomásul venni, és ha belefér a fejébe, megérteni az Istenre

és a maga lelkére vonatkozó igazságokat. Akaratával mozdítja és lendíti önmagát, hogy az Isten kegyelmének a sodrába belelépve, életébe, tehát gondolkodásába, megnyilatkozásaiba és cselekedeteibe állandóan döntő szót biztosítson a hinni- és tennivaló, isteni igazságoknak. És, akarat és kegyelem, vagy inkább fordítva mondom, mert úgy jobban kifejezi a való helyzetet: kegyelem, értés és akarat, ez a három fontos tényező alakítja ki a hitet a lelkemben.

*

A természetfölötti hit, merthiszen az égi dolgokra vonatkozik, és az Isten kegyelmének rendkívül fontos szerep jut benne, természetfölötti hit azt jelenti, hogy igaznak tartom és elfogadom mindazt, amit az Úristen akár közvetlenül, akár igazolt közvetítők által tudomására adott az emberiségnek az Isten és a lélek kapcsolatainak, egymáshoz való viszonylatainak fontos kérdéseiről. Az alap, mire hitemet építem, kizárólag az Isten minden hitelt kiálló és minden bizalmat megérdemlő lénye. Tehát azért fogadom el nyugodtan és minden fönntartás nélkül a hinni- és tennivaló tételt, mert az Isten mondja. Az az Isten, aki mindent tud égen és földön, tehát a most kérdésben lévő dolgot is. Az az Isten mondja, aki végtelenül jó és szent, tehát ha egyáltalán tudomásunkra hoz valamit földi gyermekeinek, akkor csak a javukat akarja munkálni, és éppen ezért nem közöl igaztalant, vagy akár csak részben is téveset.

*

Számunkra, ma élő emberek számára, a gyakorlati hit kérdése úgy áll, hogy az Úristen a maga tanításait és közléseit Szent Fia, Jézus Krisztus által megerősítette, igazolta és beteljesítette.

Jézus Krisztus tettekkel és tényekkel igazolta, hogy ő az Isten egyszülött Fia, maga is «igaz Isten az igaz Istenből». Minden erkölcsi alapja megvolt hozzá, hogy nyugodtan szemébe mondja a benne kételkedőknek és az ellene fondorodóknak:

*«Ha nem cselekszem
Atyám tetteit,
ne higgyetek nekem ;
ha pedig cselekszem,
és ha nekem nem hisztek,
higgyetek a tetteknek,*

*hogy megtudjátok
és belássátok,
hog az Atya énbennem vagyok,
és én az Atyában.»¹*

Csodáival és főként föltámadása által Istennek bizonyította magát. Az Ószövetségben foglalt isteni közléseket és kívánalmakat részint hitelesítette, részint helyreállította, ami az emberek gyakorlatában lassankint elhomályosodott, vagy félreértődött, részint pedig betetőzte és megkoronázta a maga közléseivel, amit az égi hazáról, az Istenről és kedve szerint való életről még tudnunk kellett.

*

A földreszállott Isten, Jézus Krisztus új és örök szövetséget kötött az emberekkel. Pontot tett az Ószövetségre, s elkezdte az Isten országának életét. Bezárta a zsinagógát, kinyitotta az Isten Egyházának kapuját. Elbocsátotta szolgálatukból a prófétákat és munkára küldte az apostolokat.

Krisztus Urunk tehát önmaga helyett ugyanazzal a hiteles tekintéllyel, amivel ő járt az emberek között és tanított, az Anyaszentegyházat küldi:

*«Amint engem küldött az Atya,
én is küldelek titeket.»²
«A Vigasztaló pedig,
a Szentlélek,
akit az Atya
az én nevemben küld,
az majd megtanít titeket mindenre,
és eszetekbe juttat mindent,
amit mondtam nektek.»³
«És íme, én veletek vagyok
mindennap a világ végezetéig.»⁴
«Aki titeket hallgat,
engem hallgat,
és aki titeket megvet,
engem vet meg.»⁵*

És még egy fontosat mond Egyházára vonatkozólag:

*«És a pokol kapui
nem vesznek erőt rajta.»⁶*

*

¹ Ján 10, 37 sk. ² Ján 20, 21. ³ Ján 14, 26. ⁴ Mt 28, 20b.
⁵ Luk 10, 16a. ⁶ Mt 16, 18.

Ezzel az Üdvöztő biztos sziklaalapot vet hitünknek. Nem kell mást tennünk, mint Egyházára hallgatnunk. S azt kérdené valaki: Igen, de hol találom meg Krisztus Egyházát? Akkor Szent Ambrussal azt feleljük neki: «Ahol Péter, ott az Egyház!»¹ És igaza van Szent Ambrusnak. Mert Péternek mondta az Úr:

*«Neked adom a mennyország
kulcsait.»²*

Neki mondta hogy:

*«Te Péter vagy,
és erre a kősziklára
fogom építeni egyházamat.»³
«Legeltesd bárányaimat.
Legeltesd juhaimat.»⁴*

És: *«Könyörögtem érted,
hogy meg ne fogyatkozzék hited.»⁵*

*

Ha pedig azt kérdezi valaki, mit kell hinnünk, arra röviden azt felelhetjük: az Anyaszentegyház élő tanítását. Amit Szent Péter utóda és az Anyaszentegyház püspökei tanítanak. Amit az Anyaszentegyház, mint hinnivalót, elénkterjeszt. Ezt azonban válogatás nélkül és föltétlenül el kell fogadnunk, hiszen a ki nyilatkoztatás tisztavízű forrásaiból, a Szentírásból és a Szent Hagyományból vannak merítve, miközben ezt teszi az Anyaszentegyház, egyik kezére a Szentlélek, másakra az Úr Krisztus vigyáz. Így aztán tévedés nem eshet.

*

De mit szöljünk a csodákra, jelenésekre, magánkinyilatkoztatásokra? Elvi nehézségek itt nincsenek, mert az Úristennek minden föltétele megvan hozzá, hogy ezek megtörténhesse- nek. Hogy azonban csakugyan megtörténtek-e, arra nézve jó a hivatalos Egyház komoly véleményét figyelemre méltatnunk. De ezek a dolgok magukban véve kívül esnek a hinnivalók körén. Annyit tartok belőlük igaznak, amennyit kellőleg meg- alapozva érzek. Természetesen azokat a csodákat, melyekről a Szentírás szól, és mint megtörtént eseményt, állít elénk,

¹ in Ps. 40. n. 30. ² Mt 16, 19. ³ Mt 16, 18. ⁴ Ján 21, 15, 17.
⁵ Luk 22, 32.

azokat a Szentírás egyéb részleteivel egyformán hinnem kell. Ugyancsak igaznak tekintem azokat a csodákat, melyekre vonatkozólag az Egyház hivatalos vizsgálatot indított és beigazoltak jelentett ki.

*

Hát az ereklyék valódisága? A kegyelet és a tisztelet sohasem a maradvány anyagi mivoltának, hanem a hozzá fűződő személynek, vagy eszmének szól. Nem az a fontos nekem, hogy ez az előttem levő szilánk valóban a Szentkeresztből való-e, hanem, hogy volt Szentkereszt, és Krisztus rajta ontotta véré. Én Krisztusnak és a megváltás szent eszméjének hódolok, mikor térdreomlok előtte, mikor meghatódom és csókolom áhítatom szent csókjával.

*

Hogy kell-e hinnem a valódiságukat?

A valódiság egy puszta történeti, vagy archeológiai ténykérdés, amely annyit ér, amennyit az igazoló bizonyítékok. Erre vonatkozólag a hivatalos Egyház szigorú szokott lenni, és amennyire lehetséges, kikényszeríti a megbizonyosodást. Tévesen értelmezett, jámbor túlbuzgóság, vagy olykor jóakarátú jámbor gyermekdedség néha nagyon elnéző tud lenni és igen bőkezű a bizalom adagolásában. Ezzel olykor többet is ártnak, mint használnak a gyakorlati hitélet érdekeinek.

A józan keresztény lelkiület mindenkor a személyre és az eszmére tekint, ha ereklyékkal kerül szembe. Azt azonban mindenkor tudja, hogy az Anyaszentegyház ebben a pontban nem követel hitet, mert ez nem tartozik a hinnivaló igazságok és tételek közé.

*

Hitünk próbakövei a hittitkok, vagy misztériumok. Ezek olyan igazságok, melyekért az Úristen kezeskedik, mikor tudunkra adja, de véges emberi ésszel nem tudjuk megérteni. Ilyen pl. a Szentháromság. Tudom és hiszem, hogy egy az Isten. Azt is tudomásul veszem, hogy az egy isteni lényeg három személy birtoka. Még azt is kitapintja emberi elmém, hogy nem ugyanaz a dolog egy és három is egyszersmind; tehát nincs benne ellentmondás, mert a lényeg egy és a személy három. De hogy miért nem három az Isten és hogyan lehet az egy isteni lényeg mind a három személynek egyformán

tulajdona, azt emberi eszem fölfogni nem tudja; az az én emberi fölfogásom számára titok: hitem titka.

És bár nem tudom megérteni, mégis elfogadom, sőt el kell fogadnom, mert az Isten mondja. Ha az én elmémbe nem fér, az övébe belefér. Ő nem vezethet félre engem a misztériumok kérdésében sem. Ezekre a kérdésekre is jól illik az Úr Krisztusnak a hitetlenkedő Tamás apostolhoz intézett szava:

*„Boldogok,
akik nem láttak,
és mégis hittek.”¹*

*

Kár volna azonban úgy vélekednünk, mint ahogyan sokszor hallja az ember jóakarátú katolikus embertől. Megkérdem pl. gyóntatás közben:

— Nem egyezett-e belé esetleg hitellenes kísértésbe?

És eléggé gyakran kapom a feleletet:

— Ő kérem, én az ilyeneken nem engedem, hogy megakadjak. Hiszek és kész! Csak nem gondolkodni sokat! Vagyis-hogy egyáltalán nem gondolkodni a hit dolgain, mert abból csak baj támad.

Ne gondoljátok, Testvérek, hogy ez az álláspont helyes. Dicséretes benne az a nemes hajlandóság, hogy mindenképen hívó akar lenni. De el kell ítélnünk azt a részét, hogy „csak nem szabad gondolkodni”.

Pontosan az ellenkezője igaz. Nemcsak hogy szabad gondolkodnom egy-egy hitigazságon: hogyan lehet ez így? miért is tanítja ezt az Anyaszentegyház ebben a formában? elfogadhatom én ezt valójában? és ezekhez hasonló szempontok szerint utána gondolva. A katolikus hitigazságot sohase féltették. Sokan közülünk nem mernek hozzá közelíteni, mintha attól félnének, hogy ha hozzáérnek, akkor esetleg összeomlik a hitigazságok rendszere, s akkor az eddig dédelgetett szép illúzióknak vége, s ottmaradunk kifosztva.

Testvéreim, a katolikus hitrendszer nem kártyavár, hanem gránit-erőd, melyet a mindentudó és mindenható Isten keze épített és meg nem ingatható sziklára alapozott. A katolikus ember hite nem boldog képzelődés, nem vigasztaló mese

¹ Ján 20, 29.

és nem elkápráztatásra törekvő illúzió, hanem megdönthetetlen valóság: mert az Örök Igazságból, az Istentől merít.

És nagyon téved, aki úgy véli, hogy nem szabad a hitbéli problémákkal foglalkozni. Igenis szabad, sőt kell. Mert a hitigazság körül az észnek is megvann a maga tennivalója, s az Ursten mindenkitől értelmes hívést kíván. Olvassatok róla, elmélkedjétek rajta, kérdezzetek utána, mert nyugodtak lehettek, hogy megállja a próbát. Az Apostol szavai szerint:

*«Ez legyen a ti
ésszerű istentiszteletetek.»¹*

Valljuk csak bátran a középkori skolasztikusokkal: Intellego, ut credam: érteni akarok, hogy aztán higgyek!

*«A hit is,
ha cselekedetei nincsenek,
holt önmagában.»²*

* *

A hitigazságoknak véreemmé, életemmé kell bennem válniok. Különbösen csak zengő érc és pengő cimbalom ez is, mint a szóval hajtogatott szeretet. Hitből fakadó életemmel viszont Krisztus apostolává lehetek!

*

A 20 éves Pachomius, utóbb a szerzetesség ősatya és legelső törvényszerzője, katonasorban csapatával Théba városában fog szállást néhány napi tartózkodásra. Igen elcsodálkozik és meg is hatódik azon, hogy az odavalósiak milyen meleg szeretettel és körültekintő, szolgálatkész figyelemmel fogadják.

Kérdezősködven, megtudja, hogy ezek az érdekes emberek keresztények, kik az örök élet reményében minél több jót igyekeznek tenni embertársaikkal.

Pachomius eltűnődik a hallott magyarázaton, s fölteszi magában, hogy mihelyt lehet, ezt a nemes irányzatot részletebben is megismeri.

Hamarosan alkalma is nyílik rá. Majd rövidesen megkeresztelkedik, és kemény remete-életre adja fejét.

*

¹ Róm 1, 1b. ² Jak 2, 17.

A cselekedetekre és életre váltott hitnek igen jó hirdetője az imádság és a munka összefonódó szelleme a szentbenedeki szerzetesség gyertyatartóján.

*

Szent Bonifácot a szenvedő vértanuk rendületlen hite ragadja meg lelkileg.

Diocletianus császár uralkodása alatt történik, hogy Keletre megy, úrnőjének vértanu ereklyét akarván hozni kedves ajándéku.

Tarzusba érkezve szörnyű látványban részesül. Vértanukat kínoznak és végeznek ki az állami hóhérok. Egyeseket fejvel lefelé belelógatnak a tűzbe; a másikat húsát vasfogóval és tüzes horoggal tépik; a harmadikat tüzes rácsra feszítik Krisztusért

A vége az, hogy rajta is észreveszik, hogy keresztény. Bíró elé, majd kínhálálra viszik.

Úrnője csakugyan kap ereklyét Bonifáctól: a tulajdon testét küldik neki vissza Tarzusból megcsonkítva, meggyalázva.

*

Mikor hitem miatt nehéz helyzetekbe jutok, vonuljon át lelkemen tisztító és fölvillanyozó Szentlélek-viharként Arany-szájú Szent János szava:

*„Zúgnak a habok,
rettenetes a vihar,
de mi nem félünk,
mert sziklán állunk!
Ha még úgy dühöng is a tenger,
ezt a sziklát nem fogja széttúzni!
Ha még úgy üvölt is az orkán,
Jézus hajóját nem fogja elmeríteni!
Valóban, mitől is félnék?
A haláltól talán?
Az én életem Jézus,
és meghalnom nyereség!”¹
„Vagyonellkobzástól?
Nem hoztunk semmit sem
magunkkal a világra,
s kétségtelen,
hogy semmit sem vihetünk el.”²*

¹ Fil 1, 21. ² I Tim 6, 7.

*«Amivel a világ retteg, azt megvetem ;
amivel csábít, annak szemébe nevetek.
Nem remegek a szegénységtől,
nem sóvárgok gazdagság után.
Nem reszketek a haláltól,
nem csügögök az életen.»¹*

* *

Hitem nagy érték, melyet óvnom és ápolnom kell.

Meggyengülhet bennem a hit, vagy elveszti eleven színeit, megrepedezik és leperreg lelkem szentélyének faláról, hová a Szentlélek ecsetje fölábrazolta. Ami megmarad belőle, az torz, és sokszor értelmetlennek érződő színfolt csupán. Hitismereteimet időnkint föl kell frissítenem, a hit készségét pedig a reménnyel és a szeretettel együtt föl kell indítanom.

*

Néha jóeszű és tanult ember is akad, akinek hite nincs, vagy alig van. Ennek a kellő magyarázata az, hogy a hithez nemcsak elme kell, hanem készséges akarat, és jól fölhasznált kegyelem is.

Imádkozunk időnkint a hit kegyelméért, a hitükben ingadozókért és a hitetlenség kódében tévelygőkért.

*

Az Úr Krisztus szava gyakran csendüljön meg lelkünkben :

*«Ne légy hitetlen,
hanem hívő.»²*

* * *

A hívés életérdekem, s az Istennel szemben kötelességem. Nem tetszésszerinti, és nem esetleges dolog, hanem, ha megismertem az igaz hitet, kötelességem ahhoz csatlakoznom és szerinte élnem.

*

Mikor Szent Anzgar, Észak Apostola, Svédország lakosainak megtérítésén fáradoz, a svéd király engedélyét és támogatását iparkodik mindenek előtt megszerezni magának. Oláf király kockát kér udvari embereitől és sorsot vet: a pogányság lesz-e jobb, vagy a kereszténység.

¹ Búcsúbeszéd a konstantinápolyi hívektől. ² Ján 20, 27.

A kocka szerencsére a kereszténység javára döntött. De ilyet csak az tehet, akinek fogalma sincs arról, ki nekünk az igaz Isten, és mit jelent lelkünknek az igaz hit fénye.

*

Testvéreim, higgyünk a Boldogságos Szűz egészséges és erős hitével. Nem véletlen, és nemcsak neki szól, amit Szent Erzsébet mond neki, mikor az Angyali Üdvözlét után nemsokára látogatóba megy hozzá:

*«Boldog vagy te,
ki hittél,
mert be fog teljesedni,
amiket az Úr mondott neked.»¹*

*

Szívből kívánom, Testvérek, hogy Szent Erzsébet asszony mondása csakugyan beigazolódjék rajtatok és rajtam! Amen.

MÁJUS 15.

Megpróbálok én is tetszeni az Úrnak.

A Boldogságos Szűz szép lelkére és személyére létének első percétől kezdve zavartalan tetszéssel tud tekinteni az Úr. Meg is volt rá minden oka a Mennyei Atyának. Mert, ahogyan az egyik szép Máriás-oratio mondja, a Szentlélek segítségével a Boldogságos Szűz testét és lelkét úgy készítette föl, hogy Szent Fia méltó hajléka legyen. Igazán kedvére ékesíthette s amilyenre formálta, olyan is maradt.

Mikor az angyal kijelenti a Boldogságos Szűz füle hallátára, hogy:

*«Ne félj, Mária,
Mert kedvet találtál az Istennél.»²*

el is tudjuk képzelni, hogy az Úr szíve elforrósodott, ha rátekinett erre a kivételes teremtményére. Az ősi bűn nem szántott rajta végig, mint valamennyi többi Ádám-ivadékon, tehát emberi lényé nem viselte magán annak szomorú következményeit. De legalábbis a leglényegesebbeket nem. Nevezetesen: megvolt a lelkén épen és sértetlenül, sőt kivételesen szép fejlettséggel, erővel és szépséggel a megszentelő kegyelem s az összes

¹ Luk 1, 45. ² Luk 1, 30.

vele összefüggő lelki ékesség. Igen. Ilyennek álmodta ő meg a bűnbeesés előtti embert, melegen áradó atyai szeretetében!

Ez a remekbe alkotott emberi természet nem lázongott a testre és vére kiszótt törvényhálózat ellen, hanem paradicsomi békét és kiegyensúlyozottságot hordozott szívében, ereiben és tagjaiban.

Ez a lélek nem érezte idegennek és terhesnek a természet-fölöttit; nem kellett valóságos önmegtagadásként odaterelni magát az imádságra; nem kóboroltak szerteszét még akkor is gondolatai, hanem elemének érezte, ha elmerülhetett Urának Istenének imádásába és dicsőítésébe.

Embersége nem kereste a maga útjait. Nem csinált kitéréseket, megszakításokat az istenszolgálatban, hanem állandó készenléttel csüggött Ura és Istene ajkán. Rácsendült minden finomka kegyelmi illetésre és készletésre. Igazán öröm volt látnia a Mennyei Atyának ezt a szinte riadozó, magafeledt és önmagát teljesen odaáldozó istenszolgálatot.

És ki tudná elbeszélni mindazt, amit a szívbe és vesébe látó isteni szem látott, ha megállt a tekintete ezen a kivételes szeretettel alkotott teremtményén! Ott van a Szentlélek könyvei közt az Énekek Éneke. Egyéből sem áll elejétől végig, mint az Isten szívének gerjedezéseit és atyai, jegyesi szívgyönyörűségét fogalmazgatja a legkülönfélébb szavakkal, képekkel és páratlanul szép, költői hasonlatokkal. S hogyan gerjedezett volna az atyai szív, mikor — valahányszor csak rápillantott — mindig áthulálmzott rajta a nagy tékozló, az idegenbe tévedt, a lerongyolódott és rabszolgasorsra jutott emberiség számkivetett helyzetének a vége. Ime, küldheti már atyai szíve rajongásával a nagy Orvost, a nagy Szabadítót, a magát utolsó csepp véréig föláldozó Testvért. Mert mint az Evangélium is mondja:

*«Úgy szerette Isten e világot,
hogy az ő egyszülött Fiát adta,
hogy mindaz,
aki őberne hisz,
el ne vesszen,
hanem örök élete legyen.
Mert nem azért küldte Isten
az ő Fiát e világra,
hogy ítélje e világot,
hanem, hogy üdvözüljön
e világ ő általa.»¹*

¹ Ján 3, 16 sk.

Mint az elveszett gyermekét hazaváró Atya, alig tudja magát türtőztetni, hogy elébe ne fusson tékozló fiának, hogy keblére szoríthassa az idegenben tévelygő életnek nagy iskoláján átesett, észére tért, de a sok szenvedéstől és nélkülözéstől még sajgó-homlokú emberiséget.

S ha reátekintett a Boldogságos Szűz finom alakjára, mindjárt föllángolt benne ez a nagy szeretet az emberiség iránt, s a nagy, ujjongó, atyai örvendezés, hogy ime, a nagy mű, a megváltás műve, a mindent jóvátevő, a mindent áthidaló és megszentelő nagy folyamat már elkezdődött, a földre készülődő Isten édesanyjának drága lénye már ott serénykedik és imádkozgat az emberek között és gyönyörűi lelkének öntudatlan szépségében készülődik a nagy percre, a világtörténelem legnagyobb asszonyemberi szerepére. S valahányszor erre a közelgő és elkezdődött, nagy szeretetműre gondol a Teremtő Isten, dédelgető szeretettel pihen meg a szeme a föld eme legszebb, legszentebb és legszennynélkülibb pontján, isteni elgondolásainak legtokéletesebb választottján. S hogyné mondaná ilyenkor kedves, ékes, legszeretettebb leányának az Énekek Énekével:

*„Jöjj, galambom, szépem!
Mert a tél már elmúlt,
az eső elállt, elvonult;
Földünkön előbujnak a virágok.
„Eljött a szőlőmetszés ideje,
S a gerle szava hallatszík földünkön.
A füge már kihajtja első gyümölcsét
S a virágzó szőlő illatot áraszt;
Kelj föl, barátnóm!
Jöjj, te, szépem!
Te, galambom a sziklaüregekben,
A kőszál rejtekében,
Hadd lássam arcodat,
Hadd halljam hangodat!
Mert a te szavad édes,
És orcád bájos!”¹*

*

Érthető, ha a mi lelkünkben is fölvetődik ezek hatására egy rendkívül fontos kérdés: Lehet-e a Boldogságos Szűzön kívül más földi halandó is, aki arra vállalkoznék, hogy megszerezze magának az Isten tetszését?

¹ Én 2, 10b skk.

S az óvatos kérdésre az üdvrend és Krisztus Egyházának nagy tényei alapján azt felelem, hogy igen.

De minthogy ennyivel nem lehet elintézni egy ilyen fontosnak érződő keresztény problémát, érthető, hogy egymásután röpköd felém lelketekből a többi kérdés, mondván:

Ha lehet, akkor hogyan és mivel vívhatom ki az Isten tetszését?

És fontos-e, hogy a Mennyei Atya tetszésének megszerzésére én, a földön járó és egyszerű szegény lélek is erőfeszítéseket tegyek?

Ilyesféle kérdéseknek szeretnénk ma a Boldogságos Szűz ösztönzésére és anyai segítségével a szeme közé nézni, ehhez a szép lelki munkához kérjük egy szívvel-lélekkel a Szentlélek Úristen kegyelmét.

* * *

A Mennyei Atyának tudott tetszeni az első emberpár, mert a lelkük ép volt, az égfelé húzó szeretetüket és az Istennel való összehangoltságukat nem zavarta semmi.

Tudtak tetszeni a bűnbeesés után is azok, akikben a szeretet fölperzselt a bűn bozótját s mintegy állandó erőfeszítéseket végzett az eredeti bűn legyőzhetetlen szakadékaának az áthidalására, amely ott húzódott az Isten és az ember között. Az ószövetségi igazak, mint Ábel, Set, Noé, Ábrahám, Illés próféta, Dávid király, Izaiás próféta, meg a többiek, akiket itt most nincs módunk megemlegetni, olyanformán voltak az Úristennel, mint mikor két jóismerős fut a mély és széles hegyi folyó partján, kedvesen átkiáltoznak egymáshoz; egyszer kérnek valamit, máskor figyelmeztetik egymást, vagy jót kíván egyik a másiknak. Szeretnének kezetszorítani, de semmi eszköz nincs egyelőre hozzá, hogy átjusson a folyón akár-melyikük is.

*

Az Űr Krisztus vérehullása, halála és föltámadása óta másképen van a dolog. Az eredeti bűn orvosolható a szent keresztséggel; a személyes bűn sebeinek a gyógyítgatására pedig ott van a bűnbánat és bűnbocsánat szentsége, a gyónás.

Az Isten tetszését csak a bűn tudja elrontani, s míg az a lelkemen éktelenkedik, nem tud ránk nézni szívesen és atyai gyönyörűséggel. Nem is kívánhatjuk tőle, mert a bűn a leg-szögesebben ellenkezik a Mennyei Atya végtelenül szent lényével. Ezért hangoztatja a Szentírás is:

*«Útálja az Úr
az álnok szívet.»¹*

Vagy egy másik helyen:

*«Egyaránt utálat az Isten előtt
az istentelen,
és istentelen alkotása.»²*

Az Úristen szentsége borzad a bűntől és menekül. Benne a jó és a szent él, ami rossz, ami bűn, az ennek romlását, pusztulását, eltűnését, elhamvadását jelenti az Ő szemének. Olyaténképpen élhet ez az érzés az Isten lelkében, mint mikor mi halottra, főként többnapos halottra tekintünk. Azt szoktuk mondani elnagyolt szóval, hogy félünk a halotttól. Pedig nem így van. Érett és ép lelkű ember nem fél, mert nagyon jól tudja, hogy a halott nem árthat neki, hiszen lélek híján képtelen bármilyen cselekedetre. Nem félelemről van itt szó, Testvérek, hanem irtózásról és utálkozásról. Annyira él bennünk az életösztön, annyira az élet szelleme tölt el minket, hogy kínos és kellemetlen számunkra minden elmúlás és feloszlás. Húz el tőle minket egy titokzatos erő, az élet misztikus vonzása és igénye. Idegen nekünk, törés, majdnem értelmetlen és érthetetlen nekünk a halál ténye, mert kiáltó ellentétben áll a bennünk lobogó és minket hevítő étellel.

Igy most már azt is el tudjuk képzelni és meg tudjuk érteni, hogy a bűn az, ami elrontja az égi Atya kedvteleését, mert nincs egy szemernyi hely sem emberi lelkünkön, ahová kellemetlen és kínos érzések nélkül tekinthetne. Egész lelki világunkon csak «a pusztulás útátalossága»³ fogadja ezt a szent és atyai tekintetet, s mint Mózes galambja, nem találván helyet, ahová leszálljon és kedvére megpihenjen, visszatér oda, ahonnan elindult. Erre tanít minket Izaiás próféta is mikor kereken a szemünk közé fogalmazza:

*«A ti gonoszságaitok
választanak el titeket
Istenetekről,
és a ti bűneitek
födik el
arcát élőletek . . .»⁴*

*

¹ Péld 11, 20. ² Bölcs 14, 9. ³ Dan 9, 27. ⁴ Is 59, 2.

Istenünk és Atyánk gyermekének érez bennünket mindaddig, ameddig mi Atyáknak akarjuk őt tekinteni. Ennek az Isten számára látható jele a megszentelő kegyelem. Megszentel, mert az Istenből való és a lényege szent az istengyermekség élő zománca ez a lelkemen, amely olyan színekben tündököl, hogy jól esik az Isten atyai szemének, ha rá tekint. A megszentelő kegyelem engedi kiverődni lelkem arcán az Istenről mintázódott atyai vonásokat. S mikor a lelkemre tekintő Isten ezt megpillantja rajtam, meleg érzéssel eszmél rá, hogy az ő tulajdon gyermeke vagyok, s ajka azt suttozja, amit fõnségesen mennydörgött egyszer a Tábor szent hegyén mennyországos ragyogásban:

*«Ez az én igen kedves fiam,
kiben nekem kedvem telt.»¹*

* *

Megszerzem és megõrzöm lelkemnek az istengyermeki arculatot és máris kedvet találtam Istennél, mint ahogy a Boldogságos Szûzre mondta valamikor az angyal. S ha eddig elértem szemlélõdésemben, mindjárt kettõt érzek meg a továbbiakra vonatkozólag.

*

Az egyik az, Testvéreim, hogy kell törekednem az Isten tetszésére. Nemcsak azért, mert ha élni akarok, akkor ne engedjem halálra válni a lelkemet. Nemcsak azért, mert nem tudom sem a napot, sem a percet, amikor az Úr hozzám is elküldi a halál angyalát és kapom általa az Isten megfõllebbezhetetlen ítéletét, hogy induljak; s tudom, hogy a halál-angyal tarsolyában 3 szelence van: az elsõ arany s benne egy lapon a mennyország helye és útiránya;

a másik ezüst s ennek céduláján a tisztítóhely adatai olvashatók;

a harmadik azonban ólom, és ebben a kárhozatra szóló parancs és az oda vezetõ út van fölírva;

s tudom, hogy azt kapom, amelyik nekem való.

Tehát nemcsak azért töreksem az Isten tetszésére, hogy én az arany vagy legalább az ezüst szelencét kapjam az Isten küldõtte halálangyalától, hanem azért, Testvéreim, mert szeretem az Istent. Nagyon sok okom van rá, hogy szeressem,

¹ Mt 17, 5b.

hogy hálás legyek iránta. Igen sok szempont sürgeti, hogy ragaszkodjam hozzá s kedves legyek feléje azok helyett is, akik régen elfelejtették, letagadták, vagy egy tál lencséért eladták égi származásukat.

*

S itt álljunk meg egy pillanatra, Testvéreim. Mikor nem a magam bőrét félttem a lelki életem bonyolítgatása közben, hanem az Istenre való tekintet a fontosabb, akkor a lelkem egyszerre átéli, átérzi azokat a gyermeki érzéseket, melyek az Isten keblére szólítanak. Kialakul bennem az a bensőséges összetartozási tudat, az a családi érzés, vagy érzelem, nem tudom, amely azt súgja nekem, hogy az Isten nem egy világ fölött trónoló rideg fenség, nemcsak hatalom, kinek színe előtt füstölögnek a hegyek és megremeg a tenger, s kinek szava cédrusokat tördel és szarvasünőket vajúdtat.¹ Tudom, hatalmas, fönséges, rettenetes Fölség az Isten! De nekem nem ez. Nekem más az Isten. Én, ha rá gondolok, akkor a lelkem azt súgja, hogy nekem az Isten valakim. Nekem Atyám, Édesapám az Isten, akinek én az ölébe mászom és odahajtom homlokomat a szívére. Nem édes, hozzám tartozó rokonom, vérem az Isten, akire csak akkor gondolok, ha bűnt lehetne elkövetnem, de nem merek, hanem mindig melegen simulok hozzá és vele együtt, rajta keresztül, neki élem és játszom meg életem minden apró részletét.

Szuzo Henrik, a nagy középkori misztikus, ha új ruhát vesz magának, legelső útja a templomba vezet, hogy az új ruháját megmutassa az Úrnak; eldicsekedjék vele; megköszönje neki egy hálás gyermeki kézcsókkal és kérje őt igaz gyermeki szívvel: segítse hozzá, hogy az új ruhájában is neki szolgálhasson.

*

A másik, ami a kegyelemmel, a lelkem megszentelő és széppé, kedvessé tevő kegyelmével kivívott isteni tetszésről eszembe jut, az Testvéreim, hogy az Úristen a Boldogságos Szűznek is tudomásul adja, hogy kedvet talált atyai szemében és nekem is elsuttogja, ha megteheti, hogy kedves gyermeke vagyok. Nem gondolnám azonban, hogy ez a kettő egészen egy- és ugyanazt jelentené. Azt hiszem, ezt bővebben nem is kell megokolnom. De mást mondok Nektek. A Mennyei Atya

¹ V. ö. Zsolt 28.

rátéknél valamelyik valóban szentéletű gyermekére, mint pl. Prohászka püspök volt és odatekint rám, aki jóakarattal, de bizony botladozva, bűnökkel, gyengeségekkel birkózva járom a magam kis teendői között a magam kis útját s örülhetek neki, ha egy napot Isten kegyelméből lelkem nagyobb sérelme nélkül élek át. Ha megvan a lelkemen az istengyermezség eleven zománca, lelkem égi apajegye, akkor nekem is azt mondja, amit neki: én édes, igen kedves gyermekem nekem! De megint nem hiszem, hogy teljesen ugyanazt jelentené az Úristen szemében és szíve számára mindkettőnkre vonatkozólag. El tudom, ugyanis hinni és tudom, hogy igazam van, hogy egy szent valaki sokkalta kedvesebb az Isten lelkének, mint egy magamfajta, kis szürke lélekveréb. Az apa, vagy édesanya mindegyik gyereket szereti. Hogyne szeretné, mikor mind a szívéből-lelkéből szakadt! De azért nem mindig szereti egyformán mindegyiket. Nem úgy értem, mintha valamelyiknek is kevesebbet adna, mint amennyi jár neki, hanem úgy, hogy amelyik jobban rászolgál, amelyik kedvesebb neki, azt ő is jobban megbecsüli; annak ő is nagyobb mértékkel méri a szülői szív melegét.

*

Am ez rögtön kezünkbe adja a kulcsot annak a kérdésnek a zárjába: mivel tudjuk elérni azt, hogy az Isten tetszése fokozódjék irányunkban?

Ha megfigyelem, mi a különbség egy szentnek a lelke és az én lelkem között, akkor azt kell látnom, hogy a szentnek szebb a lelke, tökéletesebb, mint az enyém. S ugyan mi teszi szebbé és tökéletesebbé? Az, Testvéreim, hogy a szentnek a lelkén több az erény, a szentnek a lelkében több a megszentelő kegyelem, mint a másik emberében. Ha valakit szentté akarnak nyilvánítani, először is azt állapítják meg róla szigorú, igen alapos vizsgálattal, hogy az erényeket hősi fokban gyakorolta. Erényt én is próbálgatok gyakorolni és mi is, valamenynyien, de a szent ember hősi fokban: tehát sokkalta nagyobb, az átlagos emberi méreteket meghaladó fokban!

Hogy valaki szent lehessen, az különös isteni kegyelem. Affelé csak törekedni lehet, de kikényszeríteni nem. Ellenben az mindegyikünkön magunkon múlik, hogy folytonosan a jobbat, a nagyobbbat, a tökéletesebbet, a nehezebbet, az értéke-
sebbet akarjam tenni és mindezt azért, hogy mennyei Édesatyámnak örömet szerezsek. Gyakorlom az erényeket, hogy

Istenemnek és Atyámnak homlokán egy barázdát elsimítsak, mikor szemléli a világon azt a sok bűnt és bajt, nyomorúságot és gonoszságot. Ezzel több figyelmem jut a lelkemben a kegyelem növelésére is. Tehát pl. gyakrabban áldozom, hogy több legyen lelkemben a megszentelő kegyelem és jobban tudjak tetszeni Istenemnek.

* * *

A mai elmélkedésünket a Szűzanyának mondott hálálkodásunkon kívül azzal zárjuk, Testvéreim, hogy az Istennek tetsző lelkületet édesmindnyáján fontos gyermeki kötelességnek fogjuk érezni ezentúl. Egy pillanatig sem tűröm meg a lelkemen a bűnt, hanem, ha valamiképpen rázuhant a lelkemre, a lélektanilag lehetséges legelső pillanatban fölszítom lelkemben az Istenem iránti szeretetet. Észbekapok és hozzákullogok bűnbánó szívvel:

*«Atyám,
vétettem az ég ellen
és teellened.
Már nem vagyok méltó,
hogy fiadnak nevezd,
hanem csak
béreseid közé fogadj be!»¹*

Szeretlek, jó Atyám; fogadj vissza gyermekeid közé! S aztán, mihelyt lehet, a bűnmegvallás kötelezettségének is eleget teszek.

De jobb a másik módszer: igyekszem megtartani és növelni magamban a kegyelmet, hogy jobb szemmel nézzen rám az én Úram.

Akarom az Isten tetszését? Őrizkedjem a bűntől.

Nagyon akarok tetszeni az Úrnak? Legyek az ő édes és kedvét kereső gyermeke életemnek minden helyzetében. Amen.

MÁJUS 16.

A szenvedni-tudás magas-iskolája.

Ma a kereszttel keressük föl a Szűzanyát megrendült lélekkel. Az égbolt fekete bársonya, mintha be akarná takarni azt az örök időkre szemkiégetően szégyenletes jelenetet, amely a jeruzsálemi Koponyahegy oldalában történt: egy csomó

¹ Luk 15, 18b sk.

ember szegényfára juttatta azt, és utolsó csepp vérént ontja annak, aki neki csak jót tett: kenyeret osztott, vigasztalt, beteget gyógyított, halottakat támasztott szerte az országban, főleg pedig hirdette a szegény és az életküzdelmekbe belefáradt népnek az örömhírt, az idők teljességének és az Isten országának az elérézését. Tanította őket szelídek és alázatosnak lenni, ellenségnek megbocsátani, szegénységben is megelégedettnek lenni, és főleg gyűlölködés helyett szeretni. S most mindezekért, ránk jellemző hála és köszönetképen ott függ a kereszten, lázas kínban égve, keserves elhagyatottságban, működésének romjain, két cégéres gonosztevő közt. De jó is, hogy annyira besötétedett. Legalább nem rajzolódik ki olyan élesen ez a keserű és igen-igen szegyelni való látvány!

*«Jézus keresztje mellett pedig
állnak vala :
az ő anyja,
és anyjának testvére :
Mária, Kleofás felesége,
és Mária Magdolna.»¹*

A következő sorokból kitűnik, hogy a tanítvány is ott állt, akit szeretett vala Jézus. Amellett állt, aki igen rászorult már, hogy ügyeljenek egy kicsit rá és kellő időben utána nyúljanak, ha öntudata és erői kezdik fölmondani a szolgálatot.

Mint az ősi szép ének mondja:

*«Áll a gyötrött Istenanyja,
Kín az arcát könnybe vonja,
Úgy siratja szent Fiát,
Úgy siratja szent Fiát.»²*

Vagyishogy siratná, ha volna még könnye. De már nincs. Csak ég a szeme. Egy-egy fáradtat sóhajt időnként. De az is alig látszik. És csend van. Nemes méltósággal, némán áll. A többi sem mer szólni. Alabástrom arca, mint a carrarai márvány, melyből néhány száz év múlva Pietá-ját vési majd a művész. Nincs szörnyűbb a néma szenvedésnél: látni valakit, aki befelé szenved. Főleg egy édesanyját a fia akasztásán. Mert akasztófa volt a keresztfa.

*«Ime, tétetett ez . . .
jelül, melynek ellene mondanak ;*

¹ Ján 20, 25. ² Harmat—Sík: Szent vagy, Uram. 65. é.

*neked magadnak is
tör fogja átjárni lelkedet.»¹*

De igaza volt annak a szent öregnek 33 éve! Mintha valóban tört forgatna valaki belsejében. Mérgezett tört! Nem egyet. Hetet!

Mint a Hétfájdalmas-mise lépcsőéneke zokogja:

*«Áll a Szűz Mária,
Az ég Királynéja,
Földnek Úr-asszonya,
Fia : Urunk, Jézus Krisztus keresztjénél
Fájdalmasan.»*

Könnytelen, döbbenetes, hasogató fájdalommal!

«Lámed.» — Zokog helyette és vele a próféta az elnémult orgona gyászában, a nagyheti fisz-harmónium böjtös nyöszörgése közt:

*«Ó, ti mindnyájan,
kik jártok-keltek az úton,
Nézzetek ide
és lássátok :
Van-e olyan fájdalom,
mint az én fájdalom.»²*

*

A hívő lélek tisztos távolból, tágra nyílt szemmel, földbe-gyökerezett lábbal, lélegzetviasszafojtva nézi ezt a hatalmas, isteni és emberi tragédiát. Nem lát görcsösen ébredobált kezeket, üveges, Istent-embert számonkérő szemeket, nem hall fájdalomtól őrzöngő «Miért?!»-eket, csak egy némán, nemesen és fejedelmi módon szenvedő királynőt: a Passio Királynéját. És előóvakodik lelkünk mélyéről a Szentírás elismerő szava, amit a hős Judithra mond:

*«A te dicséreted
el nem hal az emberek ajakán.
Örökké megemlékeznek majd
az Úr hatalmáról
azok,
akiknek kedvéért,
nemzedetnek szorongatása
és sanyarúsága miatt,
nem kímélted saját életedet.»³*

*

¹ Luk 2, 34 sk. ² Threni 1, 12. ³ Judith 13, 25.

Asszonyunk, Szűz Mária! Krisztusnak Fájdalmas Anyja! Add, hogy megtanuljunk ma tőled méltó módon szenvedni, és földi gyötrelmeink közt mindig megemlékezni Rólad, és az Úrnak fölöttünk való hatalmáról.

* * *

Az Anyaszentegyház mindenkor szívén hordozta a Passio kultuszát. Gondoljunk, Testvéreim, a nagyböjt violaszínű időszakára, a Virágvasárnap és a Nagyhét, de különösen a Nagypéntek utólérhetetlen fönségű szertartásaira és dallamaira. A Passio történetét szerepekre osztva éneklí és megteremti vele az opera műfaj megszentelt őst. Egész községek adják rá magukat barázdaillatú, eredeti tövön fakadt népi művészettel, hogy nem annyira megjátsszák, mint inkább az egész föld népeinek lelki adósságaként megéljék Krisztus szenvedésének történetét. S a Fájdalmas Anya tiszteletét hosszú évszázadok változatlan áhítatával az olajba, márványba dolgozott Pieták ezrei és az előttük lángoló gyertyák és mécsesek hirdetik. Az irodalom, költészet, zene és az ábrázoló művészetek: a grafika és a plasztika egyformán kiveszik részüket a Passio és a Fájdalmas Szent Szűz dobbent ünnepléséből.

*

Igen, mert a keresztény lélek minden korszakban meg-
érezte, hogy a Siralom Völgyének lakója jól kell, hogy tudja
a szenvedés leckéjét. S hogy ennek az elsajátítására legjobb
iskola a Schola Passionis: a Passio Iskolája, és ebben a legjobb
mesternő, éspedig nem elemi, hanem egyetemi fokon a Mater
Dolorosa: a Fájdalmas Szűzanya.

Ezért kéri olyan esengve a késői középkori keresztény
a ferences Jacopone da Todi († 1306), vagy újabban inkább
a Szent Bernát nevéhez fűzött requentiá-ban:

*„Szeretetnek szent kútjöje,
Add, a fájdalomnak töre
Járjon át a lelkemen.*

*Esdek, hogy szívembe véssed,
Szűzanyám, nagy szenvedésed,
S az átvertnek sebeit.*

*Gyermekeidnek, a sebzettnek,
Ki miattam szenvedett meg,
Osszam meg gyötrelmeit.*

*Add meg, kérlek, hogy míg élek,
Együtt sirjak mindig véled,
S azzal, ki a fán eped.*

*Dicső Szűze szent szűzeknek,
Hadd izleljem kelyhedet meg,
Add nekem fájdalmaid.»¹*

Igen, Testvéreim, ez a keresztyény lélek ösztönös sugallata, hogy meg kell próbálnia Krisztus és a Szűzanya golgotás szenvedéseinek az átérzését, és ebben az együttlsszenvedésben ugyanarra az ütemre, ugyanarra az erőfokra igazítani a saját remegéseit, lázát, vonaglásait, kínlódását, mint Krisztus és amit Szent Szűz lelkében talál, s ha azután jól eltanulta, kellően elmélyítette és megfelelően egyénítette magában a szenvedés tudományát, vagy — ha tetszik — művészetét, akkor köszönje meg szépen, és menjen, próbáljon meg a maga lábán állni.

Vagyis nemcsak együttérezni akar a Keresztutat végző, vagy a Fájdalmas Szűzanya előtt talán éppen a Fájdalmas Szentoltvasót imádkozó keresztyény, hanem ellesni, megtanulni Krisztustól és Szentanyjától a szenvedés titkát: hogyan kell evangéliumi szellemben szenvedni, hogy ne törjék össze bennünk a lélek. Hogyan kell lázadás nélkül mindent elveszteni. Ártatlanul a gyalázkodás középpontjában állni. A kötelességet a méltatlanokért is vállalni. Anélkül, hogy rászolgáltunk volna valaha is valamivel, zokszó nélkül szenvedni tudnunk. Nem mindig a «miért, Úristen, miért?» szólamait hangoztatni és ezzel helytelen irányba terelni a lelkünket. Hanem úgy, amint azt a Passio szent iskolájában tanultuk: Jézus és Mária lelkületével szenvedni. Rájuk gondolni és arra, amit az isteni Üdvözítő mondott, s a Mennyei Atya is oszt:

*«Boldog az,
aki bennem
meg nem botránkozik.»²*

* * *

A Kereszt iskolájának padjában ülve érthetően fölmerül lelkemben a kérdés: miért kellett egyáltalán az Úr Jézusnak szenvednie? Kellott ez a Mennyei Atyának? Alig tudom

¹ Sik Sándor fordítása. ² Mt 11, 6; Luk 7, 23.

elképzelni, hiszen melyik földi apa tudna gyönyörködni gyermeke gyötrelmes kínhalálában, vérehullásában, gyalázatában?! Hát akkor az Úristen, a Mennyei Atya, aki csupa irgalom, jóság és szeretet?! Szent Fia teljes önfeláldozását, magát ezt a csodálatra és tiszteletre készítő nagy tényt szívesen látja, és kellő értékeléssel fogadja el az egész emberi nem bűneinek kiengesztelésére, és az isteni fölségen esett sérelem jóvátételére. De a többi, az aljasság, a kín, a korbács, a szeg, a köpködés, a gúny, a töviskorona, a bolond-ruha, a rugdalás és arculverdesés, a halálrahajszolás és az utolsó ruhadarabjától való megfosztás, az egész meghurcolás, kínzás, megbélyegzés és kivégzés: ez már a dicső földi ember találománya. Ezt már nem az Isten akarta így, hanem az ember. Ezt már nem az Isten csinálta, hanem az emberek. Bűnös művelet volt tőlük, és nyilván meg is kapták érte a maguk méltó bérét az Istentől, mint igazságos bírótól.

Mindezek a rettenetes és sajnálatos részletek a bűn gyümölcse voltak azelőtt is, akkor is és azóta is a világon. Az Istenember beleharapott, és teljesen el is fogyasztotta értünk a bűnnek ezt a keserű, fojtó és mérgezett gyümölcsét, mi is megtanuljuk eszegetni azt, amit végső elemzésben magunk főztünk. Fáj a betegség, a csapás, a haláleset? Ne szólj egy szót se, ember! Edd csak, amit kotyvasztottál nagy magad-bíztában! Azt képzelted valamikor, midőn az Úr ellen döntöttél:

«Olyan leszek, mint az Isten!»

Mert elbeszéli az Írás pontosan, csak el kell olvasnunk:

*«Mondá . . .
a kígyó az asszonynak . . .
Azon a napon,
melyen arról esztek,
megnyílik szemetek
s olyanokká lesztek,
mint az Isten :
tudtok jót és gonoszt.»¹*

Nos hát most van részletek a gonoszban. Telhet benne kedvetek, mondhatom!

«Olyan leszek, mint az Isten!»

Hát most láthatod, mennyire nem olyan lettél mégsem, mint

¹ Gen 3, 4 sk.

az Isten, sőt inkább ahhoz lettél hasonlóvá, aki téged ezzel a vérmes ígérettel megszédített: az ördöghöz.

Viszont Krisztusnak többek között azért kellett szenvednie azt a sok alacsonytságot és csunyaságot, hogy az emberi szenvedések poharát fenéig ürítve egyszer és mindenkorra mondhassa minden szenvedő földi halandónak:

*«Vedd észre, lásd meg: Isten létemre
Olyan lettem egészen, mint az ember.»*

Ezek után, Testvéreim, nem igen szólhatunk.

*

S jön a másik kérdés a padbanülő lelkéből: Miért kellett az ártatlan és szeplőtelen, az eredeti bűnnel sem találkozott Szűzanyának ilyen szörnyen szenvednie? Ha valaki, ő aztán igazán nem szolgált rá semmivel. Miért szenved hát ártatlanul?!

A kérdés nagyon jól van megfogalmazva, Testvéreim. A Szűzanya ugyan egyszer sem kérdezte, de mi kérdezhetjük és kérdezzük is.

A felelt pedig az reá, hogy szenvedett másokért, szenvedett miértünk. Nem igazságtalanságból, mert ez számára földi próbáravetetés volt, hogy emberi fokon megszolgáljon némileg az örök boldogságért. S az Úristennek volt rá gondja is, meg módja is, hogy megfizessen az áldozatosan és lázadozás nélkül viselt szenvedésekért. Szenvedett, hogy örök leckét adjon a «miért, Uram, miért» stílusban szenvedő, helytelenül szenvedő embereknek: sohase azt kérdezzesd, hogy miért, hanem azt, hogyan viselkedjem benne és alatta legjobban, hogy kincseket szedjek ki a rámhullott szenvedésből az örökkévalóság számára.

A Szent Szűz szenvedése a «meg nem érdemelt» szenvedések kulcsa és mintája.

*

De nézzünk talán egy egészen közülünk való szent embert, egyet a sok tündöklő millió közül.

*

Nepomuki Szent János, akit nálunk azelőtt sokkal jobban ismertek, mint manapság, mint Johanna királyné gyóntatója, IV. Vencel cseh királynak a gyónási titoktartás ellen törő erőszakoskodása folytán kerül kínpadra. Miközben ütik-verik, tépdelik, fáklyával sütögetik, kínjai közt ajka egyebet sem tesz, mint szelíd önuralommal Mária és Jézus nevét suttozja.

A kínzásokat keresztüléli, átmenetileg ki is szabadul, de 3 évvel később, 1383-ban, a királynak egy újabb, zsarnoki támadását visszautasítva, a prágai Károly-hídról a sebesfolyású Moldvába taszítják.

Igy végzi életét Krisztus egyik szentségének hős védője!

*

S most ismét megrohan bennünket a kérdés: Miért engedi Isten az igaz ember szenvedését? Miért tűri a gonoszság diadalmas nevetését? Miért engedi, hogy a jó és az igaz ügy rövidséget szenvedjen?

Engedjétek meg, Testvérek, hogy ezekre a kérdésekre ne én, hanem maga az Úr Krisztus feleljen a tulajdon szavával, s hogy éppen ezért fölolvashassam Szent Máté Evangéliuma 10. fejezetének az ideillő részét:

*«Ne féljete azoktól,
kik megölik a testet,
de nem tudják megölni a lelket,
hanem inkább attól féljete,
aki mind a lelket,
mind a testet elvesztheti
a gehennában.
Nemde, két verebet
egy garasért adnak?
és egy sem esik azokból a földre
a ti Atyátok nélkül.
Néktek pedig
még fejete hajszaí is
mind meg vannak számlálva.
Ne féljete tehát,
sokkal többet értek ti a verebeknél.
Azért mindenkit,
aki megvall engem
az emberek előtt,
én is megvallom azt
Atyám előtt,
ki mennyekben vagyon;
aki pedig megtagad engem
az emberek előtt,
én is megtagadom azt
Atyám előtt,
ki a mennyekben vagyon.»¹*

¹ Mt 10, 28 skk.

Az emberi erőszak a testet meg tudja ölni, de a lelket, a lélek jogait, érdemeit és várakozásait az örökkévalóságra nem. Inkább a lélekmérgezéstől kell félni, mert azok, akár emberek, akár gonosz-lelkek, a kárhozatba tudnak dönteni: s ez az igazi baj! Az igaz és szent ügy látszólagos és csupán nyers, fizikai veresége ne aggasszon benneteket. Isten mindent számon tart. Tudta nélkül egy veréb sem pusztulhat el, egy hajsza sem hullhat ki. Mi pedig érték vagyunk az Isten szemében. Sokkal nagyobbak, mint bármi más. A mi dolgunkkal-sorsunkkal tehát még többet törődik. Aki szenvedni és meghalni mer Krisztus ügyéért, vagy Isten ügyéért, az igazságért, amellet Krisztus is kiáll, azt az Isten sem hagyja jutalmazatlanul. Az égi mérték pedig előkelő és túlszorduló szokott lenni, mely össze sem hasonlítható javakat borít ölünkbe a földön fölállozottakhoz képest.

Ha így értitek Krisztus szavát, Testvérek, akkor, azt gondolom, a feleletet is megtaláljátok benne a méltánytalan szenvedések «miért»-jére is, «miként»-jére is.

*

A gonosz hatalma pedig csak addig tart, míg az Isten hatalma ki nem üti azt a kezéből. S mikor elérkezik az óra, akkor az Úr úgyis igazságot tesz, mint a Szentlélek mondja az Írásban:

*«Mert könnyű Istennek,
hogy kinek-kinek megfizessen
útjai szerint
a halála napján.»¹*

* * *

Mikor Szent Vincét a máglya kínjai után, hol a tűzbe még sót is dobtak, hogy húsába pattogva, annál nagyobb kínokat szenvedjen, csupa-seb testével a tüzes rostélyról a börtön kövére fektették, a padozatot éles cserepekkel szórták meg: vértanúhoz illő fekvőhelye legyen. De ugyancsak nagy lett a megdöbbenés, mikor Szent Vince testének az érintésére az éles-szúrós cserépdarabok rózsákká változnak és lelkének sugárzásától a börtön vak sötétségét ragyogó fényesség váltja föl.

*

¹ Eccli 11, 28.

Ez csak legenda, Testvéreim, melynek a lelkét és a mondanivalóját kell nézni, anélkül, hogy illatos rózsáit szabad volna kegyeletlen lábbal megtipornunk.

Tény viszont az — és Szent Vince vértanu ezzel a Fájdalmas Anya mellé áll a kereszt alá és arra tanít —, hogy a helyesen gondolkodó keresztény ember szenvedése is rózsákká válik, ha nem zúgolódva, hanem a keresztre és a kereszt alatt álló Szent Szűzre tekintve szenvedés közben folytonosan mindent számontartó és mindenért megfizető Istenbe veti bizalmát, aki megmondotta a Szentlélek által:

*«Örvendezik akkor majd
az igaz az Urban,
ki benne reménykedett,
és dicsekszenék
az igazszívűek mindnyájan.»¹*

*

Kérjük az Úristent és a Fájdalmas Szűzanyát, hassanak oda égi hatalmukkal:

*«hogy inkább minden bajt
elviseljünk,
mint hogy lelkünknek
kárárt valljuk.»²*

a mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

MÁJUS 17.

Az alkotó lélek ujjongó örömei.

Szent Lukács Evangéliumában olvassuk, hogy a Boldogasszony az Angyali Üdvözlés után, szeplőtelen Szíve alatt hordozván a legszentebbet, serényen útrakelt, be, egészen a hegyek közé: Hebron városába, hogy meglátogassa idősebb rokonát, Erzsébetet, ki kora ellenére Isten különös kegyelméből szintén kisgyermeket várt: az Úr későbbi hírnökét, Keresztelő Jánost.

Mihelyt megérkezik a Boldogasszony Erzsébeték otthonába, örvendezve omlik a nyakába, Erzsébet azonban alázatos megrendüléssel fogadja és istenanyaságának kijáró tiszteletben részesíti:

¹ Zsolt 63, 11.

² Oratio Nep. Szent János miséjéből.

*«Áldott vagy te
az asszonyok között,
és áldott
a te méhednek gyümölcse!
De hogyan jutok én ahhoz,
hogy az én Uramnak anyja
jön hozzám? . . .»¹*

Erre a Szűzanyát is elárasztja a nagy boldogság melege. Ez a néhány kedves szó fölidézi benne egy pillanatra az egész nagy-nagy csodát: az Isten üzenetét, a lélegzetelállítóan szép megtiszteltetést, a szűzi anyaság nagy boldogságát és mindent-mindent, ami csak történt lelkével az utolsó néhány héten. S elkezdett benne csengni-bongni minden. Valósággal harsonázott a lelke, nyilallva szárnyalt a szíve az ég felé, ajkán fölcattan az Isten Anyjának pacsirta-éneke:

*«Magasztalja az én lelkem az Urat,
és örvendez az én szívem megváltó Istenemben.»²*

Lelkének hárfáját a Szentlélek zengette meg, de úgy, hogy beleömlött a Szűzanya emberi örvendezése és boldogsága is, mert már nem bírta volna tovább magába fojtani lelke túlcordulását. A geizirként kitörő öröm és az ujjongó anyaság készleti himnuszos dalra. A fősúly ebből a nagy és boldog örvendezésből az istenanyaságnak szól, de része van benne a földi anyaság tiszta örömének is. Ez teszi olyan bájossá az egész megnyilatkozást. Vegyük észre, mennyire emberi és bizalmasan őszinte a Szűzanya ebben a jelenetben.

*

Mikor az ujjongó anyaság emez élethimnuszában szemlélem a Boldogasszonyt, úgy érzem, hogy ez teljesen az ő aját, senkinek sem való, diszkrét, belső ügye, az Istenanya s jobban mondva a megbizonyosodása küldetésének és kivételes ússzonyi hivatásának nagy valóságáról. De csak egy pillanatra art bennem ez az érzés. Kis idő múlva rájövök, hogy nagyon t s beszédes evangéliumi esemény ez, mely a világ végéig hivatva ivan hullámokat kelteni az emberi lélekben. Lelkem finom szenzóriuma hamar kihallja belőle azt a két, örök törvények szerint beleharmonizált fölhangot, amely egészen emberi és mindenkinek a lelke-zengésével rokon; azt az evangéliumos

¹ Luk 1, 42 sk. ² Luk 1, 46b sk.

diadalszólamot, melyet a maga életszerepében minden nő és minden férfi tud énekelni, sőt kell is énekelnie Krisztus országában. Az egyik az ujjongó anyaság dala, melyet a Teremtő Isten szerzett s a földi ember keze ferdít el, vagy fojt egészen belé a földi édesanyákba. A másik az alkotás himnusza, amely bele van szűrve minden egészséges férfilelek rostjai közé, de sokszor nem tud onnan előtörni, mert bentfullad, vagy kívülről ártó erők sorvasztják. A teremtés és az alkotás hajnali fuvalma csapja meg arcunkat a hebroni kis ház küszöbén éneklő áldott Szűz felől. Ezt imádkozzuk és elmélkedjük ma rá a lelkünkre, Testvéreim!

* * *

A Boldogságos Szűz első szava ma a fiatal édesanyáké és az anyaság szent missziójába készülődő tiszta leánylelkeké. Testvéreim, asszonyok és leányok, kik a teremtés szent titkát olyan közvetlen közelről szemlélitek, mint senki más a földi emberek közül. Akik az Isten teremtő szavát nemcsak a bibliai történetek lapjairól, nemcsak a tudományok törvényrácsein keresztül ismeritek meg, hanem a belső megélés erejével, a látomás vakító fényében, lényetek legmélyén szinte kezetekkel illethetitek. Akik az életfakadás nagy misztériumát úgy hordozták az emberek között, mint az oltárszekrény a kenyér és a bor misztériumát. Testvéreim, asszonyok és leányok, kiknek arca érzi az Isten kezének melegét, szíve szent ösztönösséggel fedezi föl és öleli magához az Isten létének nagy titkát. Kiknek nemcsak túlvilági sorsa, hanem földi létezése és emberemlétsága is a hiterkölcsei rend uralmával áll vagy dől. Akik az emberiség lelkén az istenérző pont vagytok és hivatástok az Isten szépségéről, gyöngédségéről s a kicsinységek nagy titkáról tanuskodni ezen az eldurvult és elvakult földön. Halljátok meg az én kiáltásomat!

Fogadjátok az életet mindenkor térdreboruló alázattal, szent megrendüléssel, sóvárgó, repeső, ujjongó örvendezéssel. Leboruló tisztelettel, imádságos földrehullással. Mint ahogyan az őskeresztény asszonyok és leányok kapták az Oltáriszentséget, hófehér vászonnal, vagy selyemkendővel letakart tenyereikre. Mint ahogyan az Úr szólt rá az őt kereső Magdolnára:

«Mária! . . .
 Úram! . . .
 Ne érints engem!»¹

¹ Ján 20, 16 sk.

S mint ahogyan Mózes hallotta földreroskadva az égő csipkebokor Istenének főszege szövegét, vagy amint József hallotta az Úr kardot villogtató angyalának szövegét földig hajtott homlokkal Jerichó városának mezején:

*«Oldd le lábadról sarudat :
mert a hely,
amelyen állasz,
szent föld !»¹*

*

Fogadjátok az életet a Teremtő Isten kezéből örömmel. Nem azt mondom, hogy szívetek mélyén csendesen melengető, anyásan mosolygó boldogsággal, hanem kiáltva hálálkodó, ujjongó örvendezéssel. Mondjátok ti is, mert így kell azt éreznie minden életet hordozó édesanyának:

*«Magasztalja az én lelkem az Urat,
és a szívem ujjong ... Istenemben.
Mert ránézett szolgálója kicsinységére ...
Mert nagy dolgot cselekedett nekem a Hatalmas ...
Óriási dolgot művelt karja erejével,
szétszórta a szívük terveiben kevélykedőket !»²*

Isten szólt, hogy Legyen és Lett. A Teremtő Isten keze illette szívemet és életszíkra pattant belőle! Rámtekintett az Isten, méltónak talált, hogy fátyollal letakart kezembe adja az élet szentségét. Megbecsült! Fölemelt az édesanyák szent méltóságára. Hatalmas ez a kar, mely egy intéssel szét tudja hasítani a tenger vizét, hogy Izrael népe átvonulhasson rajta.³ A fölséges és hatalmas Isten lépett bele életem területére és szemem látja úgy, mint a próféta mondja:

*«Ime az Úristen
hatalommal jó,
És karja uralkodásra kész ;
Ime, vele jó jutalma,
Ime, előtte zsákmánya.»⁴*

S ha úgy kell éreznem, hogy áldozatot hozok emberileg, tudom, hogy az Úr szavára történt és egyedül ő vonulhat át, mint lángpártás és füstölgő kemence és mint égő fáklya áldozatom közepén; ő és senki más! S a ragadozó madarakat bátran elűzzük áldozatom felől!⁵ Lelkem állandóan hallgassa az Úr követének kiáltó szövegét:

¹ Ex 3, 5 és Jos 5, 16. ² Luk 1, 46 skk. ³ Ex 14, 16. ⁴ Is 40, 10. ⁵ Ex 15, 9 skk.

*«Ne féljete! /
maradjatok vesztleg,
s lássátok
az Úr nagy tetteit!
Mert...
Az Úr fog harcolni értetek,
s ti hallgatni fogtok.»¹*

Bízzunk az életet adó Isten erejében, s az aggodalmaskodók, a sápítózó és az emberi tervezgetést és számítást az Isten terveinek föléje helyező kevélykedők kénytelenek lesznek velünk együtt elismerni, mint annak idején a fáraó varázslói és vajákossai, hogy valóban:

«Az Isten ujja ez!»²

Tehát nem «véletlenül», nem kényszerből, hanem szívesen és az Úrra tekintő bizakodással és örvendezéssel fogadni és védelmezni az Istentől ajándékba kapott életet! Mert csak így folytatódik tovább, így marad fenn életünk fonala.

*

Testvérek, rettenetes tény az, mikor egy családnak elszakad az élete fonala!

*

1301 január 14-én meghal III. Endre s vele — mint egyik hű embere szokta fogalmazni — «letört Szent István, első magyar király... törzsének utolsó aranyágacska».

Egy 7—8 esztendő kislány maradt csupán utána: a szegény kis Erzsébet, a későbbi boldoggáavatott Erzsébet.

Mikor a temetési szertartások befejeződtevel befelé fordítják az Árpádok ősi címerét, a kis Erzsébet hercegnő szívetépő sikoltással rogy atyja koporsójára s alétan terül el a földön.

A nagy fájdalomtól súlyosan megbetegszik. Egészsége ugyan lassanként visszatér, de ettől kezdve sohasem látták őt nevetni, legföljebb ha röpke mosoly futott át az arcán, de az is csak nagyritkán, pedig még vagy 36 évet él, mint apáca az egyik zárda falai közt.³

* *

A Boldogasszony áldott hebroni látogatását a magyar nép Sarlós Boldogasszony néven ünnepli. Július eleje táján már

¹ Ex 14, 13 sk. ² Ex 8, 19. ³ Schütz: Szentek élete. 2. k. 138. l.

javában peng a kasza, villog a sarló a magyar határban, az arató leányok és legények vidám énekétől, kacagó kötődéseitől hangosak a tarlók. Az élet is, a gazda meglelégedett, hálás boldogsága is beérik Sarlós Boldogasszonyra s a földet művelő ember becsületes lelke egy-egy fohással fut oda sok gondja-munkája közt a Mennyei Atyához meg a Boldogasszonyhoz, hogy esőt adott, mikor kellett, meleg, érlelő napot; hogy megóvta és megáldotta veritékes munkája gyümölcset.

Az Őszövetségben ilyen időtájt nagy és szent ünnepet ülték: a pünkösöd ünnepét, mely a zsenge gabona áldozatától számítva a hetedik hét végére, az 50. napra esett. Ezért Pentekoszté = ötvenedik a neve görögösen, magyarul pedig ennek alapján: pünkösöd volna. Isten törvénye szerint az aratás emez ünnepén friss gabonából őrlött lisztet, új termésből sült lán-gost és idei állatokat áldoztak az Úrnak, hogy hálát adjanak, amiért az Isten együtt munkálkodott az emberrel és áldásával kísérté veritékezését.¹

*

A magyar ember igazságos és istenfélő lelke mindig érezte és évszázadok óta adja tovább nemzedékről-nemzedékre szent meggyőződését: Hasztalan az ember iparkodása, ha nem járul hozzá az Isten áldása! Azért itatja bele háláját a Boldogasszony látogatásának ünnepébe és sok magyar községben vasárnap módjára szentelték meg az ősi időkben.²

Ezért érez a mi lelkünk is a Boldogságos Szűz istenanyai ujjongásában valamit az alkotó, az eredményeket betakarító lélek örvendezéséből is.

*

Kedves Testvéreim! Istennek társa lenni a teremtés nagy és szent művében: titokzatos és lélekborzongató feladat. S mikor kitűnik, hogy a Teremtő Isten elfogadta közreműködésedet, felejtess minden aggodalmat és kint nagy-nagy boldogságodban, hogy ember született a világra,³ a te szíved gyermeke!

De így van ez minden életeredményünkkel, minden alkotásunkkal, mely Istentől kapott képességeink és saját emberi iparkodásunk gyümölcse.

A festőnek a kép és annak témája.

Az írónak a vers, vagy a regény.

¹ Lev 23, 15—21.

² L. az 1560-as esztorgomi zsinat ünnepjegyzékét.

³ Ján 16, 21b.

Az iparosnak a maga szakmájába vágó készítménye.
 A földművesnek a termés.
 A hivatalnoknak az államgépezet hibátlan működtetése.
 A tanárnak-tanítónak a szellemvilág és a kultúra tovább-
 adása.

A papnak az emberiség megújítása kegyelemben és igaz-
 ságban.

Az orvosnak a sikeres gyógyítás.

A bírónak az igazság biztosítása.

És így tovább: mindenkinek a maga munkája, a maga
 alkotása.

Mert mindnyájan úgy érezzük, hogy ez kalász, mely adott-
 ságaink búzaszeméből nőtt. Zamos, érett fürt, mely képes-
 ségeink szőlővesszején termett.

Hogyne örülnék hát neki az arató, a szüretelő ember
 örvendezésével, a szülő édesanya nagy örömeivel! Hogyne töl-
 tené el a lelkem boldog önérzet és önbecsülés!

*

Mikor tudásommal alkotok valamit, s ránézek, elfutja
 a lelkemet a boldogító érzés: hogy én ezzel most alkotási téren
 az Isten munkatársa voltam és vagyok. Boldog önbecsülés
 ereszkedik a lelkemre: érzem, hogy érek valamit; Isten kegyel-
 méből vagyok valaki; nem tekinthetnek sem az égből, sem
 a földön mihaszna és semmitévő embernek. Jól eső érzéssel
 tölt el az a tudat, hogy előbbre vittem munkám és tudásom
 látható-fogható eredményével a világot. Ezáltal valamennyivel
 én is hozzájárultam a nagy ember-család boldogulásához. Hogy
 a bűn pillanatra sem szünetelő rombolásával és hátráltató tevé-
 kenységével szemben az életnek legalább ezen a kis, nekem
 hozzáférhető és alkalmas területén tudásom eredményével segí-
 tettem építeni azt a világot, melyet az Isten olyan szépen
 elgondolt magában, s melyet mi, földi emberek is minden
 Miatyánkban megsohajtunk, mikor mondjuk:

Jöjjön el a Te országod!
 Legyen meg a Te akaratod!
 Mikép a mennyben,
 Azonképen itt a Földön is!

Hát hogyne is örvendeznénk?!

* *

Érdekes megfigyelni és tudatosítani, Testvéreim, jobban mondván, leszűrni a tanulságait annak a sajátságosan emberi vonásnak, melyet voltaképpen mindnyájan ismerünk, de mégis különösen a férfi-lelket szokta jellemezni. Ez pedig semmi egyéb, mint az alkotási vágy.

Csendes, keserű sóvárgás szorongatja az 50 év körüli férfiszívet. Alkotni valamit! Mire tudok majd visszatekinteni, midőn halálos ágyam dereglyéjéről bágyadt tekintettel visszanézek. Mikor majd úgy érzem, hogy az alkotásra szolgáló idő napja lassan lenyugszik. És nagyon jól ismerem az Úr véleményét, melyet ugyan magáról mond, de rám is érvényes:

*«Nekem annak műveit
kell cselekednem,
ki engem küldött,
míg nappal vagyom;
eljön az éjszaka,
midőn senki sem munkálkodhat.»¹*

Alkotni, alkotni valamit gyorsan, erőm végső megfeszítésével. Bármilyen értéket, amibe valamiképpen belefényképezem és megörökítem magam!

S talán nem is sejti az így őrlődő ember, hogy ősi energiák és az emberiséggel egyidős nagy és szent készletek dübörögnek benne. Égi származásának emléke zúg a lelkében, mint a gyöngyagyulóban a tenger morajlása.

A kemény férfilelek titáni birkózása ez a bűn okozta és nekünk sehogyan sem megszokható elmúlás tényével. Mint ahogyan Jákob birkózott egy egész éjjelen át az angyallal Fánuel-ben s az angyal emlékeztetőül megbénította a pátriárka csípőizmát, s ettől kezdve sántított.²

Ahogyan minket is a maga képére és hasonlatosságára alkotott az Isten.

Ahogyan Krisztus Urunk is megörökítette magát köztünk az Oltáriszentségben, csak ez sokkal tökéletesebb megörökítés, mert valóságos köztünk-élést jelent.

* * *

Van az alkotásnak csendes öröme és van kitörő ujjongása is. Viharos örvendezés, midőn valósággal szeretnők átugrani a házat, s szeretnők a nagy világba belekiáltani örömünket. Ez

¹ Ján 9, 4. ² Gen 32, 24 skk.

nem csendes gyönyörködés, mely a gazda szemével végigsimogatja tudása és iparkodása gyümölcseit, hanem ujjongás, mint a Magnificat-ot éneklő Boldogasszonyé.

S ha az okát keresem, miért ilyen nagy az ereje, akkor azt érzem benne, hogy meghullámoztat lelkileg, mert érzem, hogy több alkotó erő működött művem létrehozásán, mint amennyi az én lelkembe befér. Érzem, hogy ennyit nem várhatok magamtól, s ha mégis megvan, akkor: Legyen áldott az Isten!

Vagy talán azért van bennem ez a nagy hullámozás és lélek-rengés, mert kicsiben a világteremtés gigászi arányú folyamatát tükrözi a lelkem minden alkotáskor, s vele együtt a Teremtő Isten képét is, kiről írva vagyton:

*«És látá Isten,
hogy mindaz,
amit alkotott,
felette jó volt.»¹*

*

Az ilyen boldogan örvendő idők értékes percek, Testvéreim! Nem szabad kiaknázatlanul hagynunk őket. Ilyenkor a lelkem lágy viasz, mellyel az Isten kegyelme sokkal könnyebben boldogul, mint máskor. Törjük ilyenkor fejünket újabb teljesítményeken. Nézzük, mi telnék még tőlünk és hogyan tudnók biztosítani hozzá az Isten kegyelmi erőit.

* * *

A Sarlós Boldogasszonytól tehát ma azt tanuljuk meg, Testvérek, hogy valamennyien legyünk alkotó lelkek. Léha gondolkodású emberek azzal szoktak időnként mentetetőzni és önmaguknak holmi kellemetlenkedésekre engedélyt biztosítani, hogy: a legtisztább öröm a káröröm. Én az evangéliumi és szűzanyás lelkület nevében tagadom ennek a kerekded és formás csomagolású szólamnak az igazságát s azt állítom, hogy a legtisztább és legmélyebb öröm a világon az alkotás öröme!

Ezzel igyekezzünk megaranyozni valamennyien az életünket, kiki a maga képességeinek arányában és lehetőségei szerint.

¹ Gen 1, 3 cf. Gen 1, 10. 12. 18. 21. 25.

S ne gondoljátok, hogy elvetem a sulykot, mikor azt mondom, hogy mindenki alkosson valamit.

Kicsiben is lehet alkotni!

*

Szent Paszkált egészen kicsi, alig nyiladozó eszű gyermekkorában édesanyja a tabernákulum elé viszi, egészen közel az oltárhoz; fölemeli és megmagyarázza neki édesanyás nyelven, hogy Ki lakik ott belül.

A kis Paszkál egy életre megértette csöpp eszével a tanítást.

Ettől kezdve, ha nincs szem előtt, s hiába kiabálják a nevét a ház körül, már nem is keresik máshol, de nem is találják meg másutt a gyereket, mint nagy áhítatba merülve a tabernákulum előtt. Pedig gyereknek ez nem igen szokott így lenni.

Mikor fölő, juhásznak megy, de oltáriszentséges lelkületéről beszél a falu. Majd ferences szerzetes lesz. Egyszerű dolgozó testvér, de nagy szent, ki tanulatlan ember létére könyvet ír az Oltáriszentségről, Jézus Krisztus és a Szűzanya életének titkairól s ezek az írások korának legértékesebb misztikus művei közé tartoznak. († 1592.)

Jelenleg az egykori «szent juhász» az Eucharisztikus egyesületek égi pártfogója s holta után is, mint életében, az Oltáriszentség nagy apostola.

*

Mekkora életmű ez egy anyától azzal a kis meghitt oktatással ott az oltárszekrénynél!

És milyen nagy öröm lehetett és lehet neki ma is odafönt az égben a «szent juhász» édesanyjának lenni!

*

Ilyesféle alkotásokra gondolok én, Testvéreim, vagy esetleg még szerényebbekre.

Csak az a fontos, hogy az alkotó öröm percében pillantsunk össze a Teremtő Úristennel és lelkünk minél gyakrabban zengje a zsoltárossal:

*Minden földek, Istent dicsérjétek!
Ujjongjatok és énekeljétek!
Daloljatok az Úrnak citerával.
Citerával és zengő muzsikával
Harsona zengje s bűgő kürtök Őt!
Ujjongjatok az Úr s Király előtt!¹ Amen.*

¹ Zsolt 97, 4 skk. Sík Sándor fordítása.

MÁJUS 18.

Amilyennek Isten gondolta az alázatosságot.

Mikor az anyagi szózat olyan szinte emberfölöttien nagynak jelenti ki a Szent Szűzet, a Boldogságos Szűznek csak az foglalkoztatja a gondolatait és gondját, vajjon Istentől ered-e ez a nagy ajándék. S mikor effelől megnyugszik, minden élménye csak az, ami a feleletéből olyan valóságosan kicseng: Szolgálód vagyok, Uram, s akarlak is szolgálni. Történjék, amit Te akarsz.

*

Midőn a hebroni kis ház udvarán feléje röpdös Erzsébet köszöntője:

*«Áldott vagy Te
az asszonyok között! ...
De hogyan jutok én ahhoz,
hogy az én Uramnak anyja
jön hozzám?»¹*

A Boldogságos Szűz lelkében keltett hullám egyszerűen, önkénytelenül és azonnal:

*«Magasztalja az én lelkem
az Urat! ...»²*

Meg sem környékezi az a gondolat, hogy magára sugározta a nagy tisztességből bármit is. Nem jön zavarba. Nem takarja el arcát. Hanem lelke mindjárt Isten felé nyilall. Az ő műve az egész, amihez örvendezve hozzászólnak a jóakarató emberek, a dicsőség és a dicséret is azt illesse tehát, akié, és aki csinálta az egészet.

*

Testvéreim, ülünk be újra a Szent Szűz iskolájába alázatosságot tanulni. De nem akármilyet, elformáltat, vagy hamisítottat, hanem evangéliumit és máriásat.

Ennek az alázatosságnak pedig két fontos része van s a Szűzanya is ezt hangsúlyozza tanításában. Az egyik az, hogy alávetem magam Istennek; a másik, hogy nem tekintem és nem mondom magaménak azt, ami nem az enyém, hanem az Istené.

¹ Luk 1, 42 sk. ² Luk 1, 46b.

De nézzük meg, Testvéreim, közelebből ezt a kérdést, az alázatosság kérdését, ennek igazi gyökereit és arculatát.

* * *

Értsük meg, Testvérek, hogy minden ember az Isten szolgálója, aki az Úr talentumait forgatja és kamatoztatja. Az Úristen tulajdona van a keze közt, tehát az Isten dolgával bánik, amikor bármit tesz, vagy akármit alkot. Az ember, mint talentumokat forgató szolga, elszámolásra dolgozik. Mind az adottsággal, mint tőkével, mind pedig az adottság hozamával, mint kamattal, el kell számolnia mennyei Gazdájának, aki igazságos, de szigorú bíró.

Igaz ugyan, hogy az Isten talentumait forgató szolga nem ingyen dolgozik. Az egyéni haszna neki is meglesz munkálkodásából és fáradozásaiból. Éppen ezért, mikor a talentumok értékesítésében különösebb buzgóságot és nagyobb odaadást fejt ki, nem érezheti különleges szívességnak, amit tesz, hanem ezzel a maga nagyobb részesedését készíti elő. Sem az nem lehet számára elbizakodási alap, hogy egy-egy értékesebb, nagyobb értéksszámmal jelzett talentum van a kezébe adva, sem pedig az, hogy ezt a nagyobb értéknek számító talentumot éppen ő forgatja. A talentumnak ugyanis értéke szempontjából teljesen mindegy, hogy ki forgatja, illetve: másodrendű kérdés az mindenkor, hogy kinek a kezére van adva. Ez is a mennyei tulajdonosnak, az Istennek a választásától és osztogató jókedvétől függ, de az ember számára nem lehet sem beképzeltségi, sem elbizakodási alap. Az adottságok talentumértéke és kamatai szempontjából tehát az ember személye alapján véve nem sokat számít. Az ember csak hordozója a talentumnak, de se nem birtokosa, se nem előállítója. Ha tehát valaki a talentumokból telő eredményeket magának tulajdonítaná és ezek miatt büszkélkedne, csodálatná magát, vagy elbizakodnék, az idegen dolgokkal ékeskedne, és éppen ezért, jól meggondolva, nevetségessé tenné magát. Ez bennünk az a sajátságos megütközés, az a furcsa és kellemtelen érzés, mely a tehetséges és jeles alkotásokra képes, de a saját maga vállát veregető emberrel szemben eltölti lelkünket. Sokszor talán nem is tudnók szóba önteni, amit ilyenkor érzünk, de a régi, bölcs megállapításnak mindenkor igazat kell adnunk, mely szerint: öndícséret, gyalázat.

Vagyis, örökre igaza marad Szent Pálnak, aki azt írja a korintusiaknak:

*«Senki se fuvalkodjék fel
az egyikért a másik ellen.
Mert ki mond téged
különbnek?
Hiszen mid van,
amit nem kaptál?
Ha pedig kaptad,
mit dicsekszel,
mintha nem kaptad volna?»¹*

* *

Van azonban az éremnek egy másik oldala is.

Egészen elhibázott dolog, és megint csodálkozó és szána-
kozó mosolyra érdemes az a magatartás, amellyel egyik-másik
jóakarátú, szerény keresztény lélek, talán éppen az alázatosság
érdekében igyekszik letagadni magáról minden értéket, minden
adottságot, ki nem állna soha, hogy azt valamilyen alkotással
megcsillogtassa vagy kamatoztassa, hanem, talán önmagának
sem vallva meg, hogy neki megvan erre vagy arra a különösen
könnyed és sokra képesítő adottsága, félrehúzódik, elrejtőz-
ködik és még a pusztá említésre is lángvörös lesz az arca.

Ez a túlzottan szerény viselkedés, ez a haldoklóan alázatos-
kodó magatartás, lehet, hogy alapjában véve finom és nemes
lélekre vall, de éppen olyan hiba, mint az adottságok miatti
elbizakodás, az alázatosságot pedig teljesen félreérti. Az alá-
zatosság kedvéért nem kell bűjnia az embernek, nem kell
letagadnia a rábízott értékeket, hanem a helyes, az egyedüli
magatartás a Szent Szűzé: visszaterelni a csodálkozó és el-
ismerő tekintetet az Istenre, mint egyedüli tulajdonosra és
ősforrásra.

Az alázatoskodó ember, akit zavarba ejt egy-egy teljesít-
ménye az emberek előtt, még mindig túlságosan önmagát
látja, önmagával van megakadva, tehát ugyanakkor, mikor
bíborvörösén szabadkozik, görcsösen tagadja értékeit, és
zavartan menekül az emberek szeme elől az ismeretlenség,
a nem-emlegetés jótékony félhomályába, látszólag alázatos
viselkedése alatt egy önmagától sem tudott önösség húzódik
meg. Ahelyett, hogy Istenre terelné az elismerő megjegyzé-
seket, s őt dicsőítené meg tehetségével és annak szép ered-
ményeivel!

A magát kínosan és betegesen leértékelő ember nem jár

¹ I Kor 6b sk.

pontosan Krisztus nyomdokain. Krisztus nem értékeli le önmagát, nem húzódik félre, nem rejtőzködik az emberek tekintete elől, nem szalad el az elismerő szótól, hanem bátran, szemrebbenés nélkül szembenéz vele, és visszairányítja azt Mennyei Atyjára.

A magát leértékelő, értékes adottságait szerénységből letagadó, azt féltékenyen rejtegető ember, tulajdonképpen ugyanazt csinálja, mint a Krisztustól elítélt evangéliumi szolga, aki keszkenőbe burkolva jól eldugja az urától kapott mínát, hogy el ne vesszen, és vissza tudja azt adni, ha számadásra kerül majd a sor. A félték készülődés, s a belőle fakadt gondoskodás ugyan arra a véleményre kísért bennünket egy pillanatig, mintha ez a rejtegetés különleges odaadásról és iparkodásról tanuskodván, helyes volna. Valójában azonban mégis csak az Úr Krisztusnak van igaza, aki erre kemény szóval azt mondja ki ítéletképen:

*«Magad szájából ítélek meg,
gonosz szolga!
Tudtad, hogy szigorú ember vagyok.
... Miért nem adtad tehát pénzedet
a pénzváltóasztalra,
hogy visszatérvén,
kamatoztul kaptam volna meg azt?
... Vegyétek el tőle a mínát! ...»¹*

Az Úr nem egyéni ajándékul, nem vitrin-tárgyként adja az adottságokat, tehetségeket és képességeket, hanem arra, hogy kamatoztassuk azokat az örök életre és az Isten dicsőségére.

* *

Az alázatosságnak nem az adottságok letagadása, vagy leértékelése a célja. Ezzel ugyanis az Isten tulajdonát mondanók kevesebbértékűnek, amire semmi okunk és semmi jogunk nincs. Az alázatosság lényege inkább abban rejlik, hogy önmagunkról eltereljük az elismerés fényét, visszalépünk a saját személyünkkel, s az Isten lényét tartjuk oda a dicsőségsugárnak. Ebben egy nagy istentiszteelő hódolat van, mellyel meghajlunk az ő nagysága és fölsége előtt, s engedjük, hogy az emberek is az Isten nagyságát és fölségét lássák egy-egy lenyűgöző teljesítmény alkalmával. S ez az alázatosság egyik lényeges mozzanata: emberi személyem a háttérbe vonul,

¹ Luk 19, 22 skk.

hogy átadjam helyemet Uramnak, Teremtőmnek. Az ilyen ember helyesen gondolkozik, megőrzi a dolgok igazi rendjét; az ilyen gondolkodású ember Krisztusnak és a szenteknek az útján halad, mert igazán szelíd és alázatos szívű, megtartván az Üdvözítő óhaját:

*«Vegyétek magatokra
az én igámat,
és tanuljátok tőlem,
mert szelíd vagyok
és alázatos szívű;
és nyugalmat találtok
lelketeknek.»¹*

*

Néri Szent Fülöp egy Róma-környéki szerzetesnő látomásainak és állítólagos szentségének kivizsgálására küldetvén, sáros csizmáját odatartotta a kérdéses valaki elé, hogy húzza le. A csodálatos hírű valaki azonban méltatlankodva utasította vissza a szokatlan, és neki tiszteletlennek tűnő kérést, és Fülöp atyát ugyancsak elmarasztalta magában.

Ment is Fülöp jelentése a pápához: a szóbanforgó szerzetesnő nem szent, mert nincs benne alázat.

*

Az alázatosság másik érték-mozzanata abban rejlik, hogy nem az emberek, hanem az Isten értékelését keresi, és csakis az Isten megítélése számít neki. Ezért az alázatos ember gyakran vállal olyan helyzeteket, amelyekben az emberek lekicsinyelik, megmosolyogják, vagy kicsúfolják. Ilyenkor a pillanatnyi előnyöket, a saját emberi személyének a megbecsülését szenteli oda az Úrnak, hogy a földi lemondásért kincse legyen az égben.

Igy érthető Szent Bernát szelleme az alázatosságot illetőleg. Az igazi alázat szerinte:

megvetni a világot,
senkit se vetni meg,
megvetni önmagunkat,

és: megvetni saját megvettetésünket.

Az alázatosság tehát tulajdonképpen nagyvonalúság, melynek értelmében függetlenítjük magunkat az emberi látszatoktól és megítélésektől.

*

¹ Mt 11, 29.

Ha kantalicei Szent Félixet, ezt a kopottkülsejű, de mindig vidám, bölcsszavú és rokonszenves alamizsnagyűjtő testvért megkérdezték, hogy ki ő és honnét jött, akkor rendszeren ez volt rá a felelete:

— A kapucinusoknál lakom, s én vagyok a zárda szamara.

Az emberek szinte megütköztek a furcsa beszédén, Félix azonban boldogan mosolygott hozzá, s csak ő tudta, hogy miért.

*

A kapucinus Félix testvér egyszer találkozik az utcán Néri Szent Fülöppel. Gondolta magában: megréfálja egy kicsit, s egyúttal levizsgáztatja alázatosságából, mint ahogy Fülöp-atyja vizsgáztatott időnkint másokat. Odakínálja hát neki összekoldult borral telt kulacsát a nyílt utcán, az emberek szeme láttára, hogy igyék egyet belőle ebben a csunya melegben.

Fülöp elérte a dolgot. Mintha a világ legtermészetesebb tennivalója volna, átveszi a kulacsot Félix testvértől és utca-csúfjára húz belőle egyet. Persze az emberek nem hagyták szó nélkül a szokatlan látványt, s megfelelőnek vélt jelzőkkel illették a «magáról megfeledkezett» reverendás papot.

Most azonban rajta volt a sor. Gondol egyet, s bíréumát a toprongyos fráter kopasz fejébe nyomja.

Az utca persze csúfondárosan nevei a dolgot.

De Félix is tudja a maga leckéjét. Nyugodtan továbbindul, fején a neki sehogyan sem illő és jogos áldozópapi főveggel, s csak annyit szól vissza kissé aggódó hangon: De ha aztán elveszik tőlem, a te bajod lesz, atyám, nem az enyém!

Fülöp is megelégtelte a tréfát, és visszakérte a sapkát.

* *

Az alázatosság tehát nem egyszerűen külső meghunyászkodás, vagy mint mondani szoktuk, bocsánatkérés azért, hogy létezzünk, hanem föléje lendülés a dolgoknak és az emberi véleményeknek. Lemondani az egyéni elismertetésről és személyi megbecsültetésről az Isten javára, legalább a saját tudomásom színe előtt. Az alázatos ember Istennek szenteli oda az egyéni becsvágyat, a tisztulatlan és túlzott önértékelést, a kellemetlenségektől való irtózást, a kitűnni- és csillogni-vágyást. Ezekre nézve lelkileg azt mondja Istennek:

*«Ne az én akaratom legyen,
hanem a Tied.»¹*

*

¹ Luk 22, 42.

Az alázatosság el tud vonatkozni az éppen adva levő külső körülményektől, személyektől, helyzetektől, és messzebbre, mélyebbre tekint. Bizalmát nem a földi dolgokba, hanem egyedül az Istenbe veti. Persze eközben mentnek kell maradnia minden túlzástól, oktalanságtól, vagy szeretetlenségtől, mert akkor amit a vámon nyerünk, elvesztjük a réven, s az erényből a másik oldalon és ponton hiba keletkezik. Éppen ezért az alázatosságnak mindenkor igazsággal, okossággal, szeretettel és felelősséggel kell párosulnia.

* * *

Kedves Testvéreim! Az alázatosság lelkéről elmélkedve, s annak valódi aranyát a Szűzanyán látva tündökölni, felénk hangzik az Üdvözítő szelíd hangja:

*«Bizony mondom nektek,
ha meg nem változtok,
és nem lesztek,
mint a kisdetek,
nem mentek be
a mennyek országába.
Aki tehát megalázza magát,
mint ez a kisdéd,
az nagyobb
a mennyek országában.»¹*

Majd ismét máskor:

*«Mindaz,
aki magát fölmagasztalja,
megaláztatik,
és aki magát megalázza,
fölmagasztaltatik.»²*

*

Meg kell változnunk, Testvéreim, és a pillanatnyi előnyökre pályázás szelleme helyett az alázatosság bölcs élet-szemléletére térnünk. Mert az alázatosság csakugyan bölcsesség. Maga a Szentlélek mondja az Írásban az ilyen emberről:

*«Könyörögtem,
és értelem adatott nekem.
Imádkoztam,
és eljött hozzám*

¹ Mt 18, 3 sk. ² Luk 14, 11; 18, 14.

*a bölcsesség szelleme.
Többre becsültem azt
országánál és trónjánál,
s a gazdagságot
hozzámérve semminek tartottam.
... Mert kifogyhatatlan kincs
az az embernek;
Aki vele éltek,
megszerezték az Isten barátságát,
Mert a fegyelem adományai
ajánlották őket.»¹*

*

Ebben a szellemenben azt kell kívánnom Nektek is, magamnak is, Testvérek, amit Szent Pál kér az efezusi híveknek:

*«Hogy Urunknak, Jézus Krisztusnak Istene,
a dicsőség Atyja,
adja meg nektek
a bölcsesség és kinyilatkoztatás Lelkét.»²*

Mert nagy szükségünk van az igazi, a Krisztus által elgondolt alázatosságra, minél nagyobbra akarunk fejlődni a lelkiekben, annál inkább.

*

Oszlopos Szent Simon († 459) még egészen fiatal, kezdő ember volt, mikor egyszer imádkozás közben látomása támadt. Mintha egy készülő építményhez alapot kellett volna ásnia, s közben valaki egyre biztatta: Mélyebbre, Simon! Még mélyebbre!

Mikor azután már nagyon mélyre hatolt, úgyhogy az alap nyílásán keresztül már csak az eget látta, a biztató hang megállította a munkában:

— Most már elég lesz, Simon. Ekkora alapra akármit építhetsz.

Simon tudta, mit jelent a látomás: minél magasabbra akar jutni a keresztényi tökéletességben, annál mélyebbre kell ereszkednie az alázatosság és önmegtagadás gyakorlásában. S ezt mindjárt el is kezdte.³

*

Boldogasszony, Édes! Istennek alázatos szolgáló-leánya!

¹ Bölcs 7, 7 sk. 14. ² Ef 1, 17a. ³ Schütz: Szentek élete. 1. k. 28. l.

Köszönöm, hogy ráeszmélttél és megtanítottál engem az igazi alázatosságra. Igérem Neked, Anyám, hogy ebben a tekintetben is a Te gyermeked leszek, mert minél kedvesebb, minél tökéletesebb gyermeke akarok lenni Atyámnak, ki a mennyekben vagyon. Amen.

MÁJUS 19.

A szent egyszerűség örök varázsa.

Ha az Úr Jézus nemzetségtábláját olvassuk, mely mindenképen a Szent Szűz származási vonatkozásairól beszél, megragadja tekintetünket az a részlet, melyben Dávid király és Salamon mellett a királyok hosszú sora szerepel az egyenes ősök között.¹ A Szűzanya tehát királyi vérből származik, mint ahogy jegyese, József is Dávidnak fia.² Volt idő, mikor ez a földi szemekben sokat számított és Szűz Mária kora még ilyen volt. Nem mintha valamikor is jogosult lett volna ez a szemlélet, s mintha az ember megítélésében ez számíthatna valamit is. A keresztény igazságérzet ugyanis mindig hangoztatta és élte: nem a származás számít, hanem az ember. És időnkint megtette és eléggé sűrűn tette meg, hogy a szegény, de szentéletű koldust oltárra emelte, s a királyt és királynét eléje térdeltette hódoló tiszteletre. Lehetek korok, amikor az Egyházon kívüli áramlatok hulláma erősebb volt a lelkekben, mint az evangéliumi csira szelíd bontakozása és hogy ez a külső szemlélet az egyháziak közül is megfertőzött egyeseket, vagy kisebb-nagyobb csoportokat, hiszen Krisztus hajójának útja mindig kénytelen keresztülhatolni a történelmi korok áramlatain. Az evangéliumi emberszemlélet azonban töretlenül megmarad az évezredek folyamán és ma is diadalmasan él a lelkekben, talán jobban, mint valaha.

*

Mindenesetre szép és nagyvonalú lélek kellett hozzá minden időben, hogy az ember ment maradjon a származás bővítetétől. Így volt ez mindig és így volt ez a Boldogasszony korában is. És nála éppen az fogja meg a figyelmünket, hogy királyi vére ellenére is mennyire egyszerű, természetes és közvetlen tudott lenni. Mennyire bele tudott olvadni a maga társadalmi

¹ Mt 1, 6 skk. ² Mt 1, 20.

körébe és volt, mint bármelyik iparos asszony a többi asszony közt. Mint Szent Fia, aki Isten létére olyan leereszkedés nélkül volt ember és pedig nehézsorsú ember, hogy a közvélemény őt egyszerűen József ács fiának gondolta és tudta.¹

*

Szegénységében is nagyon kiemeli és kitünteti az Úristen választása. Áldott ő az asszonyok között,² és a mi Urunknak és Istenünknek anyja.³ És mégsem bántja semmi családi vagy személyes kiváltsági görcs. Beleilleszkedik az egyszerű nép-retegbe. Nemcsak álruhába öltözött királykisasszony, mint Erzsébet, nemcsak kirándul a szegények közé, mint egymásik jótékonyági hölgy manapság is, hanem köztük is marad, minden különbséget jelentő dolognak érzetése nélkül.

*

S a Szent Szűznek ez a bájos egyszerűsége nagy iskola és nagy tanulság nekünk, Testvéreim. Meg kell állapítanom, s Ti ezt a megállapítást bizonyosan aláírjátok, hogy a Boldogságos Szűznek erre a példaadására nagyon rászorulunk. Még akkor is, ha mi nem származunk királyok véréből és akkor is, ha olyan időket élünk, mely a származási előítéleteknek nem hajlandó irgalmazni többé.

* * *

Rászorulunk, hogy a Szent Szűz megiskolázzon egy kissé bennünket, mert közöttünk még mindig ferde nézetek járnak. Nálunk még egyre divatos társasági körökben, de egyébként is a «jó családból» való származásra adni és a szerint tekinteni a másik embert. Még mindig kísért az a szellem, amely a rókaprémés és lakkcipős rokonsággal szeret elővonulni, ha nimbuszt akar fonni a maga személye, családja köré, és ha komolyabb társadalmi megbecsülést, nagyobb fokú versenyképességet akar biztosítani magának valaki.

*

S ha nekem nem hisztek, Testvérek, a névjegyeknek higgyetek. Letűnt korok avult ígézetének hódolva, még mindig aggodalmasan számolgatjuk a nevünk fölé nyomtatott koronákat. Ha ősi papírok vagy kutyabőrök nem alapoznak meg számunkra ilyet, akkor magunk választunk és utalunk ki ma-

¹ Luk 4, 28; Mt 13, 55. ² Luk 1, 28. ³ Luk 1, 43.

gunknak megfelelőnek vélt számú ággal nemesi koronát, csak hogy legyen, mert az még mindig sokat jelent az emberek szemében. A nevünk elé odanyomatjuk összes létező és nemlétező, a saját személyünk által mindenestre legkevésbé sem megszolgált prédikátumunkat, s ha erre nem futná a családi adottságainkból, akkor legalább az előrángatható címeinket és tiszteleti megjelöléseinket igyekszünk úgy fogalmazni, hogy jól körülugározza becses személyünket.

*

Nálunk még mindig tart a cím- és rangkórság csendes uralma és varázslata. Ha valaki mozdonyvezető, akkor a hozzátartozók csak főmozdonyvezetőként hajlandók emlegetni. Ha valaki színész, az csak a művész megjelölést szereti hallgatni; ha tanító, akkor csak tanár lehet a társadalmi címe; ha egyetemi tanár, akkor csak tudósnek nevezhetik a rokonságban és a társaságban. Szóval köztünk még mindig tart a kóros fölfelé törés, mely képzelt világ festett ege felé iparkodik. S hogy eközben csak légvárat épít és ködképeket fest, azt nem veszi a lelkére az ilyen gondolkodású ember.

Nem is szólok a levélborítékok titkairól: azokról a veszedelmes és sokszor kellemetlen útvesztőkről, melyeket a nagyságos, tekintetes, méltóságos és a többi címzésekkel jár a gyanútlan és jóakarátú ember. Köztudomású, hogy eltörölték már, de az efféléket legelőször is a lelkekből kell kitörölni s akkor jöhet aztán az eltörölő rendelkezés.

S hogy ezek a jelenségek valóban nincsenek holmi társadalmi igazságtalanság nélkül, azt néhány jel egészen jól megmutatja. Elég talán, ha arra gondolunk, hogy a foglalkozással csak néhány embert lehet nálunk a megszólításban megtisztelni. Mérnök úr, tanár úr, ügyvéd úr: ez igen. De már nem mondhatom, hogy orvos úr, vagy katona úr, vagy rendőr úr. Földművest, iparost, kereskedőt meg végkép nem lehet másként szólítani, mint a nevén. Ha azonban egyéb rétegekben merném ezt tenni, pl. egy kórházban az orvosnak vagy rangosabb tisztviselőnek hivatalos szobájában mondanám, hogy Nagy úr, vagy Kovács úr, egészen biztos, hogy kérdően és kínosan nézne rám mindenki s találgatná magában, hogy ugyan mi bajom lehet, ha ugyan jójáratban vagyok.

*

Aztán milyen könnyen elhangzik még mindig társasági és családi körben, hogy mit akarsz azzal, hiszen az egy senki.

A kézfogás megint csak bizonyos, kiváltságosabb elemeknek jár ki.

Asztalhoz is csak olyan foglalkozású valakit ültethetek családom tekintélyének és vendégeim megbecsülésének sérelme nélkül, akit a társadalmi közvélemény erre megfelelőnek ítél és akit az ú. n. jobb társaság «befogad».

*

A «vagyok valaki» lázát s ennek tüneteit szintén jól ismerjük. A magam erejéből, a magam emberségéből lettem azzá, ami vagyok! S mintha az Isten kegyelme, a sok-sok emberi és társadalmi hozzáamunkálás egyáltalán nem léteznék és nem létezett volna, hódolati tüzet gyújt az önmaga nagysága előtt mindannyiszor, valahányszor szó kerül erről a kényes kérdésről.

*

S az általános fölény és dúló önérzet köztünk, szegény magyarok közt mindenfelé! Nálunk hivatalnok és villamoskalauz, mozisztínész és tehetősebb polgár, mindenki rátart valamire és leereszkedik valahonnét. Ahogyan a pesti ember minden kedveskedése ellenére is a vidékivel beszél; a városi a falusival; a 20 holdas 4 ökrös gazda a 10 holdas és 2 ökrössel; az üzemesített iparos a maga kezére utalttal; gimnazista diák az elemistával: az mind-mind csak bizonyos fölényeskedéssel, s a kiebbnek rendszerint a lelkét meghorzsoló beképzeltséggel történik.

* *

Talán sok is már a ferdeségek és torzulások sebeinek a föltárásából, de tennem kellett, Testvéreim, mert ez minden, csak nem evangéliumi önszemlélet és emberkezelés.

*

A keresztyényi, a krisztusi emberszemlélet és emberértékelés egészen más. Az nem a foglalkozást nézi, hanem az embert. Nem a ruhát tekinti, hanem azt, ami benne van: az embert.

Pázmány szerint a földkerekség tulajdonképpen egy nagy színpad. A nagy rendező, az Isten beküldi az embert erre a színpadra, hogy játsszék valamit, s mindegyiknek kiosztja a leginkább neki való szerepet. Az egyik tábornokot játszik, a másik kis inast. S lehet, hogy a babért a kis inas aratja le

a tábornok úr elől. Az Isten és vele együtt az evangéliumi lelkületű ember nem azt nézi, hogy mi a szerepem, hanem hogy mikép játszom azt.

*

Elsodródtunk az evangéliumi szemlélettől, Testvérek. Egy kulisszás kornak a végén. Az önkultusz időszakának alkonyán. Élő bálványok gúnyvacsoráján, midőn a szemünk előtt terebélyesedtek álértékű emberek világnagysággá és buktak vissza a semmibe. Mikor egyik nap szobrot emelnek élő embereknek, s a másik nap már ledöntik azt. Midőn az utca-
nevek gyorsabban változnak, mint a divathullámok. Testvéreim, akkor vegyük észre a jeleket a napban, holdban és a csillagokban,¹ egy elvénhedt és elpogányosodott világ végének égboltozatán. A hiúságok hiúsága² szomorújátékának a végén lássuk be, hogy végre eszmélnünk kellene és vissza kellene már térnünk egyszer az Evangéliumhoz. Vissza a krisztusi ember-szemlélethez, amely a díszes és egyszerű öltözetben egyformán a kendőzetlen, meznélkül való ember-t keresi.

* * *

A Boldogságos Szűzből az előkelősködéstől mentes, szent egyszerűség szelleme árad. Ehhez kell nekünk is egyszer már visszatalálnunk s erre kell az egyéni keresztény léleknek és a közösségi szellemnek is ráérlelődnie.

*

A Szentírás váltig biztat:

*„Halála előtt
akárkit se dicsérsz,
mert a végén
lehet az embert megismerni.”³*

Vagy ismét más helyen:

*„A kemence teszi próbára
a fazekas edényeit,
az igaz embereket pedig
a nyomorúság kísértése.”⁴*

Szent Péter pedig minden Krisztus-követőnek mondja:

¹ Luk 21, 25. ² Préd 1, 2. ³ Eccli 11, 30. ⁴ Eccli 27, 6.

*«Minden test,
mint a fű,
s annak minden dicsősége,
mint a fű virága :
elszárad a fű,
és virága lehull.»¹*

*

Szent Antal egy filozófust említ, aki Nagy Sándor haláláról hallván, csak ennyit mond: Lám!

— Aki tegnap még a földet taposta, azt ma a föld gyúri maga alá.

— Tegnap még kevés volt neki a földkerekség, ma elég egy kis márványozott gödör.

— Tegnap még hatalmas seregek előtt vezérkedett, ma néhány halottvivő és gyászoló ballag utána.²

*

Egy szentéletű uralkodó öregségére fiának adja át az uralmat. Végignézve a koronázási ünnepségeket, erre a nyilatkozatra fakad:

— Most világosodott meg előttem, hogy minden királyi pompa és hatalom csak színjátzás és semmi egyéb.

A valóságos király a színpadtól csak annyiban különbözik, hogy ő egy-két évig, esetleg évtizedig, a színpadi király meg csupán egy-két óráig uralkodik.

De mikor vége van az előadásnak s legördül a függöny, mindkettő hatalmának egyformán vége van, s királyra és színészre egyformán ráborul a feledés homálya.

*

Visszatérek a krisztusi, a szűzmáriás egyszerűséghez és őszinteséghez emberszemléletemben. Álságoktól mentesen csak annyinak akarok látszani, amennyi csakugyan vagyok. Isten szolgája: ember a nevem! Viszont mindenki az embert keresem, s minél jobban tükrözi az Isten képemását, annál jobban becsülöm. Csak az emberség számít a szememben és semmi más.

A Boldogasszonyból áradó őszinte és nemes egyszerűség meghódított minket. Iparkodjunk tehát valamennyien ennek hatására józanodni, tisztulni, gyógyulni önmagunknak és ember-

¹ I Pét 1, 24. ² Filothea 8.

társainknak szemléletében, becsülésében s kezdjünk el már egyszer ebből a szempontból egy egészen új világot. S ez az új világ, ez az emberértékelésében megújódott világ legyen, mert nyugodtan lehet: Regnum Marianum. Amen.

MÁJUS 20.

Lélek szerint akarom élni az életet.

Augusztus 15-én, Nagyboldogasszony napján, amikor tulajdonképen a Szűzanya dicsőséges mennybevitelét ünnepeljük, az Anyaszentegyház a Boldogságos Szűzre ölti rá Máriának és Mártának jólismert történetét. Ez legyen a földről távozó Szent Szűz ünnepi ruhája, amely egyúttal hirdesse is minden embernek a Boldogasszony dicsőséges mennybejutásának a titkát, s ezt meg is fogalmazza nekünk abban a mondatban:

*«Mária
a legjobb részt választotta,
mely
el nem vétetik tőle.»¹*

S ha érdeklődő szemem tovább kutat, hogy mi volt ez a legjobb és elrabolhatatlan dolog, amit a Szűzanya szerencsés kézzel ragadott ki a többiek közül, akkor a Mária és Márta-történet adataira támaszkodva, abban találok meg, hogy a Szűzanya is a földi gondok és sürgölődések forgataga helyett a lélek egyedül szükséges érdekeit tartotta legfontosabbnak. Választhatott volna ugyan egyebet is, de ő csak hivatására tekintett. Lelkének főszempontjai szerint tekintette át életét, és ennek érdekei szerint rendezte azt el.

*

Abban, hogy az Anyaszentegyház az Úr Jézus lábaihoz ülő, és minden más teendő helyett csak az ő tanítását hallgató Magdalai Máriáról veszi a Szűzanya életének átalános jellemzésére a hasonlatot, megjelöli számunkra az utat és a módot, hogy mi meg a Boldogságos Szűz élete szellemét alkalmazzuk a magunk kis életére. Tekintve pedig, hogy az élet annyira tele van szórva lelkünk sorsának ápolásától bizony

¹ Luk 10, 42b.

elhangoló és elterelő tényekkel, és tekintve, hogy az eredeti bűn óta annyira nem magától értődő többé nekünk Isten dolgaiban és a természetfölötti élet ápolgatásának gondjaiban fáradozunk, nagyon jó nekünk, ha magunk előtt látunk egy sodró-erejű mintát: a Boldogságos Szűzanya sokat mondó és sokra hívó élete szellemét, és megpróbáljuk életünket ebben a hiteles életszellemben és stílusban berendezni. Megkíséreljük mi is a legjobb részt választani, ami biztos, hogy az örökéletre szól, és hogy senki el nem veheti tőlünk.

* * *

A Boldogságos Szűz lélek-szemponatos életlemérése legelsősorban abból ered, hogy — mint említettük — életének minden részletét, irányát és tennivalóját hivatására, mint középponti jelentőségű és alapvető tényre vonatkoztatja. Mindent aszerint enged be, vagy tilt ki élete köréből, hogy meg tud-e hozzáképest felelni istenanyai rendeltetésének, vagy sem. Az életföladat, akármilyen fokú is az, egyúttal mindig komoly életfelelősséget is jelent. Ennek az életfelelősségnek pedig meg kell tudnunk felelni, ahogyan csak telik tőlünk, mert ez életelbírálásunk egyik lényeges részlete. S hogy kinek mi az életföladata, azt adottságainkból, körülményeinkből és ösztönszerű hajlamainkból, Istennek eme mindmegannyi ujjmutatásából, megnyugtató pontossággal kiolvashatjuk. Ez adja lényünknek és életünknek a megfelelő formát, életérzésünknek az öntudatot, az egyensúlyt és a belső összhangot.

*

De nemcsak életküldetésünk területén, hanem egész berendezkedésünkben általában is a lelkünk érdekeivel mérjük le a tennivalókat. Hogy vállalkozom-e valamire, vagy sem, hogy egy-egy elem kerülő eseményt, vagy lehetőséget hogyan bírálok el, azt mindenkor a lelkem érdekei és szempontjai döntenek el. Aki a Szűzanya szellemében él, annak életszabálya mindig egyedül az: mit szól hozzá a lelkem; megfelel-e lelkem igényeinek és előrehaladásának, vagy sem. Amint az Úr Krisztus meg is fogalmazza nekünk:

*«Mit használ az embernek,
ha az egész világot
megnyeri is,
lelkének pedig*

*kárát vallja?
vagy mit adhat az ember
cserébe lelkéért?»¹*

*

A minket körülfogó világ azonban nem lélekszerint igazodik. Az e világ szellemében élő embert az ösztönök szava irányítja. Ezért a világ többnyire hédonista, vagyis az jó a szemében, ami kellemes, ami élvezetet nyújt. Vagy az jó neki, ami hasznot hajt, ami az anyagi jólétének kedvez.

Pedig hát jó csak az, ami az Isten akaratával megegyezik és a lélek javát szolgálja.

*

Az eredeti bűn elkövetése óta az emberi természetben nagy változás állt be. Addig az ösztönök éppenúgy a Teremtő Isten vérbe és idegbe ojtott törvénye voltak, és éppenúgy az Isten akaratával egybehangzón működtek, mint manapság az állatok ösztöne. Mihelyt azonban az emberi akarat rosszra-hajló lett, ez rásugárzott az ösztönök működésére is, és azóta az ember kezében ez a finom ösztön-műszer, ez a finomművű irányító megromlott. Nem működik jól. Nem bízhatom rá nyugodtan magamat, mert nem pontosan úgy kell lenniök a dolgoknak, mint ahogyan azt érzéseim diktálják. A kegyelemtől megvilágított értelemnek és az Isten erejétől áthatott akaratnak ugyancsak sok harcába kerül, hogy belső érzéseim és indulataim rossz irányba ne tereljék életem hajóját.

Amikor tehát itt állok, én, a mai ember, az eredeti büntől megzúzott ösztön-műszerrel a kezemben, azonnal világos előttem, hogy nem hagyatkozhatom rá, hanem figyelembe kell vennem azt a másik iránytűt, mely az Isten parancsolataiból, illetve Krisztus Evangéliumából van összeállítva. Nem belső késztetéseimre, hirtelenül felvillanó kívánságaimra hallgatok tehát, mint az evílág nyers ösztönembere teszi, hanem az Isten parancsolatain megiskolázott és a Krisztus Evangéliumán kifinomodott lelkiismeretem szavára.

*

Igy kell értenünk az Apostol szavát, aki arra kér bennünket:

*«Mindent vizsgáljatok meg;
ami jó,
azt tartsátok meg.»²*

¹ Mt 17, 26; Mc 8, 36; Luk 9, 25. ² I Thess 5, 21.

Az Úr Krisztus is a fölsőbb ember szükséges vezetőszerképére érti, mikor kijelenti:

*«A szellem az,
ami életet,
a test nem használ semmit ;
az igék,
melyeket én szólottam nektek,
azok szellem és élet.»¹*

Vagy más helyen:

*«Inkább boldogok,
kik az Isten igéjét hallgatják,
és megőrzik azt.»²*

És ismét más alkalommal:

*«Bizony, bizony.
mondom nektek,
hogy aki az én igéimet hallgatja,
és hisz annak,
aki engem küldött,
örök életet nyer,
és nem megy ítéletre,
hanem átment
a halálról az életre.»³*

* * *

Mária az élet forgatagából kilépve, odaül Krisztus lábához, hallgatni azokat, amik föléje emelkednek az evilág apró terveinek, hirtelenül fölmerülő intéznivalóinak, amik e helyett inkább a lélek töltekezését és boldogulását szolgálják.

Ez a sürgő-forgó, Márta-szabású lelkeknek nem tetszik. Fejcsóválva helytelenítik a szemlélődő, a gyakorlati akció tereiről el-ellépő, imádkozó és elmélkedő lelkek stílusát. Mire való ez, mikor annyi tennivaló ég az ember fején? Tenni, tenni, dolgozni, sűrögni-forogni, s ezt ajánlani föl Istennek kedves és jóillatú áldozatként, hogy megszenteltessék az Ő neve!

Ebben is van sok igazság, és vannak élethelyzetek és élet-körülmények, ahol ez az istenszolgálati mód kell, hogy túlsúlyban legyen. Ugyanakkor azonban, mikor az Üdvözítő egy szóval sem mondja Mártának, hogy hagyja abba a munkát

¹ Ján 6, 64. ² Luk 11, 28. ³ Ján 5, 24.

és hogy nincs arra szükség, ugyanakkor megpártolja a kon-templációt: az imádság és az elmélkedés magaslataira elvonuló szemlélődés ügyét. Szép-szép a másik is, de mégiscsak egy a szükséges. Mégis csak a lélek fürösztése igazságban, és kegyelemben: ez az a legjobb rész, amit legtöbbször kell értékelnünk és a legjobb részzel, az elvehetetlen szellemmel és étellel a lelkünkben indulni állapotbéli kötelességeink teljesítésére.

*

Jó, ha magunkba tekintünk egy kissé, Testvérek. Megnézem, hogy vannak-e az életrendemben imádságos örömök? Használok-e az elmélkedés lélekfrissítő, bensőmben világosságot, új színeket gyújtó, nagy megélelésekre segítő alkalmait? Tudok-e és szoktam-e elmélkedni?

*

Ne is menjünk tovább, míg ennek a kérdésnek, a mai ember agyontömött életével számoló elmélkedés ügyének a végére nem járunk. Úgy is fogalmazhatnám, hogyan jussak hozzá, Uram Krisztusom, hogy legalább mindennap néhány percre a lábadozhoz üljek, és hallgassam a legjobbat és a legszükségesebbet, amiből a lelkem él, s az életem színeskedik, tartalmasodik?

Rövid, járható és egészen gyakorlati utat szeretnék mutatni.

Kezdem az öltözködést kereszttetéssel; s míg öltözködöm, lassan, tagoltan, minden mondat végéről visszanezve, értelmét a tudatom körébe tuszkolva, mondjak el egy Miatyánkot, egy Üdvözlégyet, egy Dicsőséget és egy kiadós, kérő fohászt a nap ezernyi gondjára és teendőjére vonatkozólag.

Legyen egy jó lelki könyvem kéznél, vagy a Krisztus követése, vagy a Filothea, vagy a Prohászka-elmélkedések, s abból végezsek néhány perces elmélkedést, mihelyt végeztem az öltözködéssel, s mielőtt bármihez hozzáfognék. Ez pedig így történjék: Röviden segítségül hívom a Szentlelket. Elolvasok egy jó bekezdésnyit az elmélkedő-könyvemből. Azután mondatról-mondatra átrágom, s kiszívom belőle mondani-valóját, mint a falatnyi lépből a friss, illatos mézet. Hogyan történik ez? Elképzelem, amit mond, a helyzetet, a körülményeket, amelyek közt játszódik a mondat. Azután megkérdezem és elgondolom, hogyan lehet ez így, miért van ez így és nem másképp. Hogyan gondolkodtam én eddig erről? Mit teszek

vele ezután? Egyik mondatra ez a kérdés illik, a másikra amaz. Csak az a fő, hogy szétszedjem a mondatot és minden oldalról megszemléljem, megértsem és lelkembe szívjam tartalmát. Mikor így végig jutottam minden mondaton, akkor még egyszer átolvasom a kiválasztott részt, egy kis hálafohászt mondok a Szentléleknek, s már futok is munkáimra.

Akinek otthon lehetetlen ezt az 5—7 percet nyugodtan töltenie, bár kellő igyekvéssel mindenkinek sikerül, az jólteszi, ha munkájára, hivatalába menet betér a templomba, előveszi könyvét a zsebéből, vagy a táskájából, és ott tölti el a maga 5—10 percét az Úr lábához ülve.

Este, mielőtt lefekszem, a vetkőződés előtt, utolsó teendőként, még egyszer elolvasom a reggel átdolgozott részt. A vetkőződést keresztvetéssel kezdve, megint lassan és odaerőltetve lelkemet, elmondok egy Miatyánkot, egy Üdvözlégyet, egy Dicsőséget s egy komolyabb hálaadó fohászt. Mire ágyba jutok, már a nap folyamán esett szavaimon, tetteimen futok végig, s bánatot indítva hajtom álomra fejemet.

Ha ezt a módszert követem, a reggeli és esti elmélkedési anyagom arany-hidat ver a napom fölé. S ha egyszer-egyszer napközben is eszembe jut egy-egy gondolata, megszenteli az egész napomat. Így biztos, hogy a legjobb részt választom, mely el nem vehető lelkemtől.

*

A lélek-norma szerint élő ember sokszor kerül hátrányba az e világban otthonosabb, könnyebben, szabadabban mozgó ösztön-normásokkal szemben. Nem baj Testvérem! Krisztus Urunk megmondja a kiegyenlítő, sőt valójában előbbrejuttató szempontot:

*«Atyád,
ki lát a rejtekben,
megfizet neked.»¹*

Az Istenbe fogódzkodó, vele és belőle élő keresztény lélekben szelíden, aranylón és melegen süt a nap. Benne életté vált és állandóan jelen van az Úr Krisztus bízata:

*«Örüljete,
és vigadjatok,
mert jutalmatok bőséges
mennyekben.»²*

¹ Mt 6, 4b. ² Mt 5, 12a.

S ahogyan az Apostol is sürgeti:

*«Örüljeteĳ az Űrban mindig,
újra mondom,
örüljeteĳ.
Ismerje meg mindenĳi
szelidségeĳet;
az Űr közel vagyom.»¹*

Krisztus páratlan békéje tölti el az Űr állandó közelsége folytán, amint ígérte is a Mester:

*«Békességeĳ hagyok neĳteĳ,
az én békességeĳemet
adom neĳteĳ;
nem, miĳént a világ adja,
adom neĳteĳ.»²*

Boldog biztonság árad el benne, mert megtalálta azt, amiről e világ fiainak fogalmuk sincs. Mindent ennek a magaslatáról tud nézni, s az élet apró-cseprő tülekedései, fondorlatai, bántódásai, igazságtalanságai elvesztik élüket és eltörpülnek lelki szemei és életerzése előtt. Jó és szent értelemben közömbössé válik velük szemben, és amiért a másik napokat kesereg, ő nyugodtan jelenti ki reá: nem számít! Igen, pontosan úgy, ahogyan az Űr mondta:

*«Hasonló mennyek országa
a szántóföldön elrejtett kincshez,
melyet az ember,
aki megtalált,
eldugott,
s azon való örömében
megyen,
és eladja minden vagyónát,
és megveszi azt a szántóföldet.»³*

* *

De folytassuk a lelkiismeretvizsgálatot.

Nézzem meg, milyenek kedvteléseim, szórakozásaim. Van anyagi természetű, fizikai, testies öröm, és van szellemi öröm. Amennyivel a lélek magasabbrendű, mint a test, annyival előbbrevaló a szellemi öröm is a testinél. Nem mondom én, hogy minden fizikai jóérzést irtsunk ki, hagyjunk ki az életünk-

¹ Fili 4, 4. ² Ján 14, 27. ³ Mt 13, 44.

ből, csak a parancsolatok útján tartsuk meg őket. Ellenben mondom és sürgetem, hogy legyenek szellemi örömeim, mert ezek magasabbrendűek lévén, engem is megemelnek és meg-nemesítenek.

Mindig legyenek szellemi örömeim és mindig többre tartsam a szellemi örömet, mint a testieket.

*

És egyáltalán, mennyire vagyok anyagias? Mennyire tart hatalmában, igézete alatt az anyagi szempont? Én is mindent abból a szemszögből nézek, hogy: pénz beszél?

A test puha szelleme nem uralkodott-e el rajtam bizonyos fokig?

Mennyire ront bele az anyagiasság hivatásom teljesítésébe? Olyan kérdések ezek, Testvérek, amelyekre nagyon érde-mes feleletet és orvoslást keresni.

*

Vannak-e káros, életbénító és pusztító szenvedélyeim? A szenvedély megint az ösztönös természet túltengése, mely az értelmet megcsúfolja, az akaratot pedig bilincsekbe veri. Csak nagy ráeszméléssel, nagy és döntő elhatározással és teljes lemondással lehet a nyakát szegni a szenvedély-sárkánynak. De ezt meg kell tennünk minél előbb, sőt rögtön, mert különben nem a jó részt választottuk. A keresztény embernek nincs mit félnie ettől a rémtől sem, mert az Üdvözítő megmondta:

*«Ami lehetetlen az emberek-nél,
lehetséges az Istennél.»¹*

S megokolja a Boldogságos Szűzhez küldött angyal:

*«Mert Istennél
semmi sem lehetetlen.»²*

*

Szent Dunsztán, kenterbőri érsek, úgy oldotta meg az érseki tartományában dúló farkas-veszedelmet, hogy az angol-szász lakosságtól évente 300 farkasfő beszolgáltatását követelte meg községenkint. És Anglia hamarosan megszabadult a vad-állatoktól.

¹ Luk 18, 27b. ² Luk 1, 37.

Testvéreim! Ha mi évente csak egy szenvedély-fenevad levágott fejét tennők oda Krisztus lába elé!

* * *

A Szűzanya Mária Magdolnával együtt a legjobb részt választotta. Az élet csalogató fényeivel és ámitó ígéreteivel szemben nekünk is ezt az utat kell járnunk.

*«Akkor monda Jézus tanítványainak :
Ha valaki utánam akar jönni,
tagadja meg magát,
vegye föl keresztségét,
és kövessen engem.
Mert
aki meg akarja menteni életét,
el fogja azt veszteni ;
aki pedig elveszti életét énértem,
meg fogja azt találni.»¹*

Az evilági életnél azonban sokkalta érdekesebb az örök élet lehetőségeit egyengetnünk, hiszen ez a legnagyobb kérdése és érdeke életünknek. Ám, ezt csak úgy tudjuk munkálni, ha gyakran odaülünk az Úr Krisztus lábához és Máriával együtt csüggünk ajkán.

*«Az pedig az örökélet,
hogy megismerjenek téged,
igaz Istent,
és akit küldöttél,
Jézus Krisztust.»²*

*

Remete Szent Antal, Alexandriában járván, meglátogatja a kiváló hittudóst, a négyéves korától fogva vak Didimusz.

Beszélgének, s egyszers csak megkérdi tőle:

— Sajnálod-e, hogy nem látod a világot?

Didimusz nem felel azonnal, csak mikor harmadszor is elhangzik Remete Szent Antal kérdése. S ekkor alapos meg-gondolás után azt feleli:

— Sajnálom.

Mire azonban Szent Antal:

— Ne sajnáld, Didimusz! Hiszen csupán attól foszt meg világtalanságod, amivel a legyek, hangyák és szúnyogok

¹ Mt 16, 24 sk. ² Ján 17, 3.

dicsekednek. Örülj neki viszont tiszta szívedből, hogy láthatod azt, amit az apostolok is láttak. Hidd el nekem, többet ér a lelki szem, mint a testi!¹

*

Mi a lélek szemével nézzük és bíráljuk el az életet, és a földön válasszuk azt, amit a Boldogságos Szűz választott, hogy az égben is az ő osztályrésze legyen a jutalmunk. Amen.

MÁJUS 21.

Mégis csak létezik emberi méltóság!

Mikor az evangélium bemutatja nekünk a Boldogságos Szűzet, legszemélyibb adataként azt jegyzi meg róla:

«A Szűz neve meg Mária.»²

Hozzá vagyunk szokva, hogy a Szentírás birodalmában a név legtöbbszörre vagy a lényegét, vagy a rendeltetést jelöli, vagy valamilyen kiemelkedő cselekményre utal, mely az által történt, aki a nevet éppen viseli. Hogy néhány példát említsünk:

Ádám = földből való = ember,
 Éva = Héva = élők anyja,
 Ábel = Abél = atya az Isten,
 Mihály = Mi-ka-él = ki, mint az Isten,
 Gábor = Gabri-él = erőm az Isten,
 Jahve = aki van,
 Ráfael = Rafa-él = orvos az Isten.

És így tovább, a többi sok-sok név a Szentírás történeteiből.

A Boldogságos Szűz nevének, a *Mária*-szónak is megvan a maga jelentése és személyes jelentősége. Ósrégi egyházi magyarázóink szerint, ahogyan öt betűből áll, éppenúgy ötféle jelentést is lehet kiolvasni belőle.³

1. Mária = keserű tenger. Szent Fiának minden keserősége beleömlik a Szűzanya szomorú lelkébe. A szenvedés 3 napja alatt igazán ráillik az a megnyilatkozás, mely valamikor a gyermekei halála miatt kesergő egyik ósanyjának szájából hangzott el, hogy megjellemesse gyászbaborult helyzetét:

¹ Schütz: Szentek élete. I. k. 68. l. ² Luk 1, 27. ³ V. ö. Nagy A.: Katekizmus példákban. 3. k. 944. l.

*«Ne hívjatok engem
Noéminek, azaz Szépnek,
hanem hívjatok
Márának, azaz Keservesnek,
mert felette eltöltött engem
keserőséggel a Mindenható.»¹*

A Szűzanya a maga életéhez és annak rendkívüli körülményeihez képest igazán elmondhatná magáról a kereszt alatt, vagy a lepecsételt sír előtt, hogy: hívjatok csak engem a Keserőség Tengerének, mert nagy fájdalmamat csak ez fejezi ki legmegközelítőbben. Igaz ugyan, Testvérek, hogy ez a fájdalom-tenger keserű ugyan és partjai ködbe vesznek a rápillantó szem előtt, de az is biztos, hogy hullámai egy pillanatra sem csaptak tajtékzó tarajjal az ég felé és hogy nem áradt ki medrükből. Mert a Szűzanya alázatos megadással viselte keresztjét, nem zúgolódt, nem panaszkodott, nem siránkozott, nem sajnálta magát senki előtt.

*

2. *Mária = úrnő, királynő.* Ez a jelentésárnyalat Szent Fiáról sugárzik reá. Az ég és föld Urának édesanyja csak úrnő lehet. Fiáról írva van, hogy nagy alázatáért és engedelmeségeért:

*«Az Isten is igen felmagasztalta őt,
és oly nevet adott neki,
mely minden más név fölött van:
hogy Jézus nevére
minden térd meghajoljon:
az égieké,
a földieké
és az alvilágiaké,
s minden nyelv vallja,
az Atyaisten dicsőségére,
hogy Jézus Krisztus az Úr.»²*

A világ királyának méltósága bearanyozza szentséges Anyjának alakját és sugárból fon királynői koronát a Szűzanya fejére. Ezért olvassuk a Jelenések Könyvében:

*«És nagy jel tűnék fel az égren:
egy asszony,
akinek öltözete volt a nap,
és lába alatt a hold,
és fején 12 csillagból álló korona.»³*

*

¹ Rúth 1, 20 ² Fili 2, 9 skk. ³ Jel 12, 1.

3. *Mária = ragyogó fény.* Mózes nem is sejtette, hogy 40 napos istenközelisége és Istennel való társalkodása során sugárzik az arca.¹ És ha annyira vakítóan sugárzott, hogy az emberi szem nem bírta nézni és Mózes kénytelen volt eltakarni arcát,² hát még akkor milyen káprázatos lehet a Boldogasszony lelkének arculata, mikor ő a Szentlélek sugárzatában lett a Megváltó áldott édesanyja, a földreszálló Istennek szíve véreből szőtte ki emberi testét és 3 évtizeden keresztül társalkodott a Fiúistennel.

Méltán hasonlítják tehát teliholdhoz a szentatyák a Szűzanyát. Az Istenség: a Nap, ráárasztja vakító fényözönét erre a Holdra és fényes ezüstitányérja visszaveszi a fényt a föld számára és bevilágítja a földön az égi haza felé zarándokoló emberiség sötét éjszakáját.

Es milyen nagy áldás nekünk ez a pazar fényben úszó telihold! Gyenge emberi szemünk az Istenség napjába nem tekinthet, de a Boldogasszony holdsugaras lényét nyugodtan és sok-sok haszonnal tudja szemlélni, ameddig csak kedvünk tartja. S ez a sugárzó és csaknem nappali világosságot árasztó, drága Hold nagyon sokat mond nekünk sugarainak finom és hatékony nyelven az Úristenről.

*

4. *Mária = mirha.* A mirha keleti illatszer, amely keserű is, illatot is áraszt, de főleg megöli a rothasztó csirákat.

Ez a név is jól illik a Boldogságos Szűzre, hiszen a maga emberségéből teljesen rothadásnak indult világnak ő adta a végső rothadástól megmentő, illatos orvosságot, érettünk szenvedő Szent Fia személyében.

*

5. *Mária = tenger csillaga.* Ott ragyog életünk égboltjának szélén és trisza fényével mutatja az utat oda, ahol ő van. Ragyog a látóhatárunk fölött és eligazítja életünk hajóját a bűn zátonyai, az élet viharai között, mindenkor biztosan jelezvén az irányt az égi hazánk felé. Mi magyarok, sajátos lelkünkkel nagyon érezzük a Szűzanyának ezt a szerepét egyéni és nemzeti életünkben egyformán, talán mert olyan viharos-zátonyos a történelmünk útja és mert ennek következményeként mindig olyan küzdelmes az egyéni boldogulásunk. Azért sír fel olyan

¹ Ex 34, 29. ² Ex 34, 35.

gazdagon és minden jelenlévő ajkán az ének, mihelyt ezt kezdi játszani az orgona:

*«Te vagy földi éltünk
vezérsillaga,
Édes reménységünk,
kegyes Szűzanya.
Téged rendelt jó anyánknak
az Isten Fia,
Azért áldunk örvendezve,
Ó. Szűz Mária!»¹*

* *

A hittudósok szerint ilyen gazdag tartalmú és ennyiféle jelent a Boldogságos Szűz neve. Nekünk, mai küzdő és szenvedő embereknek azonban különösen két vonása mond sokat, s a mai elmélkedésünk főgondolatát is ebből a két szálból sodorjuk. Az egyik az, hogy úrnő és királynő, a másik, hogy keserűség tengere.

* * *

Mint néhány perccel ezelőtt láthattuk, a mi Égi Édesanyánk valóban úrnő. S ezt a méltóságot nemcsak a mi gyermekielkesedésünk és szeretetünk adja rá ékes palástnak, hanem Szent Fia méltóságából valóságosan száll reá a királynői fölség.

Mi is király volnánk egytől-egyig, Testvéreim, két jogon is, és nemcsak olyan mondvacsinált, hanem valóságos királyok. Azt mondtam, két jogon, mert a legfőbb Király, a Teremtő Isten az édesapánk és mert a királyok királyának s az uralkodók uralkodójának² az anyja valamennyiünk égi édesanyja a Szentírásnak Istentől hitelesített származási okmánya szerint. Ezt a királyi származást csak az Isten keze vonhatná vissza tőlünk, de ő ezt nem teszi, mert mint a Lélek mondja az Írásban:

*«Uram,
örökkön-örökké
áll a mennyben a te igéd.
Nemzedékről nemzedékre
tart a te hűséged.»³*

És:

*«Sokféle terv van
az ember szívében,
de az Úr akarat
megmarad.»*

¹ Harmath—Sík: Szent vagy, Uram. 195. é. ² Jel 19, 16. ³ Zolt 118, 89 sk. ⁴ Péld 19, 21.

És végül:

*«Isten akarata
megmarad az igazaknál,
és vállalkozását
mindvégig siker koronázza.»¹*

*

De ugyanakkor meg kell vallanunk azt is, Testvérek, hogy ez a mi királyi méltóságunk nagyon siralmas és igen szánalmas.

A háború réme, mint valami őskorból ráncszabadult veszett szaurusz, ránkrontott; kegyetlenül meggázolt, megtaposott szörnyű lábaival és megtépedt, összeharapdált rettenetes fogával. S mi most itt állunk lerongyolva, megmocskolva. Véres cafatokban lóg rólunk a ruha és a testünk húsa, s inkább formázunk koldust, de azt is a legutolsót, mintsem égi származású királyfit.

Mintha a sok szenvedés közt meghibázott volna az emlékezetünk és a gondolkodásunk, lemállott volna rólunk a vérünkbe ojtott felsőbbrendűség és isteni pedagógián költ neveltségünk tudata, úgy nézünk egymásra, úgy bánunk egymással, nem mint egy mennyei király gyermekei, hanem mint a sehonnai, züllött, részeg csavargók szoktak, kiknek se Istenük, se országuk, se hazájuk. Eltűnt belőlünk és közülünk az emberi méltóság tudata. Szomorú jelenségek arról panaszkodnak, hogy a földi ember, Isten gyermeke, a Krisztus drága vérével megkeresztelt és megváltott mai ember visszasüllyedt oda, ahol a Megváltó születése előtt tartott az emberiség, erkölcsi csődjének legmocskosabb és legmélyebb pontján.

*

Manapság szörnyen nézünk ki az emberi méltóság szempontjából. Amikor marjuk, tépjük, harapjuk, rágjuk egymást, mint a fenevadak. Embertelenségre újabb embertelenséggel válaszolunk. Mikor idegeskedésünkben a legválogatottabb és legmocskosabb gorombaságokra vagyunk kaphatók. Midőn szemrebbenés nélkül beletenyerelek, beleöklözök, begázolok és taposok egymás emberi becsületébe, alapvető jogaiba, legszentebb magánügyeibe, titkaiba és vérébe.

Hiányzik belőlünk, Testvéreim, az emberi méltóság becsülése és tisztelete. És ez megmutatkozik:

¹ Eccli 11, 17.

hitvesi bánásmódban,
 gyermeknevelésben,
 társadalmi érintkezésben,
 sajtóban,
 ipari kihasználásban,
 pénztermelésben,
 szenvedély-kiélésben,
 szolgálati viszonylatban,
 igazságszolgáltatásban,
 nemzetközi jogban

és általában mindenfelé, az egyéni és közösségi életnek szinte minden területén.

* *

De ez így, Testvéreim, semmiképpen sincs jól és minden tőlünk telhetőt el kell követnünk annak érdekében, hogy az emberi méltóság tudata ismét visszaköltözzék a lelkekbe, mert nélkül az emberi társadalom sohasem fog tudni emberhez méltó, békés, nyugodt, szociális értelemben is emberséges életet élni. Az emberi méltóság ugyanis nem elfinomult idők szalon-találmánya, hanem az istenalkotta természet talaján, a Teremtő kezétől elszórt magból közvetlenül, őseredetien és őserővel sarjad. És minél kevésbé rontotta meg a keresztény ember szemét és lelkét a modern pogányság, annál természetesebben jelentkezik ez a tudatában. A Teremtő Isten keze egy bizonyos tiszteleti, kegyeleti kört vont minden ember lénye köré. Ebbe a körbe behatolnia még a legközelebbi hozzánk tartozónak sincs megengedve és ez nem is lenne lehetséges nagy ütközések, robbanások és roncsolódások nélkül. Ez a kör olyan minden embertársam lénye körül, mint a szentek feje körül a glória. Ebbe csak oly mértékben van behatolási lehetőségünk és jogunk, amilyen mértékben ezt embertársunk Isten helyett megengedi. Egyébként azonban se szülőnek, se gyermeknek, se hitvestársnak, se rokonnak, se jóbarátnak, se ellenségnek a szent és sérthetetlen természetjog alapján nem szabad átlépnie a kegyeletkör vonalát és az engedélyezett fokban is csak sarulevetve és mimózással gyöngédséggel. A kegyeletkör közepén álló embernek pedig az önszeretet törvénye tiltja és pedig súlyosan és igen szigorúan, hogy emberi méltóságát eljátszó, vagy veszélyeztető engedményeket tegyen. Amiről itt szó van, az se el nem adható, se nem bitorolható, mert ez, tehát az emberi méltóság, a Teremtő Isten kizárólagos tulajdona. Az emberi mélt-

tóság bennünk származásunkkal szorosan összefüggő, égi örökségünk, melyet a másikban égbekiáltó jogtalanság és a Teremtő által megszabott természetes rend elleni lázadás nélkül meg nem sebezhetünk, s magunkban ugyanilyen alapon megcsorbulni, vagy veszendőbe menni nem engedhetünk. Az emberi méltóság és istengyermekségünk együttesen alkotják emberi teljes egyenlőségünk alapját a legalapvetőbb természeti jogokra nézve.

* *

Egymásnak tartozó kegyeletünk és köteles tiszteletünk főgyökere érzéseink számára az a tény, amit Isten a Genézis első fejezetében mond és tesz. Szóltott pedig az Úr:

*«Alkossunk embert
a mi képünkre
és hasonlatosságunkra . . .
és uralkodjék . . .
az egész földön . . .
Meg is teremté az Isten
az embert :
a maga képére,
az Isten képére
teremtette,
férfiúnak és asszonynak
teremtette.
És megáldá őket az Isten
és mondá :
Szaporodjatok és sokasodjatok,
s töltsétek be a földet,
s hajtsátok uralmatok alá,
és uralkodjatok . . .»¹*

Az Isten képét meggyalázni nem lehet a világ rendjének fölforgatása nélkül. Az embertársát megmocskoló ember viszont az Isten képével élne vissza. De ugyanakkor Krisztus testén is nagy gyalázat esnék. Mert nem alap nélkül mondja az apostol:

*«Nem tudjátok-e,
hoggy testetek
Krisztusnak tagja »»²*

S ennek megfelelően:

*«Akképen sokan vagyunk
egy test Krisztusban.»³*

¹ Gen 1, 26 skk. ² I Kor 6, 15a. ³ Róm 12, 5a.

És ismét tovább folytatva a szálát:

*«Maga a Lélek tesz
lelkünkkel együtt bizonytságot,
hogy Istennek fiai vagyunk.
Ha pedig fiai,
akkor örökösek is:
Istennek az örökösei,
Krisztusnak pedig
társörökösei.»¹*

Azonkívül Isten törvénybe adta minden embernek:

*«Szeresd felebarátodat,
mint tenmagadat!»²*

És ugyancsak törvényként róta ránk:

«Szeressétek ellenségeiteket!»³

Am szeretni lehetetlen kegyelet, megbecsülés és tisztelet nélkül. Ha tehát a szeretet a legfőbb törvény nekünk, akkor a kegyelet és a megbecsülés is, mint a szeretettől elválaszt-hatatlan tények.

*

Az Evangéliumnak az emberi méltóság nagyon sokat köszönhet. A nő méltóság védelmével és visszaszerzésével.

A gyermek,
a cseléd,
a munkás,
a hadifogoly,
a rabszolga emberi értékének és megbecsülésének szorgalmazásával. Az embertelen büntetési módok eltörlésével, vagy mérséklésével. A nyomorékok, örvöltek, fogyatékosok kegyetlen kiirtására törekvő, ismételt kísérletekkel szemben elítélő és élesen ellenző magatartást tanusítva, az Anyaszent-egyház igen sokat tett az emberi méltóság mentése és emelése érdekében. Nekem ezt az apostoli küldetést tovább kell szolgálnom.

* * *

Elmélkedésünk végén visszazáll a lelkünk ahhoz az Úrnő-höz és Királynőhöz, kinek a neve egyúttal Keserűség-tengert

¹ Róm 8, 16 sk.
13, 9; Gal 5, 14 stb.

² Lev 19, 18; Mt 5, 43; 19, 19; 22, 39; Róm
³ Mt 5, 44; Luk 6, 27.

is jelent. Az emberi méltóságon érzett öröm s annak semmibe-
 vésén érzett keserű érzésünk az a két gyümölcs, amivel úgy
 érezzük, hogy ma gyarapodott a lelkünk. Az első gondunknak
 a hálálkodást kell, hogy érezzük. Szeretettel és elismerő örömmel
 suttogjuk a Boldogasszony felé azt, amit az Énekek Éneké-
 nek a menyasszonya mond jegyese dícséretére, s amit az Egyház
 annyiszor alkalmaz a Szent Szűzre:

«Neved kiöntött olaj.»¹

Olaj, amely könnyedebbé teszi nekem ezután, hogy kellő
 időben ráeszméljek a magam és mások emberi méltóságára;
 és olaj, melyet törekvéseimmel, jópéldámmal és tehetségem-
 hez mért buzgólkodásommal az emberi méltóságon esett
 sebekre csöppenteni akarok.

*

Mindig előttem lebeg majd a zsoltáros megállapítása az
 emberről:

*«Kevéssé tetted őt
 kisebbé az angyaloknál,
 Dicsőséggel és tisztelettel
 koronáztad meg.»²*

*

Nem felejemt soha Szent Bernát álomból riasztó kiáltását:

*«Ember!
 Föld vagy,
 de lélek is,
 az Úr szájának lehellete!
 Ébredj hát végre méltóságod tudatára!»*

*

S hogy Nizzai Szent Gergely szerint az embert azért
 teremtette az Úr utoljára, mikor már minden készen állott,
 mert, mint fölékesített királyi palotába, akarta bevezetni őt
 a világba.

*

Ezentúl valahányszor a Szűzanya nevét halljuk, mindany-
 nyiszor jusson eszünkbe az Istentől kapott emberi méltóság.
 Igyekezzünk megadni egymásnak, Testvéreim, a kijáró kegye-
 letes tiszteletet, hogy végre egyszer már elkezdhezzük egymást
 szeretni is. Amen.

¹ Én 1, 2b. ² Zsolt 8, 6.

MÁJUS 22.

En is megfontolom, amit teszek.

Mikor a Boldogságos Szűz Gábor főangyal üdvözlő szavát hallja, az Evangélium szerint első pillanatra:

*„megzavarodék annak beszédén,
és elgondolkodék,
miféle köszöntés ez?”¹*

Első lelki rezdülése tehát egy meglepődés, egy kis zavar és tétovaság. Rá-rányitogatja lelkének szemét a tapasztalt tényre. Valóság ez? Nem képzelődés, vagy nem álom esetleg? De nem, hiszen még most is ott rezeg a lelkében a szó, és érzi, hogy ébren van. A képzelődés sem kenyerere. Tehát valóság. Számolni kell a tényekkel. Sem elfutni, sem kitérni előle nem lehet.

Alig jut eddig egy pillanatnak a felényi ideje alatt gondolataival, máris visszatér szokott lelki nyugalma és biztonsága. Szelíd Istenre hagyatkozással tekint a körülötte történő és történni készülő dolgokra. Majd megválnak, mi bontakozik elő az események és a hangzó szó fátyola mögül. Mindenesetre résen lesz, mindenre ügyel majd, és helyén tartja az esztét és a szívét!

*

A Boldogságos Szent Szűz tehát szembe kerül egy hirtelen-váratlan, egészen rendkívüli eseménnyel. Az első kis meglepődés után nem kavarodik össze végkép a lelke, hanem nekifordul az eseményeknek. Mögéje tekint, körüluhatolja és a józan ész mérlegére teszi mindazt, ami történik a szeme láttára és a füle hallatára. Mikor aztán eléggé megbízhatónak és megnyugtatónak érzi a helyzetet, lelke erősen megkapaszkodik az Urístenben. Az Úr valóban velem van! S ha ő megsegít, akkor mindennel szembe merek nézni, és minden tenni-valóra elszántnak és erősnek érzem magamat. Azonnal tenni-valóimhoz lát. Nem bizonytalankodik sokat. Nem dugja fejét ködbe. Nem törekszik jótékony és kényelmes elködösítésre. Nem támaszkodik jósnőre, szellemidézésre, sorsvetésre. Nem vág neki ösztönösen és vaktában a dolgoknak, hanem megáll egy pillanatra. Fölfogja a tényeket: lássuk csak, mi is ez!

¹ Luk 1, 29.

Mi lesz itt a leghelyesebb magamtartása? Azután azonnal dönt és tesz.

Belevilágít a dolgokba értelmének fényszórójával, s mihelyt eligazodik rajtuk szeme, azonnal nekifeszül akaratával is.

*

Ez a körütekintő óvatosság, ez az okos mérlegelés és megfontoltság, ez a bölcs következetesség és rugalmas, lendületes cselekvési készség becsületére válik ennek a törékeny názareti leánynak, de egyúttal vonzó minta és hívó, magával ragadó eszmény is nekem az Isten leendő Édesanyja.

* * *

Ahogy szemem megpihen az angyalal beszélgető Boldogságos Szűzön, értelmes és okos viselkedése gondolkodóba ejti minden okulásra és épülésre megnyílt lelkemet. És megindulnak lassan eszmélkedő gondolataim.

Igen, Testvéreim. Valóban igen fontos a régi, józan elv: Bármit cselekszel, okosan tedd, és a célról le ne vedd szemedet!

Okosan és határozottan kell mindig is cselekednem. Vagyis mindenkor az értelmemre és az akaratomra támaszkodom. Ez az igazán annak nevezhető emberi cselekedet. Használnom kell az eszemet is, a szívemet is, valahányszor csak teszek valamit. Minden bajnak számít, ami betör a lelkembe, és akár az eszemet, akár az akaratomat próbálja nyírβάλni, vagy működésében lefokozni. Ha kelleetlen vagyok, vagy nem törődöm vele, hogy mit kell tennem. Ha nem is igyekszem megtudni a dolog részleteit, mi az, amiről szó van. Hogyan, miképen is kell majd történnie. Miért kell így, vagy amúgy tennem, vagy egyáltalán nem tenni semmit. Ha valamilyen szenvedély állja útját akaratomnak. Ha elfogult vagyok bizonyos irányba és engedem, hogy tetteimbe oda nem való, mellékes szempontok szóljanak bele.

Ezek mind-mind rontják a cselekvésem igazi értékét, és többé vagy kevésbbé elvonnak emberi értékeiből.

*

De mind az értelemnek, mind az akarati tevékenységemnek a vonalán, sokat számít tetteim belső értékére nézve az isteni kegyelem. Ez meggyarapítja mind a két képességemet. Az értelmem a kegyelem segítségével jobban bele tud sejtetni a dolgokba, több szempontot, új lehetőséget tud meglátni

rajtuk és bennük. Az akaratom az isteni kegyelem hatására sokkal jobban ki tud bontakozni a ráfonódó természetes akadályok visszatartó, marasztaló és bénító hinárjából, és sokkal nagyobb lendülettel, tettekre szebb rugalmassággal pattan a tette, mint magában tenné. De különösen lényeges gyümölcse a lelkembe ömlő isteni kegyelemnek az, hogy az egész cselekedetemre a természetfölötti világ félmjelét üti rá. Mihelyt a kegyelem beleszövődik és beleitatódik tetteimbe, azoknak belső értéke nagyot emelkedik: a természetes, földiesen emberi élet földszintjéről a természetfölötti élet emeletére kerül föl, s ott fejt ki hatásait. A kegyelem folytán egyszerre kap cselekedetem érdemszerző erőt az örök boldogságra vonatkozólag.

*

De földi értelemben sem elégséges az ember a helyes és igazán értékes cselekedetek véghezvitelére, ha teljesen magára marad. Rászorulunk, hogy a kérdéses dologhoz jobban értő, azzal többet foglalkozó, és ezért több tapasztalattal rendelkező embertársak hozzászóljanak, útbaigazítsanak minket, s mi viszont ugyanilyen értelemben másokat. Ezért mondja a Szentlélek az Írásban:

«Tanácstól erősödnek a terveik.»¹

Vagy máshelyen:

*«Olaj és tömjénillat:
gyönyörűség a szívnek,
A baráti jótanács pedig
édesség a léleknek.»²*

Gyakran van úgy, hogy magunkra hagyatva, tehetetlenül állunk. Nem tudjuk egyikfelé sem elhatározni magunkat, s ezért inkább semmit sem teszünk. De mihelyt utánunk nyúl egy bölcs és okos felebaráti kéz, rátekint ügyünkre egy sokat tapasztalt, jóakarátú szem, azonnal megvilágosodik előttünk a helyzet, és megkapjuk a jótékony lökést is, hogy tudjunk tette lendülni tehetetlenségünk tipródásaiból.

*

Szent Pambó remetéhez egyszer egy fiatalember kopogtat be. Előadja röviden, hogy tulajdonképen ő is remete szeretne lenni, csak azt az egyet tudná, hogy csakugyan neki való-e a

¹ Péld 20, 18. ² Péld 27, 9.

remete-élet, s megvan-e benne mindaz a kellék, ami egy remetétől megkívántatik.

Pambó szelíden belemosolyog a szakállába. Jól ismeri már ezt a hangot. Legtöbb fiatal léleknek ez az első nehézsége az Istennek szentelt életre vezető úton. De nem szól mindjárt a fiúhoz, csak fonja tovább kosarát nagy buzgalommal és megszokott mozdulatokkal.

Ott áll a közelben egy korhadtt fatuskó.

Egyszer csak föltekint Pambó a munkájából:

— Látod azt a tuskót?

— Látom, felel a másik.

— Hát akkor eredj oda, s üsd, ahogy csak tudod.

A fiú csodálkozik egy pillanatig, de aztán mégis megteszi. Aztán néz Pambóra, hogy most mi lesz.

Pambó megint szorgalmasan működik, aztán újra fölneéz munkájából:

— Jól elverted?

— El, feleli a fiú.

— Most meg jól hordd le élőszóval, amiért olyan repezett, reves és korhadtt.

Ezen mégjobban elbámult a fiatalember. De csak rászánta magát végül.

Pambó megint hallgat egy darabig, aztán leteszi kezéből a munkát:

— Hát most idefigyelj, fiam. Mondd, szolt neked valamit az a tuskó, mikor püfölted, vagy mikor szidtad, mint a bokrot?

— Nem szolt az egy szót sem. Hogy is szólhatott volna, hiszen a fadarab nem tud szót ejteni!

— Jól mondd, fiam. Nos hát ide hallgass. Ha te is úgy tudod szó nélkül viselni a bántást, mint az a fatuskó, akkor való vagy remetének, de ha nem, akkor máris indulj, fiam, térj vissza oda, ahonnét jöttél, s keress magadnak valami módot az istenfélő, becsületes életre.

S már intette is rá az áldást, s nyúlt ismét a munkája után. Az utat megjárt, a tájat jól ismerő ember szava szól a tapasztalt, öreg remetéből. S ki tudja, mi lett volna a lelkes fiatalból, ha idejében nem kapja meg a leckét Pambótól.

*

Ezért mondja a Szentlélek, hogy a tanácsra úgy támaszkodik az ember lelke, mint a tető a gerendavázra.¹

*

¹ V. ö. Eccli 22, 19.

Mikor ismeretlen vidéken járva útelágazáshoz érünk, nagy kincs a becsületesen útbaigazító szó. Kétszeres kincs: annak is sokat ér, akinek szól, de annak is érték, aki adja, mert a kicsinységeket is számontartó Isten megfizet majd neki érte.

*

Nehéz helyzetekben az önzetlen jóbarát rengeteget segíthet rajtunk. De valóban igazi jóbarát legyen az, nem pedig futó ismeretség, vagy pillanatnyi érdek szereplő tényezője. A Szentírás nem győzi magasztalni az igazi jóbarátot:

*«A¹ hűséges barát
erős menedék,
ki ilyenre akad,
kincset talál!
Az igaz barátnak
nincsen mása,
hűsége értékét
nem lehet mérni
arannyal, ezüsttel!
A hűséges barát
élet és halhatatlanság írja;
azok találják meg,
kik félik az Urat.
Ki fél Istentől,
jól barátkozik is,
mert amilyen ómaga,
olyan a barátja is.»¹*

Hátmég, ha a jóbarátot az élettapasztalat és a jó életnézés adományai is ékesítik! Ezért olyan nagy kincs, ha valaki a szó igazi értelmében úgynevezett apai, vagy anyai baráttra talál, melyikünknek mi való. Az emberi gonoszság fondorlatai, és a fiatal lélek tapasztalatlansága és jóhiszemősége miatt azonban mindjárt óvást is kell emelnünk:

*«Óvakodjatok a hamis prófétáktól,
kik juhok ruházatában
jönnek hozzátok,
belül pedig
ragadozó farkasok;
gyümölcsseikről
ismeritek meg őket.»²*

¹ Eccli 6, 14 skk. ² Mt 7, 15 sk.

Nyitva tartani tehát a szemet, és nem oktanul és vakon bízni azonnal!

* *

A magatehetetlen, bizonytalankodó ember esetében villan elénk az életetjárt öregek nagy-nagy értéke. Manapság inkább csak tehertételnek tekintik az öregeket, mint akikre alapjában semmi szükség. Megtették a magukét, húzódnak félre az útból, s vonuljanak meg maguknak egy csendes sarokban. De az életbe ne akarjanak beleszólni. Az ő idejük már eljárt. Helyet az ifjúságnak és teljes önállóságot!

*

Van ebben valami annak a bizonyos bárónak az esetéből, ki mocsárba tévedt, s mikor már csaknem ajkáig ért az iszap, úgy segített magán egy hirtelen, szerencsére még jókor jött ötlettel, hogy fölnyúlt a kezével, belemarkolt a hajába és ilymódon saját üstökénél fogva emelte ki magát a bajból!

*

Az Isten szava azonban másként tudja. Jó ajkáról hangzik:

*«Az öregekben
lakozik a bölcsesség,
s a hosszú életben
az okosság.»¹*

Az ószövetségi bölccsel pedig ezt mondatja a Szentlélek okulásunkra:

*«Ne mellőzd
az öregek hagyományát,
Mit ők is
atyáiktól tanultak,
Mert tőlük tanulsz
okosságot,
hogyan miként felelj
szükség esetén.»²*

Mózes könyvében pedig a törvényadó Isten ajkáról hallhatom:

*«Ősz fő előtt
kelj fel,
s tiszteld
az öreg ember személyét:*

¹ Jób 12, 12. ² Eccli 8, 11 sk.

*félj az Úrtól,
a te Istenedtől:
én vagyok az Úr!*¹

A Példabeszédek könyvében meg azt olvasom:

*«Az ősz haj
ékes korona;
Tisztesség útján
lehet ahhoz jutni.»*²

A sok esztendő alatt sokat látott szem, jól bele tud látni a külső mázak és kendőzések alatt rejtőző lényegbe. Nehéz el-
ámítani, mert az élet sok mindent mutatott már neki, és nagyon tudja, mi, mire jó, és hogyan lehet legrövidebb úton célhoz érni. Ez az életbölcse-
ség adománya, mely az istenfélő élet egyik legszebb jutalma.

*

Nagyon sokra tanít, és kétséges helyzetekben sokszor sugároz belénk világosságot a Szentírás. Itt az Isten bölcsesége szól hozzám. Az Isten pedig legjobban ismeri az élet minden körülményét, törvényét, csapdáját, s ilyenformán az evilági élet ködös pontjain is lehet Élet-könyve a kezemben. Olyan életkönyv ez, amely biztosan eligazít, és amely az örökéletre is be van tájolva.

*

A Szentek példája. Küzdő, keresztek alatt nyögő emberek, mint mi. De őket az Isten kegyelme világító toronynak szánta az élet-tenger hullámai fölé. Kivételes, kiválasztott emberek a Szentek, akiket az Isten különös kegyelme az általános szint fölé magasan kiemelt. Az Isten hegyei, hegycsúcsai ők: montes Dei, kikre föltekintünk s életük példájának lejtőjén az Isten közelébe emelkedünk. Figyeljük, vizsgáljuk, szeressük és sokat forgassuk a Szentek életét, mert az élet sok nehéz percében lehet eligazítónk egy-egy Szent, és szerencsés kézzel vezethet át bennünket életünk egy-egy viharos szakaszán.

*

Az Atyák hagyományai, az öregkor felszentelési ajándéka, a Szentírás mondanivalója, a Szentek életének ismerete és alkalmazása: egy pontban adva lehet valamennyiünk számára

¹ Lev 19, 32. ² Péld 16, 31.

a szentgyónás keretei között a jól megválasztott lelkievezető személyében. Mondtuk már, hogy a lelki élet kérdéseinek, életfordulók áttekintésének megoldására senki sem elég önmagának. A szentgyónásban mindig találok egy hét pecséttel lezárt-ajkú, atyai jóakarót, kinek útmutatásait és eligazításait a Krisztustól alapított szentségen belül a Szentlélek kegyelme sugározza be és hitelesíti. Kérem az Úristent, adjon nekem egy igazán nekem való lelkiatyát.

* * *

Kedves Testvéreim! Szent Ágoston mondja valahol, hogy a körültekintő, és mindent bölcsen lemérő okosság úgy áll mellettem, mint egy fegyveres testőr, aki vigyáz, nehogy fálnak vigyen az emberi fondorlat, vagy a gonoszlélek csatlárdsága.

És Szent Ágostonnak igaza van.

*

A Mézesajkú Doktor, Szent Bernát pedig úgy látja, hogy az okos megfontoltság vezető, tanítómester és rendfőntartó a többi erény között a lélekben.¹

*

Nem avatkozik ugyan illetéktelenül mindenki ügyébe, de ha látja, hogy a másik lelkének java és az Isten dicsősége úgy kívánja, szerényen és szelíden hallatja szavát, véleményét és tanácsát a másik ember felé a közös égi Atyára tekintő, szent testvériség nevében.

Viszont a másik oldalon mindig meg kell lennie az okosság jegyében a kellően alázatos rendelkezésre-állásnak a jószó megszívlelésére. Így szentelődik meg kezünk közt az a sokat emlegetett szó, hogy: emberrel él az ember, és hogy: kéz kezét mos.

*

De a tanácsadóban és véleményezőben is legyen alázat és óvatosság.

Páli Szent Vince, ha tanácsot kértek tőle, vagy ha maga is tenni akart valamit, előbb mindig a feszületre pillantott, hogy — mint maga szokta mondogatni — legyen valami támaszpontja!

*

¹ Sermo 49. in Cantic.

Megképzik előttem a Szent Szűz okos és megfontolt alakja, amint az okos szűzek kara fogja körül, mindegyiknek a kezében ott az égő mécses. A gyönyörű élőképhez az Úr Krisztus meleg hangját hallom:

*«Ébren legyetek
és imádkozzatok,
hogy kísértésbe ne esetek.»¹*

Vigyázok mécssem lángjára. Azzal világítok minden élmérembe kerülő dolog arcába, hogy okosságom világánál rátaláljak az égi Völégény és a Szent Szűz nyomdokaira, s velük együtt az örök boldogságra. Amen.

MÁJUS 23.

Van-e rám szükség a földön?

És szólt az angyal a Boldogságos Szűzhöz:

*«Ne félj, Mária!
mert kedvet találtál Istennél.
Ime, méhedben fogansz
és fiat fogsz szülni,
és nevét Jézusnak hívod.
Nagy léssen Ő,
és a Magasságbeli Fiának
fog hivatni.»²*

Néhány szóból, egy-két rövid és súlyos tartalmú mondatból kibontakozik az ámuló Szent Szűz előtt az, amiről eddig csak saját elgondolásai és belső hajlandóságait követő, félnék kezdeményezései és próbálkozásai voltak: föltáru előtte pontos és határozott rajzolatban élete földadata és rendeltetése.

* * *

Emberi arányokra szedett hasonló pillanatokat minden élete értelmét kereső lélek átél egyszer. Mikor a lélek csendjében, életutat kereső szomjúságában egyszer csak ráköszönt az életföladat tudata. Ezt és ezt kell tenned. Ezt és ezt várja tőled az Isten.

Mikor megszólal bennünk ez a hang, legtöbbször közülünk először is megrettennek egy-két lélektani pillanatra. Lelkünk

¹ Mt 26, 41; Mk 14, 38. ² Luk 1, 30 sk.

méretegi a földadat és a magunktól telő erők nagyságát. És rendszerint az az első érzése, hogy képtelen megfelelni az eléje tűzött földadatnak, mert az egymásra torlódó apró és nagyobb nehézségek, terhek, veszedelmek egyetlenegy óriási sziklatömbbé állnak össze lelki szemei előtt, s mint egy nagy sziszifuszi tömb zuhannának rá lényére, gyöngének és gyámoltalannak érzett, apró emberi lényére és zúznák azt össze végképen.

— Uram, Teremtőm, mit tegyek? Hogyan birkózzam meg ekkora nehézségekkel?! Agyonnyomnak a terhek!

*

És ebben a nehéz pillanatban csendül meg a lélek valamelyik zugában a szózat, talán az őrzőangyalunk szava, aki állandó vigyázásra és eligazításra van mellém adva és ha hallgatók rá, mutatja is mindig a leghelyesebb utat:

«Ne félj,
mert kedvet találtál Istennél.»
... — *Miképen leszen ez?»*
— *A Magasságbelinek ereje*
megárnýékozz téged.
... *Mert Istennél*
*semmi sem lehetetlen!*¹

És erre az eszméltető szóra valóban elszáll belőlünk a félelem. Ráesik tekintetünk azokra a tehetségekre és képességekre, melyek itt is, ott is előcsillantak már lelkünkéből eddigi életünk során. Akkoriban csupán érdekességnek és színárnyalatnak tűnt szemünkben, de most, amikor fölragyogott előttem a földi rendeltetés képe, egyszeribe értelmet és jelentőséget kap, s megérzem, hogy a lélek szárnypróbálgatásai, öntudatlan edző gyakorlatai voltak ezek a gondviselő Istentől teremtetett alkalmon. Az Isten jókedvű és bőkezű ajándékozásáról beszélnek most nekem ezek a tehetségek és képességek s a fölfelé készítő Atya okos, életformáló pedagógiáját sejtem az öntudatlanul esett megnyilatkozásokban. És átérzi, mert minden igaz és jószándékú ember magára kénytelen érteni a búcsúzó Mózes próféta énekét:

«Megtalálta a puszta földén,
a borzalom és a kietlen
sivatag helyén.

¹ Luk 1, 30; 1, 34 skk.

*Felkarolta,
oktatgatta,
mint a szemefényét,
óvta.
Miként a sas,
mely repülésre készíteti fiait,
és felettük lebeg,
kiterjesztette szárnyait,
felkapta,
s tulajdon vállán hordozta.
Egyedül az Úr vezette,
idegen isten nem volt mellette.»¹*

*

Az Istennel együtt tehát menni fog!

*

S amint jobban szemügyre veszem ezeket a régóta sejtett adományokat, most látom csak, hogy mindegyikhez szál fűződik: nem is egy, hanem kettő. Az egyik eléje van kötve s ez az a vezetőszál, melyen életem egész selyemhernyógubója legombolyítható. A másik az adottság mögé van kötve és ez a felelősség szála, amely engem illet s egyben azt is látom, hogy minden szál az ég felé feszül, és mindegyik az Isten kezében végződik.

Sok-sok szállal húz, vonz, indít az Úr életem tartalmának kitermelésére, személyre szóló küldetésem végrehajtására. Sok szálon tart a kezeügyében, hogy mint legfőbb és egyedül illetékes, igaz Bíró, számonkérje tőlem földi szereplésemet és ajándékaival való sáfárkodásomat.

*

Rögtön átélem egyúttal azt is, hogy minden embernek van küldetése és kijelölt szerepe ezen a földön, mely közvetlenül az Isten kezéből származik. Ezen a szerepen belül azután vagy a maga közvetlen céljainak szolgálatára szólít, s akkor hivatás a neve, vagy pedig tehetségeink pusztá kitermelésére s ezzel nevének közvetett megdicsőítésére bocsát útnak s akkor azt személyi küldetésnek nevezném legszívesebben.

*

Megint Mózes próféta éneke szólal meg előttem:

¹ Deut 32, 10 skk.

«Az Úr osztályrésze
lett az ő népe,
Jákob
az ő kötélmérté öröksége.»¹

Istené vagyunk, földön küzdő és munkálkodó emberek. Az Úristen keze kimérte számunkra, határozottan kicövekelte és kötéllel elkerítve kihatította körülöttünk azt az 1—2 négyzetméternyi területet a földrajzi és szellemi világból, melyet magunknak kell megmunkálnunk és Isten számára besugározunk a tőle kapott adottságainkkal. Isten azt minden szempontból tehetségeinkhez és képességeinkhez mérte. Senkitől se féljek, senkire se irigykedjem, senki hasonló eredményeire ne legyek féltékeny és azok miatt ne érezzek magamban leforrázó és bénító érzéseket, mert az ő kihatított területe nem az én területem; az ő küldetése nem az én küldetésem; az ő adottságai nem az én adottságaim; még akkor sem, ha véletlenül szomszédosak vagyunk, vagy bizonyos értelemben párhuzamosan halad az életútunk. Mellette én nem vagyok fölösleges, mint ahogy ő sem, s mint ahogy egyik szekfű, vagy róza, egyik falevél vagy csillag nem fölösleges a másik mellett. És senki se mondja, hogy sok lévén az eszkimó és kevés a fóka, ő rá nincs szükség a földön, mert nem jut számára kitermelődési terület. Ez nem igaz! Ez csak a nehézségek közt őrlődő, a harcba belefáradt ember csüggedt lemondása. A valósághoz azonban nem sok köze van, sőt semmi köze sincs. A földön senki se fölösleges, mint ahogy nem hiábavaló az a gyopár sem, mely embertől még nem tapodott csúcs tetején virít, mert rejtetten is hirdet valamit az Isten gazdagságából. Csak a szerepéből kiesett, letört ember ítéli magát fölöslegesnek és haszontalan-nak, mert vagy abbahagyta az előretörekvést, vagy régi, megszokott csapásokat keres maga számára, de nem talál, mert a viharok elmosták, s új utakat kellene kezdenie.

* *

Isten keze húz előre minket szent ösztönzsinóron. A részünkre kijelölt életút és önkitermelési terület felé szolgál ez a húzás. Maga a terület először csak egy pont a lelkünk előtt, azután lassan kezd nagyobbodni előttünk, ahogyan fokról-fokra közelebb kerülünk hozzá, majd egyszerre részleteiben is megmutatkozik.

¹ Deut 32, 9.

Mi követjük a vonzást, ha lelkiismereti alapon élünk és az Isten lámpája, a kegyelem világít elébünk.

*

Félre tehát a nehézségekkel! Értsük meg, az Isten vonzásában állunk és haladunk a földi célunk felé. Isten erősebb, mint a földi akadályok visszatartó ereje. Az Istennel együtt győzni fogok, mert ha ő velem, ki ellenem?!

*

Megtörténhetik és a maihoz hasonló időkben különösen, hogy hirtelenül egészen váratlan küldetés vetődik elénk. Néha törésszerűen, máskor tömeghelyzetek velejárójaként s ilyenkor megint tágranyílt szemekkel szokott nézni az ember és ha nem vigyáz, elmulasztja az új indulásra kijelölt percet. Nem mindenki életútja egyforma és töretlenül egyenes. Vannak életszakaszonként változó életutak is. Ennek fordulóihoz vagy felszíntöréseihez érve legelőször is az Isten tekintetét keresse szemünk:

*„Szólj, Uram,
mert hallja a te szolgád.”¹*

S ha az élethelyzetet, adottságainkat és az Űrnek a parancsokba foglalt kívánalmait összevetjük, egészen bizonyos, hogy rátalálunk az új útszakaszra. Az Űr törvénye olyan, mint a fáklya, mindig megvilágítja utamat.

*

A keresztény lélek gyakran és könnyen esik az önleértékelés kártékony hibájába. Nem vagyok én semmire sem való. Nincs énbennem semmi érték.

Az efféle beszédnek szinte soha sincsen értelme és mindenkor tönkreteszi az önkitermelődés lehetőségeit. Legtöbbször jótékonyan ráterelő segítség szokott használni és tevékenykedés közben, az eredmények láttára az önbizalom is visszatér lassan a lélekbe. Az önbizalmatlan ember a látás kegyelméért imádkozzék az Űrhoz, hogy ennek erejével föl ismerhesse Istentől kapott adottságait és olyan kegyelmekért, melyek akár egy jó sugallatban, akár egy jóítéletű, bölcs és jót akaró ember szavain keresztül bátorságot és vállalkozó merészséget öntenek szívébe. Egy azonban biztos, mert benne sok év-

¹ I Kir 3, 10.

század szelleme zeng, hogy: gyáva népnek nincs hazája. Nyúl-szívű ember csak elfutni tud az élet porondjáról.

*

Legtöbbször azonban emberi önzés, irigység és rosszakarát állja utunkat küldetésünk teljesítésében. Ezt föl kell ismernünk és minden emberi leleménnyel, áldozatok és küzdelmek árán is ki kell taposnunk magunknak a nekünk való utat és helyet a világban. Nem szoríthatnak ki! Az én helyemre másnak nem szólhat a küldetése. Helyet nekem az Isten földi országában!

*

Hovatovább megismerem küldetésem és életművem ellenségeit. Vagy emberek ezek s őket megkísérlem megnyerni; vagy meggyőzni a magam igazáról. Vagy a magam belső világának szurdékjaiban húzódnak meg s onnan intézik időnkint ellenem orvtámadásaikat. Ilyenek a már emlegetett gyávaságon és gyámoltalanságon kívül a kezdeményező erő és a találékony-ság hiánya; a fölületesség, kapkodás, szétszóródás, állhatatlanság és céltalanság, melyek jobb sorsra érdemes lelkekben is nagy órló és pusztító munkát tudnak végezni. Ilyen a szenvedély, amely bizonyos fokon túl minden jóra való lelki mozdulást tönkretesz.

Ezekkel a külső és belső ellenségekkel tehát köteles vagyok megküzdeni. Viszont ugyanakkor nagyvonalúságra, jó fölismérésekre, meglátásra és sok leleményre van szükségünk, hogy küldetésünket megvalósíthassuk. Sok önzetlenség, igénytelenség, közösségtudat kell hozzá, hogy csak a küldetésünkre tekintve, meg ne tévedjünk számításunkban. A dolgokat és a körülményeket helyes rangsorba állítom és keresem magamban elmélkedéseim során a megfelelő képességeket hozzájuk.

Itt is csak az lehet a jelszó, emberi iparkodásomhoz Isten megvilágosító kegyelme!

* * *

Életföladataink megoldására indultunkban, vagy már kevesebb, vagy több ideje annak az útját járva örök eszményünk lehet a Boldogságos Szűz. Ő mihelyt ráeszmélt az Isten kívánalmaira, melyeket vele szemben támasztott, azonnal kész volt az új útra lépni s az Isten terveit fönntartások nélkül vállalni és teljesíteni: lelke egyszerűségében és szíve szeretetével.

Küldetése pedig minden embernek van. Nekem is. Hogy mennyire szól ez a küldetés, azt az evangéliumi talentumokkal

lehet lemérni.¹ Életművünk valódi értéke azonban kizárólag a belső értékeken múlik s így megtörténhet, hogy egy evilág szemében jelentéktelennek látszó, vagy az események rohanásában egészen elsikkadó életeredmény is lehet évszázadokra szóló küldetés.

*

A skóciai szent pék: Szent Vilmos semmi nagyot és különösét sem tett világéletében. De azzal, hogy keze alatt minden tizedik kenyér, vagy sütemény a szegényeké lett, mint a

„szeretet kenyere»

vagy

„az Úr tizede,»

ezáltal örök időkre beírta nevét a kereszténység történetébe és élete műve századok távlatából is küldetessé magasztosul.

*

Legyen az én életküldetésem is embertársaim felé és az Isten szemében a szeretet kenyere, s én keressem meg hozzá a nekem való kést, hogy a szeretet kenyereből szelhessek és oszthassak éhező embertestvéreim kezébe egy-egy illatos karajt, hogy jó és hűséges szolga váljak belőlem és Szent Vilmostal, meg a többi szenttel együtt a Boldogasszony nyomdokaiba lépve bejuthassak Uram örömébe. Amen.

MÁJUS 24.

A lelki finomság, mint Krisztusi életstílus.

Az angyal szava megrendítően és földbegyökereztetően nagy eseményeket hirdet a názareti Szűznek. Isten Fiát fogja a világra hozni.

A Szentlélek ereje által.

Isten a koros Erzsébetnek is tud és akar adni gyermeket, hogy születendő Szent Fiának előhírnöke legyen.

Mert Isten előtt nincs lehetetlenség. És mikor elhangzanak ezek a súlyos és elképesztő kijelentések,

«Mária pedig mondá:

Ime az Úr szolgálóleánya,

legyen nekem a te igéd szerint!»²

*

¹ V. ö. Mt 25, 14 skk.

² Luk 1, 38 és v. ö. az előző verseket.

Világra szóló, égig érő, a földet alapjaiban megrengtető, hatalmas események hömpölyögnek az angyal üdvözlétét hallgató Boldogságos Szűz elé. Egy gyöngye szűzleány számára idegelménynek is hihetetlenül nagy. Általános törvényeink és megfigyeléseink szerint nagy világrenszerre, sikoltozásra, ájulásra, zokogásra lehetne számítani. De nem ez történik, sőt ebből egyáltalán semmi sem történik.

A Szent Szűz ebben az önmagára és másokra kevés eszmélő erőt hagyó, önkénytelenül lebonyolódó eseményben, gyönyörűen élénkábrazolja egyszer és mindenkorra, hogy a nagy eseményeket és vállalkozásokat miképpen lehet: csak az ügyre tekintő tárgyilagossággal, minden különösebb föltűnőség nélkül, finom halksággal, nemes, észrevétlen természetességgel végigcsinálni. S közben nem is sejti, hogy lényének magasabb rendű finomsága miként árad ránk ebből az egészen eleven Evangélium-részletből, mint a harmatos levél alá rejtőzött ibolya illata. Mi pedig, Testvéreim, engedjük, hej, de nagyon engedjük magunkra áradni ezt az illatot, mikor éppen manapság annyira áhítoz a lelkünk egy kis nemesre, egy kis finomra. Jaj, ha elsajátíthatnánk belőle valamit!

* * *

Mert az emberi életnek vannak finomságai, Testvérek. Mikor a titkon nyomorgó embertestvérenek álnév alatt és szemében valószínűleg ható ürüggyel küldjük az adományt, s a dologról mitsem tudó szerepében figyeljük távolról hálakönyveit. Mikor egy szál virággal megyünk a beteghez az irgalmasság cselekedeteinek gyakorlására. Midőn a kötelesség jegyében, finoman, szabadkozás és magunk leminősítése nélkül fogadjuk el megtisztelésnek számító megválasztatásunkat. Midőn a közért dolgozó kötelességünket minden elismerés nélkül teljesítjük egy panasz szó nélkül, önfeledten és Istenre gondolva, senki hálájára és észrevételére nem számítva.

Tehát vannak ilyen és ehhez hasonló finomságok az életben, melyek az emberi életet megneemesítik, szebbé és magasabbrendűvé avatják. S ezek nem külsőségek, nem erőltetett mesterkéltiségek, mert ennek gyökerei mélyen a szeretet, a kegyelet, a tisztelet és az emberméltóság megbecsülésének rétegébe nyúlnak, amiről egyébként annyi szó esik, de amelynek érdekében, sajnos, olyan kevés történik. Az Evangéliumon nevelkedett keresztény lelket kell, hogy jellemezze az erre való érzék: a *finomnak*, a *választékosnak*, a *halknak*, és a *nemesnek*

a kultusza iránt. S mikor ezt megemlíjtük és megsóhajtjuk, gondolom, valamennyiőtökkel egyetértve, akkor nem az illetannak egy fejezetét akarjuk elmélkedéseink közé emelni, hanem: egy csaknem kiveszőben lévő, de reméljük, hogy mégis csupán csak egy ideig-óráig háttérbe szorult, mélyebb lelki kultúra után kiáltunk. Mert ez a finomságokban megnyilatkozó lelki műveltség az Evangélium talajából nőtt, s ennek az emberiség életében hivatása van.

*

Van egy durvasággal és bárdolatlansággal bélelt életstílus is, amely a jóra való, s éppen ezért a vele szembenálló embertestvérről is csak jót föltételező és tőle csak jót váró emberek számára sok csalódásnak, kellemetlenségnek és kinnak a forrása. Az a stílus ez, melyben a háját tapogató nyárspolgárság, a saját személyét mindenki elé és mindenki fölé erőltető önzés, és a felebarátja holttestén és lelkén keresztül uralomra törő önbálványozás az életelv. Ököl, könyök és csizmasarok ennek az életbeállítottságnak a beszélő címere. De ebben a címerben Krisztus keresztyének és Jézus Szívének nem jut hely.

*

Ellentéte ennek az életberendezkedésnek az evangéliumi és krisztusi életstílus, melynek a szelídséget és alázatosságot magábaolvasztó lelki finomság a főelve. Ez a finomság-szellem ugyan ritkán tapasztalható a fórumokon és a nagy-nyilvánosság porondjain, de ha megnyilvánul mégis egy-egy vezetésre hivatott ember lényében, biztos, hogy néma, de gyökeres diadalokat arat.

*

A szelíd és finom eszközökkel dolgozó lelkület ugyan sokszor kénytelen külsőleg meghátrálni az ököllel és lehengerlő erőszakkal közelítő érdeslelkűség előtt. Ez a diadal azonban nagyon kétesértékű és magában mindenki a csendesen kitérő finomságnak adja a pálmát. Ezt a gorombán közelítők is észre szokták venni és vagy még embertelenebbül próbálják helyrebillenteni mérlegüket, s a nyers erővel igyekeznek csodálatot kelteni maguk mellett, ami azonban mindig ellenkezőleg érvényesül, vagy pedig maguk is belátják méltatlan bánásmódjukat, és pirulva vezekelnek. Ez a darabos és ököllel-simogató lelkület néha még olyanokban is megmarad sajnálatos csökevényként, akiktől magasabb lelkiéletükhöz mérten nem

is igen lehetne várnunk. Éppen ezért az erre alkatuknál és vérmérsékletükénél fogva hajlamosak mindig különös gyanakvással és üdvös gondoskodással figyeljék önmagukat.

*

Szent Romuáld, «a sötét középkor világító-embere»¹ előbb bencés szerzetes, majd remete († 1027).

Mikor remeteségre tér, egy Marinus nevű jámbor, de nyersmodorú remetéhez csatlakozik. Sétálva és váltakozva mondják a zsolozsmát egy régi könyvből, s bizony Romuáldnak egyelőre szoknia kell hozzá. Bármennyire beleadja a lelkét, időnkint el-elvétí az olvasást, s a szigorú Marinus mindannyiszor odavág neki a balfüle tövére. Romuáld egy ideig csak tűri szent békével és zokszó nélkül a méltatlan bánást, majd néhány nap multán szép szelíd és alázatos szóval megkéri Marinust: ütögesse talán a másik fületáját, mert a balra már alig hall valamicskét.

Marinus, a kemény és szigorú remete, nagyon elszégyenli magát, s ott, helyben megfogadja, azután pedig emberül megtartja, hogy soha többé nem verekszik.²

*

Van a finomságnak is, mint a figyelemnek és a gyöngédségnek egy érdekes távlattörvénye. Ez pedig abban áll, hogy közvetlen közelre, állandó környezetre és lefelé, az alárendeltekkel szemben nehezebben akar érvényesülni, mint egyébként. Ez a jelenség azonban már betegségi tünet, és mihelyt ráeszmélünk, azonnal gyógyítsuk teljes erővel. Egy kis, különös rá gondolással és magunk-fegyelmezésével kitűnően helyre-nevelhetjük magunkat a finom-lelkület terén, s annál több örömünk lesz benne magunknak is, másoknak is.

* *

De tekintsük föl a mai életet és jelöljünk meg néhány területet, amely jó alkalom lehet a finomság megmutatására és alkalmazására. Olyan területek ezek általában véve, amelyekről csak kiáltó úr keletkezésével hiányozhat a finom-lelkűség, mások viszont mintegy föltételül és előretermő talajul szolgálhatnak a finomság számára.

*

¹ Prohászka. ² Schütz: Szentek élete. I. k. 147. l.

Lelkünk energiáiból kell jutnia a szépre, nemesre és választékosra is.

*

Tudjunk alkalmazkodni mások igényeihez, körülményeihez, adottságaihoz.

*

Legyünk finomak vallási gyakorlataink végzésében. Ne legyen abban semmi bántó, semmi föltűnő, kérkedő, vagy ízléstelenkedő. Sohasem szabad szem elől tévesztenünk még közösségi istentiszteleteink végzésekor se, hogy az imádság természeténél fogva rejtett és diszkrét. A kamrába kell vele csendesen elvonulni, azt is úgy, hogy senki se tudja, nem pedig a sarokra kiállni. A közösségi istentisztelet nyilvános körülményeibe úgy kell tudnunk finoman belévalnunk, hogy semmi egyéni, külön megnyilatkozás ne tegye kellemetlenné, vagy zavaróvá szomszédságunkat.

*

Keresztényi önfegyelem ömöljék el egész lényünkön. Ez legyen érezhető magunktartásán, hangunk erején, hangnemünkön és emberkezelésünkön.

*

A keresztény ember komolysága és méltósága érvényesüljön rajtunk, ha társaságban vagyunk s tréfálkozunk, szórakozunk, elbírálunk valakit, indulataink jelentkeznek stb. Ahogyan az Egyházról szólunk, intézményeit emlegetjük, az Istennek szentelt személyekről és dolgokról említést teszünk. Ahogyan másneműekkel, nem-katolikusokkal, másnemzetiségűekkel szemben viselkedünk. Ahogyan az élet nagy kérdéseit: a születés, halál, házasság, szülők és gyermekek, hitvesi kapcsolat stb. kérdéseit kezeljük. Amint embertársaink cselekedeteit, botlásait, gyarlóságait megítéljük.

*

Általában jóakaratólag ítélünk és gondolkozzunk embertársaink felől, míg csak lehet. Tegyük komoly és őszinte erőfeszítéseket arra, hogy a jót ítélhessük oda embertársainknak.

*

És még az életnek sok egyéb pontján.

* * *

A finomlelkűség az Evangéliumból jön és elárasztja a keresztyény lelket, mint a drága kenet illata. Ehhez ugyan nem kell sem külön iskola, sem nevelőnő, sem parkett.

*

Mikor Remete Szent Antal meglátogatja Remete Szent Pált, a legenda szerint a holló kétszeres kenyér-adagot hozott. A beszélgetés után leülnek a forrás melletti kőre, hogy a szikla-asztalról elvegyék és elköltsék böjtös ebédjüket. A holló azonban csodálkozva nézte, hogy ma sehogyan sem kezdődik már el egyszer az étkezés. A két kemény pusztai atya azon vitázik: melyik szegje meg az istenadta kenyeret. Az egyik a vendég jogaira hivatkozik, a másik az öregebbnek járó tiszteletet emlegeti. Így telik-múlik az idő, de a szabódást egyik sem hajlandó abbahagyni. Végülis úgy oldódik meg a világ emez egyik legérdekesebb vitája, hogy megfogják a kenyér két végét: egyik az egyiket, másik a másikat, és egyszerre törik meg a holló-hozta cipót.

Megható a két marcona pusztai embertől ez a finomlelkiségi vonás. Mint sziklán a zsenge fűszál! Kemény a jellemük, mint a gyémánt, de gyöngéd, mint az anya. Pedig Pál ekkor már 113 éves és 90 éve él a sivatagban. Kőpárnára hajtja fejét, pálmalevélből font gyékény a ruhája, kókuszdió páncéljából iszik, holló terít neki asztalt a sziklára, s két kemény oroszlán vájja meg a sírját a pusztta földjébe.

Remete Szent Antalról pedig föl van jegyezve, hogy amikor 105 éves korában meghal, egy foga sem hiányzott, s látása, hallása teljesen hibátlan volt.

Csupa markos erő, csupa marcona keménység ez a két ember, mégis omlós és gyermekte a lelkük. Igen, ez az Evangélium gyermeki vonása rajtuk, a bennük élő és éltető keresztyény lelken.

*

Érdemes fölfigyelnünk a krisztusi lelkület eme gyermeketegére, üde és omló finomságára a Boldogságos Szűz egyik legkedvesebb lelki vonására. Nemcsak azért, mert az Úr Krisztus a gyermekte lelkületnek ígéri a mennyországot, hanem azért is, mert rendkívül bölcs igazság rejtőzködik a finomság külső héjazata alatt. Ez pedig az a jól megfigyelt erkölcsi tény, hogy aki a kicsire ügyel a lelki életben, az a nagyot minden bizonnyal idejében észreveszi és gondosan elkerüli.

*

Ebben a megfogásban a lelki finomság kulcsa lehet számunkra a mennyországnak. S én Veletek együtt arra kérem a Boldogasszonyt, meg a vele égi boldogságban örvendező Remete Szent Antalt és Remete Szent Pált: szerezzük meg magunknak ezt a kedves és szép lelki vonást, és legyen a szelídség jóratörekvő lelkünknek valóban az üdvösség kapu-kulcsa. Amen.

MÁJUS 25.

Van, akit egészen lefoglal az Úr.

Az Anyaszentegyház a Szentírás szavát a Boldogságos Szűzre alkalmazza, mikor rágondolva olvassa az egyik közös miséjének leckéjében:

*«A szent hajlékban
tettem
színe előtt szolgálatot.»¹*

A Boldogságos Szűz egész élete valóban teljes és közvetlen istenszolgálat volt. Az Úristen a legkülönösebben kiválasztotta, meghívta és egy csupa áldozatból és fönségből kiszótt életre foglalta le személyét. Istenszolgáló feladata a szentélynek és a papnak egyesített szerepe volt tulajdonképpen, hiszen magában hordozta, százszor odaáldozta és szíve egész szeretetével óvta és szolgált a földre szállott Istent. Ez a szent szolgálat egészen lekötötte a Szent Szűz életét, szolgálatába vontá minden erejét és képességét. Beleszólt egyéni emberiségének életébe. Isten szolgálatának érdekében le kellett mondania egyéni elgondolásairól, terveiről, lehetőségeiről és azon az úton és abban az életformában kellett haladnia a mutatott cél felé, ahogyan azt az Úristen kijelölte számára. A Boldogságos Szűzre igazán áll az, amit önmagáról megfogalmazott, midőn az Úr szolgálóleányának mondja magát.² Nem volt ő más, nem is tudott, de nem is akart más lenni egész földi életében, mint az Úr alázas, buzgó, hűséges és szolgálatra mindig kész szolgálója, ki az Úr legbelsőbb, személyes szolgálatát látta el gyönyörű ráteremtéssel és csendes szent lelkesedéssel.

*

A Boldogasszony életén a különleges, az egészen Isten számára lekötött istenszolgálat jegyét vizsgálgassuk ma és néz-

¹ Eccli 24, 14c. ² Luk 1, 38.

zük meg, milyen mondanivalója, milyen igényei és óhajai vannak számunkra akár a magunk, akár a mások életére vonatkozólag.

* * *

Ha az Úr a maga ügyeinek szolgálatára szán valakit, megérinti lelkét, szinte azt tudnám mondani, atyai szeretettel két kezébe kapja, fölemeli és szíven csókolja. A szolgálatra kiszemelt ember lelkében elhangzik Krisztus hívó szava, amit Fülöpnek, Péternek és a többieknek mondott egészen különleges, lefoglaló igénnyel:

«Kövess engem!»¹

Ez a hívó szó nem általában a Krisztus nyomdokain való járást, az Evangélium elfogadását és a szerinte való életet jelöli meg életföladatként. Ennél többet akar a megszólított embertől. Valamilyen változatban Krisztus szerepét akarja ráruházni az Isten, saját helyettesévé, megváltói küldetésének gyakorlatában bizonyos értelmű helyettesévé, mintegy a maga személyének másává akarja tenni Krisztus az erre kiszemelt embert.

*

A különleges istenszolgálatnak sokféle változata lehet, a rendes és tipikusnak tekinthető megjelenülése azonban kettő: vagy a papságra, vagy a szerzetességre szentelődő életáldozat.

Bármelyikről van is szó, tény, hogy csak azok számára válik kötelezővé és csak azoknak áll nyitva a különös istenszolgálatra vezető út, akiket az Isten erre a föladatra kiválasztott az emberek közül. Izaiás által mondja az Úr:

*«És én jelt teszek rájuk,
és elküldök közülük olyanokat,
kik megszabadultak,
a nemzetekhez :
Tarsisba, Afrikába és Lidiába,
az íjjászokhoz,
Itáliába és Görögországba,
a távoli szigetekre,
azokhoz,
kik nem hallottak rólam
és nem látták dicsőségemet.
És hirdetik majd*

¹ Ján 1, 43; 21, 19; Mt 9, 9; Mk 2, 14; Luk 5, 27 stb.

*dicsőséget a nemzeteknek,
és elhozzák majd
valamennyi testvéreket
minden nemzetek közül
ajándékol az Úrnak.»¹*

Vagy máshol, de szintén Izaiás által szól az Úr:

*«És én papokat és levitákat
választok közülük.»²*

Mint ahogyan az Anyaszentegyház kezdettől fogva hiszi és vallja, hogy Isten választja ki a maga földi munkatársait. Mikor az apostolok közül kiesett és nyomorultul elpusztult Júdásnak a helye betöltésére kerül a sor:

*«Imádkozának, mondván:
Urunk,
aki mindenkinek a szívét ismered,
mutasd meg
a kettő közül az egyiket,
akit kiválasztottál,
hogy átvegye ezen szolgálatnak
és apostoli hivatásnak a helyét.»³*

*

Az Isten kiszemelő és lefoglaló kiválasztása híján önkényes rávállalkozás nem tesz alkalmassá az Isten különös szolgálatára. Erre is céloz Szent Jánosnál az Úr Krisztus szava:

*«Nem ti választottatok engem,
hanem én választottalak titeket,
s én rendelvelek,
hogy elmenvén,
gyümölcsöt teremjetelek,
és a ti gyümölcsötök
megmaradjon.»⁴*

Szent Pálnál pedig egészen nyíltan megmondja a Szentlélek:

*«Nem is veszi senki
magának ezt a tisztséget,
hanem, akit Isten hív,
mint Aront.»⁵*

*

¹ Iz 66, 19 skk. ² Iz 66, 21. ³ Ap. cs. I, 24 sk. ⁴ Ján 15, 16.
⁵ Zsid 5, 4.

Mikor pedig a szerzetesi élet alapjait teremti meg az Úr Krisztus és ajánlhatja az embereknek:

az önkéntes szegénységet,¹
a testi-lelki tisztaságot,²
és a teljes engedelmességet,³

akkor is csak azoknak szánja, akik erre az Istentől előzőleg külön adományt, érzéket kaptak:

*«Aki fel tudja fogni,
fogja fel!»⁴*

Vagy:

*«Akinek fülei vannak a hallásra,
hallja meg.»⁵*

Éppen ezért az Anyaszentegyház az Evangélium véleményéhez hűen kapcsolódva, nem tekinti egyetemesen kötelező parancsoknak ezeket a krisztusi fölszólításokat, hanem csupán evangéliumi tanácsoknak. Ezeket a tanácsokat az vállalja, aki-nek az Isten előzőleg megadta hozzá a szükséges föltételeket, s aki ezeknek az isteni adományoknak a birtokában küldve érzi magát arra, hogy emez adományokat kamatoztassa az Isten dicsőségére. A parancsolatok útja mindenkire nézve kötelező, aki el akar jutni az üdvösségre, az Úr szavai szerint:

*«Ha be akarsz menni az életre,
tartsd meg a parancsokat.»⁶*

Az evangéliumi tanácsok egy magasabb, a parancsolatok szintje fölé emelkedő utat, a tökéletesre-törekvés útját járják. Ezt is az Úr Krisztusnak az evangéliumi ifjúval folytatott beszélgetéséből tudjuk:

*«Tartsd meg a parancsokat . . .
. . . Mindezeket
megtartottam fiatalságom óta ;
minek hijával vagyok még ?
Mondá neki Jézus :
Ha tökéletes akarsz lenni,
menj,
add el, amid vagyon,*

¹ Mt 19, 16—21. ² Mt 19, 12. ³ Mt 16, 24. ⁴ Mt 19, 12b.
⁵ Mt 11, 15; 13, 9. 43; Mk 4, 9; Luk 8, 8; 14, 35. ⁶ Mt 19, 17.

*és oszd el a szegényeknek,
és kincsed leszen a mennyekben,
és jer,
kövess engem.»¹*

Tehát: ha tökéletes akarsz lenni. Ha a parancsolatok szintjénél magasabbat és többet akarsz. Természetesen nem a nagyobbra vállalkozó ember válik tökéletessé. Ő csak megindul és törekszik ezen a magasba vivő úton, s a maga iparkodásának és az Isten kegyelmének sikeres összmunkájától függ, hogy elér-e valóban az egyéni tökéletesség neki való magaslatára. Ellenben hitelesen tökéletes az evangéliumi tanácsokra épülő életforma.

*

Az Úristen a maga különleges szolgálatára szánt embereket teljesen szabaddá akarja tenni. Le akarja oldani tagjaikról az anyagiaknak és a vérségnek a kötelékeit, s azonkívül még saját énjük szolgálatából is ki akarja vezetni őket. A Szeretet Apostola ezeket a bilincseket együttes szóval a világ szeretetének nevezi és azt mondja róla:

*«Ne szeressétek a világot,
sem azokat,
mih a világban vannak.
Ha valaki szereti a világot,
abban nincs meg
az Atyának szeretete ;
mert minden,
ami a világon van,
a test kívánsága,
a szemek kívánsága,
és az élet kevélysége,
ami nem az Atyától,
hanem a világtól van.
És e világ elmúlik
és az ő kívánsága.
Aki pedig Isten akaratát cselekszi,
megmarad örökké.»²*

Az Istent különlegesen szolgáló ember tehát a világ szeretetét odaáldozza Istennek.

*

A maga szolgálatára szánt embert Isten kiiktatja a vér-

¹ Mt 19, 17. 20 sk. ² I Ján 2, 15 skk.

ségi kötelék egyébként megszentelt hálózataából is. Amint Szent Fia is élénk élte:

*«Ime, anyád és atyádfiai
kinn állnak,
keresvén téged.
Ő pedig felevén . . . mondá :
Ki az én anyám,
és kik az én atyámfiai?
És kiterjesztvén kezét
tanítványai felé,
mondá :
Ime, az én anyám,
és az én atyámfiai.
Mert aki Atyám akaratát cselekszi,
ki mennyekben vagyon,
az az én fivérem és nővérem
és anyám.»¹*

Isten küldetésében ugyanis nem a test és a vér viszonylata, hanem csakis az Isten különös akaratja és a tőle kapott sajátos megbízatás számít. Mint az Úr mondja ismét Szent Jánosnál:

*«A szellem az,
ami életet,
a test
nem használ semmit ;
az igék,
melyeket én szólottam nektek,
azok szellem és élet.»²*

*

Kunyhós Szent János 7 évi kolostorban töltött távollét után koldusruhában tér haza szüleihez Konstantinápolyba. A mit sem sejtő, jó módú szülők megtűrik a jámbor koldust a házuk táján. János egy kis kunyhót épít magának a közelben és imáiból föltekintve 3 éven keresztül látja apját, anyját járnikelni, anélkül, hogy fölfedné kilétét. Anyja még távolabb is parancsolja a szent koldust kunyhójával, mert nem tudja nézni azt a nagy szigorúságot, amiben él.

A beteges János-koldus 22 éves korában végkép halálra válik s mikor érzi, hogy most már valóban itt a vég, beküldi a házba evangéliumos könyvét ajándékol a ház úrnőjének, s kéreti őket, mert el szeretne búcsúzni tőlük.

¹ M 12, 47 skk. ² Ján 6, 64.

A ház asszonya megdöbben, mikor eltűnt fia könyvét látja s urával együtt rohan a haldoklóhoz, hátha megtud tőle valamit elvesztett gyermekéről is.

A halállal vívódó ifjú leleplezi magát, s az utolsó percekben zokogva omolnak egymás nyakába.

*

Ilyenformán értette az Úr Krisztus is:

*«Mindaz,
aki elhagyta házát,
vagy fivéreit, vagy nővéreit,
vagy atyját, vagy anyját,
vagy feleségét, vagy gyermekeit,
vagy földjeit
az én nevéért,
százannyit kap,
és az örök életet
fogja örökölni.»¹*

* *

Isten a különleges szolgálatára szánt embert személyében vonzza és kötelezi. Ez tehát csak a sajátosan kiválasztott embert kötelezi. De ránehezedik a különleges istenszolgálat ügye és gondja általánosságban az egész Egyházra, részleteiben pedig minden egyházközségre, tehát erre a mienkre is, Testvérek. Rajtunk él a gond, hogy legyenek, akik a papi és szerzetesi hivatásra valóban vállalkoznak. Ki kell imádkoznunk és ki kell termelnünk, mint az Isten áldásának zsongéját, oda kell szentelnünk gyermekeink közül az Úr szolgálatára azokat a fiúkat és leányokat, akiket erre készített föl lelkileg és testileg az Úr, s akiket, mint mondtuk már, szíven csókolt a Mennyei Atya.

Az Úr Krisztus komoly szava nekünk is szól, ennek az egyházközségnek, ezen templom hívő népének és papjainak:

*«Az aratnivaló nagyon sok,
de a munkás kevés.
Kérjétek azért az aratás urát,
hogy küldjön munkásokat
az ő aratásához.»²*

Kérjük Istent, hogy a magunkéból is méltóztassék választani és küldeni. A családok ne sajnálják az Istentől a szolgát és

¹ Mt 19, 29. ² Luk 10, 2; Mt 9, 38.

a szolgálót. A fiatalok figyeljenek és vegyék észre az Úr gyöngéd csókját szívükön és hallják meg, ha hívja őket az Úr Krisztus.

*«Ma,
ha szavát meghalljátok,
meg ne keményítsétek szíveteket!»¹*

— kéri Dávid próféta.

Az Úr Krisztus pedig már mondja is:

*«Ime, az ajtónál állok
és kopogok;
ha valaki meghallja szavamat
és megnyitja nekem az ajtót,
bemegyek hozzá,
és vele étkezem
és ő énvelem.»²*

*

Kell a szolga és szolgáló az Istennek és a lelkek nagy ügyének. De honnan vegyen az Úr, ha mi szembehelyezkedünk hívó szavával és sajnáljuk tőle a szolgát, a papot, a szerzetest és szerzetesnőt, az apostolokat? Ne sajnáljuk, Testvéreim. Adjuk neki szívesen! És ne a silányát és a satnyáját, hanem a legkülönbet adjuk neki! Mert áldozatot teszünk ezzel az Isten oltárára s nem lehetünk olyanok, mint Kain, aki a legalját tette az oltárra és megölte a másikat, mert az a legkülönbjét áldozta oda és mert az Úr szívesen fogadta áldozatát. Ne akadjon szülő a mi egyházközségünkben, aki szembeszállna a hívó Istennel, s vissza akarná tartani gyermekét!

*

Árpádházi Margitot szülei ki akarják emelni a zárdából, hogy szerzetesség helyett Ottokár cseh király felesége legyen. Előbb csak szép szóval kérlelik, de azután már tekintéllyel próbálkoznak:

— Szüleid vagyunk! Isten parancsolata szerint engedelmességgel tartozol!

A szelíd Szent Margit rögtön megfelel nekik:

— Téged, uram és királyom, atyámnak tekintlek, téged asszonyom és királyném, anyámnak ismerlek az Istennek tetsző dolgokban.

¹ Zsolt 94, 8. ² Jel 4, 20.

De ami Istennek ellenére van, abban sem téged nem mondlak király-atyámnak, sem téged nem tekintlek királyné-
anyámnak!

A királyi szülők megértették a szót, s azontúl nem is erőltették többé szépséges leányukat a maguk tervei szerint. És Margit apácaként végezte életét és szent lett belőle, minden magyaroknak büszkesége.

*

Manapság igen sok volna az egyházi tennivaló és kevés az apostol. A papi és a szerzetesi nevelés újabban kemény gondot jelent és az alapok elpusztultával visszahárul ez a teher a hívek vállára. Ne zúgolódjatok érte, Testvérek! Vállalkozzék mindenki ereje szerint a papi és szerzetesi nevelés anyagi föltételeinek előteremtésére. Ha nevelőintézetünket kénytelenek lennénk anyagiak hiányában becsukni, Krisztus apostolvetésének melegágyai pusztulnának el ezáltal és sorvadásnak indul az Isten országa a földön. Segítsük a papi és szerzetesi nevelés szent ügyét. Adakozzunk, gyűjtsünk, adományozzunk erre a célra. Elhalt gyermekeink, szüleink, rokonaink emlékét örökítsük meg egy-egy neveltetésre szánt alapítvánnyal. Fogadjunk örökbe egy-egy nevelkedő kispapot, vagy szerzetesnövendéket és apácajelöltet úgy, hogy neveltetését fedezzük; vagy úgy szenteljük oda az Istentől csakugyan hívott gyermekünket az Úrnak, hogy neveltetésének költségeire magunk vállalkozunk!

Legyen végül gondunk és lelkesedésünk az akció-katolikus, világi apostolkodásra is, hogy a lelkipásztorok munkáját támogassuk és magunk is tegyünk valamit a lelkekért.

* * *

Kedves Testvéreim! Lássuk be és értsük meg, hogy Istennek kell a szolga, Krisztusnak szüksége van munkatársakra, hogy éljen és boldoguljon az Isten országa.

A Boldogságos Szűz példájára, az apostolokon keresztül a mai püspökökig, papokig és szerzetesekig kell, hogy legyen, aki vállalja a lelkek üdvének a gondját a saját személyében és kell, hogy legyenek megértő lelkek, egyházközségek és családok, akik engedik, küldik és gondoskodásukkal mellállva segítik az Isten szolgálatára indulókat. Erre legyen lélek minden katolikus emberben és családban. Imádkozzunk és formáljuk ki magunkban az erre való lelkületet.

*

Boldog Bittó János jezsuita atya († 1693) Indiába megy hittérítőnek 300 évvel ezelőtt és apostoli buzgalma, meg az Isten kegyelme, 12.000 lelket terem Krisztus földi országának. Tarjadedvem fejedelmet is ráveszi, hogy vegye magára Krisztus evangéliumának édes igáját, s bocsássa el 5 felesége közül az Isten parancsával ellenkező négyet. Ez meg is történik. De az elbocsátott asszonyok bosszút esküsznek ellene, elfordítják tőle a fejedelem szívét s Jánost mindenféle körmönfont, hamis vádak alapján lefejezik.

Mikor János atya édesanyja, egy jó módú portugál asszony hírét veszi fia vértanúságának, földíszi házát, legszebb ruháját öltve magára a templomba siet, és boldogan hálát rebeg az Istennek, hogy egy szent vértanu édesanyja lehet.

*

Ha majd minden ma élő, kiválasztott gyermekben Bittó János atya apostoli tüze lobog, s minden papot és szerzetest nevelő szülőben János atya édesanyjának szíve dobog, akkor a Boldogságos Szűz nem tanított minket hiába az Istennek szentelt élet titkaira, s Krisztus földi Egyháza erővel teljesen élni és virulni fog. Amen.

MÁJUS 26.

Az igazi boldogság titkos tudománya.

A Szent Szűz eredeti büntől sem érintett, hófehér lelke, Istennel a legfinomabb rezdülésekig összehangolt nemes embersége a földi, nagy szerepére szóló, csöndes, meghitt és öntudatlan készülődés nem egészen két évtizede alatt is érezte a tiszta és nemes lelkek békéjét, megnyugtató és halk, belső örömét. Az embernek a földi életben különben is annyi az öröme, amennyire vissza tud rezdülni a lelke. De akkor elgondolhatjuk, hogy a Szent Szűz mennyi szepet, lélekemelőt és örvendetést érzett ki a virág színéből és illatából, a madárdal muzsikájából, az augusztusi égbolt csillagözönéből, a hegyvonulatok és a vihar komor fönységéből és más hasonló jelenségekből, melyek még a mi gyarló életünket is megszépítik.

Mikor azonban ráköszöntött az angyal és Erzsébet hangja az Istenanyaság megrendítően szép eseményével kapcsolatban, akkor a Szent Szűz tiszta lelke kigyúlt, boldogságában öntudatra ébredt és zuhogott a fény a lelke szentélyére, mint mikor

egy csak a szükségesre világított gót székesegyházban, egy varázsütésre meggyullad minden csillár és fényszóró, mellyel a modern technika mennyországgá tudja varázsolni az évszázados, földi templomot, és hódolatát omló fénykévékbe kötve odarakja az Isten trónusa elé. Ezekben a szent pillanatokban lelkének szárnya nő és a Magnificat öröm-mámorával szédületes iramban szárnyal az ég végtelenje felé:

*«Ime, mostantól fogva
boldognak hirdet engem
minden nemzedék!»¹*

*

S ettől kezdve a Boldogasszonynak csak a lába jár a poros, a bűnös emberekkel megrakott, a gondokkal és bajokkal tetézett földön, a lelke mindig föléje emelkedik az élet nehézségeinek és keserűségeinek, mint a madár, ha lábai alatt letörik a gally.

Boldog a szent várakozás kilenc hónapjában.

Boldog a betlehemi barlangban.

Boldog az egyiptomi idegenségben, a názáreti kis ház csendes-dolgos világában.

Boldog messiáskodó Fia mellett, tanítását hallva, jóságát látva, csodatetteit és isteni hatalmát szemlélve.

Boldogságának ragyogása akkor kezd halványodni, mikortól Szent Fiát feltenie kell az emberi rosszakarat ármánykodásaitól s minden fénye kialszik, mikor a Passio három szörnyű napja szakad a lelkére. Ez koromsötét, dermesztő, kísértő rémképekkel, lelkét tépő, marcangoló kínokkal és gyötrelmekkel terhes, szörnyű éjtszaka. Lelkének a szenvedés réme hét törrel megy neki, arcáról eltűnnek az élet színei, homlokát veríték gyöngye borítja, s mikor szíve már nem bírja a szenvedések tengerét magába fogadni, félig vagy talán egészen alétan roskad a kereszt alatt János apostol karjaiba.

A szenvedések óceánja fölött a kínok rettenetes éjjele. Seholy egy biztató fény, semerre egy csillag!

*

Húsvétkor a föltámadó Úrral együtt újraéled a Szűzanya diadalmas boldogsága is.

Boldog a 40 nap alatt.

¹ Luk 1, 48b.

Boldog Szent Fia mennybemenetelekor.

Boldog pünkösdkor, midőn égi jegyesének, a Szentléleknek isteni ereje árad ki a világra.

Boldog a halálos ágyon, és a mennybevitel dicsőséges órájában, s azóta boldogsága a legmagasabb fokra hágott, sőt elváltozott az égi hazában úgy, hogy megjellemzésére emberi szó nem vállalkozhat, mert nincsenek megfelelő fogalmaink hozzá.

A Szent Szűz tehát méltán kapta a Boldogságos jelzőt.

*

Minket különösen az érdekel most a Boldogságos Szűzzel kapcsolatban, mik boldogságának az összetevői, hogy ezek ismeretében megpróbáljunk mi is hozzájutni egy kis boldogsághoz, és hogy megtaláljuk az igaz feleletet arra a kérdésre: van-e az ember számára igazi boldogság, és ha van, hol lehet azt megtalálni és hogyan lehet megszerezni magunknak.

* * *

Kérdezzük hát, Testvéreim, mi teszi végső elemzésben boldoggá a Szent Szület földi élete során? S azt látjuk, hogy tud örülni a lélek örömeivel.

Örül, hogy elmerülhet az Istenben. Hogy jól tehet. Boldogítja az Istennel való összehangoltság, a hivatás-munkálás és a kötelességteljesítés öntudata. Örül, hogy annyira megbecsülte az Isten, s boldogítja a lelke tisztasága. Örömmel tölti el állandóan szívének nagy odaadása és áldozatossága. Boldog, mert lénye kristálytisztán, szeplőtelenül és gazdagon zeng vissza mindenre.

*

S most tekintsünk önmagunkra, Testvéreim. Van-e nekünk olyan örömökre lehetőségünk az élet folyamán, hogy azok minket a megfelelő fokon boldoggá tegyenek? Hogy erre a kérdésre helyes legyen a feleletünk, nézzük meg először mélyreható tekintettel, hogy mi is voltaképpen a boldogság. S azt látjuk, hogy a boldogság állandó, csendes örvendezés azon, hogy az óhajtott jót elértük és zavartalanul a magunkénak mondjuk és élvezzük.

S ha megindulunk ennek a meghatározásnak a fényénél, meg kell állapítanunk, hogy az emberi szív kezdettől fogva és gyökeresen a boldogságra termett, mert nem is tud mást óhajítani, mint a jót, hiszen még ha helytelen tesz, akkor is

és abban is a jót keresi és igényli magának, csak tévesen hiszi róla, hogy valóban jót fog benne lelni. Hányan mondják utóbb könnyes szemmel és csalódott arccal, hogy: Pedig én csak egy kicsit boldog akartam lenni!

Az értelmében és akaratában megviselt ember tehát sok dologról képzeli, hogy boldog lesz tőle, de igazán csak a jóban találhatja meg a boldogságát. De ez a boldogság csak akkor volna igazi, ha teljesen zavartalan lehetne, mint ahogyan, sajnos, a földi javak élvezése, bármennyire is jól és mindenféleképpen helyesen történik, sohasem nyugodt és zavartalan. Ezért is mondogatjuk annyiszor, hogy: Nincsen öröm ürmön nélkül. Egy kis zavaró, nyugtalanító és éppen ezért keserű mellékíze minden földi örömnünknek van. Ezt meg lehet figyelni. És megint ide is céloz az a sokszor hallott közmondás, hogy: Nincsen rózsza tövis nélkül. Minden földi örömnök megvan a néhány csepp vért előcsaló tövise, hogy aránylag csak kevés embernek jut osztályrészül, sohasem tudjuk, mikor vész el a kezünk közül, és hogy az eredeti bűntől elrontott szemmértékünknel fogva könnyen eltúlozzuk a nekünk jutó örömök élvezetét és ennek következtében ráúnunk, csömört kapunk tőlük.

*

Az Isten Lelke sokat figyelmeztet minket ezekre a megszívlelendő tényekre a Szentírásban:

*«Amit csak szemem megkívánt,
nem tagadtam meg tőle;
nem vontam meg szívemtől
semmiféle gyönyörűséget
és annak élvezetét sem,
mit előkészítettem,
és azt tartottam osztályrészemül,
ha fáradságom hasznát veszem.
Amikor azonban néztem műveimet,
valahányat kezem alkotott,
és a fáradságot,
mellyel okátalanul törtem magamat,
láttam,
hogy az egész csak hiúság
és szélkergetés,
és nincs maradandó
a nap alatt.»¹*

¹ Préd 2, 10 sk.

Ugyanezen a hangon oktat az Ószövetség nagy prófétáján,
Izaiáson keresztül is minket az Úr:

*«Szól egy hang: Kialts!
És mondtam: Mit kiáltok?
Minden test olyan,
mint a fű,
és egész dicsősége olyan,
mint a mező virága.
Kiszárad a fű,
lehull a virág,
ha reáfú az Úr szele.»¹*

Hasonlóképen nyitogatja szemünket a Zsoltáros is:

*«Ne félj,
ha valaki meggazdagszik,
ha háza dicsősége megnövekszik;
mert ha meghal,
semmit sem visz magával
és dicsősége nem száll le utána.»²*

*

Hát így állunk, Testvéreim, a földi boldogsággal. Igen sok körülöttünk a boldogságrontó tényező. A bűntől elrontott, illetve megromcsolt kis és nagy világ: saját ember-mivoltunk és a minket magába ölelő nagy-természet; betegség, baj és csapások; az emberi rosszakarat és gonoszság; saját esendőségünk; a halál komor ténye; a kárhozat folyton fenyegető veszedelme; romlott-bomlott ösztöneink és a többi hasonló-forma kereszt a földi ember vállán: mind-mind arravaló, hogy a földi élet ne adhassa meg se értelmünknek a kellőmértékű tudást, se akaratumknak a javak nyugodt és biztos élvezetét, sem érzéseinknek a mindenkor helyes beirányozottságot, hanem a földi javak csak szívünk nyugtalanítóit legyenek, hogy annál jobban érezzük a számkivetés fanyar ízét, és annál inkább vágyódjunk a bennünk dúló ősi, nagy honvágygal boldogságunk végső forrására: az Istenre.

Ezért mondhatjuk el bátran földi vándorlásunk helyéről, amit a Szentírás mond a választott népnek a körülöttük meghagyott pogány népekre, mintha csak a földi boldogság sok-sok keserítő tényezőjéről szólna hozzánk az Úr angyala által:

¹ Íz 40, 6 sk. ² Zsolt 48, 17 sk.

*«Ezért nem akartam őket
eltörölni színetek elől,
hogy ők ellenségeitökké
legyenek . . .
Azért hívják azt a helyet
a Sírók —
illetőleg a Könnyek-helyének.»¹*

De nem is baj, mert legalább folyton kiutasítva érezhetjük magunkat a földről, s újra és újra átélhetjük az Apostol szavát:

*«Mert nincsen itt
maradandó városunk,
hanem a jövődőt keressük.»²*

*

De ha mégis van némi szépben, jóban és örömben részünk a földi élet során, mert biztos, hogy efféle is akad minden ember életében, érdemes észrevennünk, hogy csak akkor tudunk általuk egy kissé boldogok is lenni, ha tartjuk az ujjaink közt, de félszemmél mindig az Istenre tekintünk. Csak a lélek szerint tudunk boldogok lenni időnkint.

Az öröm, ha jól megnézzük, szellemi valami és igazi mélysége mindig attól függ, hogy mennyire vesz benne részt a lélek. Ezért kerülnek első helyre életünkben a szellemi örömök. Ezek időben is tovább tartanak, mint a rövid, fizikai örömök, és a lélek bármikor és szabadon visszaidézheti őket. A szellemi örömök megemelik a lelket, mintegy sejtelmet támasztanak bennünk arról, hogy az Abszolút Szellemben: az Istenben találjuk majd meg végső fokon a boldogságunkat. És valóban: az Istenből és Istennek élő ember lelke már a földi élet gondolatai-bajai közt is megelégedett és aránylag boldog.

* *

De teljes boldogság számunkra csak az égben van, Testvérek. A Szent Szűz is igazán és minden zavaró mozzanat nélkül csak az égi dicsőségben tudott Boldogságossá válni. A teljes boldogság ugyanis az Istenben rejlik az emberlélek számára, s az Urat egészen és közvetlenül csak az örök üdvösség helyén tudjuk minden lelki képességünkkel magunkhoz ölelni.

Úgy szoktuk ezt fogalmazni, hogy az égben az Istent

¹ Bír 2, 3. 5. ² Zsid 13, 14.

színről-színre látjuk, akadálytalanul szemléljük. És lelkünknek ez a legfőbb boldogsága.

*

Hitünknek ezt a tanítását mindig kissé túlzottnak érzi a mai ember füle. Igen, mert a mennyországról és az Istenről általában nagyon szegényes és sovány fogalmaink vannak.

Legtöbben templom-félének képzelik az üdvösség helyét, hol a padokban ott térdelnek az üdvözült lelkek és nézik-nézik az oltárképet, az Istent, s közben szünet nélkül morzsolgatják imádságukat. Hát igaz, hogy ilyen körülmények között ment marad a lelkem az örök tűz gyötrelmeitől, mondja nagyszintén a ma embere, de azt sem érzem ki ebből a helyzetből, hogy olyan nagyon boldoggá tudna tenni: folytonosan csak ájtatoskodni és nézni az Istenre.

Kérem, én istenfélő és komolyan vallásos ember vagyok, de azért az örökös áhítatba mégiscsak belefáradna a lelkem. Hol keressem hát azt a nagy boldogságot az örök életben? Hol van ebben az Apostol jellemzésének hely:

*«Amit szem nem látott,
fül nem hallott,
ember szívébe föl nem hatolt,
amiket Isten készített
azoknak, akik őt szeretik.»¹*

*

Az örökre boldogító istennézést nem is ilyen örökös délutáni ájtatosságnak kell képzelnünk. Az Apostol imént mondott szavai ugyan eléggé érzékeltetik, hogy pontosan elképzelni emberi adottságokkal nem tudjuk, de annyira mégis meg tudjuk közelíteni, hogy sejtelmünk támadjon róla.

Istenben a maga végtelenül tökéletes módján minden megvan, ami tudható, és ami kívánatos, mégpedig kimeríthetetlen gazdagságban, és soha végére nem jutó változatosságban. Szomjas eszem és sóvárgó akaratom tehát mindent megtalál benne, csak rá kell nyitnia szemét, csak utána kell nyúlania.

Még legalkalmasabban egy ékesen kiállított, legművészebben megrendezett és megjátszott színes filmhez hasonlíthatnám a mennyei istenszemlélésünket. Hogy rá tudunk feledkezni! Mennyre eltölti lelkünket a sok-sok szín, az

¹ I Kor 2, 9.

érdekfeszítő mese és a nagyszerű megjátszás. Ilyesféleképen leszünk, csak mérhetetlenül magasabb fokon, az örökre boldogító istenszemlélésben is. Egyik ámulatból a másikba esünk, teljesen elfeledkezünk magunkról, s valósággal beolvadunk az Istenbe a nagy gyönyörűségtől, mely pazar-változatossággal hömpölyög lelkünkön keresztül. Csupa mozgalom, csupa érdekesség, újabb és újabb érdekfeszítő élmény az üdvözült léleknek az Isten, kinek káprázatos szemlélése önkénytelenül csalja ajkára a glóriát és az alleluját.

*

A kinyilatkoztatás adataiból ilyesféle gyarló kép alakul ki a mai szemléletű ember lelkében. S az egyik főörömnünk az egészben az, hogy mindezt senki és semmi el nem veheti tőlünk, hogy örök és elveszíthetetlen számunkra. A zavaró és boldogságrontó tényezőknek pedig nyomuk sincsen többé. Mert, mint Szent János által mondja a Szentlélek:

*«Az Isten majd letöröl szemünkről
minden könnyet,
és halál nem leszen többé,
sem gyász,
sem jajkiáltás,
sem fájdalom nem leszen többé,
mert az első elmúltak.»¹*

Viszont a léleknek öröm, gyönyörűség, töltekezés és tisztesség az égi lakomás-asztalhoz ülni, ahol mindenben része lehet, mit a szeme-szája kíván, s a Mennyei Házigazda:

*«Felövezvén magát,
asztalhoz ülteti őket,
és odaáll szolgálni nekik.»²*

Ezért kiálthatja bízvást a mai ember is a Zsoltárossal:

*«Mily kellemesek a te hajlékaid,
Seregek Ura!
Sóvárogva vágyakozik lelkem
az Úr udvaraiba.
Ujjongva eped
szívem és testem
az élő Isten után.»³*

*

¹ Jel 21, 4.

² Luk 12, 37. cf. Mt 22, 2 skk.

³ Zsolt 83, 2 sk.

De az örök boldogság nem egyforma a különböző lelkek számára, mint ahogyan az érdek, az ízlés, az igények és az elviselni-tudás is különbözők egyiknél és a másiknál. Az Apostol mondja is nekünk:

*«Egyik csillag is
különbözik fényességben
a másik csillagtól.
Igy van a halottak feltámadása is.»¹*

S hogy a különbség alapja mi, Szent Pál azt is megmondja:

*«Aki szűken vet,
szűken is arat;
és aki áldással vet,
áldással is arat.»²*

Irigységtől sem magunk, sem mások részéről nem kell tartanunk. Ez szintén elenyészik a földi gyarlóságokkal együtt, s nem ronthat bele égi örömünkbe.

Szent Ágoston mondja igen szemléletes hasonlattal, hogy az örök boldogságból ki-ki akkora palástot kap, amekkora pontosan a természetére illik.

Nem gondolnám, hogy az alacsony ember jól érezné magát a kétméteres termetre szabott ruhában!

* * *

Kedves Testvéreim! Láthattuk, hogy a Boldogságos Szűz, de bármelyikünk boldogságának is Isten az alapja és a végső beteljesedése. Az égben igazán Boldogságos a Szent Szűz, és csak a mennyben elégül ki a mi boldogságra törő lelkünk is.

*

Szent Pioniusz vértanúról olvassuk, hogy a vesztőhelyre tartva egyszerre csak meggyorsítja lépteit. A bakó ráfordul:

— Elment az eszed, jó ember? Mit sietsz? Nem tudod, hogy a vesztedbe rohansz?

De Pioniusz másképen nézi a dolgokat. Az arca szinte ragyog, mikor beszél:

— Dehogy a vesztembe! Éppen ellenkezőleg! Az örök élet és boldogság elé sietek. Ha neked erről csak szemernyi fogalmad is volna, testvérem, magad bízthatnál, hogy siessek, és velem együtt rohannál oda, ahol található.

*

¹ I Kor 15, 41b sk. ² II Kor 9, 6.

De utoljára még szót kér bennünk egy kérdés, mint a Krisztustól érdeklődő evangéliumi ifjában, mondván:

*«Jó Mester!
mi jót cselekedjem,
hogy az örök életet
elnyerjem?»¹*

És kapom rá a választ Krisztusomtól:

*«Ha be akarsz menni az életre,
tartsd meg a parancsokat.»²*

Én ezt éppen a mai alkalommal úgy is fogalmazhatnám: Járj a Boldogságos Szűz nyomdokain, kövesd az ő példáját és tetteit.

*

Ha azonban valaki ezt igen általánosnak, vagy magunk-fajta ember számára nehéznek érezné, akkor figyelje meg Jusztiniáni Szent Lőrinc megjegyzését, hogy voltaképpen milyen keveset is kell tennünk az örök boldogságért. Ő rámutat arra, hogy:

Ábrahám vendégszeretetéért,
Jób a türelméért,
Zakeus azért, hogy fele vagyonát szétosztotta a szegények közt,
a szegény özvegy utolsó két fillérjének odaáldozása árán
szerezte meg az örök boldogságot.

*

De akkor én is kérdezem, s Ti is egyenkint, Testvéreim, mit tegyek én az örök boldogságomért?

Mintegy az előbb mondottakat továbbfűzve, Aranyszájú Szent Jánossal felelek erre a kérdésre:

Adj egy ital vizet a szomjazónak,
vess egy pénzdarabot a koldus kalapjába,
szeresd, imádd, cselekedetekkel szolgálj Uradat Istenedet,
és ezzel mindent megnyersz: egy örök életet, örökkétartó boldogságot kapsz érte cserébe.

*

Boldogságos Szent Szűz! Te segítségére voltál Szent

¹ Mt 19, 16. ² Mt 19, 17.

Fiadnak az égi boldogság föltételeinek a megszerzésében, illetve előkészítésében; mint jósaős Édesanyám, légy nekem is segítöm abban, hogy az előttem is nyitva álló örök boldogságra csakugyan eljussak, s az Isten színelátásában Veleđ együtt örvendezhessek mindörökké! Amen.

MÁJUS 27.

En vagyok a leggazdagabb a földön.

A Bölcsesség megnyilatkozásait és vonásait az Egyház ősidőktől fogva belefoglalja a Boldogasszony miséinek szentleckéjébe, és a Boldogsáős Szűz lényére érti. A mi figyelmünket a sok csillogó szépségből az ragadja most meg, amit a Bölcsesség a saját belső gazdagságáról mondván, az Anyaszentegyház páratlan művészi finomsággal a Szent Szűz ajkára ad. Mint mikor egy távolkeletről, annak mesés gazdagsága köréből jött kincskereskedő kirakja bársonyszőnyegére remekbecsiszolt ékköveit, s mi káprázó szemmel nézzük a szikrázó drágaságokat:

*«Nálam vagon
az út és igazság
minden kegyelme,
nálam az élet és az erény
minden reménye.»¹*

Külsőleg szerény és egyszerű, tartalmi kincseit tekintve azonban tüneményes gazdagságú szavak, melyek keresztény lélek számára nemhogy sokat, hanem szinte mindent magukba foglalnak. És méltán. Mert a Szűzanya, mint a megtestesült Isten édesanyja, csakugyan magában foglalta az ég és föld minden kincsét és gazdagságát, s ezeknek ma is letéteményese. Minden isteni és emberi érték boldog birtokosa mindaddig, míg Szent Fiát magáénak mondhatja. S végül, mint az ég királynéja és a föld úrnője, még egy címen magáénak mondhatja a természetfölötti és természetes világot, annak minden titkát és értékét.

*

Krisztus és a Boldogsáős Szűz viszont az Anyaszentegyházé, s engem az Isten bőkezű gondoskodása ennek az Egyháznak a tagjává, ennek a páratlan Édesanyának a gyermekévé

¹ Eccli 24, 25.

tett, s így háromszoros jogcímen is boldog birtokosa és élvezője vagyok az ég és föld minden kincsének.

Aki nem tudja, hogy messze földön birtoka, bőven jövedelmező gyárüzeme, jömenetelű üzlete van, mely örökségképen reá néz egész alaptőkéjével és minden hozamával, annak tulajdonképen nincsen semmiye, legalábbis egészen úgy él és szűkösködik, mintha semmiye sem volna. Ha az Anyaszentegyház mérhetetlen kincseit a magam és a mások lelki javára hasznosítani akarom, akkor az első dolgom, hogy tudjak róla és öntudatosan, lelkesen bánjak vele.

Ezért hát a mai szentbeszéd során tekintsünk szét egy kissé a katolikus Egyház gazdag kincstárában és dicsekedjünk az Úrban. De nyugodtan mondhatom Szent Pállal:

*„Ha dicsekedni akarnék is,
nem lennék oktalan,
hiszen igazságot mondanék.”¹*

Másrészt, ha Isten kegyelméből a magunkéval is dicsekszünk, nem mások szemébe csillogtatjuk értékeinket, ami félreérthető és hiú dolog volna, hanem hálától izzó lélekkel járjuk föl Krisztus országát, hogy lássuk és tudjuk, mink van, és ne jöjünk zavarba, mikor katolikus mivoltunkért mindenféle rosszszat kiáltanak ránk, és ne inogjunk meg, ha másfelé előnyöket villogtatnak meg előttünk.

* * *

Katolikusnak lenni igen nagy dolog. Aki beleszületik az Anyaszentegyház kegyelmektől átitatott légkörébe, megszokta mindenfelé maga körül a bőségesen fakadó életet, annak mindez eléggé magától értetődő és természetes. Annak nem voltak soha hiányérzetei, tehát nem is tűnik föl szemében különösebb jótéteménynek, hogy mindene megvan, amit szíve-lelke kíván. A született katolikus lelki szempontból hasonlít ahhoz az emberhez, aki jómódú családban él, mindig dúsan terített asztal fogadja, s az étkezési időn kívül is kényére és kényelmére előkészített ételek veszik körül, s akkor falatozik, amikor éppen kedve támad. Az ilyen ember persze sohasem éhezik meg igazán, s talán nem is értékeli eléggé az asztalra kerülő jobbnál-jobb ételeket. Inkább csak válogat és turkál bennük, hogysem a megéhezett ember egészséges étvágyával komolyan nekilátna.

¹ II Kor 12, 6.

A katolikus vallás nagy lelki gazdagságát, változatosságát és szín pompáját az tudja kellőleg méltányolni, aki felnőtt korában, egyéni lelki éhsége, sóvár kutatások, sok csalódás és kielégítetlen lelki igények alapján találta meg Krisztus egyházát, s úgy érzi, hogy vele és benne a földi mennyországot. El kell csak olvasni néhány fejezetet a nagy konvertiták lelki naplójából, mindjárt elevenen és színesen vágódik elénk ez az érthető lélektani tény. Ezért van, hogy az egyéni vívódások és kutatások által megtért katolikus élete olyan lüktető, izmos és határozottan sodróerejű. Ezért lángol a szeme, dobban a szíve, és csordul a vére is, ha kell, mert érzi, hogy az igazság és az élet forrására talált. Ezért hiányzik belőle a született katolikusok közt olyan észrevétlenül elharapódzó lagymatagság, tespedtség és ájultság tünete.

El lehet mondani, hogy katolikusnak születni igen nagy és meg nem érdemelt kegyelem. De az is igaz, hogy érett észszel, kegyelemtől áthatott lélekkel jutni el a katolicizmusra, szintén nagy, igen-igen nagy kegyelem.

*

A katolikus embert sokszor elrontja, vagy legalább elkényezteti az a körülmény, hogy minden kegyelemeszköz csak egy nyúlásnyira, egy hajlásnyira van tőle. Ennek következtében vagy elkényelmesedik és nem nyúl a gyónás, áldozás, szentmisehallgatás után, vagy igen ráhagyottan éli a maga vegetáló lelkiéletét, mondván, ha vétkezem, majd meggyónom, s aztán ismét vétkezem és megint elérkezik a gyónás a maga idejében, hiszen arra való. És ehhez hasonló tünetek. A hívek könnyebbségére tekintő modern pasztoráció pedig annyira elkapatja templomfűtéssel, névreszóló meghívóval, zenésmisékkel, sztár-hitszónokokkal, rádióközvetítéssel és hasonlókkal, hogy a végén szinte elvárja a modern hívő, hogy minden a helyébe jöjjön és mindenre kérvényt nyújtson be hozzá Egyháza. Nem ő igyekszik anyja kebelére, hanem édesanyja jár utána szeretetet koldulva és lelki falatokat nyújtogatva felé, majdnem családelekformán.

Úgy-e, érzitek, Testvérek, hogy ez krisztustalan és fordított világ volna!

*

A hit természetfölötti szemlélete helyett túlságosan a földi értékelés jut uralomra ebben a beállítottságban. Önmagában is, lelkipásztorában is az emberi mivolt lép előtérbe gyűlése-

ken, tárgyalásokon, egyesületi életben, összejöveteleken, fehér asztalnál és más hasonló helyzetekben.

Az Úr Krisztus azt mondta Péternek és benne az apostol-utódoknak:

«Legeltesd az én bárányaimat.»¹

A jellemzett fordított világban a hívő kritika oktatja ki a lelki-pásztort teendőiről, azoknak sokkal megfelelőbb és egészen más mértékéről és módjáról. Az elszabadult kritizáló szellem folytán a bárányok legeltetik a pásztort.

*

Szent Pál minden áldozatbemutatóra érthetőleg mondja:

*«Minden főpap
emberek közül választatván,
emberekért rendeltetik
az Isten előtt való ügyeikre,
hogy ajándékokat és áldozatokat
mutasson be a bűnökért.»²*

A fordított világú szemlélet ferde buzgósága a papok bűneiért engesztel, ahelyett, hogy a saját lelkének éppen elég bajával törődnék, és fölcsap a tökéleteskedők szektájába. A papunkért igenis imádkozzunk, de emberi küzdelmeit bízzuk rá és az Uristenre. Kám ne csúfondároskodjék atyja gyöngeségén, mert átkot von magára. Szem és Jáfeth arcukat elfordítva közeledtek atyjuk gyarlóságának elfödésére, s az Úr áldása szállt rájuk.

*

Megrázó Jeremiás siránkozása:

*«A csecsemő nyelve
az anyéhez tapadt szomjúságában,
a kisdetek
kenyeret kértek,
de nem volt,
ki szegne nekik.»³*

Volt idő, mikor ezt Egyházunk életére is fájdalmas-igazan lehetett idézni. A fordított modern katolicizmusban, a személy-kultuszban nyögő egyházi életben az atyai kéz leszeli a kenyeret és akárhányszor nincs gyermek, akinek nyujtsa.

*

¹ Ján 21, 15b. ² Zsid 5, 1. ³ Threni 4, 4.

Az Apostol mondja:

*«Nem azért írom ezeket,
hogy megszegyenítselek titeket,
hanem, mint kedves fiaimat
intelek.
Mert ha tízezer tanítótok is
volna Krisztusban,
de atyátok nincsen sok . . .»¹*

Az irányában megváltozott hitélet furcsa sebeit panaszkodva, én sem kellemtlenkedni akarok, hiszen nem is azok hallják, akiket illetne, és nálunk ez még inkább csak veszedelem, mint valóság. De mint kedves gyermekeimet óvnálak titeket attól a siralmas helyzettől, melyet az Apostol szavaiból kiindulva úgy lehetne megjellegmezni: ha tízezer tanítványotok is volna Krisztusban, de gyermekeitek nincsen sok híveitek közül.

*

Eszméljetez hát rá a hívő természetes és Krisztus-elgondolta helyzetére. Ne kéressez magam hitéletem gyakorlataira, hanem ismerjem föl a körém szétrakott lelki kincseket, és tartsam szerencsémnek, Isten különös gondoskodásának, hogy olyan könnyűszerrel hozzájuthatok. El ne rontson lelkileg ez a könnyedség, el ne rontson a modern pasztorációs kedvezések sora, hanem őrizzem meg öntevékenységetet vallási életemben. Jelszavam és elvem továbbra is a krisztusi szó és a belőle áradó szellem legyen:

*«Kérjetez
és adni fognaéz nektez,
keressetez
és találtoz,
zörgessetez
és megnyitnaéz nektez.»²*

*

Ha ez a szellem tölt el, akkor lesz szemem az Anyaszentegyház szellemi és lelki értékeinek meglátására, és lesz bennem szílv az ezen való örvendezésre és egészséges, lélektámogató önérzetre.

*

¹ I Kor 4, 14 sk. ² Mt 7, 7; Luk 11, 9.

Kétféle gazdagság és szegénység van.

Lehet valaki anyagilag nagyon jómódú, lelkileg pedig koldus.

Lehet valaki viszont fizikailag szegény, de lelkileg nagyon gazdag.

Az élettapasztalat és az Evangélium a lelki és szellemi gazdagságnak ítéli oda az elsőbbséget. Nem mintha az anyag ördögi és rossz volna. Nem az, hiszen az anyag is az Isten megvalósult gondolata, Isten alkotása. Krisztus Urunk azonban mégis félt minket az anyag lenyűgöző hatalmától, az anyagiakban való túlságos bővelkedéstől, mert ez legtöbbszörre bénítja a lelket és eltorzítja belső-külső emberségünket. Hiszen tudjuk az Úr Krisztus véleményét, úgy-e, Testvéreim:

*«Még egyszer mondom nektek :
könnyebb a tevének
a tű főjén átmenni,
mint a gazdagnak
bejutni a mennyek országába.»¹*

Viszont éppen ebben a szellemben, ne kicsinyeljük le magunkban a lelki gazdagságot. Az Egyház hatalmát ne a földek, erdők, bányák és szőlők alapozzák meg a belső megítélésünk előtt. Ezek lehetnek sok mindenre jók, de nem tartoznak gazdagságunk lényegéhez.

Gondolatok csak Szent Jakab szavára:

*«Mostmár gazdagok !
sírtok jajveszékelve
a nyomorúságokon,
melyek reátok következnek ?
Gazdagságtok megrothadt,
ruháitokat megemésztette
a moly.
Aranyotok és ezüstötök
megrozsádósodott,
és rozsdája
bizonyosság lesz ellenetek,
és megemészti testeteket,
mint a tű.»²*

Ne érezzem szegényebbnek és csökkentebb hatalmúnak Egyházamat földi javak nélkül. Az Egyház hatalma, kincse és gazdagsága nem anyagiakban van, és nem anyagiaktól függ.

¹ Mt 19, 24; Mk 10, 25. ² Jak 5, 1 skk.

Hogy könyörög az Apostol mindnyájunkért! Mondván:

*«Urunknak Jézus Krisztusnak Istene,
a dicsőség Atyja
adja meg nektek
a bölcsesség és kinyilatkoztatás Lelkét,
hogy őt megismerjétek.
Világosítsa meg
lelki szemeteket,
hogy tudjátok,
mi az a remény,
amelyre meghívott;
mi dicsőségének a gazdagsága,
amely nekünk örökségünk
a szentek közt.»¹*

Ezzel az Istentől megvilágosított szemmel nézzetek, ilyen lélekkel és szívvel értékeljétek, mikor Egyházunk gazdagságát keresitek és szemlélitek.

* *

S én megint mondom nektek, Testvérek, a katolikus lélek nem is tudja, milyen gazdag és mennyi mindenünk van. Föl-sorolni is nagyon bajos volna, legfeljebb sejtetőt lehet adni belőle, s ezt Isten segítségével meg is tesszük.

Kezdjük talán a szociális értékekkel. Az emberméltóság megbecsülője, az igazságos munkabérek, a családi jogok sürgetője az Egyház. A robot napjaiban az ünnepek beiktatója az emberi érzések ápolására. A nagytőke zsarolásai és emberkizsákmányolásai ellen foglal állást. Lepratelepeket, kórházakat, lelenc- és árvaházakat létesít. Siketnéma-, vak-, fogyatékos- és nyomorékgondozó intézményekkel és belevaló apostoli lelkekkel ajándékozza meg a társadalmat. Az ingyenes népoktatásnak az Anyaszentegyház az első szószólója és megalkotója. Karitatív intézmények, szegényistápoló mozgalmak és rendszerek szülőanyja a mi Egyházunk.

*

Térjünk át a kulturális értékekre? Ahová az Egyház a lábát beteszi, azonnal megindul a népek elemi, majd magasabbrendű művelése. A kolostori és káptalani iskolákból fejleszti ki Egyházunk a felső-, majd főiskolákat, s a pápa főnnhatósága alatt és hatékony támogatásával, mint pápai intézmények létesülnek

¹ Ef 1, 17 sk.

világszerte az egyetemek. A kolostorok szorgalmas és tudós szerzetesei és az Egyház papjai mentik át a régi korok tudományos értékű irodalmát és tudáskincsét. Nagy felfedezések fűződnek a papság, szerzetesség és az Egyház anyai kebelén nőtt, szellemileg és lelkileg tőle nevelt hű katolikusok nevéhez az orvostudomány és fizika, a csillagászat és a természettudományok, az elvont gondolkodás és a technika területén. Az Egyház teremti meg a lelkiismeretes kutatás, a becsületes és csak az igazságra tekintő önzetlen lelkületet az emberekben. Kevesen tudják, hogy a léghajó, a gőzerő, a villamosság, a gáz-energia, a mikroszkóp, teleszkóp, az égitestek mozgás- és súlytörvényei, a lánchíd, az óra, a rádió, tűzoltófecskendő, a hangjegyírás és sok-sok egyéb, manapság egészen természetesnek tartott és világokat mozgató dolgok fölfedezése az Egyház eleven testéből és lelkéből sarjadt.

Az írás ismeretét, az irodalom megindítását, a prózai és költői művek hosszú sorát az Egyház papjai, szerzetesei és ezek művelő munkáján felnőtt írók serege indítja meg és virágoztatja fel szinte minden nép életében. A mi irodalmunk nyelvét is a nagy Pázmány Péter teremti meg. S mindenfelé egyháziaktól sajátítják el tudásukat azok, kik néhány nemzedék múlva már kulturáltságuk ősanja ellen fordulnak az ú. n. szabad tudomány és irodalom nevében.

S a művészetek terén? A legragyogóbb alkotások az Egyház fiainak lelkéből s az egyházi szellem ihletéből születnek. A festészet és a szobrászat, a zene és a színművészet, a képző- és ábrázolóművészetek legkülönbébb területein évszázadokra kiható, korszakokat besugárzó műrecek hirdetik a katolikus kereszténység lelkének belső gazdagságát.

Hogy csak az építésművészet világa fölött szárnyaljunk végig hirtelen száguldással: a bazilika stílusban a családi házat szenteli meg és emeli föl a művészet és az istenszolgálat magaslataira. A román stílus robusztusan biztos, földönálló egyensúlyra, s égető tornyaival az Isten felé kalauzolja kora emberének lelkét. A gót stílus égreívelő vonalaival eltávolodik a földtől, mindent áttelekesít és átfinomít maga körül. A reneszánsz stílus hatalmas kupolaival az égboltot hozza közelebb hozzánk. A barokk stílus háromságos lendületével, pazar ornamentikájával, sok angyalával, szentjével a mennyországot igyekszik közénk varázsolni. A modern stílus az élet hétköznapiját, harcat, munkáját, rohanását szürke, őszinte, egyenes egyszerűségében és puritánságában iparkodik az égre emelni.

És mindegyik kor lelkének van mondanivalója, minden idők embere talál benne tartalmi kincset, amit saját lelkén át kifejezésre méltónak ítél.

*

De gyerünk talán följebb, Testvéreim! Miénk a romlatlan krisztusi hit, amely hiánytalan, csorbítatlan, egészen evangéliumi és tévedéstől mentes.

Miénk a Szentlélek írott szava, a Szentírás. Egyetlen könyvét vagy fejezetét, egyetlen betűjét sem engedte a katolikus Egyház elpusztulni vagy megmásítani, amiről a szövegkritika tekintélyes és élesszemű tudománya értékesen tanuskodik.

Miénk a Szentatyák műveinek drága hagyatéka, melyet a legelső hét század legnagyobb keresztény elméi írtak meg életük vérével és Isten kegyelmével, hogy tisztán láthassuk ma is az ősegyház hitét.

Miénk az örök filozófia pompás rendszere, a középkori teológia fönséges Summái, s a misztika mélységekre és magasságokba vonzó nagyszerű és titokzatos világa.

A mi drága tulajdonunk az üdvösség egyetlen hajója. Az az Egyház, melyet az Isten Fia tulajdon kezével ácsolt, mely egyedül képes megtenni az utat az élet tengerén e világtól a túlvilágig. A többi bárka, mely itt is, ott is himbálódzik különféle jelvények és zászlók alatt, mind emberi kéztől származó utánzat.

Miénk a világ legcsodáltabb egysége hitben, kormányzatban, életrendben: az atyai háznak szent azonossága a földkerekség bármely pontján.

A Katolikus Egyház kizárólagos tulajdona az apostoli hatalom meg nem szakadó láncolata Szent Pétertől a ma szentelt püspökig és áldozópapig.

A miénk a hét szentség hiánytalan és hézagatlan sora, melyekre Krisztus Urunk akarata szerint úgy vigyázott az Anyaszentegyház, mint az anyasas szárnyai alatt megbúvó kicsinyeire.

És miénk a Szentmise, az Úr Jézus folytonosan megújuló drága áldozata, mely naponként, óránként, percenként újra szüli nekünk az Oltáriszentség szent misztériumában a valóságos, a ma is diadalmasan köztünk élő Krisztust.

Melyik a nagyobb kincseink közül, Testvéreim, melyik a legnagyobb, mondjátok meg nekem!?

A miénk a kegyelem minden forrása, az isteni kegyelem

egész tengere, s érthető, ha ennek folytán miénk a kegyelem-ből fakadó élet termése.

Beszéljek-e a katakombák drága kincseskamráiról, s benne minden aranyról és ezüstnél becsesebb értékeinkről, a sok száz és ezer vértanu ereklyéjéről, s a falakon az őskeresztény élet hitének és lelkipilágának letagadhatatlan ábrázolatairól?

Beszéljek-e a vértanuk és a szentek milliónyi seregéről, kik az embervilágnak évezredek távlatából is világosan látszó óriás-alakjai, s minden idők emberének erkölcsi eszményképei? Ki tud rajtunk kívül ilyenekre hivatkozni?

Vagy a szerzetesrendek ezerszínű, sok-sok ezer és millió lelket magában foglaló hatalmas erényhadseregét említsem, mely eme Seregek Urának, az isteni Üdvözítőnek legeszményibb tanácsait viszi diadalra a kereszténység kétezer esztendő történetében?

Vagy a szentelmények és a jámbor szokások aranszelen-céire hivatkozam, mely a hit balzsamából és az evangéliumi erkölcs olajából áraszt illatot és gyógyulást a küzdő és törekvő keresztény katolikus életre?

*

De ki tudna elsorolni egy negyedóra alatt még csak neven-kint is minden drágakincset Egyházunk páncéllkamrájából?! Roppant gazdagság ez, Testvéreim, mely az Isten végtelen gazdagságát tükrözi. Olyan kincsesház ez, melynek minden ékköve és drágasága az örök élettől veszi értékét. S talán ezzel lehet leginkább és legtöbbet mondóan összefoglalni gazdagságunkat: én vagyok katolikus, szent hitemmel és Anyaszent-egyházammal a leggazdagabb a földön, mert enyém az Isten, enyém a mennyország és az örök élet, s mindezt senki el nem veheti tőlem. Olyan ez a gazdagság, mint Krisztus gazdagsága, aki szegény ember köntöse alatt hordozta a szellem-erkölcsi világ, az ég és föld, az isteni és emberi élet minden értékét.

Az én gazdagságom Krisztus gazdagsága, az én bővelkedésem az Isten gazdagsága!

* * *

Az Egyház falain kívülről hallatszanak néha hangok, burkolt szándékú mondatok, melyek ezt a sok kincset szeretnék elvitatni tőlünk, vagy legalább is velünk egyformán részesedni bennük. Vigyázzunk, Testvérek, mi az Egyház kincsein senki-vel sem osztozhatunk. Erre legjobban Krisztus Urunk vigyáz és a Szentlélek.

A hangzatoskodások pedig ne zavarjanak minket. S hogy minél kevésbbé zavarhassanak, hadd nutassak rá néhány titkukra.

*

Az újkeletű a vallási téreken, legalább az Evangéliumra hivatkozók világában, mindig szeret réginek, patinásnak látszani, hogy ezzel is tiszteletet vívjon ki magának. Különösen akkor igyekszik két-háromszáz éves életkorral kétezer éves arcot vágni, ha egy-egy ponton nem érzi eléggé erősnek önmagát. Ilyenkor nagyokat kiált, ősegyházi motívumokat kanyarít a nyakába sokmindent jótékonyan elfödő palástnak. A nagy dörgeelmek mögött azonban rendszerint rejtett úrök ásítznak teljes vigasztalanságukban.

A régi vallás viszont, amely rendben érzi a szénáját, meri vállalni az újkeletű hangot és elnevezést, pl. keresztyén helyett keresztyén, testamentum helyett szövetség stb.

*

Mikor nagyon hangoztatnak valamit, az rendesen hiányzik a belső tartalom-készletből. Akik annyira hangoztatják a szellemi és lelkiismereti szabadságot, azok legtöbbnyire egy-két emberileg választott alapelv rabjai. Akik annyira léptenyomon hivatkoznak az Evangélium és a Szentírás betűjére, azok rendesen távol járnak annak szellemétől és következetes alkalmazásától.

*

A keresztyén felekezetekre vonatkozólag csak ennyit. De hangsúlyozni kívánom, hogy minden bántó szándék vagy békétlenkedés nélkül, kizárólag a magunk igazának határvonaláig és a Katolikus Egyház belső küszöbéig szánva a szót. Ennyit azonban meg kell tennünk lelkünk biztosítása érdekében.

*

A pogányokról viszont beszélünk sem kell, mikor értékeinket akarjuk fölmérni. Erre az örökre szóló véleményt megmondták a vértanúk.

*

Szent Ágota († 251) keresztyénység bűnével vádoltan Kvinciánusz prétor ítélőszéke előtt áll.

— Milyen származású vagy? — kérdi a prétor a leányt.

— Szabad és jónevű családból származom, ha ez éppen fontos neked — válaszol Ágota.

— Hogy nem restelled hát a keresztények szolgai életét?

— A keresztények alázata és szolgasága több, mint a királyok minden gazdagsága és hatalma. Krisztusnak szolgálni a legnagyobb szabadság.

— Hát akkor mi, kik Krisztust megvetjük, nem vagyunk szabadok?!

— Nem. Ti rabok vagytok: a bűn és az anyag, a kő és fa rabjai.

— Hiszesz-e az istenekben?

— Hogy kérdezhetsz tőlem ilyet, nemes Kvinciánusz? Te biztosan nem kívánnál magadnak olyan feleséget, mint a hitregék Vénusza, s keményen és fölháborodva tiltakoznál ellene, ha valaki Juppiter viselt dolgait rólad állítaná.

A nemes prétor viszontérvként: fölugrik székéből és háromszor arculveri a törékeny leányt.

Ágota boldogan vonul vissza börtönébe őrei között.¹

* * *

Kedves Testvéreim! A Szent Szűz gazdagságának láttán, s Egyházunkon keresztül őt és Szent Fiát magunkénak tudva, mi is szinte hihetetlenül gazdagnak bizonyulva, engedjük fölgöngyölni magunkban az érzést, hogy érdemes és páratlanul nagy dolog katolikusnak lenni.

De ha érdemes és ennyire nagy kincs, akkor tartsunk ki Egyházunk mellett minden körülmények között, mert akadhat-e életünk során bármilyen érték vagy lehetőség, amely csak szóba is kerülhetne a mi katolikus mivoltunk drágakincseihez képest? Tartsunk ki Krisztus édes igájában nehézségek és szenvedések árán is, mint annak idején annyi ezer és ezer vértanútestvérünk.

*

Elég egy pillantás Szent Polikárpuszra, aki szintén ott áll szent hite miatt a prokonzul előtt.

— Esküdjél az istenekre és átkozd a keresztények Krisztusát — parancsol rá a pogány bíró.

— 82 éve szolgálom én ezt a Krisztust, de ő engem ez alatt az idő alatt sohasem bántott. Hogyan átkoznám hát Királyomat, aki megváltott?!

¹ Schütz: Szentek élete. I. k. 141. l.

— Ha nem térsz eszedre, tűzbe dobatlak!
 — Te engem olyan tűzzel fenyegetsz, derék Prokonzul, mely egy órát ég, azután elalszik. De nincsen fogalmaid a kárhozat örök tűzéről, mely az istentelenekre vár. Mit tétovázol? Add csak ki nyugodtan a parancsot, s én megyek.¹

*

Valljuk mi is mindig önérzettel, mint Lerini Szent Vince:

Keresztény: ez a vezetéknevem,
 Katolikus: ez meg a keresztnvem.

*

Hála Krisztusnak és a Szűzanyának, hogy általuk katolikus lehetek! A Boldogságos Szűztől nem is kérek mást a mai szentbeszéd végén, mint csupán azt az egyet: esdje ki számomra a nagy kegyelmet, hogy mint hűséges és jó katolikus éljek, és töretlen katolikus lélekkel haljak meg, mikor elérkezik az én óráim! Amen.

MÁJUS 28.

Ha a fogadalmat az Isten szemével nézem.

November 21-én az Anyaszentegyház a Szent Szűznek a templomban való bemutatását ünnepli. Már az Ószövetségben is szokásban volt, hogy fiatal lányok magukat, nőiségüket, tisztaságukat, anyaságuk boldogító reményét odaszentelték az Úrnak. Az ilyen szűzleányok a templom épületeiben laktak, s a templom körül adódó munkákat végezték. A Boldogságos Szűzet a hagyomány szerint szülei, Anna és Joachim már háromszentdős korában templomszolgálatra szánták s odaadták, hogy jó kezek alatt erre a munkakörre nevelődjék. Ettől kezdve a Szent Szűz a jeruzsálemi szentély közelében élt, míg Isten különleges gondoskodása Názáretbe nem szolgáltatta.

Ilyen színnel és ízzel, a mondatok közt a Szent Szűz odaszentelődésének tényére utalva adja rá az Egyház a máriásmisék Szentleckéjében a Szentírás szavait:

*«Sionban kaptam
 állandó lakhelyet;
 a szent városban találtam*

¹ Schütz: Szentek élete. I. k. 98. l.

*ekkép pihenőt,
és Jerzsuaém lett
uralmam székhelye.
A dicsőséges nép közt
vertem gyökeret,
az én Istenem részében,
az ő örökrészében,
s a szentek gyülekezetében
megtelepedtem »¹*

*

Isten elfogadta a Szent Szűz életajándékát és szívesen tekint fogadására, mikor kellő korba jutva, a szülők jámbor szándékához a maga elhatározását is hozzáadja. Nekivalónak érzi a templomszolgálatot és lelkének kedve telik benne.

*

Testvérek! Kísérjük el ma Szűz Máriát a fogadalom útján Isten trónusáig és próbáljunk úgy tekinteni a fogadalom tényére, ahogyan azt az Isten szeme nézi és az Isten elgondolásai szánják. Alkossunk róla tiszta képet magunknak, hogy adódó alkalommal jól és megfelelő szívvel tudjuk beszélni a magunk imádságos életébe, kedves és illatos áldozatul az Úrnak.

* * *

A fogadalom igazában istenimádás, csak nem szóval, hanem tettel. Odszentelem magam az Úrnak, az ő tiszteletére és imáadására valami kedveset teszek, s hogy azt valóban megteszem, erre szívemből fakadó ígérettel kötelezem magam. Természetesen csak valami olyat fogadok Istennek, ami csakugyan telik tőlem és olyat, ami jobb, mintha semmit sem tennék, mert különben nem adnék kellő tiszteletet vele az Úrnak, hanem hiábavalóságokkal, vagy majdnem csúfot üzve belőle ténferegnek körülötte, ahelyett, hogy imádatán, vagy számomra most nyilván indokoltan, különös megdicsőítésén munkálkodnám. Ebben az esetben rám is állna az Úr dörgő szava, melyet fölháborodásában Malakiásnál mond :

*«Atkozott a csalárd ember,
kinek van a nyájban him-állatja,
és ha fogadalmat tesz,
gyenge állatot mutat be*

¹ Eccli 24, 15 sk.

*áldozatul az Úrnak,
noha nagy király vagyok én,
úgymond a Seregek Úra,
és rettegik nevemet
a nemzetek között!*¹

*

Mert mikor szoktunk fogadalmat tenni, ha az Úristennek valami különleges segítségét éreztük és ezért szívünk hálája sürget, hogy tegyünk neki valami kedves figyelemnek, különleges teljesítménynek számító dolgot, hogy ezzel legalább némileg megmutassuk az Isten iránt szeretetünket, hálánkat és gyermeki ragaszkodásunkat.

Vagy, ami talán még sűrűbb eset az emberek között, mikor valamiféle különleges segítséget várnánk az Úrtól. Az emberi eszközök már kicsorbultak, az emberi próbálkozás már mindent elkövetett, itt most már csak az Úristen segíthet, ha akar, mert tudom, hogy ő számára semmi sem lehetetlen.² Hogy azonban a különös törődést különös imáadásnak számító cselekedetemmel érdemeljem ki, ezért fogadok valamit Istennek. Fogadásommal egy darab szabadságot török le a lelkemről és odaadom az Isten kezébe: legyen az övé. S hogy ezt megteszem, ebben lásson részemről imádó meghódolást. Mikor fogadást teszek, egy darab kötelet keresek elő valahonnan, olyan erőset, hogy csak ő tudja eltépni, én csak hűtlenségem késével elvágni tudnám. Ezt a kötél darabot szent megalázódással átnyujtom Istennek s azt mondom neki:

— Uram, fogd ezt a kötelet és kösd meg életemet ezen a ponton, nézd, amit az ujjammal mutatok neked, s ha én hűtlenségem éles pengéjével lehántanám magamról ezt a kötelet, marasztalj el engem, mégpedig súlyosan, Uram, mert megérdemlem. Magam kerestem magamnak ezt a helyzetet, magam lássam sorsomat. Csak arra kérlek mégis, telve jószándékkal, hogy fogadd el áldozatomat a Te dicsőségedre!

*

Isten szívesen veszi a fogadalmat, ha jó szívvel és méltón teszi az ember. Erről tanuskodik a Szentlélek sok-sok biztatása, mellyel szentírászte lelkésít minket az Istennek fogadalom által való imáadására. Hogy legalább egyet említsünk, a Zsol-tárok Könyvében a többi mellett ezt olvassuk:

¹ Mal 1, 14. ² Luk 1, 37.

*«Dicséretet mutass be
áldozatul az Istennek,
és teljesítsd fogadalmaidat
a Felségesnek!»¹*

Azt mondtam, jó szívvel és méltón kell tennünk a fogadalmat, hogy az Űristen szívesen tekintsen rá. Ezen azt értem, hogy tiszta legyen a lelkem, jó és szent legyen a szándékom és olyat fogadjak, ami az Isten akaratával nem ellenkezik, és mint említettem, ér is valamit. Mert az Úr lelke mondja Salamon ajkával:

*«Útálja az Úr
a gonoszok áldozatait,
de kedvét leli
az igazak imájában.»²*

*

Más a pusztá ígéret és más az Istennek odaszentelő fogadás. Az ígéret is köt bizonyos fokig, hiszen Isten előtt nem játszhatunk a szavunkkal, de a fogadalom köteléhez képest csak vékony zsineg a lelkünk szabadságán s elmulasztása inkább ildomtalanság és csunya emberi gyöngeség, de nem bűn, mint a fogadalom be nem váltása, vagy legalább is nem súlyos istenbántás, hiszen olyan nagyon súlyosan nem kötelezte le magát az ember Isten előtt az ígéret által.

*

Ha valamit fogadtam Istennek, ezzel magamat és a fogadott dolgot Istennek szenteltem, ezen az egy ponton Isten tulajdonává tettem. Ezért fogadalmamat csak az Isten adhatja vissza nekem és ő csökkentheti annak terheit, meg az, aki ebben a kérdésben Istent jogosan helyettesítheti. Krisztus Urunk szava nemcsak a bűn kötelékére, hanem a lelket lenyűgöző bármiféle kötelékre, tehát a fogadalom kötelékére is vonatkozik, mikor azt mondja:

*«Bizony mondom nektek,
amiket megkötöztök
a földön,
meg lesznek kötve
mennyeekben is,
és amiket föloldoztok
a földön,
fel lesznek oldozva
mennyeben is.»³*

¹ Zsolt 49, 14.

² Péld 15, 9.

³ Mt 18, 18.

Gyakorlatilag ez annyit jelent, hogy legokosabb a gyóntató-
atyához fordulni a fogadalmaink körül támadt nehézségekkel,
s ő az általa alkalmasnak és megfelelőnek tudott utakon és
módokon keresztül segítségünkre lesz.

Megtehetem azonban magánjellegű fogadalmammal azt,
hogy kellőleg súlyos okból ugyanolyan súlyos egyéb teljesít-
ményre változtatom át fogadalmamat. Ebben ugyanis semmi
olyan nincs, ami az Úristen jogait, vagy tiszteletét sértené.

*

Hogy azonban elhamarkodva és később zavarólag ható
szempontokra nem gondolva ne tegyünk fogadalmat, legoko-
sabb elvünkkel nyilvánítanunk, hogy először is szorult hely-
zetekben lehetőleg nem teszünk fogadást az Úrnak, mert ilyen-
kor nem úgy hord a lelki szemünk, mint kellene, egyébként
pedig csak akkor, ha jól megfontoltuk és lelki vezetőnkkel
komolyan megtárgyaltuk.

*

Éppen a Szent Szűznek jámbor hagyományra támaszkodó
esetével kapcsolatban, hogy t. i. őt egész kicsiny korában az
Úr szolgálatára szentelik szülei, fölmerül a kérdés: helyes-
e az ilyen szülői fogadalom újszövetségi körülmények közt?

Az általános istengyermeki köteleességekre odaszentel-
hetem gyermekemet, mert ez semmi zavart nem kelt és a gyer-
mekem legemberibb személyi jogaiba nem tapos bele önké-
nyesen, hiszen az istengyermekségre s az Úr általános értelmű
szolgálatára mindenki köteles, akinek csak módja van hozzá.
Rendkívüli életformákra és életutakra azonban, amilyen a pap-
ság vagy a szerzetesség és egyéb hasonló, magasabb életszinten
haladók, már nem szentelhetem oda, mert ez egyrészt komo-
lyan beleszánt legszemélyesebb jogaiba, másrészt az Isten
különleges adományaitól függ: van-e füle a hallásra,¹ van-e
tehetsége az Úr közvetlen szolgálatára.² Az efféléről tehát a
gyermek lelkiismerete szerint maga dönt. A szülő csak az utat
egyengetheti imádsággal és neveléssel, de minden egyéb kizá-
rólag onnan fölülről adatik hozzá. Az istenszolgálatra teljesen
odaszentelt élethez a hivatás szent kegyelme kell, mint ahogyan
erről már elméltünk multkorjában, s ezt csak térdénálló
alázattal várni lehet, kérni és tudomásul venni lehet, rajta lelki-

¹ Mt 11, 15; Mk 4, 9; Luk 8, 8 stb. ² Mt 19, 12.

ismeretes gonddal őrködni lehet, de kikényszeríteni, vagy a gyermekre ráerőszakolni semmi szín alatt. Ezzel a szülő nagy bűnt követne el, súlyos katasztrófákat idézne elő és az Anyaszentegyház komoly és különleges büntetését vonná magára. Többek között az ilyen dolgokról mondja az Úr Izaiásnál:

*«Mert nem az én gondolataim
a ti gondolataitok,
és a ti utaitok
nem az én utaim,
úgymond az Úr.
Mert amennyivel magasabbak
az egek a földnél,
annyival magasabbak
az én utaim
a ti utaitoknál,
az én gondolataim
a ti gondolataitoknál.»¹*

*

Szorosan véve nem tartozik ugyan ide, mégis érdemes sokféle meggondolásból egy pillantást vetni arra a kérdésre: mennyire szabad beleszólnunk és belenyúlnunk mások életébe vallási igényekkel és célkitűzésekkel, hogy őt a krisztusi hit világosságára segítsük. Ez nemcsak hogy megengedett, hanem lehetőségeinkhez képest kötelességünk is a felebaráti szeretet törvénye és az Isten országának terjesztésében való hűségünk nevében.

Jogtalanságról itt nem lehet beszélni, hiszen mindenkit csak egyetlen Urához és Gazdájához és az egyedül helyes útra terelünk gondoskodásunkkal. Lehet, hogy határozottan hatni igyekszünk rájuk, s ezt megtehetjük ugyanazon módon, mint ahogyan a tudományok terén is tények elé állítjuk a kezünk ügyébe eső embertársakat és nem egyéni tetszésükre, vagy leleményükre bízunk állásfoglalásukat. Sőt a hit kérdéseiben még inkább, mert itt az igazság vagy a tévedés élet-halálkérdésnek számít.²

*

Nagy Szent Gergely fehérarcú, kékszemű és feltűnően szabályos termetű fiatalembereket lát a római rabszolgapiacra. Gondolja, hogy pogány barbárok, tehát sajnálkozva sóhajt:

¹ Iz 55, 8 sk. ² Mk 16, 16.

— Ilyen fehér arccal és tiszta szemmel az ördög sötét-ségében sínylődni és elpusztulni?! Az nem lehet!

Odamegy s kérdőre fogja a fegyveres őreiket:

— Mifélék ezek?

— Angolok.

— Angolok? Jól van! Az angyalokhoz lesznek hasonlók, hisz azoknak lesznek örökös társai.

— Melyik vidékről származnak?

— Deirából.

— Jól van! De ira Dei = az Isten haragjából kivezetlek benneteket s Krisztus örömébe hivatlak meg.

— Hogy hívják a fejedelmüket?

— Ella.

— Ez is jól van! Csak meg kell fordítanunk egy kicsit: Alle és hozzá kell adnunk egy keveset: luja, és máris megvan az Allelúja. És így kell ennek lennie, mert ezentúl a teremtmény, egy, igaz Isten dicséretét fogja zengeni ő és egész népe.

S már küldi is Ágostont és szerzetes társait az új ígéret-földre, maga pedig megvásárolja a piacon álldogáló angol ifjakat, gondos oktatásra fogja őket, majd szabadonbocsátva, keresztényként küldi őket hazájukba.

* *

De térjünk csak vissza a fogadalom kérdéséhez!

*

Sokan, még komolynak számító katolikusok is, úgy véleményezik a fogadalmat, mintha az túlzásba vitt jámborkodás és erőlködő vakbuzgóság volna. Ez azonban vaskos tévedés.

Ha csak egy kicsit is utánagondolunk, azonnal látnunk kell, hogy valamennyien az Úr tulajdona vagyunk. Nemcsak az elsőszülöttek, akik méhet nyitnak, s akiket külön áldozattal kellett kiváltani az Úr közvetlen szolgálatából, hanem mindannyian, kivétel nélkül.

Ki sem is válthatjuk magunkat az Úr tulajdonai közül, de főleg ki nem vonhatjuk magunkat az ő egyetemes jellegű szolgálatából.

Mindenünk az övé:

eszközeink,
tehetségeink,
gyümölcseink egyaránt.

Az odaszentelődés tehát nem teremt lényegesen új helyzetet az Úristen irányában, ami eddig egyáltalán nem érvényesült volna egyéb pontokon; nem vallási rajongás és nem túlbuzgóság, hanem csupán annyi, hogy egy-egy arra különös érzékkel megáldott lélek átérzi, hogy mindennel az Istennek tartozunk végső elemzésben és hogy mindenünkkel együtt a fölséges Isten tulajdona vagyunk. A fogadalom ezt az általános tényt csak aláhúzza és elmélyíti az emberi tudatban s ezzel külön is hódol az Istennek.

*

Megbecsüléssel és hálával tekintünk azokra az emberekre, akik az Isten általános tulajdonjogát és mennyei fölségét átérzik és buzgóságukban fogadalmukkal megünneplik az emberiség nevében. Az ilyen embertestvérek emberi küzdelmeit, vergődését és problémáit, melyek esetleg előfordulnak körülöttük, nagy résztvevő, elnéző és betakargató szeretettel nézzük, mert nem ezek teszik a lényegét, hanem, hogy az Úr fogadalom által is dicsőíttessék az emberek részéről.

* * *

Kalazanti szent József a jogon kívül a teológiát is hallgatja, mert szíve vágya arrafelé vonzza. Édesapja és néhány rokona nem igen örül neki, mert Józsefből nem papot szeretnének, hanem tehetős és befolyásos közéleti embert.

Közben bátyja is elhal, s József egyedüli fiüreménysége az elszegényedett családnak. A papságra való kilátások még jobban elhomályosodnak. De az Úristen közbeszól.

József nagybetegen ágynak dől, és nem sok idő múlva egészen lemondanak róla az orvosok. S a nagybeteg fiú ezt a percet használja föl papsága utolsó mentődeszkájaként, ha Isten is úgy akarja.

Szorongó édesapját ráveszi, fogadják meg az Úrnak mind a ketten, hogy: ha meggyógyul, pap lehet.

Ettől a perctől kezdve fokozatosan javulni kezd az egészsége. Nemsokára már föl is kelhet a betegágyából. Hamarosan visszanyeri erejét és 1583-ban az urgeli püspök pappá szenteli. Később Isten különös útmutatásait követve szerzetet alapít, a piarista-rendet és a nevelésre-tanításra szoruló gyermekek apostola lesz.

*

Szép megvalósulásban bontakozik elének a Szentírás szava:

*«Ha fogadtál valamit Istennek,
ne vonakodjál azt megadni,
mert nem tetszik neki
a meg nem tartott botor ígéret;
bármit fogadj is,
add meg.
Sokkal jobb
nem tenni fogadást,
mintsem
megfogadni valamit,
és az ígéretet
nem teljesíteni.»¹*

*

A Zsoltáros is olyan szépen mondja:

*«Tegyetek fogadalmat,
és rójátok le
az Úrnak, Isteneteknek,
Mind,
kik körülötte vagytok,
ajándékot vigyetek
a Rettenetesnek!»²*

*

Mózesnél szól az Úr Lelke az Írásban:

*«Ha fogadalmat teszesz
az Úrnak, a te Istenednek,
ne késlekedjél megadni,
mert megköveteli rajtad azt
az Úr, a te Istened,
s ha késlekedel,
bűnül tudja be neked.
Ha nem akarsz fogadalmat tenni,
nem követsz el vele bűnt,
de ami kijött egyszer ajkaidon,
azt tartsd meg,
és teljesítsd úgy,
amint az Úrnak, a te Istenednek,
fogadtad,
és szabadakarattal,
és tetszádból
igérted.»³*

*

¹ Péld 5, 3 sk. ² Zsolt 75, 12. ³ Deut 23, 21 sk.

Nagy Szent Gergely úgy érzi, hogy a fogadalommal oda-kötözöm magam Istenhez, hogy ne csaponghassak össze-vissza.

*

Kövessük a Szent Szűz fogadalmas élete szellemét, ha fogadalommal nem, legalább a mindennapos és a gyónásainkat áthidaló különszándékkal, hogy életünket megszentelje, előre segítse és állandó imádsággá avassa az Úrnak. Amen.

MÁJUS 29.

Különleges szálak köztem és a Szent Szűz közt.

A halálos ágyon vívódó, életének földi szálait elkötöztető ember különös hatást kelt bennünk. Érezzük, hogy féllábbal már a másik világ küszöbén áll. Lelke egészen közel sejti magához a fölséges Istent, az igaz Bírót, ki nem sokára gondolatai és szándékai, szavai és tettei szerint eldönti örök sorsát. Azért az ilyen emberen, ki utolsó perceit éli, különös ünnepléység, de főként kérlelhetetlen őszinteség és igazságosság szokott előmleni, s ha szellemi képességei nem hagyták cserbe, akkor, ha mond valamit, az rendszerint igen bölcs és határozott körvonalazású, olyasféle, mint a keményfába, vagy márványba metszett mélydombormű. Mintha csakugyan emléktáblának készülne az ittmaradók számára: márványba véssett végrendelet.

Sajátságos, hogy ez az érzésünk a kereszten vívódó Üdvözítővel szemben is megvan, azzal a különbséggel, hogy az ő szavaiban mindig is volt valami végrendeletszerű és túlvilágian fönséges, akármilyen egyszerűen is szólt. Most azonban, mikor hozzánk hasonlóan ő is a végső óráját éli az elmúlás és emberi életlezárás ténye az ő szavának is ad valami lélekborzongatóan fönséges, ellenállhatatlanul szívbe és észbe hatoló mellékszöngét. Megrendülten hallgatja mindenki, aki a kereszt alatt áll és minden szó, mely a kereszten függő Haldoklónak láztól cserepes ajkára vánszorog, fényszóróként hatol be tudatukba.

S a kereszt szégyenfáján és a kereszt tövében egyformán néma szenvedés csendjében, melyet csak a Haldokló lihegése és a földrehulló vércseppek parányi nesze tör meg szabályos időközönként, fölhangzik lázasan, kínosan, de még mindig tiszta öntudatról tanúskodón a szenvedő Krisztus szava.

De talán hadd beszélje el maga az Evangélium, melyben ezt olvashatjuk:

*«Jézus azért
látván anyját
és az ott álló tanítványt,
két szeret vala,
mondá anyjának :
Asszony !
Ime a te fiad !
Azután mondá
a tanítványnak :
Ime a te anyád !
És azon órától
magához vevé őt
a tanítvány.»¹*

*

Bár a Boldogságos Szület különben is lelkünk édes-anyjának kell tekintenünk azok miatt a szent tények miatt, melyeken keresztül az örök életre szült minket, mégis jól esik hallanunk az anyát-ajándékozó szavakat Szent Fia és Ura kékülő szájából. Mert egy percre sem kétséges előttünk, hogy: ha Jánosnak anyja, akkor nekünk is az, hiszen János apostol mindannyiunk helyett áll a kereszt alatt.

S hogy a Szent Szűz is így értette, mutatja az a sokféle jel, melyek arról beszélnek, hogy a Szent Szűz anyáknak tekinti magát és igen komolyan átérzi minket illető anyaságát. Az azóta eltelt 1900 esztendő alatt segíteni-igyekevése, gondoskodása, különös anyai óvása és gyöngédsége ezer utat talál magának hozzánk, küzködő földi gyermekeihez. Ilyen az a különleges oltalom és gondoskodás, amit akár a szentolvasóhoz, akár a skapuláréhoz, vagy az ú. n. csodás-éremhez fűz; és ilyen az a különös pártfogás, melyet a neki ajánlkozó hűségért szokott cserébe adni.

Mivel azonban az eredeti bűn zúzóadási nyomait viselő ember ezekből a különös anyai megnyilatkozásokból is könnyebbségeket és engedményeket fon ki észrevétlenül és inkább tudat alatt, mint nyíltan önmagának, az itt is, ott is észlelhető félreértések eloszlátása és hasonló balvélemények megelőzése céljából — úgy gondolom — jó lesz, ha egészen hitelesen, s a maguk torzítatlan mivoltában megtekintjük a Szűzanya

¹ Ján 19, 26 sk. .

ránk gondolásának eme külső jeleit. Érdemes ezt a tisztázó munkát egyszer elvégezni, és lehetőleg még idejében, nehogy végzetesen megtévedjünk számításainkban. Mert a Boldogságos Szűz is csak olyan, mint minden bölcs édesanya: felelősnek érzi magát gyermekének lelki alakulásáért, és egy világért sem egyeznék bele, hogy rosszra kacsintgató földi gyermeke az ő anyai szeretete mögé rejtőzzék a Mennyei Atya igazságosan számonkérő tekintete elől. A mindentudó Istent nem lehet kijátszani, s azt hiszem, egy szóra elhiszi mindenki, hogy ehhez éppen a Szent Szűz nyujthat legkevésbé segédkezet.

*

Lássuk tehát sorjában és egyenkint a Szűzanya különös kegyeit ígérő dolgokat, de legalábbis a legfontosabbakat közülük.

* * *

1. A Mária-érem.

A Mária-érem emlékeztető és lefoglaló jel.

Nem bűvös talizmánként kell tekinteni, mert Isten ilyen erőt nem adott neki.

Pusztá fém az csupán ezüsből, alumíniumból, vagy más egyébből; és egy pusztá ábrázolás a Szűzanyáról.

Persze, hogy bizalommal tapadunk hozzá.

De nem mint bűvös tárgyhöz, hanem ahhoz, akit ábrázol, s akire gondolva, akit megtisztelni és megkérlelni akarva a nyakunkba akasztottuk, vagy a ruhánkba varrtuk az érmet.

Lelkünk felől is jel az érem. Ha édesanyám képét kiteszem az asztalomra, vagy tisztas helyre akasztom a szobámban, ezzel tanúsítom, hogy ápolom lelkemben a gyöngéd gyermekséget iránta. Képére tekintve szívesen hallom magamban a régi nevelő-emlékek zsongását. Mindannyiszor fülemben cseng intő és féltő jótanácsa, felgyöngyöz lelkemben az otthonnak, az anyám nevelésének életmelengető szelleme.

A Mária-érmet is ilyesféle lelkülettel kapcsolom a nyakamba. S ha időnkint áhítattal megcsókolom, mindannyiszor gyermeki szeretettel gondolok mennyei Édesanyámra, fölragyog lénye lelkemnek égboltján, elfutja bensőmet, megdobogtatja szívemet, megpárázza szemem tükrét a máriás szellem melege, s elevenen érzem, hogy én a Szűzanyához tartozom; az ő gyermeke vagyok; az ő oltalma alatt állok.

S a Boldogságos Szűz, ki az Istenben kedvére szemléli

az én nagy ragaszkodásomat és bizalmamat, nem képes bezárni előlem édesanyai szívét. Leesdi rám a nekem való kegyelmeket, és védőn beburkol királynői palástjába.

Ha mindezt így végiggondolom az Anyaszentegyház akarata és hite szerint, lehetetlen meg nem éreznem a máriás-lelkület költői szépségeit, és nagy megnyugvással bontakozik ki lelkemben a Szűzanya-érem viseléséhez fűződő kegyelmek nagy valósága.

*

2. A *skapuláré*.

Az 1200-as évek elején Angliának Kent-tartományában élt egy gazdag fiatalember, kit Simonnak hívtak.

17 éves korában megszállja a remete-élet vágya, elvonul, s egy öreg fa odvában húzódik meg, hogy csendes magányában teljesen az imának és a szemlélődésnek élhessen.

Ekkor kapja a Stock Simon nevet. A Stock ugyanis angolul fatörzset jelent (szták), jómagyarán tehát Odvas szent Simonnak kellene neveznünk. *Szent* Simont mondtam, mert a sok imádság és a sok kegyelem egészen átítatta lelkét a hosszú 20 esztendő alatt, szinte beleolvasztotta lényét a természet-föltre világba, s nem csoda, ha végül is szent válik belőle.

A huszadik esztendő végén égi sugallatra karmelita lesz, és elkerül a Szentföldre, hol a Karmel-hegyi kolostorban hat kemény esztendőt tölt, azon a helyen, melyet Illés prófétának és tanítványainak szelleme szentelt meg.

Visszatérve Európába, a karmelita rend élére kerül, mint általános főnök. Sok gondja-baja közt a Boldogságos Szűzhöz fordul segítségért és oltalomért. A Szent Szűz egy látomásban megjelenik előtte és szerető pártfogásának jelvényeként egy vállruhát ad neki, a följegyzések szerint ezekkel a szavakkal:

*„Vedd, fiam, ezt a skapulárét,¹
mint barátságomnak jelét,
és a karmeliták kiváltságának
zálogát.
Aki ebben hal meg,
nem lát örök tüzet.
Ime, tehát az üdvösség jele,
s a békeesség állandó kérérlője.”*

Ez a jelenés Londonban esett 1251-ben.

¹ vestimentum scapulare: vestimentum = ruhadarab; scapulare = vállra való (scapula = váll-lapocka).

A skapuláré hamarosan igen elterjedt a Mária-tisztelő katolikusok közt. A pápák¹ búcsúkkal becsülték meg, az Úristen pedig idők folyamán csodálatos eseményekkel erősítette meg a Szűzanya ajándékát és ígéreteit.

De a skapuláré ezzel mégsem vált kárhozattól biztosító, bűvös eszközzé, mint azt esetleg könnyelműsködéssre és külsőségekre hajlamos lelkek gondolnák, mondván: Csinálj, ami neked jól esik, csak a skapulárédát el ne hagyd! Ha hordod, úgyis üdvözülsz!

Nem, Testvéreim! Az ilyen beszéd teljesen idegen a Szűzanya szellemétől. Ilyen kétszínű és — valljuk meg — aljas játékra sem az Úristen, sem a Boldogságos Szűz nem volna kapható. A skapulárét viselő embernek a Szűzanya szelleme kell, hogy betöltse a lelkét. Aki pedig a Boldogságos Szűz lelkisége szerint alakítgatja életét, az föltétlenül az üdvösség útját járja; mert aki a Szűzanya nyomdokain jár, az Krisztust követi; aki pedig Krisztust követi, az elkerüli az örök halált, és biztosan eljut a szűk kapun át az örök életre.

A skapuláréhoz fűzött búcsúknak és ígéreteknek különben is nélkülözhetetlen föltétele, hogy a lélek a megszentelő kegyelem állapotában legyen, vagy legalábbis minden erejével affelé törekedjen. Az Anyaszentegyház a skapulárét csakis így tekinti és július 16-án csakis ilyen szellemben ünnepli a Skapulárés Boldogasszony ünnepét.

*

3. A szentolvasó.

A XII—XIII. században kezdik az Üdvözlégeket 10-es csoportokba foglalva egy-egy Miatyánkkal összekapcsoltnak mondani. Háromszor 5—5 tized, 5 Miatyánkkal sorbafűzve adja ki a 150 Üdvözlégyet, mint ahogyan zsoltár is 150 van. S amint a papok és szerzetesek a 150 zsoltárt imádkozzák folyton ismétlődő sorban, mikor a zsolozsmát végzik, éppen úgy végzi a hívő is a 150 Üdvözlégyet, minden tizedet egy-egy titokkal ékesítve az Üdvözlégyek közepén. Ezért nevezik a szentolvasót a Szűzanya zsoltáros könyvének, vagy kissé latinosan-németesen rózsafüzérnek. Mai formájára a XV—XVI. században fejlődik egyes szentek és szerzetesrendek buzgólkodása folytán.²

¹ V. Sixtus (1585—1590) és XIII. Benedek (1724—1730) ² Szent Bernardinus; domonkosok, ferencesek stb.

A szentolvasó nagy áldás nekünk, és igen sok kegyelmet hozott már a földre. Minthogy a Boldogságos Szűz különös dicséretét zengi, természetes, hogy a Szent Szűz különös gondossággal és segíteni igyekvéssel viszonzza a tiszta lélekkel és gyermeki szívvel mondott szentolvasót. Az Anyaszentegyház nagyon ajánlja, s búcsúkkal halmozza el ezt az ízig-vérig katolikus imádságot, s a Szentolvasó Királynéjának tiszteletére külön ünnepet szentel okt. 7-én.

*

4. A kongregáció.

A hitújítás viharaiiban nőtt ki az Egyház eleven testéből a Mária-kongregáció eszméje. 1563-ban a jezsuiták római kollégiumában alakul az első az ott nevelkedő ifjúság számára. A kongreganista eleven tagja igyekszik lenni Egyházának, komoly ismerője és élője hitének, s egyúttal védője és apostola az Anyaszentegyháznak. Ebben a szép és komoly életprogrammban a szűzanyás lelkület a vezércsillag. Ebben a szellemben teszi fogadalmát a kongreganista és helyzetéhez képest egész életét a Boldogságos Szűz követésére szenteli. Az Egyház búcsúkkal halmozza el a kongreganistákat, a Boldogságos Szűz pedig különös gondot visel rájuk, mint a többi gyermekei közül is a hozzá leggyöngédebben ragaszkodókra. De ennek természetesen föltétele, hogy a kongreganista lelke valóban tiszta, erényekkel ékes és csakugyan szűzanyás szellemű legyen.

Nálunk a török hódoltság után virágozik föl nagyon a kongregáció intézménye és rengeteget tesz az ország talpraállásában. Manapság ismét idő- és alkalomszerű, s a katolikus egyház szerveződésének egyik szabad útja.

5. Regnum Marianum.

Mióta Szent István első magyar királyunk a Boldogasszonynak ajánlotta országát, azóta minden e hazában született és élő magyar embert az alattvalói hűség, s a Boldogasszony udvarához, házanépéhez való tartozás szálai fűznek a Szűzanyához. Magyarország a Boldogságos Szűz pártfogása alatt áll, s minden magyarnak különleges köze van őhozzá.

A Szűzanya népe vagyunk! Verődjék ez ki az életünkön. Legyen állandó közérzet bennünk, hogy az ő szelleméhez és lelkiségéhez méltatlant nem tehetünk, hiszen ezzel megtagadnók az ezeréves hűségét és elutasítanók magunktól a Szűzanya

királynői és édesanyai gondoskodását. Magán- és közéleti tevékenységünket egyformán hassa át az a nagy tudat és akarás, hogy mi, szegény magyarok, a Boldogságos Szűz népe vagyunk, országunk pedig Szűz Mária országa, Regnum Marianum.

* *

Most azután, hogy a Szent Szűz minden fontosabb jelét és intézményét megtekintettük a maga értéke és jellege szerint, nézzük meg röviden, Testvéreim, milyen szempontok ajánlják őket szeretetünkbe és használatunkra.

Voltaképen minden egy kérdésen múlik: Mire jók egyáltalán ezek a különös lelki szálak a Szent Szűzhöz? Mi jelentőségük és hatásuk van jóratörekvő lelki életünkben?

*

Amint az említettek közül bármelyiket vállaljuk és használjuk mi, a Szent Szűz földi gyermekei, és ezzel az általánosnál nagyobb mértékben megvalljuk égi Édesanyánkat, annyira biztosak lehetünk felőle, hogy Édesanyánk is különleges figyelemmel és utánunk nyúló szeretettel fog föl rajtunk. Hiszen ő egészen Szent Fia véleményén van, ki oly sűrűn hangoztatta nekünk:

*«Mondom pedig nektek :
Mindenkit,
aki vallomást tesz rólam -
az emberek előtt,
az Emberfia is megvallja azt
az Isten angyalai előtt.»¹*

*

A Szűz Máriára emlékeztető jelek, az ő pártfogását eszembe idéző imádságok, a neki ajánlottságom tudata mind-mind olyan nekem, mint a gyorsjáratú villamoson a fogódzkodó szíj: jól megkapaszkodom beléjük különösen olyankor, mikor nem állok egészen biztosan a lábamon a nagy száguldás és az emberek tülekedése és tolakodása miatt.

*

Akár a Mária-érem, akár a többi, imént emlegetett kegyelemszer külsőleg látható és fogható jelek és dolgok,

¹ Luk 12, 8; cf. Mt 10, 32.

melyek az én külsőségre annyit adó, s az érzékletesre olyannyira igényét jelentető lényemnek állandóan a Szűzanya személyes jelenlétét helyettesítik. Ám erre nagy szükségem van, mert ha Édesanyám szemét és simogató, vagy a homlokomra keresztet rajzoló kezét érzem magamon, akkor föltétlenül jóba foglalom magam. Tehát a Szűzanyához fűző különleges szálak ilyenformán megszentelik gyarló és küzdelmes életemet. Megszentelik, mert állandóan mennyei Édesanyám szellemét sugározzák felém és arra hangolnak lelkileg. Rajtuk keresztül jobban átélem, hogy a Szűzanya és én összetartozunk, mint olyan édesanya és gyermek, akiket a köteles tiszteleten és szereteten túl a személyes kegyelet és rokonszenv kötelékei tartanak egymás mellett. Mind a kegyelemjelek, mind a Boldogságos Szűz különös tiszteletére hívogató odaszentelődések csupa alkalom nekem arra, hogy minél többször, és minél tartósabban legyek együtt mennyei Édesanyámmal legalább lelkileg. S biztosra vehetem, hogy az ő szelleme, az ő lelkének meleg közelsége nagyon meglátszik majd lelkem alakulásán, finomodásán. Ugyanakkor azonban, valahányszor ránézek, vagy ráészmélek ezekre a Szent Szűzhöz kapcsoló, különleges kötelékekre, mindannyiszor zálogát érzem a Szűzanya nagyobb mérvű velemérésének és mellémállásának.

* * *

Kedves Testvérek! Legtöbben eddig is szeretetünkbe zártuk és életünkbe hímeztük a Szűzanya-tisztelésnek valamelyik különleges módját, mert gyermeki vonzalmunk rávitt bennünket. Ha szeretem a Szűzanyát, meg is mutatom valami ráadásos módon, neki is, magamnak is, sőt azt sem szégyellem, ha véletlenül más is észreveszi. Nem kérkedem vele, mert senki másra nem tartozik ez az érzés, de nem is takargatom és rejtegetem betegesen, hadd buzduljon esetleg más is arra, hogy többet adjon a Szűzanyának.

Ha viszont még semmi ilyen többet és meghittebb kapcsolódást jelentő tény nem volt eddig az életemben, akkor pótoljam most a mulasztást, és válasszak egyet a ma megismert változatok közül: azt, amelyik leginkább illik az egyéniségemhez. Kell az nekem, elhihetem, hiszen egy kissé több, sőt minél több máriás-lelkület, csak javamra válhat és nem káromra. A bölcs önnevelésnek úgyis tudomásul kell vennie a pedagógiai aranyigazságot, mely szerint: a célt mindig magasabbra kell tűznöm, mint amekkora eredményre töreksem.

Aki többletre vállalkozik a Szűz Mária-tiszteletben, az a kevesebbet, a nélkülözhetetlent biztosan nem felejtí ki az életéből.

*

Ha nem tudunk hirtelenében választani, egy jótanáccsal szívesen szolgálhatok: kezdjük bizalommal a szentolvasón! Az olvasó-imádság mindenkinek való, és annyi gyakorlati előnye van, hogy sokszorosan érdemes beiktatni imáink sorába. Először is nagyon könnyen végezhető, mert koromsötétben, vagy a legnyilvánosabb körülmények közt is szeretni tudom ejteni, ha csak egy kis lelemény is van bennem. Nagy lelki mankó számomra a lelkiileg száraz és ájult időszakokban. Mikor különös segítségre szorulok, valóságos lelki gépfegyver a kezemben, mellyel sűrűn és erősen tudom zörgetni az ég kapuját. Végül az Üdvözlégý-ek közepére iktatott titkok idézgetésével rövid úton és egyszerűen rásegíthet az elmélkedés titkaira.

Kezdjük hát csak nyugodtan a szentolvasóval a Szűzanya különös tiszteletét, a többít majd megsúgja kellő időben nekünk a Szent Szűz. Amen.

MÁJUS 30.

Folytonos törekvésem az eredeti embereszmény felé.

A kegyelem és a bűn kizárja egymást. Az eredeti bűn éppen a megszentelő kegyelem hiánya. Ahol tehát eredeti bűn van, ott kegyelmet hiába keresünk. Ahol éjtszaka van, ott nincs nappal. Ahol víz van, ott nincs tűz.

Tény azonban, hogy a Boldogságos Szűz lelkében az Angyali Üzenet pillanatában a legerősebb fokú kegyelem napja világít és melegít, hiszen a lélekbe látó angyal, az Isten küldöttje, Isten véleményével egybehangzóan jelenti ki: malasztal, vagyis kegyelemmel teljes. És egyúttal arról is biztosítja, hogy a mennyei Atya szeme kedvteleéssel tekint rá és hogy a Szentlélek a legbensőbb módon lelkébe ereszkedik és együttműködik vele.

A Boldogságos Szűz lelkén tehát már ott ékeskedik az Isten kedves gyermekeit jellemző megszentelő-kegyelem. De ez rögtön fölveti lelkünkben a kérdést, hová lett a lelkéről az eredeti bűn? Hiszen attól megszabadulnia embernek csak a keresztség szentségének égi varázsszere által lehet. A keresztség

megalapításáig azonban még legalább 30—33 esztendőnek kell eltelnie. Ha tehát más eszköz nem tudja eltávolítani az eredeti bűnt a Szent Szűz lelkéről, mint ahogy nem tudja, s az Üdvözítő születését hirdelő angyal már kegyelemmel teljesnek találja, akkor csak úgy lehet, hogy a Megváltó leendő édesanyjának lelkétől a Teremtő Isten akarata távoltartotta az eredeti bűnt, s mint azt az Anyaszentegyház csatlakozhatatlan tekintélye a kinyilatkoztatás forrásaiból merítve tanítja, a Boldogságos Szűz lelke megszentelő kegyelemmel ékesen jelent meg annak a két sejtnek találkozásakor, mely az ő fogantatásának szent titkát hordozta. S ha az eredeti bűn árnyéka nem szeplősítette meg lelkét, akkor annak következményei sem viselték úgy meg kiváltságos lényét, mint a többi embert általában. A Boldogságos Szűz tehát az Isten szemében olyan volt, amilyennek ő az embert eredetileg szánta és elgondolta. Benne tisztán és épen szemlélhetem a romlatlan és zűzódás nélküli embert.

*

Szépsége és épsége vonz engem a magasba.
Lénye kiált felém: utánam, gyermekem!

*

Számomra ugyan elérhetetlen eszmény, mégsem veszem le róla a szemem és törtetek feléje.

Teszem ezt azért, mert:

1. Az eszményt mindig magasabbra kell tűzni, mint a valóságos erők engedik. Ha nagyobb után igyekszem, nagyobb lendületet veszek, s számomra lehetséges sávban nagyobb utat teszek meg, magasabbra lendülök, mint egyébként.

2. Mégis csak értelmes és szabadakaratú ember szíves-
lelkes földi halandó, mint én, vagy bármelyikünk. Csak remek
változatban. Mintának pedig az ilyen jó. Ne vak vezessen világ-
talant. A mester tudjon többet a tanítványnál!

*

Ma egy félóráig elgondolkozva helyzetemről és sorsomról
a Szeplőtelen Szűz nyomában menetelek. Meg akarom érteni
emberi nehézségeimet és meg akarom találni bajaimra az orvos-
ságot, magam alakítására a megfelelő mintát.

* * *

Én ugyancsak nem születtem szeplőtelennek. A Szentírás-
nak szinte minden lapjáról élelmgomolyog a szomorú tény, hogy

az emberi nem útja elején elbotlott, s vele együtt minden ivadéka. Az élet ezernyi élménye magamban és körülöttem arról beszél, hogy valami hasadást hordok magamban. Ezt panaszolja Szent Pál is, mikor írja:

*«Nem cselekszem a jót,
amelyet akarok,
hanem,
amit nem akarok,
a rosszat,
azt teszem . . .
Más törvényt látok tagjaiban,
ez küzd értelmem törvénye ellen,
s a bűn törvényének foglyává tesz,
amely tagjaiban van.
Én szerencsétlen ember!
Ki szabadít meg
e halálnak testétől? . . .
Én magam szolgálók
az Isten törvényének
az értelmem által,
de a bűn törvényének
a test által.»¹*

*

A bennem élő és sok ütközést okozó kettős törvény magyarázatát egészen a legapróbb részletekig megadja a Szentlélek ugyancsak Szent Pálnál, mikor azt olvasom:

*«A bűn
egy ember által
jött be e világba,
és a bűn által
a halál,
s így a halál
átment minden emberre,
kiben mindnyájan vétettünk.»²*

A bűn és a nyomában járó halál miatt zokog föl a lelkem a vétek szakadékanak mélyén siránkozó Dáviddal, aki így énekel:

*«Ime, gonoszságban fogantattam,
és bűnökben fogant engem
az én anyám!»³*

*

¹ Róm 7, 19. 23 skk.

² Róm 5 12.

³ Zsolt 50, 7.

A kinyilatkoztatás elénk adja az első emberpár próbára-vetetését és bukását. Alapjában véve nem nehéz a próba, s az emberben minden föltétel meglett volna ahhoz, hogy sikeresen állja azt meg, mégis elbukott. És vele együtt mi is elbuktunk.

*

Három kérdés mered itt elénk.

Az egyik az: miért engedte meg az Úristen, az a jóságos és igazságos Úristen, hogy az ember vétekbe hulljon, s ezzel a világra annyi baj és nyomorúság szakadjon, amennyiről az emberiség története tanuskodik?

Ere csak azt tudom felelni, Testvéreim, hogy nem akadályozta meg az Úr az első emberpárnak, szegény ősapánknak és ősanánkunk bukását, mert szabad akaratot ajándékozott az embernek, tehát engedte, hogy éljen vele. Nem nyúlt közbe csodálatos módon, mert az ember meg tudott volna állni saját lábán, ha akart volna, annál is inkább, mert még sértetlen volt lénye; még nem húzott kétfelé benne az imént panaszkodott kettősség; és lelkén ott ragyogott a kegyelem is, biztosítván számára az Istennek elégséges kegyelmi segítségét. Akkor panaszkodhatnánk, ha az Isten nem segítette volna kellően a próbára került embert és rá sem nézett volna megkísértetése idején. Isten azonban mindent megtett a maga részéről, csak azt nem, ami ellentétben lett volna a szabadakarat és a próba személyes megállásának tényével. Végül nem akadályozta meg Isten Éva anyánknak és Ádám apánknak vétkét, mert lelkében öröktől fogva látta az első bűnnek és a nyomában hömpölygő bűn- és bajáradatnak méltó orvoslását Szent Fia földre szállásában, kinszenvedésében és halálában. S ebben a mozzanatban látszik meg, hogy az ember vétkének az ügye Istent is igénybe veszi, nemcsak az embert. Sőt Istennek mérhetetlenül többjébe került, mint az embernek, ha jól megfontoljuk. Ezenkívül a gonosz hajlamoknak és a bűn hatalmának legyőzését Szent Fiának kereszthalála óta ezerszeresen tudja jutalmazni, az ember életében előforduló bűnöket pedig a maga idejében hiánytalanul meg tudja büntetni részint a földön, de maradéktalanul a túlvilágon.

*

A másik kérdés, mely kínozza lelkünket, az: hogyan szállhat át ránk az ősszülők bűne, mikor semmi részünk sincs benne?

Személyesen csakugyan nem segítettünk bele az ősbűnbe, valamilyes közünk azonban mégis van hozzá. Ha nem a bűncselekményhez magához, de mindenesetre a bűn elkövetőjéhez, hiszen életünk fonala végül is hozzá vezet. Apánk elbukott, szégyene és tetteinek következményei ránk is hatással vannak bizonyos fokig. Ha egy ember gyilkolt, aztán büntetését kitöltve megházasodik, gyermeke bizony meg nem változtatható módon, az egykori gyilkosnak a gyermeke. Atyja bélyege bizonyos értelemben őt is megbélyegzi legalább annyira, hogy így emlegetik. Ha egy fiatalembert kiutasítanak Magyarországról s ő sok hányódás után valahol Ausztráliában telepszik meg véglegesen; levélileg maga után kéreti menyasszonyát; egybekelnek a messze idegenségben: gyermekei osztják a szülők számkivetettségét.

Ilyesféleképen lehet elképzelnünk az eredeti bűnnek és a nyomában járó következményeknek az átjutását minden utána született emberre, minthogy valamennyien ugyanattól az ősapától és ősanától származunk.

*

A harmadik kérdés azon méltatlankodik, hogy: egy aránylag kisjelentőségű tettért, amilyen a tiltott gyümölcs tilos használása volt, ilyen rettenetes, az egész világra és az egész világtörténelemre kiható nagy bajáradat, talán mégis csak aránytalan azért, akár az Úr Krisztus sorsát nézem miatta, akár az emberekét!

Az ősbűn rosszaságának lényegét és mértékét nem az alkotja, hogy mit tiltott el az isteni rendelkezés, hanem az a tény, hogy az ember lázadni mert az Isten akarata ellen. Szakítani mert a semmi ember a mindenség hatalmas Urával! És nem az Isten fordult el az embertől, hanem az ember az Istentől.

*

Bármennyire is megfelelgettünk a leghamarább jelentkező kérdésekre, s akármennyire is hasonlóképen felelnénk a többi fölhozható nehézségre is, mégis be kell vallanunk, hogy az ősbűn és általában a bűn problémája éppenúgy, mint annak jóvátétele az Úr Krisztus megváltói működése által: a mi gyarló és kicsire képes, emberi eszünkbe nem fér bele. Ez mind a kettő hitünknek egy-egy titka, misztériuma. A kinyilatkoztatásból tudjuk, hogy van, de mikéntjét nem látjuk teljesen.

*

Mindent meggondolva, Nagyszombaton reggel mégis csak együtt hosszannáz a lelkem a húsvéti gyertyát szentelő diakonus énekével, s vele — a föld minden templomára gondolva — az egész Anyaszentegyházzal, mikor ilyen merész kijelentésre fakad:

*«Mit használt szüleink,
ha meg nem váltattunk volna?
Ó, mily csodálatos
irántunk való jószágod leereszkedése.
Ó, megbecsülhetetlen szeretet!
ki, hogy a szolgát megváltásad,
Fiadat adtad halálra!
Ó, Ádám valóban szükséges bűne,
melyet eltörölt Krisztus halála!
Ó, szerencsés vétek,
mely érdemes volt
ilyen és ekkora fölségű
Megváltóra!»¹*

*

Ne tegyen szemrehányást senki ősszüleinknek, mondván, hogy majd ő megmutatta volna helyükben!

Egy igénytelen, kis mesével hadd szolgáljak erre vonatkozólag.

Volt egyszer egy szegény favágó, ki reggeltől napestig döntötte a fát az erdőn, mégse ment semmire. Amúgy tette a kötelességét, rossz embernek sem mondhatta senki, csak az az egy furcsa szokása volt, hogy Ádám apánkat szidta időnkint, mert hogy neki köszönhető ez az egész kínlódás és nyomorúság.

Egyszer valahogy az uraságnak is a fülébe jutott a szegény favágó méltatlankodása, s mint afféle istenfélő ember, elhatározta, hogy észretéríti a szegényembert, ha lehet. Behivatja magához a kastélyba s tudtára adja, hogy mától kezdve leteheti a fejszét; kínlódott már eleget. Jöjjön be lakni a kastélyudvarba, s élhet feleségestül gond nélkül, mert mindennel ellátja haláláig.

Először alig akart hinni a fülének a szegény favágó, de azután belegyőződött lassan, s hovatovább már az sem lepte meg, mikor egy szép napon a saját asztalához hívta meg a kastély jótékony szívű ura. Csakúgy roskadozott a fehérasztal a sokféle, jobbnál-jobb ennivalótól.

Egyszer csak kiszólják a gazdát, s távozóban kedvesen

¹ Exultet.

biztatja a favágót és feleségét, hogy csak egyenek kedvükre, ne várjanak rá, mert, ki tudja, mikor jut vissza. Ne haragudjanak rá, hogy így esett a dolgok sora. Csak egyenek-igyanak, ő is igyekszik vissza. De várják meg föltétlenül, mert az utolsó fogást velük szeretné elfogyasztani, ha a többtől már elesik. Ott van az asztal közepén abban a gyönyörű, kínai poercellán tálban, amelyiknek olyan szép virágos és csupa arany a teteje. De ne nyúljanak ám hozzá, mert meglepetésnek szánja. S azzal otthagyja őket.

A favágó és felesége kedvére eszik és iszik mindenkől. Csakugyan végigjutottak valamennyi fogáson, csak az utolsó van még hátra, a remek fedeles tálban. Egy ideig nincs is baj, de aztán elúnják lassan a várakozást. Az asszony oldalát kezdi fújni a kíváncsiság.

— Apjukom, én megnézem, mi lesz az abban a tálban.

A favágó nem sokat törődik ugyan a többi fogás után az utolsóval, de becsületből is, meg amúgy szokásból is odamorongja, hogy:

— Nyughass magadnak, asszony.

De ez még inkább csak olaj volt a tűzre. Egy kis idő múlva megint megkockáztatja az asszony a szót:

— Te, apjukom, én megnézem már, mi a csoda lehet abban a szép ibrikben.

S azzal már nyúl is a fedő után. A favágó is igen meresztgeti a szemét arrafelé. Az asszony leemeli a tál fedelét, de majdnem elejti hirtelen, mert egy fürge kismadár repül ki belőle s egyenesen ki a kertbe, a nyitott ablakon.

Lett nagy ijedtség és találgatás: mi lesz most. Már osztzkodnak és pörölgetnek is csendben egymásközt, melyik az oka a bajnak, mikor belép a házigazda. Nincs más mód, meg kell vallani, ami történt. Szegény favágó irul-pirul, míg előadja a dolgot.

A házigazda pedig kimondja az ítéletet: Próba volt az egész. A próbát nem állták meg. Vissza az erdőbe s Ádám apánkra ezentúl egy szó se legyen.

Nem is lett.

Ez ugyan csak mese, de nem mindig az a legigazabbat mondó, ami megtörtént.

* *

Az eredeti bűn következményeit még a keresztség sem veszi le rólunk. De míg ezek alatt nyögünk, keresse csak a

tekintetünk az eredeti embert, amilyen a bűn előtt volt az ember. Mert a Szentlélektől tudom, hogy:

*«Azon a napon,
amelyen az Isten
az embert teremtette,
az Isten hasonlatosságára
alkotta.»¹*

Azt is közli velünk máshelyütt, hogy:

«Megáldá őket az Isten.»²

Meg azt is, amit a bölcs ajkára ad:

*«Én csakis azt találtam,
hogy Isten az embert
igaznak alkotta.»³*

S az Apostollal is így mondatja, sürgetvén minket:

*«Újulatok meg
lelkileg bensőtökből...
Valóban magatokra öltsetek
az új embert,
aki az Isten képére teremtetett
igaznak és szentnek.»⁴*

*

S ha a kíváncsiságnál nagyobb távolság választ el az első emberektől, a bűnbeesés előtti ősapámtól és ősanymától, vagy ha úgy érzem, hogy nem tudok róluk elég részletet, hogy min-tázhatnám őket, akkor azt mondom, hogy figyeljünk föl Szent István ujjszólására.

*

Ma Szent István jobbjának megtalálását ünnepeljük. Azt az épségben hagyott Szentjobbot, amely első királyurunk életében annyi sok jót tett, annyi férfias keménységgel és atyai melegséggel dolgozott önmagának és nemzetének krisztusivágyúráján. Ez a Szentjobb méltán jelképe egy imádkozó, küzdő és dolgozó, eszményi ember egész életének. És izmai meg-ereszkednek. Ujja rámutat Szent Imrére, Lászlóra, Margitra, Erzsébetre és a többi szent magyarokra, szokása szerint rámutat a Boldogasszonyra és atyai hangon biztat: ha ezek

¹ Gen 5, 1b.

² Gen 1, 28a.

³ Préd 7, 30a.

⁴ Ef 4, 23 sk.

tudtak Krisztus nyomdokain eszményi emberré fejlődni, miért ne te is? — Menj és hasonlóképen cselekedjél!

Isten a mai ünnepen megmutatta nekünk a Szentjobbot. A Szentjobb viszont megmutatja nekünk az Istent, az istenszolgálatnak és az eredeti embereszmény megközelítésének a titkát: a cselekedetekbe oldott keresztény lelkiséget az élet minden pontján.

*

Szent vallásunkat az jellemzi, hogy minden rendű és rangú emberből tud szentet faragni életkorra és nemre való tekintet nélkül, csak meglegyenek hozzá az illetőben a megfelelő személyi föltételek. Különösen szembeötlő ez a középkor világában, ahol a kereszténység a társadalom minden rétegét átítatta és szentjei között egyformán találunk

koldust és királyt,
kisiparost és államférfit,
egyszerű szerzetest és egyházfejedelmet,
tudatlan pásztort és világraszóló tudóst,
apácát és körülrajongott fejedelemtőt.

Mindez arról beszél nekünk, hogy az Evangélium az emberhez szól. Lehántjuk róla foglalkozásának, származásának, környezetének jelmezét és megtaláljuk a pusztá embert. Azt, akit az Atya elgondolt, útjára bocsátott ebben a világban és akire mindig várakozással tekint. Ezt az embert keressük meg a szentekben és a Boldogságos Szűzben s azt fedezzük föl, ezt vegyük munkába, hogy elinduljunk az eredeti embereszmény felé, s amennyire lehet, iparkodjunk azt meg is közelíteni.

* * *

Kedves Testvéreim! Bár az eredeti bűntől megzúzódtott ember vagyok, de vallom az Apostol szavát, hogy:

*«Akiiket az Isten Lelke vezérel,
mindazok az Istennek a fiai.»¹*

Én bízom a Szentlélekben, minden reménységemet kegyelmeibe vetem lelki előrehaladásomat illetőleg. Szegény, gyarló és botladozó ember vagyok, de harci zászlómon mégis a Szeplőtelen Szűz képe lobog, mert eszményem és mintám — gyöngeségeim ellenére is — a bűntelen és az istengyermeki lelkület.

¹ Róm 8, 14.

Zúgolódás nélkül viselem az eredeti bűnnek rajtam maradó terheit. Nincsenek hiába, mert legalább állandó küzdelemre kényszerítenek és ráterelik emlékezetemet az Isten kegyelmének szükségére.

*

Harci lobogómon a Szeplőtelen Szűzzel, szívemben Krisztus és a Szentlélek erejével lelkem előtt a szentek példájával mindenképen győzni fogok! Amen.

MÁJUS 31.

Boldogok a tisztaszívűek!

Az isteni Üdvözítő nagy érdeklődő tömegek ámulatára, s azóta is az egész emberiség csodálatára kiáltja bele a világba a Nyolc Boldogság tételeit, s ezek közül az egyik legkiemelkedőbb és legtöbbet mondó tétel a tisztaszívűség dicsérete:

*«Boldogok a tisztaszívűek,
mert ők
meg fogják látni az Istent!»¹*

S ha mélyebben belesajtozunk az Úr Krisztus szavába, meg is értjük, miért olyan nagy érték a tiszta szív. Semmi más ez, mint a hit-erkölcsi élet diadala. Mikor az Isten kegyelme győzedelmeskedik bennem a gonoszság hatalmán. Midőn a felsőbb ember átveszi az uralmat az ellene próbálkozó alacsonyabbrendű énnel szemben. Amikor a bűn foltjai helyett az erény virágai díszítik a keresztény lelket. Mikor a belső világom olyanná változik, hogy csak az Isten hangjára zendül vissza, s ez a teremtető szózat biztosan irányítja lépteimet ezernyi veszély között. Hogyne volna hát boldog a tiszta szív, mikor a legjobb úton halad örök célja felé. Mikor a szeretet a levegője és a vérkeringése, és állandóan benne hullámozhat eleven erővel a mennyei Bölcsesség szava:

*«Szeretem azokat,
kik szeretnek engem,
kik virradatkor keresnek,
meg is találják.»²*

Hogyne volna boldog, ki az Isten szeretetének fényében jár, s akinek Isten a jutalma. A tisztaszívűekről pedig Krisztus

¹ Mt 5, 8. ² Péld 8, 17.

Urunk maga megmondja, hogy Isten szemlélésében találják meg lelkük tisztaságáért folytatott harcaik és földi lemondásaik jutalmát. És Krisztus szaván nincs mit kételkedni, hanem Ábrahám hitével kell azt hallgatnunk, aki a Szentlélek nyilatkozata szerint:

*«Az Isten ígéretével szemben
nem kételkedett hitetlenkedéssel,
hanem megerősödött a hitében,
s megadta a tiszteletet az Istennek
a teljes meggyőződésben,
hogy neki van hatalma
megtenni,
amit ígért.»¹*

*

S mikor ma, itt, ezen az utolsó májusi estén, hallom az Úr szájából a tiszta szív dicséretét, önkénytelenül mozdul a lelkem közepéből a késztetés, hogy visszakiáltok az én Üdvöztömnek, mint az a névtelen evangéliumi asszony a tönegből:

*«Boldog a méh,
mely téged hordozott,
és az emlők,
melyeket szoptál!»²*

Igen Uram. Ha a tisztaszívűek boldogok, mert az Isten látása lesz örökre boldogító osztályrészük, akkor a Te Édesanyád igazán boldog, mert szeplőtelen szív dobog kebelében, és valóban méltó arra, hogy csupán szeplőtelen szíve miatt is boldognak hirdesse minden nemzedék, amint azt ő előre megmondotta szent dicsekvésében az Úr előtt.³

*

A Boldogságos Szűz tisztaszívűségét különösen a mostani időkben hangoztatja erősen az Anyaszentegyház. Mindig is vallotta, hiszen a Szent Szület egész lényében makulátlannak hirdette az isteni kinyilatkoztatás soha el nem múló adatai alapján. De legújabbban a legutóbbi idők nagy eseményeit s a mai ember lelkének legszükségesebb igényeit vizsgálva, ünneptélyesen fölhívja az emberiség figyelmét a Szent Szűz szeplőtelen szívének tiszteletére és követésére. Külön ünnepet is szentel neki augusztus 22-én, abban a reményben, hogy a mai

¹ Róm 4, 20 sk. ² Luk 11, 27. ³ Luk 1, 48b.

kor sok vészen, csapáson, szennyen és alacsonyyságon átesett emberre a Szűzanya szeplőtelen szívének eszményén át jut majd el Istenhez, és nyeri vissza önmagát Istennek feddhetetlenségben való szolgálatára.

*

Ma tehát, Testvéreim, utolsó májusi föladatunkként a Boldogasszony szívének szeplőtelenységét csodáljuk meg s mint ahogy meleg és kedves nekünk régtől fogva az Úr Jézus Szentséges Szívének a tisztelete, mert magunkba szívtuk kicsiny gyermekségunktől fogva, most édesedjünk rá a Szent Szűz szeplőtelen szívének a tiszteletére és szeretetére is, hogy üdvöt merítsünk belőle az Úrban.

* * *

A szív az emberi szervezet egyik legfontosabb, sőt középponti jelentőségű szerve. Ő lükteti szét az egész test birodalmába, annak minden kis zugába és rostjába a vért, az erőt és az életet. Míg dobog a szív, és erővel teljesen, a maga törvényei szerint, egészségesen dobog, addig él és boldogul az emberi szervezet. Addig megy neki a munka, erőfeszítésekre, fokozott teljesítményekre képes. Mihelyt azonban a szív működésében a legkisebb zavar is mutatkozik, már is rossz a közérzet, bágyadtság, gyöngeségérzet üli meg a szervezetet, majd fokozódván a zavar, pangások állnak elő a szervek működésében. Ha pedig szívgyengeség jelei mutatkoznak, a szervezet jól megépített vára nem bírja többé visszaverni a támadó betegségek ostromát, belső erődjének kapuin meglazulnak a záruk, s a betegség pusztító erői szabadon tombolnak a testi emberségünkben. Ha aztán egyszercsak megszűnik dobogni a szív, az ember földi életének végső órája elérkezett.

*

De a szív nemcsak egy ilyen középponti értékű élettani tényező nekünk, hanem igen sokatmondó jelkép is. Bármennyire is halad az orvosi tudomány és a modern lélektan a maga finom feltárásainak és megállapításainak útján, az emberi közvéleményből eddig nem sikerült kiirtani, és úgy látszik, még jó hosszú ideig, vagy talán sohasem is fog sikerülni azt a nézetet, hogy a szív az ember világában az érzések székhelye és legfőbb letéteményese. Ezen az alapon a legnagyobb hatalmú

érzésnek, a szeretetnek a jelképe mindenkor a szív volt, és valószínűleg az is marad. Hasonlóképpen, ha valakiben gonoszság vagy rosszindulatok dúlnak embertársai felé, akkor rosszszívű embernek, ha az erkölcsi törvényekkel szemben árul el nemtörődömséget, súlyos elferdüléseket, akkor romlottszívű embernek minősítjük, ha éppen véleményt kell róla nyilvánítanunk. S ugyanakkor a jótettekkel ékeskedő, embertársain készségesen segítő valakire egyöntetű meggyőződéssel valljuk: ahhoz bátran lehet fordulni, mert az jószívű ember.

A szentírási nyelvhasználat egy ősbibb szemléleti fokon még nagyobb tevékenységi kört tulajdonít a szívnek, hiszen ilyesfélét mond:

*«Igy szól szívében
az esztelen :
Nincs Isten !»¹*

Vagy az Úr Jézus maga is az általános nyelvhasználathoz alkalmazkodva:

*«És látván Jézus gondolataikat,
mondá :
Miért gondoltok gonoszat
szívetekben?»²*

Tehát nemcsak mindenfajta érzés, hanem a gondolkodás termőhelyének is a szívet tartja, sajátos nyelvképei szerint.

*

Erre épít a gyakorlati vallásos érzés, mikor a szívet az egész hiterkölcsei világ foglatának és jelképének tekinti, mikor egy-egy valakiről van szó. A Szűzanya szeplőtelen szíve tehát jelenti nekünk a Boldogságos Szűz egész valláserkölcsei lényét és világát, jelenti a töretlen és tévedésektől ment hitét, istenszolgáló alázatát és odaadását, jelenti nagy isten- és ember-szeretetét, jóságát, szelídségét, feddhetetlenségét, tehát lényének minden értékét és erényét. S mikor én a Boldogságos Szűz szívet tisztetem, nem lényének egy darabját hasítom ki, hanem az előbb jellemzett értelemben a Boldogasszony egész világa és szelleme előtt hódolok meg, azt csodálom és azt ismerem el magam számára is zsinórmértéknek. Ha pedig ezt a szívet szeplőtelennek ünneplem, akkor ez a körülmény a bün-

¹ Zsolt 13, 1; 52, 1. ² Mt 9, 4.

telenségnek és a kegyelmi élet gazdag valóságának szól. És szívesen teszem, mert nekem, a ma emberének, semmi sem anyyira hiányzó és életbevágóan fontos lelki életem számára, mint a bűntelen és Isten kegyelmére építő szív.

* *

De nem érdektelen kérdés, Testvéreim, mi a véleménye magának a Boldogságos Szűznek a szíve tisztetéről. A mostanában sokat emlegetett fatimai jelenésekben a Szent Szűz maga is kifejezi, hogy mennyire üdvös volna a mai kor számára az ő szeplőtelen szívének a tisztelete s ezen keresztül a Mennyei Atya méltó neheztelésének oszlatgatása engesztelésre törekvő cselekedetekkel.

Mégsem csak a fatimai jelenségek az egyetlen és nem is legfőbb támaszpontunk. Az Anyaszentegyház régóta a Boldogságos Szűzre alkalmazza és az ő szájába adja a következő, kérdésünk számára igen beszédes megnyilatkozásokat:

*«Gyönyörűségem
az emberek fiai között lennem.
Most pedig, gyermekeim,
hallgassatok reám!
Boldogok,
kik megtartják
utaimat . . .
Boldog ember,
aki engem hallgat . . .
Mert,
aki engem megtalál,
életet talál,
és üdvöt merit az Úrtól.»¹*

S ugyan miért mondaná nekünk mindezt a Szent Szűz, és ugyan mi okból adná szájára mindezt az Anyaszentegyház is, ha nem azért, amit mi is, Testvéreim, egész május hónapon keresztül gyakorolgattunk, hogy a Boldogságos Szűz erkölcsi gazdagságából merítsünk, tehát szíve kincseiből válogassunk. És mi egyébért tesszük ezt, mint hogy a Boldogasszony hit-erkölcsi világának az eszményiségét a magunk élete számára hódolatos tisztelettel elismerjük, annak az értékes külön-világnak hódolva ezzel, melynek egyedül méltó jelképe a Szűzanya szeplőtelen Szíve.

*

¹ Péld 8, 31b. 32. 34a. 35.

Eudes Szent János († 1680), ez a rokonszenves és apostoli lelkű francia pap, már 300 esztendővel ezelőtt hirdette az Úr Jézus Szent Szívének az imádatával kapcsolatosan¹ a Boldogságos Szűz szeplőtelen szívének a különös tiszteletét is. Az általa alapított szerzetestársulatoknak is külön a lelkére köti a két szív buzgó tiszteletét és eme tisztelet terjesztését. Jómaga a szent szívek tiszteletének igazi atyja, apostola és doktora nemcsak élőszóval, hanem mintegy 12 kötetnyi írással is.

S hogy a Boldogságos Szűzhöz a szeplőtelen szíven keresztül milyen érzések fűzték egész életén keresztül, arra a maga ártatlan és bájos egyszerűségével jellemző egy diákkori megnyilatkozása. Sokat órlódik azon, hogyan kötelezhetné el magát a Szűzanya eszményi szellemének, a tőle sokszor megcsodált erényvilágának. Végre úgy érzi, hogy megtalálta a legmegfelelőbb megoldást, mikor elhatározza, hogy egyenesen a Szent Szűz szívét kéri maga számára. Az intézet folyosóján álló Szűz Mária-szobor ujjára gyűrűt húz, szövetségüket írásba foglalja s a szent szerződés szövegét aláírásával és vérével hitelesíti.²

* *

Az Úristen az embereket a legkülönbözőbb módokon és eszközökkel vezeti a lelki élet útjain. Van, akit rendkívüli megnyilatkozások és beleintézkedések által terel előre, másokat viszont csak észrevétlen sugallatokkal és kegyelmi mozdításokkal. A rendkívüli irányítást nem is volna szabad különösebben elvárunk az Úrtól, ezt ő csak annak ajándékozza, aki választott edénye neki,³ s akivel lelki méreteihez képest különleges tervei vannak.

*

Merici Szent Angelának († 1540) a Garda-tó partján, a brudazzoí úton egy fényes látomásban ígérő létrát mutat az Úr, melynek minden fokán homlokékes, glóriás és lilomos szűz áll két angyal között. S a hosszú-hosszú, az ég kékjébe való sor könnyedén halad fölfelé a létrán. A látomást égi szózat is kíséri:

— Nem távozhatsz a földről míg meg nem alapítasz egy ehhez hasonló, szűzi társaságot!

És Angela jól a lelkébe vési a látomást. Negyven évig sem

¹ Alacoque Szent Margittal egyidőben († 1690). ² Schütz: Szentek élete. 3. k. 218. l. ³ Csel 9, 15.

felejtí el, míg nem az akadályok elhárításával sikerül megalkotnia az orsolyások szigorú Rendjét.

*

Kalazanci szent József († 1648), mint fölszentelt pap, régóta keresi, milyen munkateret szán neki az Isten. Már 41 éves, és még mindig nem tudja, mi lesz végleges hivatása. Egyszer egy őszi délután is hasonló töprengések között járja az Örökváros utcáit, mikor csöndes tünődéséből haszontalankodó utcagyerekek lármája rezzenti föl. Egy varázsütésre megvilágosodik előtte jövőendő apostoli küldetése. Lelkében fölhangozik a zoltáros szava:

*«Magát a szegény
teread bízza,
az árvának
te vagy a segítője.»¹*

És József atya azonnal nekilát földadatának: munkatársakat toboroz és megfelelő iskolaterem után néz.²

*

Nekünk az Úristen egész havi okulásunk jelképe és gyakorlati biztosítéka gyanánt a Szűzanya szívét ajánlja figyelmünkbe. Ez a szeplőtelen szív magában foglalja az összes eredményeket, amelyekről csak szóltunk, meg azokat is, amelyekre 31 alkalommal nem kerülhetett sor. Ezt a szívet, mint isten-áldotta csodálatos műszert, vegyük kezünkbe, valahányszor nehéz helyzetbe kerülünk, s biztosak lehetünk felőle, hogy irányítúként mindig meg fogja mutatni, mi lesz a leghelyesebb állásfoglalás számunkra. Ez a szív állandóan zengi majd felénk, mint a Memnon-szobor a puszták szózatát, ez a szív az istenanyai szót:

*«Hallgassátok az intést,
legyetek bölcsék,
és el ne vessétek azt
magatoktól!»³*

*

A Szűzanya szeplőtelen szívét liliom- és nefelejcskoszorú szokta díszíteni, ha ábrázolják. Ezt is a benne rejlő szellem diktálta, az a világ, amelynek jelképe. A jóra törekvő katolikus

¹ Zsolt 9, 14.

² Schütz: Szentek élete. 3. k. 260. l.

³ Péld 8, 33.

lélek nem felejtethi, hogy a Szűzanya szeileme liliomos lelki-ség, szeplőtelen lelkületre igyekvő büntelenség és tisztaság, még akkor is, ha olykor a szenvedés hét töre is belekerül a szeplőtelen szív képébe.

De azt sem szabad elfelejtenünk, hiszen meggondoltan ez úgysem történhetnék meg, de talán mégis jó, ha megfogalmazzuk a nem-katolikus testvérek megnyugtatóására: nem szabad felednünk, hogy a Szűzanya szeplőtelen szívét egészen másként tisztellem, mint az Úr Jézus Szent Szívét. Krisztus Szívét imádom, mert Krisztus Isten; a Szűzanya szívét csak tisztellem, mert ő csupán ember.

* * *

Kedves Testvéreim! Isten kegyelméből és a Boldogasszony segítségével végigjártuk ezt a májusi iskolát, erőnkhez mérten megtanultuk mesternőnknek, a Május Királynőjének erényleckéit. Most a tanítvány szerénységével a bizonyítványt kellene kérnünk a Boldogasszonytól, de ő, aki olyan bőkezűen osztogatta nekünk estéről-estére a lelke kincseit, most az egyszerű a fejét tagadólag rázza, és édesanyásan, sokatmondóan mosolyog. Aztán meg is mondja, amit gondol: a bizonyítványt erről a májusi erényiskoláról az élet fogja számunkra kiállítani, és a Mennyei Atya fogja hitelesíteni.

*

Mai emberek, sebhedt-lelkű és megviselt, szegény katolikus magyarok, minden délután elzarándokoltunk a Boldogasszonyhoz, Anyánkhoz, régi, jó Pátrónánkhoz, és megcsodáltuk istenáldotta lényét. Mindennap más és más vonása, újabb és újabb erény-drágakő ragadta meg a lelkünket, és azt hiszem, nem hibázom el, mikor az emmauszi tanítványok ámuldozó szavát engedem az ajkamra:

*«Nemde szívünk gerjedez vala,
amikor szólott ... nekünk?»¹*

Igen. Valóban repesett a lelkünk, dobogott a szívünk, valahányszor csak szólt hozzánk a Szent Szűz. Lehet, hogy a részletek elmosódtak lassan a lelkünkbe, egyik szépség, egyik szikrázó drágakő elfelejtette velünk a másikat. De nem baj, Testvérek. Nem az apró részletek kellene nekünk és a mi mennyei,

¹ Luk 24, 32.

jó Anyánknak, hanem az ő lelkének a szelleme. Mert ide is szól az Apostol szava:

*«Ő tett minket alkalmassá arra,
hogy az újszövetség
szolgái legyünk,
nem a betűé,
hanem a Léleké;
mert a betű öl,
a Lélek pedig
életet ad.»¹*

Legyen ennek a szellemnek a zengő-szelencéje a Boldogasszony szíve. Ezt őrizzük nagyon. Ennek a zengését hallgassuk, ha kell!

*

Azt hiszem, Testvéreim, mindnyájunk szívedobbanásának megfelel, ha az ősi, szép Szűzanya-énekünkkel mondom meg, amit érzünk:

*«Lelkem tiszta lánggal ég,
Ó, Mária, éretted.
Rólad szólnom édesség,
Szívem úgy megilletted.
Hogy szerelmeddel fölbátorítál,
Kegyességeddel hűn ápolgattál.
Köszönöm, mint Anyámnak,
Kegyelmes Pátrónámnak.»² Amen.*

¹ II Kor 3, 6. ² Szent vagy, Uram. 183. é.

TARTALOM

	Oldal
Elgondolásunk és megjegyzéseink erre a könyvre	3
1. Életünk és erényeink mintája	6
2. Én is az Úr szolgálja vagyok!	12
3. Boldogok a szelídek	19
4. A figyelmes lelkület mélységeiről	26
5. A tevékeny szeretet titkai	35
6. Én is tisztetem Egyházam törvényeit	42
7. A gyermekhez fűződő felelősségről	52
8. Nevelő Anyámnak nevelő-társa vagyok	67
9. Az osztogató szeretet gyümölcsei	70
10. A kegyelem és én	81
11. Isten velem, én az Istennel	91
12. Legyen, amint Te akard!	98
13. Énrám mennyi jut a szűziességből	106
14. Hívésem pedig igazi hit legyen	114
15. Megpróbálok én is tetszeni az Úrnak	124
16. A szenvedni-tudás magas-iskolája	132
17. Az alkotó lélek ujjongó örömei	141
18. Amilyennek Isten gondolta az alázatosságot	151
19. A szent egyszerűség örök varázsa	159
20. Lélek szerint akarom élni az életet	165
21. Mégis csak létezik emberi méltóság!	174
22. Én is megfontolom, amit teszek	183
23. Van-e rám szükség a földön?	191
24. A lelki finomság, mint krisztusi életstílus	197
25. Van, akit egészen lefoglal az Úr	203
26. Az igazi boldogság titkos tudománya	212
27. Én vagyok a leggazdagabb a földön!	222
28. Ha a fogadalmat az Isten szemével nézem	234
29. Különleges szálak köztem és a Szent Szűz között	242
30. Folytonos törekvésem az eredeti ember-eszmény felé	251
31. Boldogok a tisztaszívűek	260

